

Aleg 41

4118423

III 1898/3

41-273

MF 3482

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

Wysoki Sejmie!

Komisyja krajowa dla spraw przemysłowych przedłożyła Wydziałowi krajowemu sprawozdanie z jej czynności za czas od 15. listopada 1897. do 15. grudnia 1898. zawierające oraz szczegóły o stanie szkół przemysłowych, warsztatów naukowych i innych zawodowych zakładów przemysłowych, utrzymywanych kosztem kraju lub zasilanych ze skarbu krajowego, tudzież o uzupełniających szkołach przemysłowych, jakoteż szczegóły o rozdawnictwie stypendyów i zasiłków na cele przemysłowe, o nadaniu stypendyów handlowych, o udzielaniu pożyczek z funduszu przemysłowego i o stanie tego funduszu według zamknięcia rachunkowego za I. półrocze 1898, które Bank krajowy, jako administrator funduszu, Wydziałowi krajowemu przedłożył.

Komisyja uzasadnia nadto w tem przedłożeniu wydatki preliminarzowe na r. 1899 na cele przemysłowe.

Sprawozdanie to Wydział krajowy w myśl §. 2. statutu Komisyji przedkłada Wysokiemu Sejmowi w załączeniu jako alegat, oraz oświadcza, że przyjmuje wszystkie wnioski Komisyji i przedstawia je Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia.

W dalszym ciągu niniejszego przedłożenia Wydział krajowy zdaje Wysokiemu Sejmowi sprawę o wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu powziętych w sprawach przemysłowych na ostatniej sesji, o petycjach przemysłowych, przekazanych Wydziałowi krajowemu do załatwienia, o wykonaniu ustawy krajowej z dnia 11. kwietnia 1893. w przedmiocie uwolnienia zakładów i spółek przemysłowych, tudzież przemysłowych towarzystw akcyjnych od niepaństwowych dodatków do podatków, o opodatkowaniu przemysłu domowego, o fundacjach na cele przemysłowe i innych ważniejszych sprawach, tyczących się przemysłu krajowego, o ile wchodziły w zakres czynności Wydziału krajowego.

A) Uchwały Wysokiego Sejmu w sprawie: urządzenia tkactwa mechanicznego w krajowej szkole tkackiej w Krośnie; udzielenia powiatowi Śniatyńskiemu bezprocentowej pożyczki 3.000 zł. na zakupno realności dla krajowej szkoły koczarskiej w Dżurowie, zasiłku dla Towarzystwa tkackiego w Glinianach w kwocie 4.000 zł. na wystawienie budynku dla tamtejszego naukowego warsztatu tkackiego, zasiłku 3.300 zł. na zbudowanie drogi dojazdowej do szkoły sukienniczej w Rakszawie, utworzenia posady referenta technicznego, dostaw

dla armii, zasiłków państwowych dla szkół przemysłowych i w sprawie zakładania towarzystw akcyjnych o celach przemysłowych.

W załatwieniu sprawozdania sejmowej Komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego (krajowe szkoły zawodowe i warsztaty instrukcyjne) powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. lutego 1898. następujące uchwały:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 30. listopada 1897 L. 75.421 i dołączone do niego sprawozdanie z czynności komisji krajowej dla spraw przemysłowych w zakresie szkół i warsztatów zawodowych.

II. Kredyt w kwocie 7.000 zł., wstawiony do budżetu krajowego na r. 1897 jako pierwsza rata dotacji krajowej na urządzenie tkactwa mechanicznego w krajowej szkole tkackiej w Krośnie, uchwalonej na posiedzeniu sejmowym z dnia 6. lutego 1897, Sejm przedłuża na rok 1898, upoważnia Wydział krajowy do użycia tej kwoty na cel wymieniony do końca roku budżetowego 1898, — oraz poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby drugą ratę powyższej dotacji w kwocie 8.000 zł. wstawił do preliminarza budżetu krajowego na rok 1899.

III. Sejm przeznacza do rozporządzenia Wydziału krajowego:

- kwotę 3.000 zł. tytułem bezprocentowej pożyczki dla powiatu śniatyńskiego na zakupno realności celem umieszczenia w niej krajowej szkoły koszykarskiej w Dzurowie;
- kwotę 4.000 zł. tytułem bezzwrotnego zasiłku dla Towarzystwa tkackiego w Glinianach na wystawienie budynku dla tamtejszego krajowego naukowego warsztatu tkackiego według wskazówek i wymagań Wydziału krajowego;
- kwotę 3.300 zł. tytułem jednorazowego zasiłku na zbudowanie drogi dojazdowej od powiatowego gościńca do krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie
- kredyt do wysokości 500 zł. celem dopomożenia gminie Kalwaryi Zebrzydowskiej do pokrycia kosztów zakupna gruntu niezbędnego dla rozszerzenia realności tamtejszej krajowej szkoły stolarskiej.

IV. Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby w celu utworzenia posady referenta technicznego przy komisji krajowej dla spraw przemysłowych, wstawił odpowiednią kwotę do budżetu krajowego na rok 1899.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd:

- Ażeby dostawę obuwia, odzieży i rozmaitych przyborów dla armii w znacznie większej niż dotąd mierze powierzał drobnym przemysłowcom i w celu ułatwienia dostaw ustanowił w kraju komisye odbiorcze;
- ażebym udzielał wyższych zasiłków ze Skarbu państwa na utrzymanie krajowych szkół zawodowych.
- ażebym nie czynił trudności w zakładaniu przedsiębiorstw przemysłowych w formie spółek akcyjnych, zwłaszcza o akcyach opiekujących na drobniejsze kwoty (n. p. 50 koronowe), by w ten sposób umożliwić zakładanie takich spółek licznym warstwom mniej zamożnej ludności, zajmującej się przemysłem.

Przeszkody w realizowaniu projektu urzędzenia oddziału tkactwa mechanicznego w krajowej szkole tkackiej w Krośnie (uchwała ad. II.), o których Wydział krajowy zdał sprawę w przedłożeniu z d. 30. lipca 1897. l. 75.421. (str. 3.), nie zostały usunięte i według załączonego sprawozdania krajowej Komisji dla spraw przemysłowych (str. 14. i 15.) nie ma widoków, ażeby to choćby w niedalekiej przyszłości mogło nastąpić, z tego powodu Wydział krajowy nie zużytkował kredytu na rok 1898. w kwocie 7.000 zł. i nie wstawił do preliminarza budżetu krajowego na r. 1899. dalszej raty dotacji na cel powyższy w kwocie 8.000 zł.

Na mocy uchwały ad. III. a) Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 5. marca 1898. l. 14.701. przyznał powiatowi Śniatyńskiemu bezprocentową pożyczkę w sumie 3.000 zł. na skrypt dłużny w formie aktu notaryalnego, spłacalną w 15. równych bezpośrednio po sobie następujących ratach rocznych, począwszy od 1. października 1898, i równocześnie powyższą sumę wyasygnował do rąk Śniatyńskiego Wydziału powiatowego. Termin spłaty pierwszej raty pożyczki nie został dotrzymany.

Co do zasiłku 4.000 zł. dla Towarzystwa tkackiego w Glinianach, o którym mowa w uchwale ad III. b., postanowił Wydział krajowy, że przed wypłatą tej kwoty ma być zabezpieczony zwrot jej na rzecz funduszu krajowego

na wypadek, jeżeliby naukowy warsztat tkacki w Glinianach jako zakład krajowy został zwinięty, lub z winy Towarzystwa — lub na skutek zniszczenia budynku przez pożar, a nieodbudowania go przez Towarzystwo, albo wskutek sprzedaży budynku na publicznej licytacji, zakład nie mógł korzystać z bezpłatnego umieszczenia w tym budynku, lub też jeżeliby Towarzystwo przestało istnieć. O tej uchwale Wydział krajowy pismem z dnia 4. marca 1898. l. 10.471. zawiadomił Komisję krajową dla spraw przemysłowych z wezwaniem o przedstawienie Wydziałowi krajowemu wniosków co do dalszych warunków wypłaty rzeczonożego zasiłku. Komisya w załączouem sprawozdaniu swem (str. 15). przytacza szczegóły, z których okazuje się, że Towarzystwo nie będzie korzystać z powyższego zasiłku, a kredyt na ten cel nie zostanie wcale zużytkowany.

O wykonaniu uchwały ad III. c. co do kredytu 3.300 zł. na zbudowanie drogi dojazdowej od powiatowego gościńca do krajowej szkoły sukienniczej w Raszawie zawiera szczegóły przedłożenie w sprawach drogowych.

Na mocy uchwały ad III d. Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. marca 1898 l. 15.392 przyznał gminie Kalwaryi jednorazowy zasiłek w kwocie 400 zł. celem dopomożenia jej do pokrycia kosztów zakupu gruntu dla rozszerzenia realności tamtejszej krajowej szkoły stolarskiej. Na ten sam cel gmina otrzymała już poprzednio zasiłek 100 zł., razem tedy udzielono jej na zakupno gruntu zasiłku w kwocie 500 zł.

Co do uchwały ad IV. zawiera wyjaśnienie sprawozdanie Komisji przemysłowej (alegat 4 i 5) a w szczególności wskazuje motywa, dla których komisya nie przedstawiła wniosku w sprawie referenta technicznego w jej biurze. Z tych samych powodów Wydział krajowy nie skorzystał z upoważnienia Wysokiego Sejmu i nie wstawił do preliminarza budżetu za r. 1899 kredytu na rzeczonożego referenta. Do wniosku zaś Komisji, ażeby przez przyjęcie do jej biura technika kończącego studia przygotować sobie referenta technicznego, Wydział krajowy nie mógł się przychylić z powodu, że obecnie, jak to Wydziałowi krajowemu, poszukującemu sił technicznych do biura melioracyjnego i biura techniczno drogowego i kolejowego wiadome jest wskutek braku sił technicznych, a znacznego popytu za nimi i nader korzystnych warunków tak co do wysokości pierwszej płacy nowo przyjętych techników, jak co do widoków awansowania w płacy i stanowisku, byłoby nader trudno pozyskać odpowiednią siłę techniczną do biura komisji, zwłaszcza że na tego rodzaju posadę, nie chcąc później doznać zawodu, możnaby wykształcać tylko znakomitych zdolności technika. Nadto Wydział krajowy jest zdania, że z tak hojnie uposarzonych przez Wysoki Sejm funduszów na stypendya przemysłowe, jeżeli tylko znajdzie się odpowiednio ukwalifikowany kandydat, może być wykształcony pracownik techniczny dla biura Komisji.

Wezwanie do c. k. Rządu ad V. zakomunikowano c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 17. lutego 1898 l. 1.592.

Na uchwałę ad V. a. w sprawie dostaw dla c. i k. armii do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła odpowiedź c. k. Rządu. W celu uzyskania pewnych zmian w dostawie obuwia dla armii, mianowicie takich, które drobnemu przemysłowi szewskiemu w Galicyi mogłyby zabezpieczyć większą korzyść, Wydział krajowy wystosował do poselskiego Koła Polskiego w Wiedniu pismo z dnia 21. października 1898 l. 59.743, w którym zgodnie z wnioskiem krajowej Komisji przemysłowej upraszał o wyjednanie w c. k. Ministerstwie wojny, iżby podniesiono wymiar dostaw obuwia wojskowego dla drobnych przemysłowców w Galicyi ponad dotychczasową jedną, czwartą część rocznego zapotrzebowania tudzież oparto system rozdawnictwa dostaw pomiędzy drobnymi przemysłowcami na innych aniżeli dotychczas podstawach. Wydział krajowy nie otrzymał wiadomości, czy przedstawienie to odniosło jaki skutek. Dyrekcya I. galic. Towarzystwa dostaw dla armii, nabywszy potrzebnych wiadomości i doświadczeń przy dostawach obuwia dla armii, uzyskiwanych z tej czwartej części produkcji, która dla drobnych przemysłowców była przeznaczona, pragnęła wyrobić sobie u c. k. Ministerstwa wojny dostawę obuwia fabrycznie wykonywanego, które dotychczas powierzano do wykonywania jedynie czterem konsorcyom fabrycznym t. j. w Peszcie, Wiedniu, Gracu i Bernie. Ponieważ z końcem roku 1898 wygasają kontrakty zawarte z temi konsorcyami i chwila obecna wydawała się odpowiednią do czynienia starań o taką dostawę, Dyrekcya rzeczonożego Towarzystwa wniosła na ręce Wydziału krajowego podanie w tej sprawie do c. k. Ministerswa wojny konkomitowane przez lwowską Izbę handlową przemysłową, w którym upraszała na razie o wcześniejszą aniżeli to dotychczas bywało, informację co do bliższych warunków dostawy obuwia fabrycznego. Pismem z dnia 19. października 1898 l. 58.066 Wydział krajowy

przesłał to podanie c. k. Ministerstwu z jak najusilniejszym poparciem i równocześnie odniósł się do poselskiego Koła Polskiego w Wiedniu z prośbą o wyjednanie, ażeby podanie zostało pomyślnie załatwione. Rozporządzeniem z dnia 12. grudnia 1898. Oddz. 13 l. 2.509 c. i k. Ministerstwo wojny poleciło c. k. Intendanturze wojskowej we Lwowie, ażeby zawiadomiła proszącą Towarzystwo, że warunki co do dostaw wyrobów ze skóry dla armii na szereg lat zostaną publicznie ogłoszone, skoro po upływie obecnie obowiązujących kontraktów zostanie rozpisana nowa koncertacja na dostawy, że te zgłoszenia wraz ze szczegółowymi warunkami zostaną przesłane również Izbowi handlowym, w których następnie interesowani mogą się poinformować. Zarazem oznajmiło Ministerstwo, że jak dotychczas do tych dostaw będą dopuszczone tylko konsorcya złożone z fabrycznych firm skórnych. Wydział krajowy nadmienia przytem, że na prośby przemysłowców poparł w kilku wypadkach ich oferty na dostawy dla c. k. władz.

Przy rozprawach nad rubr. XVI. wydatków budżetu krajowego na rok 1898 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby domagał się u Rządu energicznie zwiększenia subwencji państwowych na cele szkolnictwa przemysłowego w Galicyi i by dotyczącego pisma udzielił Prezydium Koła Polskiego w Wiedniu celem poparcia tego żądania“. W myśl tej uchwały Wydział krajowy pismem z dnia 12. listopada 1898 l. 70.199 przesłał Kołu Polskiemu w Wiedniu odpis pisma krajowej Komisji przemysłowej z dnia 20. lipca 1898 l. 457 do c. k. krajowej Rady szkolnej we Lwowie, którem wykazano konieczną potrzebę udzielenia na rok 1899 subwencji państwowych na cele szkolnictwa przemysłowego w kraju w łącznej kwocie 62.024 zł. Wydział krajowy upraszał Koło Polskie o interwencyę u c. k. Rządu, ażeby wyasygnowano prelimitowane subwencye dla szkół zawodowych w kraju za rok 1898. Niewiadomo jeszcze, jaki skutek odniesie rezolucya Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu (przytoczona wyżej pod V. 2.) o wyższe subwencye państwowe tudzież starania Wydziału krajowego w tej sprawie, ale co gorsza subwencye państwowe za rok 1898 dla szkół zawodowych do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania jeszcze nie zostały wyasygnowane. W piśmie z dnia 21. listopada 1898 l. 29.926 c. k. krajowa Rada szkolna, do której Wydział krajowy w tej sprawie także się udawał, wyraziła nadzieję, że upoważnienie dla niej do wyasygnowania rzeczonych subwencji nadejdzie w jak najkrótszym czasie.

Na wezwanie Wysokiego Sejmu (uchwała ad V. 3.) do Rządu w sprawie akcyjnych towarzystw o celach przemysłowych do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła odpowiedź.

W okresie, do którego odnosi się niniejsze sprawozdanie, przeprowadzono z ramienia Wydziału krajowego lustracyę administracyjną siedmiu zawodowych zakładów przemysłowych jako to: szkoły sukieniczej w Rakszawie, warsztatów tkackich w Glinianach i Łańcucie, warsztatów kołodziejskich w Grybowie i Grzymałowie, warsztatu powroźniczego w Radymnie i warsztatu szewskiego w Starym Sączu. Na podstawie wydanego zarządzenia zostaną w najbliższej przyszłości przeprowadzone dalsze lustracje administracyjne szkół zawodowych. Wydział krajowy dołoży starań, ażeby w ciągu r. 1899 zostały zlustrowane przynajmniej te szkoły zawodowe, które w roku 1898 nie mogły być zlustrowane.

B) Uchwały Wysokiego Sejmu w sprawach uzupełniających szkół przemysłowych.

Załatwiając sprawozdanie sejmowej Komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie uzupełniających szkół przemysłowych Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. lutego 1898 powziął następujące uchwały:

I. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z działalności zarządu szkół przemysłowych uzupełniających do wiadomości.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby spowodował władze przemysłowe pierwszej instancyi do ścisłego energicznego stosowania postanowień noweli (z 23. lutego 1897, Dz. p. p. Nr. 63.) do ustawy przemysłowej a to tak wobec majstrów jak i terminatorów.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zakładaniem nowych kursów uzupełniających o kierunku handlowym stale się opiekował i starał się wyjednać na ten cel znaczniejszy zasitek ze skarbu państwa.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przy pomocy krajowej Komisji dla spraw przemysłowych umożliwił, na razie przynajmniej w miastach większych, ukoń-

czonym uczniom uzupełniających szkół przemysłowych dalsze wydoskonalenie się w rysunkach zawodowych.

V. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przystąpił do zakładania wieczornych uzupełniających szkół przemysłowych szczególnie tam, gdzie są już szkoły ludowe 5 i 6 cio klasowe i wydziałowe.

Wezwanie do c. k. Rządu (uchwała ad II.) zakomunikowano c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 17. lutego 1898 l. s. 1.727.

O powyższych uchwałach Wydziału krajowego pismem z dnia 24. marca 1898 l. 16.223 zawiadomił Komisję krajową dla spraw przemysłowych z wezwaniem o przedstawienie wniosków celem wykonania uchwał pod III., IV. i V.

Sprawozdaniem z dnia 19. kwietnia 1898 l. 177. Komisya krajowa dla spraw przemysłowych oznajmiła Wydziałowi krajowemu, że żywsze zajęcie zakładaniem nowych kursów uzupełniających o kierunku handlowym jest w obecnych warunkach niemożliwe. W wyjątkowych wypadkach — podobnie jak się to stało w Białe — mogą być otwierane takie kursa, lecz w szybszym tempie będzie to mogło nastąpić dopiero po przysposobieniu większej ilości odpowiednich sił nauczycielskich, co znów zależne jest od uzupełnienia organizacji szkoły handlowej w Krakowie i założenia przez c. k. Rząd projektowanej Akademii handlowej we Lwowie. Dopiero w tych zakładach da się utworzyć kursa dla nauczycieli, mogących odpowiedzieć wymaganiom nauki w uzupełniających szkołach handlowych. Próby czynione dotychczas z podobnymi kursami w Tarnowie, Stanisławowie i Kołomyi nie doprowadziły do pożądaných rezultatów, czynienie dalszych wydatków na naukę nieprowadzoną fachowo i nie przynoszącą istotnej korzyści handlowcom, byłoby zatem marnowanie funduszy publicznych. Nie wykluczając zatem możliwości wyjątkowego urządzenia kursu handlowego uzupełniającego tam, gdzie odpowiednia siła nauczycielska da się wyszukać, otwarcie większej ilości takich kursów musi być odroczone aż do czasu, w którym będzie można przy pomocy wyższych szkół handlowych w kraju uzyskać dla tych kursów nauczycieli należycie przygotowanych.

Co do wykonania uchwały w sprawie umożliwienia ukończonym uczniom uzupełniających szkół przemysłowych dalszego wydoskonalenia się w rysunkach zawodowych, zdaje sprawę krajowa Komisya przemysłowa (Alegat str. 7). O staraniach celem założenia nowych, uzupełniających szkół przemysłowych jako to: w Kutach, Kosowie, Mościskach, Złoczowie i Tarnobrzegu podaje szczegóły sprawozdanie krajowej Komisji przemysłowej (Alegat str. 5. i 6). Wniosek Komisji w sprawie założenia uzupełniającej szkoły przemysłowej w Tarnobrzegu został Wydziałowi krajowemu przedłożony dnia 30. września 1898. Ponieważ rok szkolny w uzupełniających szkołach przemysłowych rozpoczyna się zazwyczaj 1. września a upływa z 15. maja roku następnego i ponieważ utworzenie Wydziału szkolnego, wydanie statutu i planu nauki, zapewnienie lokalu na szkołę, zabezpieczenie datków z funduszy miejscowych, deklarowanych na cele szkoły w kwocie 400 zł., nominacya członków grona nauczycielskiego, tudzież dokonanie innych czynności przygotowawczych, prowadzących do otwarcia szkoły wymagają dłuższego czasu, przeto Wydział krajowy wstrzymał otwarcie szkoły, zwłaszcza, że projektowana jest nowa organizacya uzupełniających szkół przemysłowych w ogóle, oparta na zupełnie odmiennych zasadach, aniżeli dotychczasowa, którą — według wniosku krajowej Komisji przemysłowej — także szkoła w Tarnobrzegu ma być objęta.

Krajowa Komisya przemysłowa omawia szczegółowo (Alegat str. 1 i 2) powyższy projekt i podaje w całej osnowie: Zasady organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych tudzież statut normalny tych szkół. Uzupełniając to sprawozdanie komisji, Wydział krajowy zwraca szczególniejszą uwagę Wysokiego Sejmu na ustęp III. wspomnianych zasad i §. 3. statutu normalnego. Według postanowień tam projektowanych fundusz krajowy ma utrzymywać uzupełniające szkoły przemysłowe przy pomocy zasiłków ze skarbu państwa i z funduszy miejscowych, czyli, że fundusz krajowy ponosi wszystkie wydatki niepokryte subwencyami z innych źródeł t. j. resztę kosztów utrzymania każdej szkoły. Stosunek funduszu krajowego do uzupełniających szkół przemysłowych miałby zatem na przyszłość ulec zupełnej zmianie, Dotychczas bowiem fundusz krajowy udzielał tym szkołom subwencyj zazwyczaj w wysokości jednej trzeciej ogólnych kosztów utrzymania, nie przyjmując na siebie żadnej odpowiedzialności za niedobory szkoły lub subwencye z innych źródeł nieuiszczone, w przyszłości zaś wszystkie takie szkoły obecnie istniejące miałyby — według projektu — przejść na etat kraju, a nowe szkoły miałyby wejść w życie już jako zakłady krajowe. Konsekwencyą stylizacyi §. 3. projekto-

wanego statutu jest, że datek kraju przez uchwalenie w myśl §. 4. tego statutu osobnego budżetu dla każdej z tych szkół, czy to obecnie istniejących, które utrzymywały zazwyczaj zasiłek krajowy w wysokości $\frac{1}{3}$ kosztów utrzymania, czy to nowo założyc się mających, dla których od ich założenia kraj może być zniewolony dostarczać na utrzymanie znacznie więcej aniżeli $\frac{1}{3}$ ogólnych kosztów, nie będzie już zgóry ściśle oznaczony. Fundusz krajowy bowiem według wspomnianego §. 3. będzie obowiązany pokrywać nie tylko wszystkie wydatki preliminowane, na które nie wystarczają zasiłki z innych źródeł tudzież niedobór wskutek wydatków niepreliminowanych a koniecznych, ale także i ten niedobór, któryby powstał przez to, że deklarowane lub przewidywane datki z innych źródeł, w budżecie szkoły preliminowane, nie wpłyną. Wydział krajowy nie sądzi, ażeby miał prawo przyjmować na fundusz krajowy także stałe ciężary i to w wysokości cyfrowo ściśle nieokreślone bez wyraźnego upoważnienia ze strony Wysokiego Sejmu.

Wydział krajowy zatem §. 3. statutu normalnego tłumaczył przy układaniu projektu i obecnie go tłumaczy w ten sposób, że upoważniony jest do korzystania z praw w tym statucie mu przyznanych co do każdej poszczególnej szkody dopiero po zapewnieniu jej w drodze konstytucyjnej t. j. po uchwaleniu przez Wysoki Sejm odpowiednich funduszków bądź to dla każdej szkoły specjalnie, bądź to na podstawie otrzymanego upoważnienia do pokrywania wydatków na szkoły z przyznanego przez Wysoki Sejm ryczałtu na ten cel. Co do szkół nowo założyc się mających sprawa powyższa nie przedstawia znaczniejszych trudności, Wydział krajowy bowiem nie będzie zakładać takich szkół bez specjalnego zezwolenia Wysokiego Sejmu. Przedstawiając poszczególne wnioski na założenie takich szkół, Wydział krajowy zda zarazem Wysokiemu Sejmowi sprawę co do zapewnionych datków, jakimi inne fundusze przyczyniać się będą do utrzymania szkół. Wysoki Sejm zatem będzie miał możność do ocenienia i postanowienia, w jakiej mierze z funduszu krajowego, do utrzymania każdej z tych szkół przyczynić się zechce. Co do istniejących jednak obecnie w kraju uzupełniających szkół przemysłowych, to przyjęcie w myśl §. 3. normalnego statutu na fundusz krajowy obowiązku utrzymywania tych szkół przy pomocy zasiłków z innych funduszków, tudzież pokrycia niedoborów, w razie gdyby się okazały koniecznymi wydatki niepreliminowane, i niedoborów w skutek cofnięcia deklarowanych lub niezapłaconych preliminowanych zasiłków wkładu na Wydział krajowy obowiązek wyjednania już teraz zezwolenia na to Wysokiego Sejmu. W tej sprawie oraz w sprawie założenia uzupełniającej szkoły przemysłowej w Tarnobrzegu Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wnioski.

Na pokrycie ewentualnego niedoboru Wydział krajowy obecnie wnosi uchwalenie ryczałtu w przekonaniu, że w r. 1899 takie niedobory się nie okażą, ewentualnie znajdują pokrycie w kredytach preliminowanych w odpowiednich pozycjach Rubr. XVI. budżetu. Co do projektowanej uzupełniającej szkoły przemysłowej w Tarnobrzegu Wydział krajowy nie jest wprawdzie w możności przedłożenia jej specjalnego budżetu, uprasza jednak Wysoki Sejm, ażeby sprawę tę raczył wyjątkowo załatwić sposobem, jaki dotychczas był w zwyczaju, a to dlatego, ażeby założenie szkoły, które już dawno uznane zostało za potrzebne, nie doznało ponownej zwłoki całorocznej.

Obecnie istnieje w kraju 47 uzupełniających szkół przemysłowych. Po wyłączeniu izraelskiej szkoły im. Marka Bernsteina we Lwowie, pozostaje zatem 46 szkół, do których miałoby się odnosić powyższe zezwolenie Wysokiego Sejmu. W Rubr. XVI. preliminarza budżetu krajowego na rok 1899 wstawiono dla tych 46 szkół subwencję krajową w kwocie 26.316 zł., subwencję państwową preliminowano w łącznej kwocie 26.368 zł., niemal w tej samej wysokości subwencje ze źródeł miejscowych. Te subwencje z funduszków lokalnych stanowiące w przybliżeniu trzecią część ogólnych kosztów utrzymania szkół, nie wszystkie są zabezpieczone prawomocnie obowiązującymi aktami i na wypadek cofnięcia ich lub niewpłacenia, nie mogłyby być wyegzekwowane przymusowo. Na wypadek więc przyjęcia na kraj obowiązku, utrzymywania owych 46 szkół, a niewpłacenia subwencji ze źródeł miejscowych, fundusz krajowy musiałby zastąpić te fundusze lokalne i oprócz udzielania zasiłków według dotychczasowej normy w wysokości trzeciej części kosztów utrzymania musiałby ponieść jeszcze ofiarę dalszą w kwocie 26.000 zł. rocznie, t. j. łącznie w kwocie około 52.000 zł. rocznie, jeżeli w ogóle koszt utrzymania tych 46 szkół w dalszych latach się nie zwiększą i fundusz państwowy i nadal będzie dostarczać tytułem zasiłków, trzeciej części funduszków potrzebnych na utrzymanie. Wydział krajowy nie przypuszcza wszakże, ażeby fundusze lokalne cofnęły się z dotych-

czasowymi datkami jedynie z powodu, że kraj bierze na siebie obowiązek utrzymywania tych szkół, nie sądzi więc, że ubytek tych zasiłków miejscowych nastąpi. Z drugiej strony znów przed wydaniem nowych statutów dla tych 46 szkół należy w każdym poszczególnym wypadku zażądać od czynników miejscowych zabezpieczenia zasiłków dotychczasowych prawomocnie obowiązującymi aktami. Gdyby takich aktów prawomocnie obowiązujących Wydział krajowy co do którejś z istniejących szkół nie otrzymał, będzie w ciągu r. 1899 utrzymywać tę szkołę w myśl upoważnienia, o które Wydział krajowy powyżej uprasza, na przyszłość jednak ją zwinie, jeżeli innego upoważnienia od Wysokiego Sejmu nie otrzyma.

W okresie, do którego odnosi się niniejsze sprawozdanie przeprowadzono lustracje administracyjne uzupełniających szkół przemysłowych w Brodach, Tarnowie, Bochni, Wieliczce, Podgórzu, Sądowej Wiszni, Jarosławiu, Przemyślu i Nowym - Sączu.

C. Uchwały Wysokiego Sejmu w sprawie c. k. wyższej szkoły przemysłowej w Krakowie, utworzenie kursu dla podmajstrzych murarskich, c. k. szkoły kowalskiej w Sułkowicach i utworzenia państwowych szkół rękodzielniczych.

W załatwieniu sprawozdania sejmowej Komisji przemysłowej o sprawozdaniu c. k. krajowej Rady szkolnej odnoszącej się do stanu szkół państwowych dla nauki przemysłowej powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 18. lutego 1898 następujące uchwały:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół państwowych dla nauki przemysłowej w roku szkolnym 1896/7.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) ażeby przyspieszył budowę gmachu dla państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie i rozszerzył program nauki praktycznej na liczne grupy rzemiosł;

2. ażeby uczniów wyższej szkoły przemysłowej w Krakowie co do ulg poborowych do wojska zrównał z uczniami wyższego gimnazjum.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wziął pod rozwagę kwestyę utworzenia kursu dla podmajstrzych murarskich w Leżajsku, Sieniawie ewentualnie w Jarosławiu.

Uchwały ad II., zakomunikowano c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 18. lutego 1898 l. s. 1794.

O powyższych uchwałach zawiadomiono również krajową komisję przemysłową pismem z dnia 24. marca 1898 l. 16.225 z wezwaniem, ażeby przedstawiła wnioski celem wykonania uchwały ad III.

W sprawozdaniu z dnia 19. maja 1898 l. 175 komisja przemysłowa oświadczyła się na razie za utworzeniem w Leżajsku czteromiesięcznego kursu zimowego dla terminatorów i czeladzi murarskiej, podającego im elementa z zakresu rysunków i konstrukcji budowniczej oraz umożliwiającego im odbywania ćwiczeń w stylistyce i rachunkowości przemysłowej, a zatem następczącego im sposobność do ogólnego uzupełnienia wiadomości i ułatwiającego przygotowanie do dalszej nauki zawodowej. Wobec tego Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 3. czerwca 1898 l. 31.558 oznajmił Wydziałowi powiatowemu w Łańcucie, że skłonny jest przystąpić do urządzenia takiego kursu murarskiego w Leżajsku, względnie przedstawić sprawę Wysokiemu Sejmowi wszakże pod warunkiem, że interesowane fundusze lokalne dostarczą bezpłatnie odpowiedniego lokalu należycie oświetlonego i ogrzanego, urządzenia wewnętrznego i środków naukowych oraz — na wypadek istnienia podobnych kursów przez szereg lat — będą się przyczyniać corocznie odpowiednim zasiłkiem do ich utrzymania. Wydział krajowy wezwał przytem Wydział powiatowy łańcucki, ażeby sprawę powyższą wziął pod rozwagę, przedstawił ją Radzie powiatowej, przeprowadził rokowania co do wspomnianych prestacyj z gminą Leżajskiem, ewentualnie także z powiatem jarosławskim względnie z gminą Sieniawą i stowarzyszeniami przemysłowemi murarzy w Leżajsku i Sieniawie oraz zdał sprawę o wyniku. Ten reskrypt Wydział krajowy podał równocześnie jarosławskiemu Wydziałowi powiatowemu do wiadomości.

Nadesłane w tej sprawie dnia 21. sierpnia i dnia 27. września 1898 odpowiedzi Wydziałów powiatowych w Łańcucie i Jarosławiu Wydział krajowy przekazał krajowej Komisji przemysłowej do przedstawienia wniosku, który jednak do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie został przedłożony.

W skutek sprawozdania sejmowej Komisji przemysłowej o wniosku posła Soleckiego w przedmiocie utworzenia w kraju czterech państwowych szkół rękodzielniczych, Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. lutego 1898 powziął następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by nawiązał z c. k. Rządem odpowiednie rokowania co do zakładania w kraju państwowych szkół rękodzielniczych a z wyniku rokowań zdał sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi“.

O uchwale tej Wydział krajowy pismem z dnia 19. kwietnia 1898 l. 15.753 zawiadomił krajową Komisję przemysłową z wezwaniem o przedstawienie wniosku. Pismem z dnia 28. maja 1898 l. 226 oznajmiła Komisya, że w zasadzie uznaje, iż szkoły tej kategorii są pożądane dla naszego kraju, że jednak szkoły te są najnowszą kreacją w austriackiem szkolnictwie przemysłowem a szczegółowe doświadczenia, jakie w organizacyi ich, wynikach nauki i oddziaływaniu jej na postęp rękodzielni poczyniono nie są Komisyi znane. Gdyby jednak przyszło do rokowań z Rządem co do założenia szkół rękodzielniczych kraju, pragnęłaby Komisya przedłożyć ściśle żądania, jakie ze względu na potrzeby kraju naszego były najbardziej wskazane i z tego powodu uznała Komisya za pożądane, ażeby poznać na miejscu ustrój i działalność nowszych szkół rękodzielniczych w Austrii a przede wszystkim w Czechach. Wobec tego Wydział krajowy na wniosek Komisyi wydelegował na koszt funduszu krajowego członka komisyi p. Jana Frankego do Czech celem zwiedzenia tamtejszych najcelniejszych szkół rękodzielniczych. O dalszym przebiegu sprawy podaje szczegóły sprawozdanie Komisyi (alegat), który zawiera również motyw do wniosku, jaki w tej sprawie Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi zgodnie z Komisją przedstawia.

Załatwiając sprawozdanie sejmowej Komisyi przemysłowej o wniosku posła Merunowiczn w przedmiocie rozszerzenia c. k. zawodowej szkoły kowalskiej w Sułkowicach powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 19. lutego 1898 następującą uchwałę:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w czasie możliwie najkrótszym istniejącą przy c. k. zawodowej szkole kowalskiej w Sułkowicach dla użytku tamtejszych kowali pracownie rozszerzył przez zaopatrzenie jej we wszelkie potrzebne narzędzia i silniejszy motor parowy.

Uchwałą powyższą raczył Wysoki Sejm uznać za załatwioną petycję kowali sułkowiekich l. s. 410/98.

Tę uchwałę zakomunikowano c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 19. lutego 1898 l. s. 1.760, Towarzystwu kowali sułkowiekich zaś podano ją do wiadomości pismem z dnia 12. marca 1898 l. 14.614.

D. Uchwały Wysokiego Sejmu w sprawach zasiłków i stypendyów przemysłowych, funduszu przemysłowego i handlu krajowego.

Załatwiając sprawozdanie sejmowej Komisyi przemysłowej z przedłożenia Wydziału krajowego o czynnościach w zakresie przemysłu krajowego, Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. lutego 1898 powziął następujące uchwały:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego, względnie krajowej Komisyi dla spraw przemysłowych z czynności w zakresie przemysłu krajowego, odnośnie do organizacyi wewnętrznej krajowej Komisyi dla spraw przemysłowych, zasiłków i stypendyów na cele przemysłowe, stypendyów handlowych, oraz funduszu przemysłowego.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd ponownie, aby jak najrychlej, przystąpił do założenia i otwarcia we Lwowie wyższej szkoły handlowej.

3. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia uchwalonego na rok 1897 kredytu, na wyższą szkołę handlową we Lwowie w kwocie 3.000 zł. w roku 1893 na wypadek, jeżeli wyższa szkoła handlowa we Lwowie, wejdzie w życie w tymże r. 1898.

O uchwale ad 2.) zawiadomiono c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 9. lutego 1898. l. s. 1588

O przebiegu rokowań z Rządem w sprawie utworzenia c. k. wyższej szkoły handlowej według stanu po 30. listopada 1897, Wydział krajowy zdał Wysokiemu Sejmowi w przedłożeniu z dnia 30. listopada 1897 l. 75.421. Między innymi przytoczono tam, że lwowska Izba handlowa i przemysłowa według pisma jej z dnia 20. listopada 1896 l. 2.386 do c. k. krajowej Rady szkolnej wystosowanego, ofiarowała na koszt adaptacyi budynku rządowego, na umieszczenie projektowanej szkoły przeznaczonego i zakupno zbiorów jednorazową sumę 10.000 zł. W skutek odezwy c. k. krajowej Rady szkolnej z dnia 2. grudnia 1897 l. 29.069 Wydział krajowy po porozumieniu się z reprezentantami gminy m. Lwowa i lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej na wspólnej konferencyi — oświadczył c. k. Radzie szkolnej odezwą z dnia 21. grudnia 1897 l. 80.062., że fundusze kraju, gminy m. Lwowa i lwowskiej Izby handlowej mogą się przyczynić łącznie najwyżej sumą 15.000 zł. rocznie do pokrycia kosztów utrzymania szkoły i jej budynku. Z tej sumy przypadłoby na kraj 8.000 zł., na gminę 5.000 zł., na Izbę zaś 2.000 zł. rocznie. Wydział krajowy nadmieniał przytem, że według oświadczenia reprezentanta Izby, fundusz ofiarowany w jej

piśmie z 20. listopada 1896 l. 2.386 jako subwencya na koszta adaptacji budynku i zakupno zbiorów wzrosnąć w ciągu r. 1898. do kwoty 12.000 zł. łącznie zatem z kwotą 3.000 zł. ofiarowaną przez gminę m. Lwowa jest na ten cel do rozporządzenia suma 15.000 zł. Zarazem Wydział krajowy oświadczył gotowość poczynienia starań u Wysokiego Sejmu o zezwolenie, ażeby na wypadek aktywowania szkoły w r. szk. 1898/9 subwencye krajowe za r. 1897 i 1898 w łącznej kwocie 6.000 zł. mogły być użyte na koszta prowizorycznego umieszczenia szkoły. Odwołując się do powyższej odezwy Wydziału krajowego c. k. krajowa Rada szkolna w skutek reskryptu c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 26. października 1898 l. 1.882 oznajmiła, jak następuje:

„J.E. P. Minister wyznań i oświecenia oświadczył, że w skutek ponownych rokowań z c. k. Ministerstwem skarbu i uwzględniając zachodzące okoliczności szczególne, odstępuje od żądania, ażeby czynniki krajowe i miejscowe przyczyniały się w dwu trzech częściach do kosztów rocznego utrzymania projektowanego zakładu, przymuje zaś zapewnioną przez te czynniki prestacyę roczną w wysokości 15.000 zł. tudzież prestacyę jednorazową 15.000 zł. na urządzenie i naukowe wyposażenie tego zakładu jako wystarczającą.

Prestacyę roczną 15.000 zł. należy uważać za niezależną od każdorocznego rocznego wydatku, nie może więc być zmniejszona i ma być stała a z tej kwoty ma jedna trzecia część jako odpowiednia tangenta być wypłaconą w roku otwarcia szkoły, począwszy od następującego po otwarciu szkoły roku kalendarzowego ma być wypłacona pełna prestacya. Natomiast oświadczył J. E. P. Minister, że nie może odstąpić od żądania, podanego w reskrypcie z dnia 12. listopada 1897 l. 24.686, który Świątnemu Wydziałowi krajowemu zakomunikowano odezwą tutejszą z 3. grudnia 1897 l. 29.069, żeby reparacye i adaptacye w budynku seminaryum nauczycielskiego żeńskiego, tudzież ewentualne rozszerzenie tego budynku, gdyby okazało się potrzebne, były wykonane kosztem czynników krajowych i miejscowych. Aktywowanie projektowanego zakładu mogłoby przyjść do skutku tylko pod warunkiem, że wszystkie powyższe świadczenia w całości będą zapewnione w formie prawnie obowiązującej. Przypuszczając, że ten warunek będzie dopełniony i nie nastąpi żadna zwłoka w rokowaniach, J. E. P. Minister wziął pod rozwagę otwarcie szkoły z początkiem roku szkolnego 1899/1900.

Gdyby do tego czasu budynek seminaryum nauczycielskiego żeńskiego w stanie adaptowanym mógł już być do dyspozycyi, wtedy nie zachodziłaby potrzeba wynajęcia lokalności na tymczasowe umieszczenie szkoły, które było pierwotnie zamierzone na rok szkolny 1898/9, lecz możnaby zakład zaraz umieścić w budynku własnym, a wtedy kwota, którą Świątny Wydział przeznaczył na najem lokalności tymczasowych, byłaby do dyspozycyi na adaptacyę budynku.

Gdyby jednak umieszczenie nowej szkoły w czasie jej otwarcia w budynku seminaryum żeńskiego okazało się niemożliwe, natenczas czynniki lokalne musiałyby ponosić koszta tymczasowego jej umieszczenia.

Ze swej strony Rada szkolna krajowa ma zaszczyt zauważyć, że budujący się obecnie nowy gmach dla seminaryum żeńskiego będzie może ukończony w r. 1899, wskutek czego budynek dotychczasowy będzie prawdopodobnie wolny w jesieni 1889 r.

Ponieważ stan obecny tego budynku wymaga dość znacznych rekonstrukcyi, aby w nim można umieścić szkołę handlową, przeto należy zarezerwować pewien czas na przeprowadzenie tych rekonstrukcyi, które może dopiero w lecie 1900 mogłyby być dokończone.

Rada szkolna krajowa sądzi zatem, że zajdzie istotnie potrzeba prowizorycznego umieszczenia szkoły handlowej na rok szkolny 1899/1900 w lokalnościach najętych.

W sprawie rekonstrukcyi budynku seminaryum żeńskiego udaje się Rada szkolna krajowa z polecenia Jego Ekscelencyi Pana Ministra równocześnie do c. k. Namiestnictwa z prośbą, aby poleciło Departamentowi technicznemu bezzwłoczne sporządzenie planu i kosztorysu tych rekonstrukcyj, które okażą się nieodzownie potrzebne.

Rada szkolna krajowa prześle Świątnemu Wydziałowi w możliwie najkrótszym czasie referat techniczny, który będzie stanowił substrat do określenia zobowiązań czynników krajowych i miejscowych na rzecz szkoły handlowej.

Podając oświadczenie Jego Ekscelencyi Pana Ministra do wiadomości Świątnego Wydziału, Rada szkolna krajowa ma zaszczyt upraszać, aby Świątny Wydział po otrzymaniu tego technicznego referatu raczył u Wysokiego Sejmu krajowego wyjednać uchwałę co do prestacyi kraju na rzecz przyszłej szkoły handlowej a zarazem doprowadzić do

skutku podjętą przez siebie tak pomyślnie inicjatywę do wspólnego działania z Reprezentacją miasta Lwowa i Izbą handlowo-przemysłową we Lwowie, aby te czynniki skłonić do prawnie obowiązujących oświadczeń co do zobowiązań, jakie przyjmują na siebie, a tem samem zapewnić otwarcie szkoły z początkiem najbliższego roku szkolnego.

Z upoważnienia Jego Ekscellencyi Pana Ministra Rada szkolna krajowa ma zaszczyt przesłać Świątnemu Wydziałowi dla informacji projekt statutu szkoły handlowej w tekście niemieckim, jak go Rada szkolna krajowa Jego Ekscellencyi Panu Ministrowi przedstawiła do zatwierdzenia.

Przytem Rada szkolna krajowa ma zaszczyt oznajmić, że Jego Ekscellencya Pan Minister w przytoczonym poprzednio reskrypcie oświadczył co do tego statutu, że szkoła handlowa we Lwowie będzie liczyła cztery klasy całoroczne zamiast trzech w statucie proponowanych, ponieważ okazało się z wieloletniego doświadczenia, że w szkołach trzyklasowych tylko mała stosunkowo część uczniów osiąga rzeczywisty cel nauki, a należyty skutek nauki może być zapewniony tylko przez rozdział przedmiotów na cztery lata.

Wskutek tego odnośne postanowienia załączonego projektu statutu będą musiały doznać zmiany.

Rada szkolna krajowa ma w końcu zaszczyt podać do wiadomości Świątnego Wydziału, że odpis niniejszej odezwy udziela jednocześnie Prezydentowi miasta Lwowa i tutejszej Izbie handlowo-przemysłowej“.

Dalsze więc rokowania z Rządem będą mogły być przeprowadzone, gdy co do rekonstrukcyi budynku żeńskiego seminarjum nauczycielskiego c. k. Namiestnictwo opracuje referat techniczny, który — jak się wyraża c. k. krajowa Rada szkolna — będzie stanowić substrat do określenia zobowiązań czynników krajowych i miejscowych na rzecz szkoły handlowej. Nie przesądżając załatwienia tej sprawy, Wydział krajowy zaznacza wszakże z naciskiem, że do reskryptu ministeryalnego zakradł się błąd co do przeznaczenia owego jednorazowego zasiłku Izby handlowej i gminy lwowskiej w kwocie 15.000 zł. Tak w deklaracyi Izby z dnia 20. listopada 1896 l. 2.386 jak i w odezwie Wydziału krajowego z dnia 21. grudnia 1897 l. 80.062 wyraźnie oświadczone, że ta jednorazowa subwencya przeznaczona jest w pierwszym rzędzie na rekonstrukcyę budynku szkolnego, a dopiero w dalszym rzędzie na zbiory okazów, środki naukowe i t. p. Ministerstwo zaś wbrew woli dawcy pomija zupełnie kosztą rekonstrukcyi i oświadcza, że przyjmuje prestatycyę jednorazową 15.000 zł. na urządzenie i naukowe wyposażenie zakładu.

W nadziei, że projektowany zakład wejdzie w życie poczynawszy od roku szkolnego 1899/1900, Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek o zezwolenie użycia w roku 1899 uchwalonych na rok 1897 i 1898 kredytów na ten zakład w łącznej kwocie 6.000 zł.

E. Petycyje w sprawach przemysłowych.

I. Uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 8. lutego 1898.

W załatwieniu sprawozdań sejmowej komisji przemysłowej Wysoki Sejm uchwałami z dnia 8. lutego 1898. przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia względnie do zbadania i sprawozdania na najbliższej sesyi sejmowej następujące petycyje:

1. petycyę l. s. 646 gmin Trześni, Nadbrzezia, Ostrówek, Sielca, Furmanów i Sokolnik powiatu tarnobrzeskiego o utworzenie szkoły, ewentualnie zaprowadzenie wędrowniej nauki dla przemysłu koszykarskiego;
2. petycyę l. s. 491 zgromadzenia ludowego, zebranego w Dziekanowicach powiatu wielickiego, o utworzenie zakładu koszykarskiego w Dobczycach, ewentualnie w Dziekanowicach;
3. petycyę l. s. 906 Zwierzchności gminnej w Skawinie o założenie szkoły szewskiej;
4. petycyę l. s. 672 ropczyckiego Wydziału powiatowego o subwencycę 2.000 zł. na założenie szkół przemysłowych w powiecie;
5. petycyę Chuny Zlatkies o pożyczkę na rozszerzenie garbarni w Gołogórach;
6. petycyę l. s. 5958 Mikołaja i Szczepana Hapka o pożyczkę na rozszerzenie pracowni narzędzi rolniczych w Gródku, tudzież
7. petycyę l. s. 1077 Stanisławy Czapek o zapomogę celem dalszego kształcenia się w wiedeńskiej szkole haftów i robót ręcznych.

Petycyje ad 1. 2. w sprawach koszykarskich Wydział krajowy pismami z dnia 19. lutego 1898 l. 10.005 i 10.007 przekazał krajowej Komisji przemysłowej do

zbadań i przedstawienia wniosku. O obecnym stanie tej sprawy zdaje sprawę Komisya w swem przedłożeniu (Alegat str. 10).

Petycję ad 3. i 4. w sprawie szkoły szewskiej w Skawinie i szkół przemysłowych w Ropczycach pismem z dnia 19. lutego 1898, l. 9.900 i z dnia 19. lutego 1898, l. 9.898 przesłano krajowej Komisji przemysłowej do zbadania i przedstawienia wniosków, które jednak do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie zostały Wydziałowi krajowemu przedłożone.

Po wysłuchaniu zdania krajowej Komisji przemysłowej i zgodnie z jej wnioskiem Wydział krajowy petycje ad 5. 6. i 7. załatwił odmownie reskryptami z dnia 28. marca 1898, l. 17.986, z 28. marca 1898, l. 17.987 i z dnia 11. maja 1898, l. 26.427.

Reskrytem z dnia 19. lutego 1898, l. 10.006 Wydział krajowy zawiadomił Władysława Karwackiego, że Wysoki Sejm uchwałą z dnia 8. lutego 1898 przeszedł do porządku dziennego nad jego petycją l. s. 574 o pożyczkę 6.000 zł. na założenie pracowni gazowych i benzynowych motorów do wyrobu siły elektrycznej.

II. Uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. lutego 1898.

Przy rozprawie nad Rubr. XVI. wydatków budżetu krajowego na r. 1898 powziął Wysoki Sejm dnia 17. lutego 1898. wskutek petycji l. s. 1.434 Zarządu miejskiego Muzeum przemysłowego we Lwowie następującą uchwałę: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby wstawił do budżetu na r. 1899 wyższą kwotę dla miejskiego Muzeum przemysłowego we Lwowie“. Po zasięgnięciu zdania krajowej Komisji przemysłowej i zgodnie z jej wnioskiem, Wydział krajowy wstawił do preliminarza budżetu na r. 1899 dla rzeczzonego Muzeum subwencję w kwocie 3.000 zł. i o tem zawiadomił Zarząd Muzeum reskr. z dnia 5. sierpnia 1898, l. 46.513.

Uchwaloną przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. lutego 1898. wskutek petycji l. s. 1.267 subwencję 400 zł. na zakład hafciarski Emilii Pydynkowskiej w Krakowie, Wydział krajowy wyasygnował jej rozporządzeniem z dnia 18. marca 1898, l. 15.757.

Uchwałą z dnia 17. lutego 1898 Wysoki Sejm przeszedł do porządku dziennego nad petycją l. s. 752 Towarzystwa tkackiego w Glinianach o subwencję na obsełanie wystawy paryskiej. O tej uchwale zawiadomiono Towarzystwo reskrytem z dnia 19. marca 1898, l. 15.751.

Uchwałą z dnia 17. lutego 1898, powziętą przy rozprawie nad Rubr. XVI. wydatków budżetu na r. 1898, Wysoki Sejm wezwał c. k. Rząd, ażeby udzieloną dotąd szkole handlowej w Krakowie zwyczajną subwencję podniósł o 2.000 zł. Uchwałę tę zakomunikowano c. k. Prezydium Namiestnictwa.

III. Uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. lutego 1898.

W załatwieniu sprawozdań sejmowej Komisji przemysłowej Wysoki Sejm uchwałami z dnia 21. lutego 1898 przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia:

1. petycję l. s. 1.166 ks. Jana Turczańskiego, proboszcza w Budzanowie, o udzielenie zapomogi 500 zł. dla prywatnej szkoły tkackiej tamże, tudzież
2. petycję l. s. 1.399. Wydziału powiatowego w Bochni o założenie szkoły koszykarskiej w Księżnicach.

Petycje te Wydział krajowy pismami z dnia 3. marca 1898, l. 12.733 i 12.734 przekazał krajowej Komisji przemysłowej do zbadania i przedstawienia wniosku.

Pod warunkami przytoczonymi w sprawozdaniu tej komisji (Alegat str. 16) Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 5. sierpnia 1898 l. 46 514 przyznał na cele produkcyjnego warsztatu tkackiego w Budzanowie zasiłek na r. 1898 w kwocie 400 zł. O obecnym stanie sprawy poruszanej w petycji ad 2. zawiera wyjaśnienia sprawozdanie komisji (Alegat str. 10).

IV. Petycje przez Wysoki Sejm niezadowolone.

Z szeregu petycji, co do których Wysoki Sejm nie powziął żadnej uchwały, otrzymał Wydział krajowy następujące petycje w sprawach przemysłowych: 1. petycję l. s. 1.842 i 1.860 Zgromadzeń czeladniczych we Lwowie i Krakowie w sprawie zaprowadzenia Sądów przemysłowych we Lwowie, Krakowie, Podgórzu, Brodach, Tarnopolu, Stanisławowie, Kołomyi, Przemyślu, Rzeszowie, Tarnowie, Nowym Sączu, Biale i Żywcu; 2) petycję l. s. 1.748 p. Włodzimierza Gniewosza o poprawny warsztat tkacki dla 22 tkaczy i pomoc pieniężną dla garncarzy w Potoku Złotym; 3) petycję l. s. 1.755 introligatora we Lwowie M. Zenczykowskiego o pożyczkę z funduszu przemysłowego; 4. petycję l. s. 1.861 Stowarzyszenia lwowskich szewców w sprawie dostaw obuwia dla armii

i 5. petycyę l. s. 1620. Stefana Buczkowskiego o wydanie koncesyi na majstra murarskiego.

Petycyę ad 1), zawierającą w myśl alinei 4. §. 2. ustawy z 27. listopada 1896 Nr. 218. dz. u. p. wniosek o utworzenie sądów przemysłowych, Wydział krajowy odezwami z dnia 26. marca 1898 l. 16.569 i 16.570 odstąpił c. k. Prezydium Namiestnictwa. Petycyę ad 2) Wydział krajowy przekazał dnia 28. marca 1898 do l. 16.568 krajowej Komisji przemysłowej do zbadania i objawienia zdania. Celem uzyskania podstawy do ewentualnego przedstawienia wniosku o zaprowadzenie w Potoku Złotym wędrownego kursu tkackiego, Komisya pismem z dnia 8. października 1898 l. 174. odniosła się do p. Wł. Gniewosza o wyjaśnienia, przyczem oznajmiła, że działanie w zakresie garncarstwa przez nauczyciela wędrownego jest niemożliwe. Po wysłuchaniu krajowej Komisji przemysłowej Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 10. lipca 1898 l. 38.299 załatwił odmownie petycyę ad 3) M. Żeńczykowskiego. Reskryptami z dnia 19. marca 1898 l. 16.815 i 16.817 Wydział krajowy zawiadomił Stowarzyszenie szewców lwowskich i Stefana Buczkowskiego, że co do petycyi ad 4) i 5) Wysoki Sejm nie powziął żadnej uchwały.

F. Fundacye utworzone w celach przemysłowych.

1. Fundacya ś. p. Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników w rzemieślniczych. Dochody z tej fundacyi przeznaczone są na cztery nierówne premie dla czeladników rzemieślniczych, którzy urodzili się w kraju i tu przynależą, wyznają religię katolicką, wyuczili się według istniejących przepisów jakiego rzemiosła i mają uzdolnienie i prawną kwalifikacyę do samoistnego wykonywania rzemiosła, jednak z powodu ubóstwa nie mogą założyć warsztatu i wykonywać samoistnie swego rzemiosła. Te premie bywają wypłacane czeladnikom, którzy je wyciągnęli z kolei przy losowaniu odbywającym się corocznie dnia 19. lipca. W losowaniu, odbytem dnia 19. lipca 1898, wyciągnęli premie następujący czeladnicy: I-szą premię w kwocie 834 zł. Tuziak Piotr, czeladnik stelmaski, urodzony w r. 1863; II-gą premię w kwocie 695 zł. Gerula Ludwik, czeladnik stolarski, urodzony w r. 1842; III-cią premię w kwocie 556 zł. Bochonko Jan, czeladnik szewski, urodzony w r. 1869; IV-tą premię w kwocie 417 zł. Ogrodnik Michał, czeladnik kowalski, urodzony w r. 1860. Przy wypłacie tych premij zastosowano postanowienia nowo wydanego statutu fundacyi, o którym zdano wyczerpująco sprawę w przedłożeniu Wydziału krajowego z 30. listopada 1897 l. 75.421 (str. 10. i 11.).

2. Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła przeznaczona jest dla rzemieślników, którzyby chcieli kształcić się w swym zawodzie za obrębem m. Jasła. Na r. 1898/9 było do rozdania jedno stypendyum w kwocie 100 zł., które rozporządzeniem z dnia 25. listopada 1898 l. 64.103 nadano Janowi Wrońskiemu, czeladnikowi stolarskiemu, urodzonemu w Jasle.

3. Fundacya Stowarzyszenia oszczędności i kredytu urzędników i służby c. k. uprzyw. galic. kolei Karola Ludwika we Lwowie, przeznaczona dla uczniów szkół przemysłowych. Rada nadzorcza urzędników i służby c. k. kolei państwowych w Galicyi nadała wakujące w tej fundacyi stypendyum o rocznych 50 zł. Józefowi Rakowi, uczniowi krajowego, naukowego warsztatu kołodziejskiego w Grybowie. Rozporządzeniem z dnia 18. kwietnia 1898 l. 21.749 Wydział krajowy wyasygnował J. Rakowi to stypendyum na czas pobierania nauki w powyższym warsztacie.

4. Fundacya Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877 przeznaczona jest dla rzemieślników i przemysłowców, którzy zawodowo w kraju wykształceni, pragną swą wiedzę i naukę uzupełnić za granicą. W r. 1898 były do rozdania dwa stypendya z tej fundacyi po 400 zł. Jedno stypendyum zatrzymał na mocy rozporządzenia z dnia 8. stycznia 1898 l. 79.359 dotychczasowy stypendysta Polechoński Władysław, czeladnik kowalski, drugie zaś rozporządzeniem z dnia 30. stycznia 1898 l. 82.126 nadano Szmigielowi Józefowi, czeladnikowi stelmaskiemu.

5. Fundacya im. Feliksy Maryi dw. im. z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego, podejmujących w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy. Majątek fundacyi wynosił początkowo 100.000 zł. Na powiększenie tego majątku przeznaczyla śp. Fundatorka sumę 200.000 zł., na poczet której z polecenia uniwersalnego spadkobiercy śp. Fundatorki JW. Ordynata Tadeusza Czarkowskiego-Golejewskiego wpłynęła dnia 19. grudnia 1893 kwota 140.000 zł. Odezwą z dnia 20. lutego 1894 l. 12.447 c. k. Namiestnictwo oznajmiło, że gdy wpłynie cała suma 200.000 zł., przyrzeczona przez śp. Fundatorkę, nie podniesie

zarzutu przeciw zmianie pierwotnego listu fundacyjnego według zarzysu przez Wydział krajowy ułożonego, odnoszącego się do całej sumy fundacyjnej 300.000 zł. Celem uczynienia zadość warunkowi, od którego c. k. Namiestnictwo uczyniło zależnem wprowadzenie fundacji w życie, Wydział krajowy upraszał kilkakrotnie J. W. Ordynata o złożenie reszty z przyrzeczonej sumy w kwocie 60.000 zł., a ostatecznie o oświadczenie, czy odpowiadłoby to jego życzeniu, ażeby fundacja weszła w życie pomimo, że — wbrew pierwotnemu zamiarowi — jej majątek zakładowy wynosi tylko 240.000 zł. zamiast przyrzeczonych 300.000 zł., tudzież aby list fundacyjny zeznano na razie tylko co do kapitału fundacyjnego 240.000 zł., co jednak nie przeszkadzałoby późniejszemu uzupełnieniu tego kapitału do wysokości 300.000 zł. Gdy J. W. Ordynat oświadczył, że zgadza się na to, a Namiestnictwo zezwoliło na aktywowanie fundacji z kapitałem 240.000 zł., Wydział krajowy uchwalał z dnia 3. czerwca 1898 l. 25.254 zeznać list fundacyjny, który c. k. Namiestnictwo zatwierdziło dnia 25. czerwca 1898 do l. 57.540. Po zapłaceniu należności rządowej od dodatkowego kapitału fundacyjnego 140.000 zł. w kwocie 13.720 zł. fundacja została wprowadzona w życie i dnia 13. listopada 1898 do l. 59.945 rozpisano konkurs na stypendya z tej fundacji po 300 zł. rocznie dla uczniów przemysłowych, którzy celem uzyskania fachowego uzdolnienia kształcą się w naukowych zakładach zawodowych i pracowniach rękodzielniczych lub innych zakładach przemysłowych, czy to w kraju, czy za granicą kraju, tudzież konkurs na stypendya po 300 do 500 zł. rocznie dla rzemieślników i przemysłowców, którzy zawodowo już uzdolnieni, pragną dalej odbywać studia zawodowe i praktykę w zagranicznych szkołach albo zakładach rękodzielniczych lub przemysłowych a to w celu uzupełnienia i rozszerzenia nabytych wiadomości, fachowych i praktycznego wydoskonalenia się.

6. Fundusz na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych w kraju. Z dobrowolnych składek, zebranych przez c. k. starszego inspektora przemysłowego p. Arnulfa Nawratila na urządzenie wystawy ochronnych przyrządów i dobroczynnych urządzeń dla robotników na wystawie krajowej w r. 1894 pozostała niewydana na ten cel reszta w kwocie 1.219 zł., którą p. Arnulf Nawratil złożył w kasie krajowej do rozporządzenia Wydziału krajowego. Odsetki od tego kapitału przeznaczono na cel wyżej wymieniony. Odsetki na r. 1897 w kwocie 48 zł. wyasygnowano dnia 18. stycznia 1898 l. 1069 do rąk p. A. Nawratila na zakupno książek w porozumieniu z krajową Komisją dla spraw przemysłowych.

G. Inne ważniejsze sprawy.

I. W przedłożeniu z 30. listopada 1897 l. 75.421. Wydział krajowy zdał Wysokiemu Sejmowi sprawę o działalności w przedmiocie ochrony przemysłu domowego przed opodatkowaniem a to w myśl licznych uchwał, które Wysoki Sejm powziął oraz wskazał na korespondencję przeprowadzoną z c. k. Namiestnictwem a w szczególności odezwę c. k. Namiestnictwa z dnia 4. maja 1895 l. 33,827 i odezwę Wydziału krajowego z 4. grudnia 1895 l. 39.391. C. k. Namiestnictwo zastrzegło w powyższej odezwie, że sprawy podatkowe, dotyczące się stron prywatnych należą wyłącznie do zakresu władz skarbowych, a tem samem wyraziło niedwuznacznie życzenie, ażeby Wydział krajowy zaniechał na przyszłość dotychczasowej praktyki w sprawach dotyczących się opodatkowania przemysłu domowego. Wydział krajowy natomiast odezwą wyżej przytoczoną zwrócił uwagę c. k. Prezydium Namiestnictwa na zbawienne skutki, dotychczas zupełnie zgodnej działalności Wydziału krajowego i c. k. Prezydium Namiestnictwa w powyższych sprawach i oświadczył, że musiałyby usprawiedliwić wobec Wysokiego Sejmu zaniechanie dotychczasowej praktyki jako przeciwne intencjom i uchwałom Wys. Sejmu oraz zapytał, w jaki sposób na przyszłość ma się w tej mierze ułożyć stosunek c. k. Namiestnictwa do Wydziału krajowego, jeżeli i nadal ma się uczynić zadość zgodnym dotychczas intencjom Wys. Sejmu i c. k. Rządu. Do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła odpowiedź c. k. Rządu na powyższe pismo.

II. O uwolnienie od niepaństwowych i dodatków do podatków, do podatków państwowych w myśl ustawy z 11. kwietnia 1893 nr. 21. dz. ust. i rozp. kr. wniosły przy końcu listopada 1898 podania: „Pierwsze galic. akc. Towarzystwo dla destylacji drzewa“ i Jawna Spółka handlowa pod firmą „Fabryka krochmalu i syropu kartoflanego w Nosowie“. Podania te są przedmiotem badań.

III. Krajowa Komisja przemysłowa w sprawozdaniu z dnia 12. listopada 1898 l. 1034 przedstawiła projekt, ażeby:

1. krajowemu związkowi przemysłowemu we Lwowie poruczyć założenie i prowadzenie na razie na trzy lata agencji handlowej, zorganizowanej według zaprojektowanej równocześnie przez Komisję instrukcyi i mającej na celu wszechstronne handlowe popieranie przemysłowców krajowych a w szczególności szkół zawodowych, spółek i drobnych przemysłowców, zasilanych z funduszu krajowego;

2. przyznać i wypłacić związkowi przemysłowemu zasiłek bezzwrotny w kwocie 1.200 zł. na pokrycie kosztów założenia agencji i jej ksiązek oraz odbycie podróży informacyjnych;

3. zastrzec wypłacanie zasiłków na utrzymanie agencji od przedłożyć się mającego sprawozdania o jej założeniu i urządzeniu.

Ten projekt Komisji jest przedmiotem rozpatrywania ze strony Wydziału krajowego, o załatwieniu zaś sprawy Wydział krajowy w swoim czasie zda Wysokiemu Sejmowi sprawę.

IV. W załatwieniu sprawozdania sejmowej komisji przemysłowej o wniosku posła Barwińskiego w sprawie założenia warsztatu tkacko-kiłimkarskiego w Założcach Wysoki Sejm uchwałą z dnia 8. lutego 1898 przekazał ten wniosek Wydziałowi krajowemu z poleceniem, iżby za pośrednictwem Komisji krajowej dla spraw przemysłowych przeprowadzone zostały odpowiednie rokowania z czynnikami miejscowymi i jeżeli te rokowania doprowadzą do rezultatów dodatnich, ewentualnie przystąpił do założenia warsztatu.

O tej uchwale Wydział krajowy pismem z dnia 19. lutego 1898 l. 10.020 zawiadomił krajową Komisję przemysłową z wezwaniem, ażeby po zbadaniu sprawy przedstawiła Wydziałowi krajowemu odpowiedni wniosek. Pismem z dnia 28. kwietnia 1898. l. 94. komisya zarządziła badania, które jednak nie zostały jeszcze ukończone, i z tego powodu żądanego wniosku nie mogła przedstawić.

V. Stały fundusz przemysłowy, na którego utworzenie Wysoki Sejm uchwałą z dnia 22. stycznia 1887 przeznaczył sumę 300.000 zł., został uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1894 powiększony o 200.000 zł. płatnych w ośmiu równych ratach rocznych poczynawszy od r. 1894 po 25.000 zł. rocznie. Obecnie zatem przypadają funduszowi przemysłowemu jeszcze trzy roczne raty dotacyi w łącznej kwocie 75.000 zł. Ze względu na liczne zgłoszenia ze strony przedsiębiorstw przemysłowych, zasługujących na uwzględnienie, Wydział krajowy uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie, ażeby ta reszta dotacyi w kwocie 75.000 zł. została wypłacona funduszowi przemysłowemu w dwóch równych ratach rocznych, t. j. w r. 1898 i 1899. W tej sprawie zgodnie z Komisją przemysłową Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek.

VI. Zgodnie z wnioskiem krajowej Komisji przemysłowej Wydział krajowy uprasza Wysoki Sejm o upoważnienie do stabilizowania Aleksandra Zugaja na posadzie instruktora tkackiego w krajowym naukowym warsztacie tkackim w Wilamowicach, nadanej mu prowizorycznie rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 9. lipca 1888 l. 26.678. Aleksander Zugaj, urodzony dnia 6. lipca 1861 w Uściu solnem pobierał jako instruktor tkacki w Wilamowicach poczynawszy od 1. stycznia 1888 do 31. grudnia 1894 wynagrodzenie miesięczne po 50 zł., poczynawszy zaś od 1. stycznia 1895 aż do chwili obecnej pobiera wynagrodzenie po 60 zł. miesięcznie.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z dnia 20. grudnia 1898. l. 79.628 i dołączone do niego sprawozdanie z czynności Komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

II. 1. Sejm przyjmuje do wiadomości „Zasady organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych w Galicyi“ i Statut normalny tychże, ułożone przez c. k. krajową Radę szkolną w porozumieniu z Wydziałem krajowym a zatwierdzone reskryptem c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 24. maja 1898 l. 12.810.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby istniejące obecnie w kraju uzupełniające szkoły przemysłowe zreorganizował na zasadach wspomnianych w ustępie pod II. 1) i wydał dla każdej z tych szkół statut, ułożony na podstawie statutu normalnego wszakże pod warunkiem, że:

a) c. k. Rząd zabezpieczy dla każdej z tych szkół subwencyę państwową w wysokości jednej trzeciej ogólnych kosztów jej utrzymania,

b) interesowane czynniki miejscowe zaś oprócz bezpłatnego lokalu na umieszczenie szkoły wraz z potrzebnym opałem, oświetleniem i usługą dostarczą zasiłków w wysokości

jednej trzeciej ogólnych kosztów utrzymania szkoły i prestacye te zabezpieczą aktami prawomocnie obowiązującymi;

3. Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby w roku budżetowym 1899 pokrywał ze skarbu krajowego zaliczkowo wymienione w ustępie pod 2. b., prestacye dla uzupełniających szkół przemysłowych, obecnie w kraju istniejących, o ile one nie wpłyną w terminie zapadłości, tudzież pokrywał ze skarbu krajowego resztę kosztów utrzymania tych szkół, niepokrytą subwencyami państwa (ustęp 2. a) i czynników miejscowych ustęp 2. b).

4. Sejm upoważnia Wydział krajowy do założenia uzupełniającej szkoły przemysłowej w Tarnobrzegu.

Postanowienia zawarte w uchwale pod 1., 2 i 3., mają być zastosowane także co do założyć się mającej uzupełniającej szkoły przemysłowej w Tarnobrzegu.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia uchwalonych na rok 1897 i 1898 kredytów na państwową wyższą szkołę handlową we Lwowie w łącznej kwocie 6.000 zł. w r. 1899 na wypadek, jeżeli ta szkoła handlowa wejdzie w życie w tymże r. 1899.

IV. 1. Celem rychlejszego uzupełnienia stałego funduszu przemysłowego ustanowionego uchwałą sejmową z dnia 22. stycznia 1887 do wysokości 500.000 zł. skarb krajowy wypłaci resztę z uchwalonej dnia 13. lutego 1894 dalszej dotacji tego funduszu w sumie 200.000 zł. wynoszącą z upływem r. 1898 kwotę 75.000 zł. w dwóch równych ratach rocznych po 37.500 zł. począwszy od r. 1899.

2. Sejm wstawia do Rubr. XVI. wydatków budżetu krajowego za r. 1899 kwotę 37.500 zł. jako pierwszą z powyższych rat i poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby drugą ratę w kwocie 37.500 zł. wstawił do preliminarza Rubr. XVI. budżetu krajowego za r. 1900.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby stabilizował Aleksandra Zugaja na posadzie kierującego instruktora zawodowego w krajowym naukowym warsztacie tkackim w Wilamowicach, nadanej mu prowizorycznie dekretem Wydziału krajowego z dnia 9. lipca 1888 l. 26.678, przyznał mu stałą płacę w kwocie 720 zł. rocznie, oraz przyznał mu prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi, wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b) statutu emerytalnego uchwalonego przez Sejm dnia 15. lutego 1898, tudzież z zastosowaniem uchwały sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 i pod warunkami tą uchwałą określonymi wymierzał Aleksandrowi Zugajowi trzy pięciolecia po 80 zł. w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby pełnionej przy tych samych stałych poborach na posadzie kierującego instruktora zawodowego w krajowym naukowym warsztacie tkackim w Wilamowicach. Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 1. stycznia 1894, upoważnia się jednak Wydział krajowy do policzenia Aleksandrowi Zugajowi przy przeniesieniu go w stan spoczynku także dalszych lat pięciu ze służby odbytej przed 1. stycznia 1894, jeżeli służba tegoż będzie nienaganna.

Służba policzalna do kwinkweniów zaczyna się liczyć od 1. stycznia 1895.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby utworzył z funduszków państwowych jedną szkołę rzemieślniczą w kraju i co do wyboru miejsca, gdzie ma być założona, wszedł w porozumienie z Wydziałem krajowym.

VII. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wydatniej niż dotąd uwzględniał potrzeby Galicyi z funduszków przeznaczonych na popieranie drobnego przemysłu a pozostającego w dyspozycyi c. k. Ministerstwa handlu, i działał co do tego w porozumieniu z Wydziałem krajowym i Komisją krajową dla spraw przemysłowych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 20. grudnia 1898.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

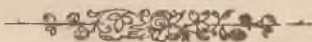
Członek Wydziału krajowego.

SPRAWOZDANIE

z czynności

Komisji krajowej dla spraw przemysłowych

za czas od 1. grudnia 1897 do 15. grudnia 1898.

LWOW.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

1898.

MISSISSIPPI

MISSISSIPPI

MISSISSIPPI

Wysoki Wydział krajowy!

W okresie, objętym niniejszem sprawozdaniem, zaszła w składzie Komisji krajowej dla spraw przemysłowych ta zmiana, że p. Tadeusz Romanowicz, złożony mandat członka Wydziału krajowego, przestał być kierownikiem Departamentu II-go w Wydziale, a tem samem ustąpił także ze stanowiska przewodniczącego stałej sekcji administracyjnej, działającej z ramienia Komisji. Kierownictwo biur Departamentu II-go i biura Komisji objął członek Wydziału krajowego dr. Józef Wereszczyński i z tego tytułu przewodniczy od marca br. sekcji administracyjnej Komisji. Gdy jednak ustąpienie p. T. Romanowicza groziło Komisji pozbawieniem wybitnej siły, odznaczającej się znawstwem stosunków ekonomicznych kraju i mającej bogate doświadczenie w sprawach przemysłu, powołał Wydział krajowy na wniosek Komisji p. Tadeusza Romanowicza na członka tejże, wskutek czego jednak nie nastąpiło pomnożenia liczby członków Komisji, gdyż dr. Józef Wereszczyński był już poprzednio z ramienia Wydziału krajowego członkiem Komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

Zasadnicza zmiana w zakresie działania Komisji nastąpiła wskutek restryktu JE. p. Ministra wyznań i oświecenia z dnia 24. maja br. L. 12810., którem zatwierdzono nowe „zasady organizacyi szkół przemysłowych uzupełniających w Galicyi“ i „Statut normalny“ tychże, ułożone przez c. k. Radę szkolną krajową w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Dokumenta dotyczące mieszczą się między załącznikami ., tu pozostaje tylko do zaznaczenia, że tym sposobem została uregulowana sprawa stosunku szkół przemysłowych uzupełniających do c. k. Rady szkolnej krajowej i c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia, która od r. 1888. czekała na załatwienie. Aleg. I. II.

Przy pierwszym udzieleniu subwencji na szkoły przemysłowe uzupełniające ze skarbu państwa restryktem Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 29. lutego 1888, l. 375, zastrzegł JE. p. Minister, że dalsze subwencyonowanie tych szkół ze skarbu państwa nastąpić będzie mogło tylko pod tym warunkiem, że szkoły te zastosują się do zasad restryktu ministeryalnego z dnia 24. lutego 1888. l. 3674. Gdy jednak wypracowane w r. 1886. przez Komisję, a przez Wydział krajowy przyjęte „Zasady organizacyi szkół przemysłowych uzupełniających“, nie we wszystkim z postanowieniami powołanego powyżej rozporządzenia ministeryalnego licowały — nie nastąpiło porozumieniu pomiędzy c. k. rzą-

dem a Wydziałem krajowym co do dalszego utrzymywania, zarządu i nadzoru nad rzeczonymi szkołami. Nie pociągnęło to wprawdzie za sobą odmowy dalszego subwencyonowania tych szkół ze skarbu państwa, lecz były one pozbawione wszelkiej podstawy stałości i to wymagało koniecznie, aby nareszcie do uregulowania ich stosunku do władz szkolnych przystąpić, czemu właśnie stało się zadość.

Zasadnicza podstawa organizacji szkół przemysłowych uzupełniających jest obecnie taka, że Wydział krajowy orzeka o założeniu lub o zwinięciu szkoły w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i wydaje dla nich statuty na podstawie normalnego statutu, ułożonego przez c. k. Radę szkolną krajową z Wydziałem krajowym. Utrzymanie szkół, przy pomocy prestaty ze źródeł miejscowych i zasiłków ze skarbu państwa, należy do Wydziału krajowego, on też przedkłada budżety rzeczonych szkół Sejmowi do uchwalenia, a co do subwencji ze skarbu państwa porozumiewa się z c. k. Radą szkolną krajową. Cały więc ekonomiczny i administracyjny zarząd szkół spoczywa w ręku Wydziału krajowego, on nadto mianuje i oddala kierowników i nauczycieli tych szkół za poprzednim porozumieniem się z c. k. Radą szkolną krajową; do Rady szkolnej zaś należy nadzór dydaktyczny i pedagogiczny, a więc przepisywanie planu nauki i środków naukowych, czuwanie nad frekwencją i wizytowanie tych szkół przez c. k. krajowego inspektora szkolnego, który sprawozdania swe wizytacyjne podawać ma do wiadomości Wydziału krajowego.

Gdy wskutek tego uregulowania stosunków szkół przemysłowych uzupełniających obowiązek ich lustrowania przechodzi z Komisji krajowej dla spraw przemysłowych na c. k. Radę szkolną krajową, przeto staje się odtąd obowiązkiem Rady szkolnej przedkładanie Wysokiemu Sejmowi sprawozdań o szkołach tej kategorii. Tem się tłumaczy, że ze sprawozdania niniejszego wyłączone już zostały wykazy statystyczne i wszelkie szczegóły dotyczące się frekwencji i stanu nauki w szkołach przemysłowych uzupełniających, a poprzestaje ono jedynie na szczegółach, odnoszących się do zakładania i kosztów utrzymania rzeczonych szkół.

Okoliczność, iż c. k. inspektor krajowy szkół przemysłowych Radca Dworu J. Franke jest oraz członkiem Komisji krajowej dla spraw przemysłowych i zasiada w jej stałej sekcji administracyjnej, ułatwia zresztą ściśle porozumienie i jednolite działanie władz autonomicznych i rządowych w zarządzie szkół tej kategorii.

W organizacji biura Komisji krajowej dla spraw przemysłowych nie nastąpiła żadna zmiana. Uchwałą z dnia 9. lutego b. r. dał wprawdzie Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu upoważnienie, „ażeby w celu utworzenia posady referenta technicznego przy Komisji krajowej dla spraw przemysłowych wstawił odpowiednią kwotę do budżetu krajowego na rok 1899“, lecz kredytu takiego nie mieści w sobie dołączony tu preliminarz.

Zapytywana w tej sprawie Komisya nie mogła wskazać Wydziałowi krajowemu już dziś osoby technicznie wykształconej, którąby ze względu na jej wszechstronne wiadomości w zakresie przemysłu krajowego i możliwość poświęcenia się wyłącznie obowiązkom referenta technicznego, uważała za odpowiednią. Niemożliwym było też obliczenie i wstawienie do preliminarza kredytu celowi temu odpowiadającego.

Komisya mniemała jednak, że dążąc do celu, uchwałą Wysokiego Sejmu zamierzonego, byłoby najwłaściwiej przygotować sobie pożądanego referenta technicznego, a mianowicie w ten sposób, iżby na razie pozyskać dla

biura Komisji młodą siłę technika, kończącego studia, któryby się z tokiem spraw Komisji przez pracę biurową obznajamiał, a następnie za pomocą odpowiednio kierowanych podróży naukowych, badanie szczegółowych gałęzi przemysłu itd. specjalne swe wiadomości rozszerzał i uzupełnił.

W tej myśli wstawiła Komisya do preliminarza wstępny kredyt w kwocie 720 zł. w. a. dla takiego kształcić się dalej mającego pomocnika biurowego. Wydział krajowy nie uznał jednak drogi tej za odpowiednią i na razie uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 9. lutego br. nie została wykonana.

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

W ubiegłym roku szkolnym liczył kraj 47 szkół przemysłowych uzupełniających tj. o dwie więcej niż w roku 1896/7. Przybyły mianowicie: szkoła w Myślenicach i druga samodzielna szkoła w Przemyśle.

Koszt ich utrzymania, biorąc za podstawę cyfry budżetowe, wynosił 76.438 zł. w. a. Jak się ta kwota rozpada na poszczególne szkoły i źródła funduszów, wykazuje dołączona tu tabela.

Zabiegi co do dalszego organizowania szkół przemysłowych uzupełniających odnoszą się do gmin Złoczów, Mościska i Tarnobrzeg. Aleg. III.

Magistrat miasta Złoczowa zgłosił się jeszcze pismem z dnia 23. grudnia 1897. r., iż byłby gotów zająć się sprawą utworzenia szkoły przemysłowej tamże. W odpowiedzi na to otrzymał w styczniu r. b. wszelkie potrzebne wyjaśnienia i skazówki, lecz mimo tej zachęty i późniejszego przypomnienia, nie otrzymała Komisya dotychczas żadnych dalszych w tej sprawie pism i deklaracji ze strony gminy m. Złoczowa, tak, że nie ma nadziei, ażeby szkoła, dla Złoczowa niewątpliwie bardzo potrzebna, mogła już w br. szkolnym wejść w życie.

O założenie szkoły przemysłowej uzupełniającej w Mościskach poczyniła kroki wstępne tamtejsza c. k. Rada szkolna okręgowa, przedłożywszy deklaracje gminy i Wydziału tamtejszej Rady powiatowej, iż gotowe są kwotami po 50 zł. rocznie do utworzenia szkoły się przyczynić. Gdy prestacje tej wysokości byłyby pociągnęły za sobą potrzebę zbyt wygórowanych dopłat ze strony kraju i państwa, nie mogła Komisya deklaracji tych wziąć za podstawę założenia szkoły i odniosła się we wrześniu br. do gminy i powiatu o podniesienie przyrzeczonych zasiłków. Gmina m. Mościsk uczyniła zadość temu wezwaniu — od Wydziału Rady powiatowej nie mamy dotąd żadnej odpowiedzi. Spodziewać się należy, że i powiat zechce większą kwotę rocznie na utrzymanie szkoły przemysłowej przeznaczyć i że na tej podstawie dalsza szkoła przemysłowa uzupełniająca będzie mogła być zorganizowana.

W Tarnobrzegu doszły do skutku rokowania o założenie szkoły przemysłowej uzupełniającej. Na podstawie oświadczeń gminy m. Tarnobrzega z dnia 2. sierpnia b. r., że przyczyniać się będzie do utrzymania szkoły stałym datkiem rocznym w kwocie 100 zł. w. a. i dostarczy bezpłatnie izb szkolnych opału, oświetlenia i usługi na cel szkoły, dalej oświadczenia Wydziału Tarnobrzskiej Rady powiatowej, że na utrzymanie rzeczonyj szkoły płacić będzie rocznie 200 zł. w. a., nakoniec oświadczenia JW. Zdzisława hr. Tarnowskiego, że na ten sam cel obowiązuje się płacić rocznie 100 zł. w. a. — przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu pod dniem 27. września r. b. wniosek, ażeby na tych podstawach szkołę przemysłową uzupełniająca w Tarnobrzegu założył.

Orzeczenie Wydziału krajowego nie zostało jeszcze wydane, a skoro tylko nastąpi, szkoła przemysłowa uzupełniająca w Tarnobrzegu będzie mogła jeszcze w ciągu b. roku szkolnego wejść w życie.

C. k. Rada szkolna okręgowa w Kosowie podniosła z końcem października rb. sprawę szkół przemysłowych uzupełniających w Kutach i Kosowie, uważając je tam za potrzebne. Komisya wdrożyła w tej sprawie dalsze rokowania.

Co do innych miast, w którychby należało czynić zabiegi o założenie szkół przemysłowych uzupełniających, zgodnie z uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 17. lutego rb., odniosła się Komisya odezwą z dnia 19. kwietnia br. do c. k. Rady szkolnej krajowej o pomoc, a to z uwagi na okoliczność, że możność zakładania szkół tej kategorii i pożyteczność udzielanej w nich nauki zależy w znacznej mierze od tego, jaką jest szkoła ludowa w miejscu, jakim rozporządza budynkiem i jakimi siłami nauczycielskimi, które mogłyby pobocznie nauki w szkole przemysłowej uzupełniającej udzielać.

We wszystkich większych miastach Galicyi zostały już szkoły przemysłowe uzupełniające potworzone; schodzi się teraz do miast coraz mniejszych gdzie trudności organizowania szkół są bez porównania większe — Komisya liczy więc na wszelkie ułatwienia i pomoc ze strony władz szkolnych w tej dalszej organizacyjnej pracy.

Co do istniejących szkół jest do nadmienienia, że z dniem 15. września r. b. nastąpiło rozszerzenie, względnie podniesienie zakresu nauki w szkołach przemysłowych uzupełniających m. Lwowa, a to w ten sposób, że częścią zamieniono zbyteczne już klasy kursu przygotowawczego na kursa przemysłowe, częścią zaś pomnożono klasy tych kursów. Wynikło to z odczuwanej już dziś przez samych rzemieślników potrzeby lepszego kształcenia się i lepszego przygotowania terminatorów, którzy się do szkół przemysłowych uzupełniających zapisują. Zmiany te wpłynęły na podniesienie kwoty zasiłków z funduszków krajowych i ze skarbu państwa, co w załączonym preliminarzu na rok 1899. znalazło swój wyraz.

Zaszły także pewne zmiany w zasadach utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających w Krakowie. Od szeregu lat udzielał tam fundusz krajowy i skarb państwa zasiłki w stałej kwocie po 400 zł. w. a. na szkołę. Zrazu były one wystarczające, gdy jednak z biegiem czasu frekwencya w tych szkołach się wzmogła i okazała się potrzeba tworzenia w niektórych szkołach klas równorzędnych, podniosły się wydatki na ich utrzymanie i na barki gminy spadła z nich część nierównie większa niż na skarb kraju i państwa. Komisya uznała więc za słuszne, ażeby co do pokrywania wydatków na szkoły przemysłowe w Krakowie zastosować tę samą zasadę co gdzieindziej i przedstawiła wniosek, ażeby gmina, poza specjalnymi na ten cel datkami, była tylko do pokrycia $\frac{1}{3}$ wydatków gotówkowych pociągana, i żeby co do wynagrodzenia nauczycieli i kierowników szkół przemysłowych uzupełniających w Krakowie przyjęto ten sam wymiar, co we Lwowie. Wskutek tego musiano w preliminarzu na r. 1899. podnieść kwoty subwencyjne tak krajowe jak i rządowe.

Co do nauki w szkołach przemysłowych uzupełniających, dopuszczono w danych wypadkach pewne rozszerzenie w kierunku zawodowym. Zwrócono mianowicie uwagę na to, że pomiędzy uczniami i czeladnikami rękodzielniczymi którzy szkołę przemysłową ukończyli, trafiają się tacy, którzy jeszcze dalej pragną się ćwiczyć w rysunkach i stosownie do tego upoważniono okólnikiem z dnia 19. kwietnia 1898. zarządy rzeczonych szkół, aby ułatwiały dalszą naukę rysunków zgłaszającym się rękodzielnikom, a to w miarę możliwości wspólnie z innymi uczniami, lub ewentualnie w osobno na ten cel wymierzonym czasie oczywiście w kierunku specjalnym, zastosowanym do zawodu ucznia.

Okólnikiem pomienionym uczyniono zadość uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 17. lutego br., powziętej przy załatwieniu sprawozdania Komisji z roku ubiegłego. Wynik zarządzenia jest na razie taki, że wedle dochodzących nas sprawozdań udzielaną bywa specjalna nauka rysunków zawodowych przy szkołach przemysłowych uzupełniających w Tarnowie i Stryju, gdzie udzielił pomocy delegat Wydziału krajowego w zarządzie szkoły, kierownik warsztatów kolejowych inspektor St. Majewski, wypożyczywszy potrzebnych do nauki wzorów i modeli. We Lwowie i Krakowie dostarczają państwowe szkoły przemysłowe rękodzielnikom sposobności do dalszego ćwiczenia się w rysunkach.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. lutego b. r., którą polecono Wydziałowi krajowemu, „ażeby domagał się u rządu energicznie zwiększenia subwencji państwowej na cele szkolnictwa przemysłowego w Galicyi“, przedstawiła Komisya w odezwie do c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 20. lipca br. l. 457 potrzebę wyższych zasiłków ze skarbu państwa na szkoły przemysłowe uzupełniające.

Wysokość subwencji dla każdej szkoły poszczególnie podano w odnośnej rubryce przedłożonego projektu preliminarza. Łącznie zestawiono wymogi na ten cel na kwotę 27.468 zł. w. a. tj. o 2.468 zł. w. a. wyżej, niż w roku 1898. Czy zostały w tej wysokości do preliminarza państwa wstawione, nie ma Komisya żadnej wiadomości.

II. Szkoły przemysłowe zawodowe.

W zakresie krajowych szkół zawodowych jest do zaznaczenia postęp tak co do ich liczby jak i działalności.

Jakim był ich stan z końcem roku szkolnego 1897|8 wykazują załączone tu .| dwie tabele statystyczne, odnoszące się do frekwencji tych szkół i kosztów ich utrzymania, zestawionych wedle preliminarzy.

W porównaniu z rokiem poprzednim wynika pomnożenie o cztery nowe zakłady a mianowicie: szkołę koszykarską w Strychańcach, szkołę stolarską w Kalwarii Zebrzydowskiej i szkoły szewskie w Dobezycach i Drohobyczu; gdy wszakże jedna szkoła zawodowa równocześnie zwinięta została, a mianowicie szkoła koronkarska w Starym Sączu — odnoszą się daty wykazów do 34 istniejących obecnie szkół zawodowych.

Porównanie frekwencji uczniów za rok 1897|8 z frekwencją z roku 1896|7, wykazuje przyrost o 14.3%. Rozrzucony wedle poszczególnych działów pracy przemysłowej przedstawia się on jak następuje:

	W roku 1896 7			W r. 1897 8			W porównaniu		
	uczyło się uczniów i uczenie			uczyło się uczniów i uczenie			więcej mniej		
	zwycz.	nadzw.	razem	zwycz.	nadzw.	razem			
Koszykarstwa	88	—	5	—	93	110	—	11	—
Kołodzie,stwa	93		1		94	102	—	102	8
Stolarstwa	34		6		40	58	4	62	22
Zabawkarstwa	12		9		21	21	13	34	13
Garncarstwa	32		10		42	43	20	63	21
Szewstwa	93		2		95	104	28	132	37
Tkactwa	138		28		166	156	10	166	—
Powroźnictwa	10		25		35	11	20	31	—
Koronkarstwa	120		10		130	114	15	129	—
Hafciarstwa	36		10		46	27	4	31	—
Razem	656		106		762	746	125	871	129

Więcej o 109

Aleg.
IV. i V.

Idąc za powyższym podziałem na zawody, dla których szkoły są stworzone, dotkniemy najważniejszych zmian, jakie w ciągu ubiegłego roku w nich zaszły.

Nauka koszykarstwa, jak to już z porównania dat frekwencji wynika, rozszerza się i zaczyna dawać podstawę do dalszej handlowej organizacji przemysłu koszykarskiego. Liczba wychowanców szkół koszykarskich nie jest jeszcze znaczną, gdyż przeważna część tych szkół została dopiero w ostatnich latach założoną i nie mogła jeszcze wydać należycie wykształconych robotników. Ci zresztą, którzy mogliby już przemysł koszykarski na własną rękę rozpocząć, znajdują się zazwyczaj w tym wieku, że muszą odbywać służbę wojskową i są na kilka lat od właściwego zawodu swego oderwani. Tam jednakże, gdzie szkoła już dłuższy czas istnieje, a taką jest szkoła w Czerwonej Woli, (przedtem w Jarosławiu), można z zadowoleniem sprawdzić, że szkolna nauka koszykarstwa nie tylko przyczyniła się do podniesienia dawnego, prymitywnego przemysłu domowego, lecz zdołała wprowadzić i zaszczerpić w lud rolny koszykarstwo ulepszone, które zapewnia znacznie większy zarobek, a przecież nie wykracza poza zakres właściwego przemysłu domowego, wiążącego się z pracą rolnika.

Dawna szkoła jarosławska a dziś czerwono-wolska wydała zresztą niemal wszystkich instruktorów, którzy dziś w innych szkołach koszykarskich są czynni i wielu takich, którzy w kraju i zagranicą jako zręczni koszykarze na życie zarabiają.

W związku ze szkołą koszykarską w Czerwonej Woli działa Towarzystwo koszykarzy w sąsiedniej wsi Wiązownicy, liczące około 80 członków, prawie wyłącznie włościan i będące już dziś poważnym źródłem produkcyjnym dla koszykarstwa ulepszonego i wytwornego.

Jest ono dowodem, że w przyszłości, pod wpływem szkół koszykarskich, mogą i powinny powstać dalsze podobne kolonie wytwórcze, produkujące towar dla szerszego handlu. Wskrzeszając i przetwarzając przemysł koszykarski na racjonalnych podstawach, zaważą one na szali przemysłu krajowego i wzmocnią — tak jak się to i dziś już poczęści dzieje — jego wywóz, a nadto będą mogły pomocną rękę rolnikowi w korzystnej dla niego uprawie łożyny koszykarskiej.

Oczywiście, że szkoła sama nie dopnie tego bez współdziałania innych czynników, mających na oku już nie samą naukę, lecz wytwórczą i handlową organizację koszykarstwa.

I w Czerwonej Woli nie byłaby wydała tych owoców, gdyby nie żywe zainteresowanie się J. O. Księstwa Czartoryskich w Wiązownicy sprawą przemysłu koszykarskiego i wpływ ich przeważny w nakłanianiu ludu wiejskiego do korzystania z nauki koszykarstwa i zużytkowania jej dla własnego dobra.

We wszystkich szkołach koszykarskich należy zaznaczyć normalny rozwój i postęp w nauce. Chcąc zaś tę ich naukę, bez szkody dla specjalnych kierunków produkcji, zespolić, na równych oprzeć zasadach i pobudzić instruktorów do temskuteczniejszej pracy, zarządziła Komisya odbycie wspólnej konferencji instruktorów i administratorów rzeczonych szkół. Konferencya ta odbyła się w dniach 29, 30 września i 1. października w Czerwonej Woli i miała głównie za zadanie: 1) przygotować normalny plan nauki dla szkół koszykarskich; 2) omówić plan i metodykę nauki rysunków w tych szkołach; 3) rozpatrzyć i usta-

lić tok administracyjno-rachunkowy i zasady kalkulacji wyrobów szkolnych; 4) wprowadzić nowe formy do produkcji koszykarskiej i ustalić pewne zasadnicze typy, z uwzględnieniem wymogów szerszego handlu; 5) zebrać materiały do wydać się mającego wspólnego cennika w celu ustalenia cen wyrobów wszystkich szkół i zapewnienia im łatwego zbytu.

Wszystkie te punkta programu zostały rozpatrzone i na tej podstawie przygotowano materiały do takiego uregulowania produkcji koszykarskiej w w szkołach i obok szkół, iż można się stąd podniesienia całej tej produkcji w kraju spodziewać.

Zgromadzeni na konferencji mieli nadto sposobność oglądnięcia i ocenienia zbioru 105 nowych modeli koszykarskich, w znacznej części pochodzenia japońskiego, które z polecenia Wydziału krajowego zostały zakupione i które przejdą obecnie przez wszystkie szkoły, aby w nich produkcję odświeżyć i nowe gustowniejsze wyroby wprowadzić w handel.

Nadto rozesłano wszystkim szkołom cenny podręcznik do nauki koszykarstwa, tj. otrzymaną z Wys. Ministerstwa handlu publikację rysunkową p. t. „Vorbilder und Lehrgänge für die Korbflechtindustrie“.

W szkole koszykarskiej w Dźurowie okazało się niezbędnem rozszerzenie pracowni i wybudowanie szopy na materiały i wyroby; tożsamo szkoła koszykarska w Wojsławiu nie może się nadal obejść bez szopy, której dotąd nie ma. Kredyta potrzebne na te dobudowy wprowadzono więc do preliminarzy odnośnych szkół.

Wszędzie tam, gdzie są już uczniowie wyuczeni, pracujący w związku ze szkołą jako robotnicy samodzielni, zaopatrzone szkoły koszykarskie w maszyny do łupania i strugania łoziny, przy których bardzo wiele czasu na te przygotowane roboty się zaoszczędza.

Do szkół koszykarskich, objętych wykazem statystycznym, należy doliczyć jeszcze jedną, która w lecie r. b. weszła w życie i jako stale subwencyonowana z funduszu krajowego stoi pod nadzorem Komisji.

Jestto szkoła koszykarska w Żurawnie, utrzymywana przez tamtejsze Towarzystwo im. Tadeusza Kościuszki. Na wniosek Komisji, udzielił szkole tej Wydział krajowy na b. rok subwencji w kwocie 360 zł. w. a., które posłużyły na to, aby szkołę umieścić w bardzo odpowiednim obszerniejszym loku i postarać się o zdolniejszego instruktora. Obecnie udziela tam nauki Marcin Rosół, odpowiednio kwalifikowany wychowaniec szkoły koszykarskiej w Rudkach, a uczniów liczy szkoła dziesięciu, 5 miejscowych, 5 zamiejscowych, którzy oprócz pobierania praktycznej nauki koszykarstwa, uczęszczają jeszcze dwa razy w tygodniu na naukę dopełniającą. W projekcie preliminarza wstawioną jest dla tejże szkoły na r. 1899. subwencja krajowa w kwocie 420 zł., tj. 120 zł. jako przyczynek do kosztów umieszczenia szkoły, a 300 zł. na częściowe pokrycie kosztów utrzymania instruktora, a to pod warunkiem, iż przynajmniej 8 chłopców pobierać będzie w szkole tej naukę koszykarstwa.

Należy zaznaczyć, że już na kraj. wystawie ogrodniczej w b. roku znajdowały się dobre wyroby szkoły koszykarskiej w Żurawnie i spotkały się ze życzliwym uznaniem.

Od kilku lat napływają z rozmaitych stron kraju zapytania i żądania, dotyczące się zakładanie szkół dla koszykarstwa, mało gdzie jednakże są takie warunki mniejszowe, ażeby można było, przy częściowej tylko pomocy funduszu krajowego, do urządzenia takich szkół przystępować. Już przeto w ubiegłym

roku uważała Komisya za wskazane, ażeby ustanowić wędrownego nauczyciela koszykarstwa, któryby mógł, z pominięciem erygowania formalnej szkoły, czasowo w różnych miejscowościach kraju przebywać i tam, co najdłużej w ciągu 12 miesięcy, wprawioną do dawnego przemysłu koszykarskiego ludność z techniką wyrobu wykwitniejszych przedmiotów koszykarskich i z użyciem odpowiednich narzędzi obznajamiać.

Zamiar ten wprowadza Komisya kraj. dla spraw przemysłowych tego roku w życie, przedstawiła bowiem Wydziałowi kraj., ażeby na podobnych warunkach, jak się to stało dla szewstwa i tkactwa, ustanowił wędrownego nauczyciela koszykarstwa w osobiedotychezasowego instruktora koszykarskiego w Wojsławiu, Jana Kwaśniewskiego i aby go bezwzględnie skierował do nauczania koszykarstwa w Wielowsi, w pow. Tarnobrzeskim, gdzie właściciel Wielowsi i Wydział powiatowy wszelkiej ku temu udzielają pomocy. Tym sposobem zostaje także załatwioną wniesiona w ubiegłym roku do Wysokiego Sejmu petycja gmin powiatu Tarnobrzeskiego Nadbrzezie, Ostrówek i t. d, które o szkołę, a względnie o zaprowadzenie wędrownej nauki koszykarskiej, petycyonowały.

Nadto są w toku rokowania co do urządzenia nauki koszykarstwa w powiatach Wielickim i Bocheńskim na podstawie odnośnych petycji z Dziekanowic i z Wydziału powiatowego w Bochni do Wys. Sejmu wniesionych i w powiecie Białskim, gdzie zarówno powiat jak i właściciel Nowejwsi o zaprowadzenie nauki koszykarstwa czynią starania.

W zakresie szkół kołodziejskich nie zaszły żadne zmiany, któreby tu zasługiwały na zaznaczenie. Rozwijają się one normalnie i wzmagają się w liczbę uczniów, stosownie do możliwości objęcia ich warsztatami szkolnymi. Okazuje się też potrzeba rozszerzeń, szczególniejsz stanowią kowalskich w kuzniach szkół kołodziejskich w Grybowie i Grzymałowie.

Jest także potrzebną zmiana całego pomieszczenia, względnie rozszerzenia szkoły kołodziejsko-ciesielskiej w Kamionce Strumiłowej, na co już w budżecie tegorocznym wstawioną była odpowiednia kwota — ale rzecz nie została dotąd przeprowadzoną, gdyż czynniki miejscowe nie są dość chętne i ofiarne, ażeby zapewnić szkole warunki lepszego umieszczenia.

Szkoła stolarska w Stanisławowie, rozwijająca się bardzo pomyślnie, wykazująca coraz lepsze postępy i coraz więcej uczniów, walczy także z trudnościami umieszczenia. Komitet rzeczonyj szkoły udał się jeszcze w październiku r. z. do Rady miasta Stanisławowa o wystawienie osobnego budynku na pomieszczenie szkoły, zwłaszcza że kapitał, odpowiadający dzisiejszemu dość wysokiemu czynszowi za wynajmowane dla szkoły ubikacje, byłby wystarczającym, ażeby szkole o wiele obszerniejsze i odpowiedniejsze umieszczenie zabezpieczyć. Komisya poparła to podanie ze swej strony, lecz Rada miasta Stanisławowa nie dała jeszcze żadnej odpowiedzi, i o ile Komisji wiadomo, nie powzięła w tej mierze żadnego postanowienia.

Uwzględniając dzisiejsze urządzenie szkoły stolarskiej w Stanisławowie, czteroletni plan nauki i dobre jej postępy, poparła Komisya pod d. 20. lipca r. b. wniesioną na ręce Wydziału krajowego prośbę Zarządu szkoły do c. k. Ministerstwa o przyznanie jej prawa wydawania świadectw, upoważniających do samodzielnego wykonywania rzemiosła stolarskiego. Dotychczas atol: nie dało Ministerstwo żadnej na to odpowiedzi, chociaż zakład rzeczony na uwzględnienie wniesionej prośby ze wszechmiar zasługuje.

Szkoła stolarska w Kalwaryi Zebrzydowskiej rozwija się dobrze. Z końcem lipca r. b. ukończył się dopiero pierwszy rok jej istnienia, nie można zatem mówić o spełnieniu zadań szkoły, w której nauka na trzy lata jest rozłożoną. Napływ uczniów do szkoły świadczy jednak o zaufaniu, jakie sobie szkoła już dotychczas wyrobiła i zdaje się usprawiedliwiać przywiązane do niej nadzieje, tj. że w szkole i przez nią zyska tamtejszy drobny przemysł stolarski podstawy do dalszego żywotnego rozwoju. Lecz wzrastająca liczba uczniów budzi już dziś obawę, czy dostarczony przez gminę i przy zasiłkach funduszu krajowego wystawiony budynek wystarczy i czy nie wypadnie przedsięwziąć niezbędnej jeszcze dobudowy. Położenie budynku wymagać będzie zresztą zarządzeń, aby spowodować odprowadzenie wody gruntowej, która zagraża zawilgoceniem nowej budwy.

Krajowy warsztat zabawkarski w Jarowowie spełnia swe zadanie należycie. Kształci on uczniów w wyrobie zabawek bardziej artystycznych i popłatniejszych, niż te, które dotąd były przedmiotem miejscowego przemysłu domowego — a z drugiej strony wpływa na uszlachetnienie wyrobów z dawien dawna przez zabawkarzy w Jaworowie wytwarzanych i zajmuje się korzystniejszą dla wytwórców organizacją sprzedaży ich wyrobów. Dzięki pośrednictwu szkoły zostały też i nowe i dawniejsze zabawki jaworowskie wprowadzone w szerszy handel, a dogadzając bardziej smakowi kupującej publiczności, staną się niezawodnie bardziej pokupnemi i przyniosą większy zarobek podupadłym mieszkańcom Jaworowa. W kierunku organizacji handlu i uchronienia producentów od wyzysku, wspiera bardzo dzielnie Wydział powiatowy usiłowania Komisji, przeznaczając ze swej strony znaczniejsze zaliczki na wprowadzenie całej produkcji i sprzedaży na właściwe tory.

W organizacji istniejących szkół garncarskich nie zaszła żadna zmiana, a liczba uczniów tych szkół wzmogła się, szczególnie przez przybycie liczby uczniów nadzwyczajnych na specjalnych kursach kraj. szkoły garncarskiej w Kołomyi.

W dołączonym projekcie preliminarza, w rubryce kredytów nadzwyczajnych, wstawioną jest kwota 1350 zł. na koszt pewnych przekształceń i uzupełnień w budynku szkolnym kraj. szkoły garncarskiej w Kołomyi. Ma się tu na celu niezbędne wytworzenie osobnego lokalu do szklenia naczyń, oraz dostarczenie miejsca na maszyny do wyrobu rurek drenowych i dachówek, które dotychczas nie miały odpowiedniego umieszczenia.

Zakres wyrobów szkoły kołomyjskiej rozszerzonym został na nowy jeden produkt ceramiczny, a mianowicie na naczynia z t. z. fajansu włoskiego. Na podstawie doświadczeń, czynionych w kraj. Stacji ceramicznej, zostały szczegółoly tej produkcji przy użyciu krajowych materiałów przeprowadzone, a dalsze próby tak co do wyrobu jak i handlowej rentowności tego nowego artykułu ceramicznego, poruczone kraj. szkole garncarskiej w Kołomyi i wyniku ich trzeba jeszcze wyzeczkiwać.

Komisya czyni nadto wszelkie usiłowania, ażeby podnieść garncarsko-kaflarski przemysł w Kołomyi przez odpowiednie zorganizowanie wyrobu miejscowych garncarzy i kaflarzy, zapewnienie im najlepszych warunków zakupywania materiałów garncarskich i dobre spieniężanie wyrobu. Próby, czynione w tym kierunku już od wielu lat, nie zdołały dotychczas, niestety, doprowadzić do pożądanego celu. Brak dostatecznej inteligencji między samymi przemysłowcami udaremniał wszelką organizację, mogącą na racjonalne drogi przemysł

ich wprowadzić. Obecnie jest w toku zorganizowanie towarzystwa nietylko z samych garncarzy, lecz i z innych, przemysł miejscowy szczerze popierających obywateli — spodziewaną jest także możliwość zebrania większych funduszków. Gdy zaś i zakres produkcji rozszerzony został, dzięki szkole, na kaflarstwo, które większe przynosi korzyści niż wyrób naczyń, a w obrębie samego naczyń wyrób szlachetniejszych, przez szkołę wprowadzonych naczyń, znacznie jest zyskowniejszym niż produkcja towaru jarmarcznego — przypuszczać należy, że nareszcie da się odpowiednia organizacja przeprowadzić i naprawdę przemysłowi garncarskiemu w Kołomyi przyjść w pomoc.

Szkoła garncarska w Porembie, gdzie frekwencja uczniów jest dziś większa, działa w zakresie produkcji naczyń wspólnie z tymi garncarzami, którzy przy pomocy zasiłków z funduszu krajowego warsztaty swe ulepszyli i rzucili się na wyrób naczyń kamionkowego. Nie można dziś jeszcze wyrokować o skuteczności tej akcji, mającej na celu stałe zakorzenienie wyrobu naczyń kamionkowego w Porembie i okolicy — wolno jednak przypuszczać, że jest ona na najlepszej drodze, że mianowicie w obec zmniejszenia się lub zupełnego zaniechania wyrobu naczyń kamionkowego na Szląsku pruskim, skąd go do Galicyi przywożono, będzie mogła okolica Poremby znaleźć w tym drobnym przemyśle stałe, a bardzo dla niej pożądane źródło zarobku.

W sprawozdaniu zeszłorocznem wyraziła Komisya oczekiwanie, że szkoła porembaska zostanie w pewnym czasie przeniesioną do Krzeszowic. Toczone jednak w tej sprawie rokowania natrafiły na znaczne trudności i zamiar przeniesienia rzeczonyj szkoły musiał być na razie zaniechany.

Nie ma także żadnej odpowiedzi ze strony c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia na przedłożony w roku ubiegłym przez Komisyę wniosek, ażeby c. k. rząd założył szkołę kamieniarską w Krzeszowicach. Potrzeba takiej szkoły daje się coraz żywiej odczuwać, zgłaszają się uczniowie, pragnący się kształcić w kamieniarstwie i nie mają żadnego ku temu zakładu w kraju. Dla trzech uczniów zmuszoną była Komisya uzyskać zasiłki stypendyjne na naukę kamieniarstwa w szkołach rządowych w Horzycach w Czechach i w Laas w Tyrolu, gdzie obcy język wykładowy stawia im niemałe trudności. Komisya ponowiła też prośbę do Wydziału krajowego, aby się u c. k. rządu o utworzenie szkoły kamieniarskiej w Krzeszowicach ponownie upomnieć raczył.

Do zakładów mających na oku wprowadzenie garncarstwa kamionkowego, jako przemysłu domowego, przybył jeszcze jeden, a mianowicie garncarski kurs majsterski w Racie, niedaleko Rawy.

Utworzenie tego kursu poprzedziło badanie gliny garncarskiej na gruntach Raty, Potylicza, Siedlisk i innych wsi sąsiednich, o ile do wyrobów kamionkowych się nadaje. Próby czynione w krajowej Stacji ceramicznej z gatunkiem gliny, zwanej „chrupem“, wydały naczynie piękne i mogące znaleźć łatwy pokup. Poczyniono też dalsze kroki co do utworzenia w Racie kursu praktycznego naukowego celem przyswojenia tamtejszym, licznym po wsiach osiedlonym garncarzom, znajomości wyrobu kamionkowego naczyń. O przygotowaniu tych była już mowa w zeszłorocznem sprawozdaniu kraj. Stacji ceramicznej. Zakończyły się one organizacją praktycznego kursu majsterskiego, który na podstawie uchwał Komisji z d. 20 marca b. r. został przez Wydział krajowy ustanowiony i z dniem 1-go września wszedł w życie.

Jestto urządzenie czasowe, mające na oku wyłącznie miejscowych garncarzy praktycznych. Skoro ci przyswoją sobie dostatecznie technikę wyrobu na-

czynia kamionkowego, ustanie także potrzeba dalszego dla nich utrzymywania kursu.

Urządzono go w opuszczonym budynku fabrycznym, odstąpionym na ten cel przez właściciela J. O. księcia Pawła Sapiechę za czynszem 360 zł. w. a. rocznie. Na instruktora kursu przeniesionym został z Poremby werkmistrz tamtejszy Jan Słowicki, kierownictwo pod względem niezbędnej nauki teoretycznej oddano kierownikowi szkoły poremskiej p. Karolowi Rollemu, który ma obowiązek w pewnych porach do Raty dojeżdżać, a nadzór nad kursem zostaje w rękach członka Komisji, Rady dworu prof. J. Zacharjewicza i inżyniera E. Krzena.

Na kursie kształci się obecnie 7 majstrów i 3 czeladników garncarskich z okolicy. Jak zaś kurs ten był pożądanym, świadczy okoliczność, że do zapisu na uczniów zgłaszało się kilkudziesięciu garncarzy, którzy jednak dla braku miejsca nie mogli być przyjęci. Uczestnicy kursu wykonują wszelkie roboty, które im będą potrzebne przy wykonywaniu garncarstwa kamionkowego. Raport z lustracyi, odbytej pod koniec września, stwierdza, że postępy poczynione przez uczniów w ciągu dwóch miesięcy w wyrobieniu naczynia kamionkowego są znakomite i produkt zupełnie dobry. W porównaniu z pozakrajowymi wyrobami kamionkowymi są naczynia racieńskie ładniejsze i trwalsze w użyciu, a że „chrup“ i robota garncarska w kraju są tanie, więc i ceny racieńskiego naczynia kamionkowego mogą, zdaniem pp. lustratorów, być o wiele niższe od cen wyrobów zagranicznych.

W dołączonym preliminarzu uprasza Komisya o odpowiedni kredyt na prowadzenie rzeczzonego kursu majsterskiego w r. 1899.

Nauka w krajowych szkołach szewskich postępuje prawidłowo. Oprócz tego zajmuje się Komisya z niemałą korzyścią dla rzemiosła szewskiego dalszem urządzeniem majsterskich kursów szewskich. Po dwóch kursach, odbytych w roku ubiegłym we Lwowie, nastąpiły dwa takie kursa w ciągu b. roku w Krakowie. Pierwszy z nich trwał od d. 8 stycznia do d. 4 marca. Brało w nim udział 10 majstrów i 4 czeladników szewskich, razem 14 uczestników, a między tymi 9 z Krakowa i 5 zamiejscowych t. j. z Sędziszowa Skawiny, Wieliczki, Przeworska i Podgórze. Nauki udzielali: nauczyciel wędrowny Celewicz oraz instruktorowie fachowi pp. Wenzel i Abrysowski. Nauka odbywała się codziennie od g. 8 do 12 przedpołudniem i od g. 2 do 6 popołudniu. Czas przedpołudniowy obracany był na naukę kraju i brania miary, następnie zaś na ćwiczenia praktyczne — popołudniowy na naukę rysunków zawodowych, rachunkowości przmysłowej i stylistyki. Naukę fachową posiłkowano bogatym zbiorem szewskich maszyn pomocniczych, których było 26. Dziewięć z nich wprawiano w ruch zapomocą motoru gazowego, którego dostarczyła gmina m. Krakowa.

Kurs zakończył się wystawą prac uczestników kursu, wykonanych przez nich bardzo licznych rysunków, zeszytów szkolnych, krojów, szytego przez nich obuwia i t. d. oraz odlewów gipsowych, okazów towaroznawstwa szewskiego, przyborów, narzędzi i maszyn dla szewstwa. Wystawa trwała dni 12 i zainteresowała publiczność krakowską, która ją licznie odwiedzała.

Powodzenie kursu zawdzięczyć należy w znacznej mierze gorącemu poparciu go przez Reprezentację miejską i prezydenta m. Krakowa. Gmina m. Krakowa dostarczyła bezpłatnie potrzebnych na kurs lokalności, ponosiła kosztą opału, oświetlenia i dostarczania potrzebnego gazu, i przyczyniła się kwotą 600 zł. w. a., do kosztów urządzenia kursu i udzielonych uczestnikom zasiłków stypendyjnych, a nadto kwotą 50 zł. i dostarczeniem motoru gazowego przyczy-

niła się do urządzenia wystawy. Ofiarność ta i życzliwość w popieraniu spraw przemysłowych ze strony m. Krakowa zasługuje na uznanie.

Uczestnicy kursu, oderwani na czas nauki od swej pracy zawodowej i czerpanego z niej zarobku, pobierali zasiłkiienne po 80 ct. do 1 zł. w. a., a zwrócono zamiejscowym także koszta podróży tam i napowrót.

Drugi taki kurs majsterski dla szewców, urządony w Krakowie, trwał od 5 października do 27 listopada b. r. Do kosztów urządzenia tego kursu przyczyniła się prócz gminy m. Krakowa także tamtejsza Izba handlowa i przemysłowa zasiłkiem w kwocie 500 zł. w. a. W nauce wzięło udział 13 uczestników, zarówno majstrów jak i czeladników, a to 7 z Krakowa a 6 z prowincyi t. j. z Myślenic, Makowa, Kęt, Tarnowa (dwóch) i Rzeszowa, nadto jeden nauczyciel ludowy, który specjalnie nauką szewstwa zająć się pragnie.

Tok i wymiar nauki był ten sam, co na pierwszym kursie w Krakowie, a kurs zakończono dwudniową wystawą prac uczniów i wspólnem nabożeństwem.

Oprócz kierowania nauką na majsterskich kursach szewskich, zwiedził nauczyciel wędrowny szewstwa A. Celewicz, w ciągu roku kilka osad szewskich w kraju, celem poinformowania ich i udzielenia pomocy w wykonywaniu obuwia wogóle, a w szczególności dania wskazówek co do wyrobu obuwia dla armii. Wedle złożonych przez nauczyciela wędrownego raportów, działał on w szczególności w Rybotycach, gdzie do wyrobu obuwia wojskowego wypożyczył szewcom niektóre maszyny, używane przy nauce na kursach majsterskich — i w Dobczycach, gdzie także w tym samym celu udzielał wszelkich niezbędnych informacji.

W zakresie szkół tkackich zaznaczyć należy przedewszystkiem dalsze rozwinięcie szkoły sukienniczej w Rakszawie, a to przez dodanie warsztatów mechanicznych, których urządzenie jest w toku. Na cel ten wstawionym był w budżecie tegorocznym kredyt 7.500 zł. w. a., jako połowa kosztów, na adaptację budynku, maszyny i montowanie obliczonych; w preliminarz na r. 1899 wprowadza Komisya drugą taką kwotę.

Zanim zatwierdzono przedłożony plan i kosztorys pomienionych urządzeń mechanicznych, rozważano jeszcze raz jak najtroskliwiej, czy dział ten dla szkoły sukienniczej w Rakszawie jest pożądany i jaki pożytek w warunkach kraju i przemysłu naszego może ta nauka uczniom rzeczonyj szkoły przynieść. Ostateczny wynik tych rozważań przemawia na korzyść rozszerzenia szkoły Rakszawskiej warsztatami mechanicznymi, a na jakich oparł się motywach, poucza pismo Komisji z d. 20 sierpnia rb. L. 296. które tu dołączamy.

Aleg. VI.

Równoczesną uchwałą Wys. Sejmu z dnia 9 lutego r. b. utrzymanym został niewyczerpany w r. 1897 kredyt 7000 zł. i oddanym nadal do rozporządzenia Wydziału krajowego na urządzenie tkactwa mechanicznego w kraj. szkole tkackiej w Krośnie. Nadto dał Wysoki Sejm polecenie, ażeby jako druga rata na ten sam cel wstawioną została do preliminarza na r. 1899 kwota 8000 zł. w. a.

Pomimo danego w tych uchwałach zapewnienia, że znajdują się w skarbie krajowym dostateczne fundusze na urządzenie oddziału tkactwa mechanicznego w szkole Krośnieńskiej — pomimo, iż są w tym celu poczynione wszelkie przygotowania i opracowane plany i kosztorysy, a ze względów na naukę, (podobnie jak w szkole Rakszawskiej) nie istnieją zasadnicze przeszkody — nie przedsta-

wiła Komisya dotychczas Wydziałowi krajowemu wniosków co do wprowadzenia oddziału tego w życie.

Jedynym powodem wstrzymania dalszej w tym względzie akcji, jest brak silnego stowarzyszenia, spółki lub firmy handlowej, z którąby szkoła tkacka w Krośnie tak co do dostarczania materyałów tkackich jak i sprzedaży wyrobów mogła wejść w stały stosunek. Już w sprawozdaniu zeszłorocznem zaznaczyła Komisya, że w skutek zawieszenia czynności przez towarzystwo tkackie „Prządka“, które szkole Krośnieńskiej dostarczało materyałów i spieśniało jej wyroby, został cały zamiar urządzenia oddziału mechanicznego zachwiany. Zamiast korzystać w szerszej mierze z pomocy towarzystwa tkackiego, została szkoła tkacka w Krośnie skazaną na to, że sama starać się musi o materyały na swe wyroby i szukać na nie odbiorców. Ta handlowa strona, angażująca fundusz krajowy na cele, z nauką szkolną ściśle nie związane i odrywająca siły nauczycielskie szkoły w kierunkach im nie właściwych — nie jest zadaniem szkoły, a w razie rozszerzenia jej oddziałem mechanicznym, wzmogłaby się i zaciążyła szkodliwie nad istotnymi zadaniami szkoły. Gdy zaś stowarzyszenie „Prządka“ nie podjęło dotychczas na powrót swych czynności, i nie ma innej silnej firmy, o którąby się szkoła Krośnieńska mogła oprzeć — uważa Komisya za rzecz niemożliwą, ażeby już teraz do aktywowania oddziału mechanicznego tkactwa w tej szkole przystąpić. Zamiarowi pierwotnemu Komisji przewodniczyła głównie ta myśl, aby przyjść w pomoc „Prządce“ do urządzenia większej tkalni mechanicznej przez dostarczenie należyte przysposobionych robotników. Skoro dziś myśl ta nie może być zrealizowaną, odpada potrzeba spieszenia się z urządzeniem pomienionego oddziału mechanicznego i należy wyczekać bardziej temu sprzyjających warunków, gdyż innaczej kształciłoby się robotników, którzyby w kraju nie mogli znaleźć zajęcia.

W innych szkołach tkackich rozwija się nauka normalnie i nie zaszły w nich żadne takie zmiany, któreby zasługiwały na wyjątkowe zaznaczenie.

Kredyt 4000 zł., przyzwolony uchwałą Wys. Sejmu z d. 9. lutego rb. na wystawienie budynku dla warsztatu naukowego tkackiego w Glinianach, nie został zużytkowany. Miał on zastąpić udzielane corocznie zasiłki funduszu krajowego na pomieszczenie tej szkoły, gdyby tamtejsze towarzystwo tkackie przystąpiło do budowy własnego domu. Towarzystwo tkackie w Glinianach nie podjęło jednakże budowy, a szkołę przeniosło do nowego budynku najętego, gdzie ona odpowiednio jest umieszczoną, pozostaje więc nadal ten stosunek, że fundusz krajowy przyczyniać się będzie do kosztów najmu, a na razie cofa przyrzeczony na budowę zasiłek.

W roku b. doprowadzoną nareszcie została do ostatecznego uporządkowania sprawa praktycznej nauki tkactwa w Horodence. Budynek, pochodzący z daru J. W. bar. M. Romaszkana, a będący dziś własnością kraju, został przy pomocy zasiłków powiatu i kraju z gruntu przerobiony i na cele warsztatu tkackiego adaptowany. Rokowania dawniejsze, ażeby w Horodence utworzyć szkołę tkacką i związane z nią towarzystwo tkackie, nie dawały dostatecznych podstaw do uregulowania sprawy w tym kierunku. Komisya przedstawiła tedy wnioski, oparte na innych, zasadniczo odmiennych podstawach, tj. ażeby zamiast organizowania szkoły, osadzić w budynku na ten cel przyznaczonym należyte wykształconego tkacza, zapewnić mu bezpłatne użytkowanie z realności, przyjść mu z pomocą w urządzeniu dobrego warsztatu tkackiego, a natomiast nałożyć na niego obowiązek, ażeby, prowadząc warsztat na własny rachunek, kształcił pewną ilość chłopców praktycznie w tkactwie.

Zgodnie z tem zapatrywaniem przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu wnioski, w myśl których osiedlonym został w Horodence, jako tkacz na własną rękę pracujący, Bronisław B a b i a k, b. instruktor szkoły tkackiej w Kosowie. Do urządzenia warsztatu oddaje mu się cztery krosna ulepszone, dwa do gładkich tkanin, dwa zaś z maszynkami szeftowymi i potrzebnymi przyborami, nadto przyznano mu zasiłek 100 zł. na przesiedlenie się do Horodenki. Na B. Babiaka nałożono natomiast pod rygorem usunięcia z budynku obowiązek stałego uczenia pięciu chłopców, tak, ażeby ci po dwuletniej nauce mogli być do zarobkowego wykonywania tkactwa uzdolnieni i zastrzeżono Wydziałowi krajowemu nadzór nad ich nauką, do czego także i z ramienia Wydziału powiatowego miejscowy opiekun zostaje powołany.

W podobny sposób uregulowano także stosunki z inną pracownią tkacką, która wzięła sobie za zadanie kształcić chętną do tkactwa młodzież. Jest to szkoła tkacka w Budzanowie, utworzona prywatnymi i ofiarnymi zabiegami miejscowego proboszcza rit. lat. ks. Jana T u r c z a ń s k i e g o.

Budzanów, starodawna obronna miejscowość Podola, miasteczko w powiecie Trembowelskim, liczące 5.863 mieszkańców, liczył dawniej wielu tkaczy, mających swój własny cech Tkactwo to — jak wszędzie — podupadło zupełnie i zredukowało się przeważnie do wyrobu grubych płócien z domowej przędzy, lecz zawsze jeszcze reprezentuje go około 50 tkaczy, którzy jednakże z pracy swej żadnego prawie nie mają dochodu. Ks. proboszcz Turczański podjął więc usiłowania, ażeby miejscowy ten przemysł tkacki ulepszyć i przynajmniej młodsze pokolenie do lepszego wykonywania tkactwa na ulepszonych krosnach wprawić. Wziął się do tego w ten sposób, że sprowadził do Budzanowa dobrze wykształconego tkacza, abiturienta szkoły tkackiej w Kosowie, Michała B u r y n n y k a, najął chatę, umieścił tam 4 warsztaty lepszej konstrukcyi i oddał Buryńnykowi 6 chłopców do nauki.

Uczyniwszy to, wniósł do Wysokiego Sejmu petycję o dalszą pomoc, którą to petycję przekazano Komisji do zbadania i możliwego uwzględnienia

Zarządzone na miejscu zbadanie stosunków wykazało, że zarówno energia inicjatora nauki tkactwa w Budzanowie, jakoteż bardzo dobra kwalifikacya przyjętego instruktora, dają rzeczywistą podstawę do zorganizowania pożytecznej dla mieszkańców tamtejszych nauki i zasługują na wszelkie poparcie. Komisya przedstawiła też swe wnioski Wydziałowi krajowemu, i w myśl tych wniosków udzielił Wydział krajowy ks. Janowi Turczańskiemu na b. r. zasiłek z funduszków krajowych w kwocie 400 zł. w. a. na poparcie i lepsze zorganizowanie udzielanej nauki tkactwa, pod warunkiem iż co najmniej 8 chłopców korzystać będzie z tej nauki bezpłatnie, a ks. Turczański poczyni starania, ażeby zapewnić warsztatowi odpowiedni lokal, opał, oświetlenie i obsługę, i jako kurator czuwać będzie nad tokiem nauki i zachowaniem się uczniów.

Zakład ks. Turczańskiego zalecono również Radzie powiatowej w Trembowli do poparcia — z jakim skutkiem, nie wiadomo dotychczas Komisji. Ks. proboszcz Turczański natomiast, zapewniwszy się o życzliwej pomocy ze strony Wydziału krajowego, zajął się tem gorliwiej swem pożytecznem dziełem, a przede wszystkim poczynił już wszelkie przygotowania, ażeby z wiosną przystąpić do wystawienia osobnego, większą ilość uczniów pomieścić mogącego budynku na gruncie, który z własnych funduszków zakupił.

Z działaniem szkół tkackich, w sprawie podniesienia przemysłu tkackiego w kraju, łączy się wędrowna nauka tkactwa, o której mówiono już w zeszłorocznym sprawozdaniu Komisji. Oparta na wydanym przez Wydział krajowy pod dniem 30. kwietnia 1897. „Regulaminie dla wędrownych nauczycieli tkactwa“, rozpoczęła się ona z końcem zeszłego roku w powiecie Tarnobrzekim.

Pierwszy kurs urządzonym był we wsi Dąbrowicy. Nauczyciel wędrowny M. Brzęk, pomimo iż znalazł gorące poparcie ze strony Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu, natrafił zrazu na niechęć i trudności wśród samych włościan. O pobycie swym w połowie października we Wrzawach i Dąbrowicy, gdzie wyjechał aby zbadać stosunki domowego przemysłu tkackiego, pisze co następuje:

„Wydział Rady powiatowej wydelegował ze mną swego sekretarza p. Placzka do zbadania stosunków miejscowych we wsiach Wrzawy i Dąbrowica. Udaliśmy się z p. Placzkiem w dniu 14. października najpierw do p. Griesswalda właściciela Dąbrowicy w Chmielowie z prośbą, by zezwolił na urządzenie kursu w opuszczonym dworze w Dąbrowicy, na co p. Griesswald chętnie się zgodził. Następnie pojechaliśmy do Dąbrowicy, gdzie oglądnęliśmy lokal, w którym dwie odpowiednie izby na ustawienie warsztatów wybrałem, a p. sekretarz, w nieobecności wójta, radnemu gminy polecił, by gmina izby te wyczyścić każała. Przedstawiłem temuż radnemu cel kursu i prosiłem go, by zachęcał tkaczy do bezpłatnej nauki tkactwa“.

„Bliższe zbadanie tkactwa miejscowego okazało się niemożliwym, bo ludzie z obawy, że przyjechała komisja w celu nałożenia podatku na tkaczy, dawała całkiem niezgodne z prawdą wyjaśnienia, a właściwych tkaczy nie można było odnaleźć, gdyż, jak inni twierdzili, zajęci byli robotą w polu. Warsztatów tkackich również nie widziałem, bo w tej porze nikt się tu jeszcze tkactwem nie zajmował, a warsztaty mieli porozbierane. Wobec tych trudności, na jakie tak niespodzianie natrafiłem, ułożyliśmy z p. sekretarzem, że Wydział Rady powiatowej objaśni sprawę urzędowi gminnemu i zażąda od gminy, by podała ilość tkaczy, mających chęć korzystania z nauki i tego samego dnia wróciliśmy do Tarnobrzega“.

„W dniu 15. października wyjechaliśmy z p. Placzkiem do wsi Wrzawy szukać lepszych warunków. Po drodze wstąpiliśmy do p. R. Kanarka właściciela Wrzaw w celu wyjednania lokalu dla kursu, gdyby się we Wrzawach lepsze warunki znalazło. P. Kanarek oświadczył gotowość oddania dla kursu jedną wolną izbę w karczmie, lub też w osobnym lokalu byłej szkoły. Po załatwieniu tego udaliśmy się do Wrzaw, gdzie oglądnęliśmy lokal przez p. Kanarka ofiarowany, który znalazłem mniej odpowiedni niż w Dąbrowicy. Co się tyczy zbadania tkactwa natrafiłem i tu na te same trudności co w Dąbrowicy, więc tak samo zostawiłem sprawę Wydziałowi powiatowemu, by Wydział zażądał od gminy, ilu znalazłoby się chętnych kandydatów do pobierania nauki. Nadto prosiłem p. kierownika szkoły ludowej, by zachęcał tkaczy, aby się jak najliczniej zapisali na kurs, poczem powróciliśmy z p. sekretarzem do Tarnobrzega“.

Pierwszeństwo w urządzeniu kursu dano Dąbrowicy. Rozpoczął się on w dniu 11. listopada, najprzód stosownymi pouczeniami i zachętą, a następnie pracą praktyczną na dwóch krosnach tkackich wraz z potrzebnymi przyrządami, których dostarczyła nauczycielowi krajowa szkoła tkacka w Krośnie. Zrazu zdobył nauczyciel 4 chłopaków do nauki praktycznej na krosnach, z końcem listopada przybyło jeszcze dwóch, tak, że było 6 uczniów, biorących stale udział

w praktycznej nauce tkactwa. Na wieczorne pouczenia i objaśnienia o tkactwie zbierało się czasem po 10 tkaczy. Uczniowie byli pomocni przy ustawieniu krosien i przyrządzeniu ich. W praktycznej nauce tkano płótno, cajt, ścierki i ręczniki przy użyciu maszynki szafkowej i podnóżków.

Uczniowie pracowali przy każdej robocie kolejno, choć nie wszyscy współcześnie, bo przy posiłkowaniu się dwoma krosnami mogło tylko trzech a najwyżej 4 tkaczy być współcześnie zajętych.

Kurs skończył się w dniu 3. lutego, co po odliczeniu świąt uczyniło razem 76 dni nauki.

„Przy nauce — pisze wędrowny nauczyciel — zwracałem główną uwagę na wyroby z przędzy fabrycznej, a to z tego powodu, iż lnu w Dąbrowicy bardzo mało uprawiają, bo jak mi mówiono, że się nie opłaca, wskutek czego jest mało ręcznej przędzy. Uprawa i wyprawa lnu i produkcja przędzy ręcznej jest tu w ogóle mała, ograniczona tylko do własnych potrzeb, a ponieważ tej przędzy jest bardzo mało, mogło tylko 3—4 tkaczy w Dąbrowicy trudnić się w miesiącach zimowych wyrobem płócien. Potrzeba więc było obznajomić tkaczy z przędzą fabryczną i nauczyć ich wyrabiać z tejże tkaniny, które najłatwiej na okolicznych targach i jarmarkach będą mogli rozprzedawać. Nie pomijałem jednak i przędzy ręcznej, lecz pouczyłem tkaczy, jakie wyroby mogą z niej robić.

„Potrzebnej do nauki przędzy byłem zmuszony sam dostarczyć, bo tkacze ubodzy nie mieli zaco takowej zakupić, a powtórę w takich małych ilościach, jak do nauki było potrzeba, w fabrykach dostać nie można. Wyroby na kursie wykończone sprzedałem za cenę zużytej przędzy poczęści w Dąbrowicy, resztę zaś w sklepie kółka rolniczego w Miechocinie.

„Przerobiwszy w teorii i praktyce w pierwszych 8-miu tygodniach płótna i wyroby podnóżkowe, w następnych 3-ch tygodniach wyroby t. zw. cwilichowe na podnóżce i maszynką szafkową, na tem kurs nauki tkactwa w Dąbrowicy zakończyłem.

„Uczniowie byli kolejno zatrudnieni przy wszystkich robotach praktycznych w warsztacie. Na wieczorne i niedzielne wykłady uczęszczali bardzo chętnie i regularnie. Ogólny postęp bardzo dobry osiągnęło trzech uczniów, dobry dwóch, a dostateczny jeden uczeń.

„W dniu 15. stycznia odwiedziła kurs komisja, wydelegowana przez Tarnobrzeski Wydział powiatowy, złożona z pp. członków Wydziału dr. Surowieckiego, adwokata w Tarnobrzegu, W. Wiącka, przedsiębiorcy przemysłowego w Machowie i J. Frankiewicza z Miechocina. Panowie wymienieni przeglądali dokładnie urządzenia, krosna, wyroby na tychże wykończone i przebieg nauki i wyrazili zupełne zadowolenie z moich czynności i skuteczności nauki. Pan Griesswald, właściciel Dąbrowicy, dostarczył potrzebnego drzewa i polecił zrobić na własny koszt jedno krosno na model, które odpowiednio do tutejszych niskich chat i wyrobów pod moim nadzorem wykończone zostało.

„Tkacze, którzy obecnie kurs ukończyli, są tak biedni, że nie mogą sobie warsztatu i potrzebnych przyborów sprawić z własnych funduszków“.

Drugi kurs wędrownej nauki tkactwa odbył się we Wrzawach. Tutaj znalazł już nauczyciel lepsze usposobienie między ludnością, gdyż rozeszły się tymczasem wiadomości o działaniu jego w Dąbrowicy. Nauka rozpoczęła się dnia 12. marca a trwała do d. 29. maja b. r. tj. przeszło dziesięć tygodni. O przebiegu nauki pisze nauczyciel wędrowny co następuje :

„W teorii przerobiono do 60-ciu wzorów różnych wiązań z oznaczeniem nabierania nici do barda, tratowania podnóżków i podwięzu. Przerobiono da-

lej na kilku przykładach dekompozycję tkanin, obliczenie przędzy do tkanin gładkich i kolorowych, kalkulację cen. gotowych wyrobów itp. Obznajomiono dokładnie uczeni z przędzą fabryczną i zastosowaniem tejże do tkanin lnianych, bawełnianych i konopnych. Pouczono także i o innych materiałach tkackich o tyle, by tkacz umiał rozpoznać, z jakiego materiału tkanina wyrobiona. Obznajomiono uczeni z krosnami postępowymi, narzędziami pomocniczymi i przyborami tkackimi — z przyrządem wałkowym, rolkowym, kontramarszem i maszynką szaftową.

„W praktyce wyczyli się uczniowie wszystkich przygotowawczych robót, dalej urządzenia krosien z powyż wymienionymi przyrządami na podstawie udzielonych objaśnień i wiązań na 2, 4, 6 i 8 szaftów i tyleż podnóżków i na maszynkę szaftową na większą ilość szaftów i kart. Nabrali także, o ile to było możebnem, dostatecznej wprawy w tkaniu. Na dwóch krosnach wyrobili uczniowie w ciągu kursu 16 różnych tkanin w łącznej długości do 180 metrów. Przędzy wyrobiono za 41 zł. 92 ct. Potrzebnej do nauki przędzy dostarczyłem sam, a wyrobione z niej tkaniny po cenie zużytej przędzy sprzedałem we Wrzawach.

„Uczniowie uczęszczali regularnie, uczyli się pilnie. Naukę ukończyło z postępem bardzo dobrym 5ciu, dobrym 3ch, dostatecznym 1 uczeń.

„P. Kanarek, właściciel Wrzaw, polecił na własny koszt zrobić pod moim nadzorem dla dwóch uczeni krosna. Sprowadziłem też z polecenia p. Kanarka i na jego rachunek 2 grzebienie, 2 czołenka, potrzebne nicielnice i listewki dla dwóch krosien i za 50 zł. przędzy. Jedno z tych krosien zostało przed moim odjazdem kompletnie urządzone i robota zaręczta.

„Oprócz licznych odwiedzin kursu przez miejscową i okoliczną publiczność odwiedzili kurs także księża, nauczycielstwo, inspektor szkolny p. Długosz, prezes Rady powiatowej p. Horodyński i inni.

„Tkacze, którzy kurs ukończyli, mają na razie wystarać się o pożyczkę każdy dla siebie i w małym zakresie rozpocząć robić na własny rachunek. Później, gdy w robocie przeciwczą się należycie, a wyroby ich będą mogły iść w obrót handlowy, będzie można zawiązać spółkę zarobkową, do której tu wiele osób chętnie przystąpi.“

Chcąc utrwalić skutki, osiągnięte przez urządzenie obu wędrownych kursów tkactwa, przyznał Wydział krajowy na wniosek Komisji trzem wycuczonym uczestnikom kursu w Dąbrowicy po 15 zł. i trzem we Wrzawach po 25 zł. na zakupno własnych krosien ulepszonych, a to na ręce Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu, ażeby nad użyciem tych kwot czuwał. Nadto dano pomoc dwom najzdolniejszym uczestnikom, aby się mogli udać na rok do szkoły tkackiej w Łańcucie w celu uzupełnienia swych wiadomości w tkactwie.

W dalszym ciągu wszakże okazuje się niezbędną czujna i nieustająca pomoc ze strony Wydziału powiatowego, Towarzystwa zaliczkowego, Kółka rolniczego i w ogóle inteligencji miejscowej, ażeby wyniki, osiągnięte w powyższych siołach co do ulepszenia domowego przemysłu tkackiego, nie poszły na marne. Zarówno wspieranie tanim kapitałem na zakupno przędzy, jakoteż pomoc w organizowaniu sprzedaży tkanin wyrobionych, stają się tu niezbędne, jeśli tkacze wycuczeni mają w zajęciu tem znaleźć poboczne źródło zarobku a inni nabrać ochoty do uczenia się tkactwa i odrodzenia tego przemysłu domowego na nowych podstawach. O to czuwanie i pomoc udała się Komisya do Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu, a w danym razie zesze jeszcze raz nauczyciela wędrownego do rzeczonych gmin dla skontrolowania wycuczonych tkaczy i udzielenia im potrzebnych rad.

Trzeci kurs wędrowny tkactwa urządzony został w tymże samym powiecie we wsi Zbydniowie i rozpoczął się d. 19. listopada. Jak on się rozwija, nie ma Komisya do chwili niniejszego sprawozdania bliższych wiadomości.

Oprócz tego uchwaliła Komisya, aby przedstawić Wydziałowi krajowemu potrzebę urządzenia wędrownego kursu tkactwa w Założcach i wejść w tym względzie w rokowania z gminą i Wydziałem powiatowym.

Szkoła koronkarska w Jaworowie, o której założeniu przez gminę tamtejszą była mowa w zeszłorocznem sprawozdaniu, utrzymuje się i rozwija wcale dobrze. Koronki jaworowskie są już w magazynach lwowskich znane i kupowane. Oprócz zasiłku 300 zł. na utrzymanie szkoły, przyszła nadto Komisya krajowa dla spraw przemysłowych nauczycielce tamtejszej z pomocą, tak, iż mogła odbyć sześciotygodniowy kurs na oddziale koronkarstwa m. szkoły przemysłowej we Lwowie i uzupełniła swe wiadomości oraz zaopatrzyła się w nowe wzory koronek. Do preliminarza na r. 1899 wprowadza się też dalszą subwencję dla tej szkoły w podniesionej kwocie 400 zł. na opłatę nauczycielki. Dano wreszcie tej szkole niektóre sprzęty, wzory i zapasy materyałów, pozostałe po zwinięciu szkoły koronkarskiej w Starym Sączu.

Po rozpatrzeniu stosunków w miasteczku Bobowej w powiecie grybowskiem, gdzie istnieje domowy przemysł koronkarski, lecz dla braku lepszych wzorów, niedbałego wykonania i używania lichego materyału, nadzwyczaj nędzny wykonawczyniom daje zarobek, postanowiła Komisya przedstawić Wydziałowi krajowemu wniosek, aby tam szkołę koronkarską urządził. Dzieje się to na żądanie lokalnych czynników, które się tą sprawą gorąco interesują. Umówienie bliższych warunków utrzymania szkoły jest w toku.

Pocieszającym jest rozwój nauki hafciarstwa w szkole hafciarskiej w Makowie i postęp w organizowaniu pracy tamtejszych hafciarek na podstawie, mogącej im zapewnić lepszy zarobek. Szkoła, chcąc okazać w jakim kierunku pracuje i co już dotąd uczyniono, urządziła w dniach 22., 23. i 24. maja b. r. wystawę swych wyrobów w Krakowie, która z ciekawością była zwiedzana i zjednała zarówno szkole, jak i pracującym na swój rachunek hafciarkom niejedno zamówienie. W oryginalności haftów kolorowych, opartych na motywach ornamentalnych naszego ludu górskiego, zdołała szkoła hafciarska w Makowie wyrobić już sobie, w stosunkowo krótkim czasie, pewną wziętość. Jako szczególność wypada przytoczyć, że związany ze szkołą Zarząd „Pracowni zjednoczonych hafciarek“, wszedł w stosunki z firmami K. M. Lundberg i pani Erdman w Szwecyi, gdzie się bluski, ozdobione haftem makowskim, wśród pań z wysokich sfer bardzo podobały, a jeden okaz serdaczka, haftowanego w Makowie, został przez Muzeum Stowarzyszenia ręcznych prac kobiecych zakupiony.

Dalsze szczegóły, dotyczące się organizacyi, zakresu wyrobów, zarządu lokalnego i sił nauczycielskich w krajowych szkołach zawodowych, mieści w sobie **Aleg. VII.** dołączony tu ·|· szczegółowy przegląd tychże.

Co do zasiłków ze skarbu państwa na rzecz krajowych szkół zawodowych, upomniała się Komisya w odezwie do Rady szkolnej kraj. z d. 20. lipca b. r. L. 457 o wyższe kwoty. Jak je dla którego zakładu obliczono, wykazuje dołączony tu projekt preliminarza na r. 1899. Cała kwota na szkoły zawodowe żądana wynosi 34.556 zł., jest przeto o 2.356 zł. wyższą od kwoty przez c. k. rząd na ten cel w r. b. przyzwolonej. Jaki skutek prośba ta odniosła — nie wiadomo dotąd Komisyi.

III. Dalsze starania o wykształcenie przemysłowców i podnoszenie ich produkcji.

W rządzie dalszych starań, mających na oku dźwiganie wykształcenia przemysłowców krajowych i ich produkcji, należy zaznaczyć kroki, poczynione przez Komisję w sprawie urządzenia w kraju przynajmniej jednej szkoły rzemieślniczej.

Na podstawie uchwały Wys. Sejmu z d. 17. lutego b. r., którą polecono Wydziałowi krajowemu, „aby nawiązał z c. k. rządem odpowiednie rokowania co do zakładania w kraju państwowych szkół rękodzielniczych“ (rzemieślniczych) została Komisya do rozpatrzenia tej sprawy i przedłożenia wniosków wezwana.

Czyniąc temu zadość, uważała Komisya przedewszystkiem za wskazane, ażeby organizację, tok nauki, stosunek tych szkół do potrzeb rzemieślnika i kosztów ich utrzymania zbadać na miejscu, tam, gdzie one już w Austrii istnieją i zdać sobie sprawę, czy i o ile byłyby one dla kraju naszego pożądane. Wtym celu postarała się Komisya, iż członek jej, c. k. krajowy inspektor szkół przemysłowych Radca Dworu J. Franke, zwiedził kilka szkół tej kategorii. Jakie delegat Komisji poczynił spostrzeżenia i jakie wysnuł z nich wnioski, poucza załączone tu \cdot sprawozdanie z tej podróży. Oparwszy się na niem, przystąpiła Komisya w zupełności do zapatrywań swego delegata, a postanowiwszy z jednej strony wdrożyć rokowania z m. Przemyślem co do ewentualnego przyczynienia się do założenia tamże szkoły rzemieślniczej, przedstawia równocześnie wniosek, ażeby Wysoki Sejm rezolucyę, domagającą się wprost od c. k. rządu założenia na koszt państwa przynajmniej jednej szkoły rzemieślniczej w Galicyi uchwalić raczył.

VIII.

Komisya zwróciła także uwagę i na to, że w pewnym względzie należałoby przychodzić z pomocą i tej nauce zawodowej, którą uczeń rzemieślniczy w prywatnym warsztacie pobiera. To też przedkładając preliminarz, wnosi o podwyższenie o 1.000 zł. w. a. pozycyi, przeznaczonej na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe. Mając taką kwotę do rozporządzenia, pragnęłaby Komisya rozciągnąć opiekę kraju nad nauką rzemieślniczą, w warsztatach prywatnych o tyle, ażeby mózdz urządzać od czasu do czasu wystawy robót terminator-skich i przez przyznawanie nagród najlepszym, ożywiać, podnosić i do pewnego stopnia kontrolować prywatną naukę rzemiosł. Urządzanie wystaw tego rodzaju i przyczynianie się do kształcenia terminatorów w warsztatach prywatnych przez uzupelnianie jej niezbędnymi kursami teoretycznymi i ponoszenie kosztów tej dodatkowej nauki, ma już swe utarte tory w zarządzeniach, określonych rozporządzeniami rządowemi w Wirtembergu i w usiłowaniach, które ostatnimi czasy z ramienia c. k. Ministerstwa handlu i w Austrii za pośrednictwem c. k. Muzeum technologicznego we Wiedniu podjęto.

Ten sam cel ma także na oku wstawiona po raz pierwszy do projektu preliminarza kwota 450 zł. w. a., przeznaczona na nagrody za najlepsze rysunki zawodowe, wykonane przez uczniów II. kursu przemysłowego szkół przemysłowych uzupełniających. Idzie tu o wywołanie zbawiennej emulacyi między uczniami w gorliwym przykładaniu się do nauki rysunków, tak bardzo rękodzielnikowi potrzebnej, a oraz o zwrócenie czujniejszej uwagi nauczycieli na ten przedmiot, tak pod względem wyboru wzorów, z których uczniowie rysują, jakoteż i ścisłości wykonania rysunków. Na zakończenie roku szkolnego urządza się w każdej szkole przemysłowej uzupełniającej wystawę wypracowań uczniów. Przy tych zatem wystawach będzie daną sposobność udzielania pewnych skromnych nagród z funduszu krajowego za najlepiej wykonane rysunki.

Zdaniem Komisji nietylko kraj lecz i c. k. rząd powinien w tym właśnie kierunku, poza szkołami zawodowemi, przyczyniać się do podnoszenia rękodziel.

Już w zeszłorocznym sprawozdaniu Komisji zwrócono na to uwagę, że c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia nie zgodziło się na udzielenie pewnych proponowanych przez Komisję subwencji ze skarbu państwa i odesłało w tej sprawie Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa handlu, które ma corocznie do rozporządzenia kredyt na popieranie drobnego przemysłu. W r. 1897 kredyt ten wynosił 135.500 zł. w a., w roku bieżącym zaś 150.000 zł., lecz z kredytu tego Galicya dotąd prawie wcale nie była uwzględniana. Chodziło mianowicie o urządzenie majsterskich kursów dla szewstwa i dla innych rękodzieł, o wędrowną naukę tkactwa, koszykarstwa i szewstwa, o udzielanie stypendyów podróżnym rękodzielnikom, pragnącym zwiedzać wystawy fachowe, a obecnie idzie o posiłkowanie nauki rzemieślniczej w warsztach prywatnych.

Idąc za wskazówką Ministerstwa wyznań i oświecenia, odniósł się w tej sprawie Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa handlu, nie otrzymał jednak żadnej odpowiedzi. Otóż gdy jest rzeczą niewątpliwą, że samo działanie c. k. Muzeum technologicznego we Wiedniu jest w tym względzie nie wystarczające, bo ogranicza się na przyjęciu jednego lub dwóch czeladników z Galicyi na kurs majsterski z obcym dla nich językiem wykładowym, lub na udzieleniu kilku maszyn robotniczych na spłatę — i że nawet to działanie, podejmowane bez pośrednictwa władz krajowych, nie opiera się na dobrej znajomości potrzeb i stosunków kraju — przeto Komisya pozwała sobie przedstawić przy końcu niniejszego sprawozdania wnioski, ażeby Wysoki Sejm w tej sprawie odpowiednią rezolucyę do c. k. rządu wystosować raczył.

Do dalszego kształcenia terminatorów, tych mianowicie, którzy do szkół przemysłowych uczęszczają, przyczynia się także prywatna lektura, należycie kierowana i odpowiednimi księgozbiorkami posiłkowana. I w tym zatem kierunku, podobnie jak w roku ubiegłym, przyszła Komisya w pomoc szkołom przemysłowym, zasiliwszy dalszą seryą odpowiednich książek (po 40 tomików) istniejące przy szkołach biblioteczki.

Idąc za uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 17 lutego b. r., przedstawiła także Komisya, aby Muzeum przemysłowe we Lwowie, przeznaczone dla kształcenia rzemieślników w kierunku przemysłowo-artystycznym, zasilić większą subwencyą z funduszków krajowych i w tym celu wstawiono do odnośnej pozycji załączonego preliminarza kwotę o 1000 zł. w. a. wyższą.

W kierunku wydawnictwa podręczników dla szkół zawodowych jest do zaznaczenia, że w roku bieżącym wydała Komisya „Farbierstwo wełny“, opracowane przez kierownika krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie p. Stanisława Anczyca. Książka ta ma w pierwszym rzędzie samychże uczniów rzeczonoj szkoły na oku, może jednak oddać także niemałe usługi wszystkim przemysłowcom, zajmującym się farbowaniem wełny.

Do dalszego wydawnictwa jest już przygotowanym rękopis podręcznika dla tkaczy, opracowany przez kierownika szkoły tkackiej w Krośnie, p. H. Gruszeckiego, a kierownik kraj. szkoły garncarskiej w Kołomyi, p. Aleksander Klimaszewski pracuje nad podręcznikiem dla kaflarzy, który także prawdopodobnie w ciągu r. 1899 będzie mógł być wydany.

W zeszłorocznym sprawozdaniu Komisji uzasadniono obszerniej myśl utworzenia krajowej agencji handlowej, któraby mogła skutecznie posiłkować drobne spółki wytwórcze i krajowe szkoły zawodowe w ich przemysłowej produkcji, pośredniczyć w rozsprzedaży ich wyrobów i organizować silniejsze centra wytwórcze na podstawie drobnego i domowego przemysłu.

Zamiar ten przyprowadziła Komisya w roku b. do skutku, a to w ten sposób, że przedstawiła Wydziałowi krajowemu wnioski, ażeby prowadzenie

rzeczonyj agencji poruczył zawiązanemu w b. roku „Związkowi przemysłowemu we Lwowie“, stowarzyszeniu zarejestrowanemu z ograniczoną poręką, które objęło wszystkie w kraju istniejące Bazary krajowe na swój rachunek i czynność handlową w rozsprzedaży wyrobów krajowego przemysłu, oraz dalszą organizację produkcji przemysłowej w kraju wzięło sobie za cel. Jak ta agencja ma być prowadzoną i jaki jest jej stosunek do Komisji i do Wydziału krajowego,

eg. IX. objaśnia załączony tu odpis dotyczącej instrukcji.

eg. X. Na czynności Krajowej Stacji ceramicznej, będącej pod kierownictwem inżyniera E. Krzenu, daje należyty pogląd załączone tu % szczegółowe sprawozdanie jej kierownika.

IV. Pożyczki i zasiłki na cele przemysłowe.

W ciągu roku 1898 przedstawiła Komisja Wydziałowi krajowemu następujące wnioski o udzielenie pożyczek z kraj. funduszu przemysłowego.

1. Fabryce pieców kaflowych Józefa Niedźwieckiego i Sp. w Dębnikach 10.000 zł. w. a. za hipotecznem zabezpieczeniem na 3%, do spłaty w 40 równych ratach kwartalnych począwszy od 1. stycznia 1899.

2. Wiktorowi Bętkowskiemu, majstrowi bednarskiemu w Słotwinie, 2.000 zł. w. a. za ubezpieczeniem hipotecznem na 3%, do spłaty w 20 równych ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1898.

3. Tadeuszowi Prugarowi, stolarzowi we Lwowie, 20.000 zł. w. a. na 3% za hipotecznem ubezpieczeniem, do spłaty w 40 równych ratach kwartalnych od 1. stycznia 1899.

4. Towarzystwu tkaczy w Korczyni, 4.000 zł. w. a. na 3%, spłacalne w 20 równych ratach kwartalnych począwszy od 1. stycznia 1899.

5. Towarzystwu powroźniczemu w Radymnie 3.000 zł. w. a. na 3%, spłacalne w 20 ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1899.

6. Towarzystwu akcyjnemu dla przemysłu chemicznego we Lwowie tytułem udziału w kapitale akcyjnym 10.000 zł. w. a.

7. Janowi Sakowiczowi, dzierżawcy kamieniołomów w Trembowli, 10.000 zł. w. a. na 3% za hipotecznem zabezpieczeniem, spłacalne w 20 równych ratach kwartalnych począwszy od 1. stycznia 1899.

8. Stowarzyszeniu nieustającej wystawy wyrobów stolarskich, tapicerskich i tokarskich w Krakowie 4.800 zł. w. a. na 3%, spłacalne w 20 równych ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1899.

9. Spółce ślusarskiej w Świątnikach 3.000 zł. w. a. na 3%, spłacalne w 40 równych ratach kwartalnych od 1. stycznia 1899.

10. Krajowemu Związkowi przemysłowemu we Lwowie 25.000 zł. w. a. na 3%, spłacalne w 20 ratach półrocznych, począwszy od 1. lipca 1899 i pod bliższymi warunkami co do używania tej kwoty na zaliczkowanie wyrobów przemysłu krajowego, przyjmowanych na sprzedaż przez krajowe bazy.

11. Towarzystwu dla wyrobu i sprzedaży szat liturgicznych w Krośnie 5.000 zł. w. a. na 3%, spłacalne w 20 równych ratach kwartalnych począwszy od 1. lipca 1899.

12. Edwardowi Płońskiemu, majstrowi ślusarskiemu we Lwowie, za odpowiedniem poręczeniem 1.000 zł. w. a. na 3%, spłacalne w 20 ratach kwartalnych, począwszy od 1. lipca 1899.

13. Chrześcijańskiemu Towarzystwu składu drzewa w Krakowie za odpowiednią poręką 6.000 zł. w. a. na 3%, do spłaty w 20 równych ratach kwar-

talnych począwszy od 1. lipca 1899, pod warunkiem iż przedmiotem przedsiębiorstwa nie będzie handel drzewem opałowym, lecz materiałem na wyroby ręko-dzielnicze.

14. Fabryce makaronów braci Roszkowskich na Bogdanówce pod Lwowem 5.000 zł. w. a. na 3%, za zabezpieczeniem hipotecznem, spłacalne w 20 równych ratach kwartalnych, począwszy od 1. lipca 1899.

15. Hucie szkła w Żółkwi 7.500 zł. w. a. na 3% za zabezpieczeniem hipotecznem, spłacalne w 20 ratach kwartalnych, począwszy od 1. lipca 1899.

16. Fabryce ślusarskiej Józefa Góreckiego w Krakowie 20.000 zł. w. a. na 3% za zabezpieczeniem hipotecznem, do spłaty w 40 równych ratach kwartalnych począwszy od 1. lipca 1899.

17. Towarzystwu stolarzy w Kalwaryi 5.000 zł. w. a. na 3% za odpowiednią poręką, do spłaty w 40 ratach kwartalnych, począwszy od 1 lipca 1899.

Co do zasiłków bezwrotnych przedstawiła Komisya, aby udzielić:

1. Włodzimierzowi Stadniczeńce, garncarzowi w Kołomyi, na urządzenie kaflarni 300 złr. w. a.

2. „Pracowni zjednoczonych hafciarek w Makowie“ na urządzenie i prowadzenie pracowni 500 zł. w. a.

3. Abiturjentom szkoły tkackiej w Łańcucie Franciszkowi Pelcowi 60 zł. i Janowi Boratynowi 80 zł. w. a., na urządzenie własnego warsztatu.

4. Uczestnikom wędrownego kursu tkackiego w Dąbrowicy Janowi Wojtowiczowi, Józefowi Dudkowi i Janowi Turbakowi po 15 zł. na sporządzenie własnych krosien tkackich.

5. Piotrowi Koszakowi, garncarzowi w Pistyniu, 200 zł. na rozszerzenie i ulepszenie pracowni.

6. Siedmiu ukończonym uczniom szkoły szewskiej w Starym Sączu po 10 zł. w. a. na zakupno narzędzi szewskich.

7. Pawłowi Łełętowi, abiturjentowi szkoły tkackiej w Kosowie, 80 zł. na urządzenie własnego warsztatu.

8. Józefowi Mice, abiturjentowi szkoły tkackiej w Wilamowicach, 80 zł. na urządzenie własnego warsztatu.

9. Longinowi Podolakowi w Witkowie 50 zł. na zakupno maszyny szewskiej do szycia.

10. Uczestnikom wędrownego kursu tkackiego we Wrzawach Józefowi Pawłowskiemu, Walentemu Środzie i Karolowi Lachowskiemu po 25 zł. na sprawienie ulepszonych krosien tkackich.

11. Janowi Furmanowi, majstrowi szewskiemu w Tarnopolu, 100 zł. na zakupno maszyn szewskich.

12. Józefowi Trupkiewiczowi, kaflarzowi w Starej Soli, 150 zł. za siłku bezwrotnego i 350 zł. pożyczki bezprocentowej na urządzenie pracowni kaflarskiej.

13. Tomaszowi Nappowi w Kutach, wyuczonemu w szkole kołomyjskiej garncarzowi, 100 zł. na urządzenie warsztatu.

14. Stowarzyszeniu krawców i kuśnierzy w Białej 100 zł. na zakupno maszyn pomocniczych.

15. Dymitrowi Pruchnickiemu, kilimarzowi w Kosowie, 80 zł. na ulepszenie warsztatu.

16. Bazylemu Wołoszczykowi, abiturjentowi szkoły Tkackiej w Kosowie, 100 zł. na urządzenie własnej pracowni.

17. Karolowi i Janowi Siomiakom, kaflarzom w Kołomyi, dalszy zasiłek bezzwrotny 150 zł. i pożyczkę bezprocentową 600 zł. na rozszerzenie i ulepszenie kaflarni.

18. Pracowni tkackiej w Budzianowie 400 zł. pod warunkiem udzielania nauki przynajmniej 6 uczniom.

19. Szkole koszykarskiej w Żurawnie 360 zł. pod warunkiem udzielania nauki przynajmniej 6 uczniom.

20. Dziewięciu abiturjentom szkoły dla przemysłu drzewnego w Zakopanem, a to stolarzom meblowym Władysławowi Galicy, Ludwikowi Ramzy, Stanisławowi Mozdyniewiczowi, Franciszkowi Klockowi i Andrzejowi Bednarzowi po 30 zł.; rzeźbiarzom Władysławowi Borówce, Ludwikowi Gościejowi i Janowi Golińskiemu po 20 zł., oraz cieśli Maciejowi Grywalskiemu 30 zł. na zakupno potrzebnych narzędzi.

21. Wincentemu Rybakowi, abiturjentowi szkoły tkackiej w Łańcucie, 60 zł., na urządzenie własnego warsztatu.

Szczegółowy wykaz zasiłków stypendyjnych, udzielonych na rok szkolny 5. XI. 1897/8, umieszcza się ./. pomiędzy załącznikami. Obejmuje on zarówno uczniów szkół przemysłowych i handlowych, kształcących się w kraju jak i poza jego granicami.

VI. Obroty krajowego funduszu przemysłowego.

Rachunek krajowego funduszu przemysłowego za II. półrocze 1897 i za I. półrocze 1898 przedstawia się jak następuje:

I. Zamknięcie rachunku stałego funduszu przemysłowego za II. półrocze 1897.

A.

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za II. półrocze 1897.

P r z y c h ó d.

Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 30. czerwca 1897	5.450 zł. — ct.
Splaty pożyczek	32 376 „ 19 „
Pobrane odsetki od dłu ników 5.912 zł. 78 ¹ / ₂ ct.	
„ „ od lokacyi w Banku kraj 78 „ 67 „	
„ „ zwłoki 233 „ 93 „	6.225 „ 38 ¹ / ₂ „
Dywidendy od udziałów	2.300 „ — „
Dotacya krajowa	12.500 „ — „
Wpływy na rachunek realności Cbylewskiego	201 „ 50 „
Razem	59.053 zł. 07 ¹ / ₂ ct.

R o z c h ó d

Pożyczki wydane :

Bernadzikiewicz Władysław	200 zł.	
Pietsch Ferdynand	15.000 „	
Faranowski Włodzim.	5.000 „	
Szymański Ignacy	500 „	
Wehrstein Jan	5.000 „	
Sroczyński Michał	500 „	
Białas Jan	500 „	
Siomiak Karol i Jan	1.400 „	
Werner Arnold	10.000 „	
Bracia Brandstädter	15.000 „	
Jakóbiak Walenty	1 200 „	54.300 zł. — ct.
Dalsze koszty nabycia fabryki J. Chylewskiego w Tarnowie	1.848 „ 13 „	
Koszta ogólne	56 „ 18 ¹ / ₂ „	
Prowizya Banku krajowego	209 „ 73 „	
Odpisy z pożyczek	239 „ 03 „	
Stan lokacyi w Banku kraj. z dniem 31. grudnia 1896 r.	2.400 „ — „	
Razem	59.053 zł. 07 ¹ / ₂ ct.	

B.

Bilans

stałego funduszu przemysłowego z dniem 31. grudnia 1897.

Stan czynny.

Kapitał z pożyczek udzielonych:			
przemysłowi tkackiemu	29	135.980 zł. 88 ct.	
" skórnemu	12	44.443 " 83 "	
" drzewnemu	24	42.766 " 55 "	
" metalowemu	23	56.172 " 84 "	
" keramicznemu	13	43.382 " 26 "	
Innym gałęziom przemysłu	<u>33</u>	<u>120.261 " 82 "</u>	443.008 zł. 18 ct.
	134		
Udział w galicyjskiem akcyjnym Towarzystwie handlowem		50.000 " — "	
" " akcyjnej garbarni w Rzeszowie		25.000 " — "	
" " spółce komandytowej Bracia Muranyi, Stryjeński i Ska		10.000 " — "	
Koszt nabycia fabryki J. Chylewskiego w Tarnowie		37.283 " 37 "	
Stan Inakacyi w Banku krajowym z dniem 31. grudnia 1897		2.400 " — "	
		<u>Razem</u>	<u>567.691 zł. 55 ct.</u>

Stan bierny.

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego			
z dniem 1. stycznia 1888	111.410 zł. 08 ct.		
mniej odpisy z polecenia Wydziału krajowego	<u>34.464 " 32 "</u>	76.945 zł. 76 ct.	
Dotacya 11 rat z funduszu krajowego za r. 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896 i 1897		400.000 " — "	
Przyrost do dnia 31. grudnia 1897		<u>90.745 " 79 "</u>	
		<u>Razem</u>	<u>567.691 zł. 55 ct.</u>

C.

Wyrowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 31. grudnia 1897.

Stan pożyczek z dniem 30. czerwca 1897	421.084 zł. 37 ct.
Wydane pożyczki w II. półroczu 1897	54.300 " — "
	<u>Razem</u>
	475.384 zł. 37 ct.
Splaty pożyczek wynosiły	<u>32.376 " 19 "</u>
Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1897	443.008 zł. 18 ct.

Zamknięcie rachunku stałego funduszu przemysłowego za I. półrocze 1898.

A.

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za I. półrocze 1898.

P r z y c h ó d.

Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 31. grudnia 1897	2.400	zł.	—	ct.
Splaty pożyczek	37.554			27 "
Pobrane odsetki: od dłużników	5.667·03 ¹ / ₂			
zwłoki	163·11			
z lokacyi Banku krajowego	262·95			6.033 " 09 ¹ / ₂ "
Dywidendy od udziałów	300			" — "
Dotacja krajowa	18.750			" — "
Wpływy na rachunek realności J. Chylewskiego	37.808			" 37 "
Udziały w gal. akc. Tow. handlow.	25.000			" — "
Razem	127.845			zł. 73 ¹ / ₂ ct.

R o z c h ó d.

Pożyczki wydane:

Bracia Bartik	17.371	zł.	94 ¹ / ₂	ct.
Weinberger Mayer i Tow.	10.000			" — "
Maksymowicz Jan	1.500			" — "
Nieustająca wystawa w Krakowie	4.000			" — "
Bętkowski Wiktor	2.000			" — "
I, Nowosądecka fabr. dachówek	10.000			" — "
J. Niedźwiedzki i Ska	10.000			" — "
Bromilska Helena	8.000			" — "
Razem	62.871			zł. 94 ¹ / ₂ ct.
Fabryka J. Chylewskiego w Tarnowie (dalsze wydatki)	525			" — "
Koszta ogólne	145			" 17 ¹ / ₂ "
Odpisy pożyczek	20.533			" 61 ¹ / ₂ "
Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 30. czerwca 1898	43.770			" — "
Razem	127.845			" 73 ¹ / ₂ "

B.

B i l a n s

stałego funduszu przemysłowego z dniem 30. czerwca 1898.

Stan czynny.

Kapitał z pożyczek udzielonych:

przemysłowi tkackiemu	28	130.292	zł.	19	ct.
" skórnemu	11	41.992			" 97 "
" drzewnemu	26	44.710			" 95 "
" metalowemu	23	76.843			" 83 ¹ / ₂ "
" ceramicznemu	14	58.830			" 40 "
Innym gałęziom przemysłu	33	115.655			" 51 "
Razem	135	468.325			zł. 85 ¹ / ₂ ct.

135

Udział w akc. garbarui w Rzeszowie	25.000	zł.	—	ct.
" w galic. akcyjnym Towarzystwie handlowem	25.000			" — "
" w spółce komandytowej Bracia Muranyi, Stryjeński i Sp.	10.000			" — "
Stan lokacyi w Banku krajowym z dnia 30. czerwca 1898	43.770			" — "
Razem	572.095			" 85 ¹ / ₂ ct.

Stan bierny.

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego			
z dniem 1. stycznia 1888	111.410 zł. 08 ct.		
mniej odpisy	<u>33.464 „ 32 „</u>	76.945 zł. 76 ct.	
Dotacya krajowa 12 rat z funduszu krajowego za rok 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 i 1898	418.750 „ — „		
Przyrost po dzień 30. czerwca 1898	<u>76.400 „ 09 1/2 „</u>		
Razem		572.095 zł. 85 1/2 ct.	

C.

Wyprowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 30. czerwca 1898:

Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1897	443.008 zł. 18 ct.
Wydane pożyczki w I-szem półroczu 1898	<u>62.871 „ 94 1/2 „</u>
Razem	505.880 zł. 12 1/2 ct.
Spłaty pożyczek w I-szem półroczu 1897 wynosiły	<u>37.554 „ 27 „</u>
Stan pożyczek z dniem 30. czerwca 1898	468.325 zł. 85 1/2 ct.

Kończąc niniejsze sprawozdanie, przedstawia Komisya krajowa dla spraw przemysłowych następujące wnioski:

Wysoki Wydział raczy:

- I. Przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie niniejsze do wiadomości.
- II. Załączony tu preliminarz wydatków na cele przemysłowe wcielić do preliminarza krajowego na r. 1899 i przedłożyć go Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia. Al. XII.
- III. Przedstawić Wys. Sejmowi potrzebę uchwalenia rezolucyi, wzywającej c. k. Rząd, aby utworzył z funduszków państwowych jedną szkołę rzemieślniczą (Handwerkerschule) w kraju i co do wyboru miejsca, gdzie ma być założoną, wszedł w porozumienie z Wydziałem krajowym.
- IV. Przedstawić Wys. Sejmowi potrzebę uchwalenia rezolucyi, wzywającej c. k. Ministerstwo handlu, aby wydatniej, niż dotąd, uwzględniało potrzeby Galicyi z funduszków, przeznaczonych na popieranie drobnego przemysłu i działało co do tego w porozumieniu z Wydziałem krajowym i Komisją krajową dla spraw przemysłowych.
- V. Uzyskać przyzwolenie Wys. Sejmu, ażeby nie wydany w r. 1898 kredyt 3.000 zł. w. a. na akademię handlową we Lwowie, mógł być na ten cel w r. 1899 użytym.
- VI. Przedstawić Wys. Sejmowi do stabilizowania na zajmowanej dotąd posadzie p. Aleksandra Zugaja, instruktora kraj. szkoły tkackiej w Wilamowicach.
- VII. Przedstawić Wys. Sejmowi skrócenie wypłaty przypadających rat kraj. funduszu przemysłowego z trzech na dwa lata i uchwalenie na r. 1899 na ten cel 37.500 zł., w myśl wniosku, objętego już dołączonym projektem preliminarza.

We Lwowie, d. 15. grudnia 1898.

Juliusz Starkel

Sekretarz Komisji kraj. dla spr. przem.

Dr. Józef Wereszczyński

Zastępca Prezesa Komisji kraj.

Z A Ł A C Z N I K I.

1711 3031 53

Zasady organizacyi szkół przemysłowych uzupełniających.

I. Rada szkolna krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym ułoży statut normalny dla szkół przemysłowych uzupełniających i przedłoży go c. k. Ministerstwu wyznań i oświecenia do zatwierdzenia.

Wszelkie zmiany statutu normalnego tylko w ten sposób dokonane być mogą.

II. Wydział krajowy po wysłuchaniu stron, mających się przyczynić do utrzymania szkoły i po zbadaniu stosunków miejscowych postanowi o założeniu szkoły, wyda dla każdej szkoły statut w myśl statutu normalnego i przedłoży go do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej, poczem poda go do wiadomości stron, mających się przyczynić do utrzymania szkoły, zaś Rada szkolna krajowa do wiadomości politycznej władzy powiatowej i Rady szkolnej okręgowej.

Zwinięcie istniejącej szkoły uchwała Wydział krajowy po wysłuchaniu stron, utrzymujących szkołę i w porozumieniu z Radą szkolną krajową.

III. We wszystkich szkołach, których utrzymanie po potrąceniu subwencji, udzielanych przez c. k. Rząd, gminy, korporacje i t. p. przypada na fundusz krajowy, prawa i obowiązki, należące się utrzymującemu szkołę, przyznane będą w statucie Wydziałowi krajowemu, a mianowicie:

1. Wydział krajowy układać będzie corocznie i przedkładać Sejmowi krajowemu projekt budżetu szkół przemysłowych uzupełniających. Projektu budżetu każdej szkoły Wydział krajowy udzielać będzie Radzie szkolnej krajowej dla wysłuchania jej zdania i w celu wyjednania subwencji rządowej.

Wydział krajowy zarządzać będzie dochodami i wydatkami szkół w granicach budżetu przez Sejm uchwalonego. Wszystkie dochody szkół przemysłowych uzupełniających wpływać będą do funduszu krajowego. Zamknięcia rachunków z każdego roku kalendarzowego Wydział krajowy udzielać będzie Radzie szkolnej krajowej, celem przedłożenia go c. k. Ministerstwu.

2. Wydział krajowy zarządzać będzie sprawami ekonomicznymi szkoły, a w szczególności starać się o jej umieszczenie, wewnętrzne urządzenie i środki naukowe.

Jeżeli szkoła ma być umieszczona w budynku szkoły publicznej, potrzebne jest zezwolenie Rady szkolnej krajowej.

Środki naukowe sprawiane będą według wykazu, ułożonego przez Radę szkolną krajową.

3. Wydział krajowy będzie mianował i oddalał kierowników i nauczycieli za poprzedniem porozumieniem się z Radą szkolną krajową.

IV. Rada szkolna krajowa sprawuje nadzór i zarząd bezpośredni nad szkołą pod względem dydaktycznym i pedagogicznym, a mianowicie:

1. wskazuje szkole plan naukowy na podstawie planów, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo;

2. czuwa nad jego wykonaniem, zarządza wizytacje szkoły przez c. k. inspektora krajowego lub osobnych delegatów i wydaje zarządzenia bądź przez nich, bądź drogą korespondencji z kierownictwem szkoły, podając do wiadomości Wydziału krajowego sprawozdania wizytacyjne;

3. zdaje sprawę o stanie szkół c. k. Ministerstwu i ogłasza corocznie sprawozdanie;

4. wskazuje środki naukowe z pośród środków aprobowanych dla takich szkół przez c. k. Ministerstwo;

5. czuwa nad uregulowaniem frekwencji, wykonaniem przymusu szkolnego i wydawaniem świadectw.

V. Przy każdej szkole istnieć będzie wydział szkolny miejscowy jako bezpośredni opiekun szkoły, a zarazem organ doradczy i wykonawczy Wydziału krajowego. W skład tego wydziału wchodzi reprezentanci gminy, korporacji i t. p. przyczyniających się do utrzymania szkoły, delegat Wydziału krajowego i delegat Rady szkolnej krajowej.

Alegat li. do Sprawozdania Komisji kraj. dla spraw przemysł. na r. 1898

S t a t u t

normalny szkół przemysłowych uzupełniających.

§. 1. Cel szkoły.

Celem szkoły przemysłowej uzupełniającej jest udzielanie uczniom i pomocnikom przemysłowym (handlowym) wiadomości teoretycznych i o ile możliwości praktycznych w kierunku przemysłowo artystycznym, technicznym i handlowym, które mogą im być przydatne do korzystnego wykonywania swego zawodu i przyczynić się do podniesienia ich zarobkowości

§. 2. Skład szkoły.

Szkoła składa się z
i jest połączona ze szkołą

Rozkład nauki określa plan nauki, wydany przez Radę szkolną krajową na podstawie planów, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia.

§. 3. Utrzymanie szkoły.

Do utrzymania szkoły przyczyniają się subwencyami c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia, gmina . . . , powiat . . . , Izba handlowo-przemysłowa . . . , korporacje

Rozszte wydatków pokrywa fundusz krajowy, do którego wpływają wszystkie subwencje.

§. 4. Zarząd administracyi szkoły.

Wydział krajowy sprawuje zarząd administracyjny szkoły a w szczególności:

a) ma staranie o umieszczenie i wewnętrzne urządzenie szkoły tudzież o środki naukowe;

b) zarządza funduszami szkoły, ściąga jej dochody i asygnuje wydatki w granicach budżetu, na ten cel corocznie przez Sejm krajowy uchwalonego;

c) układa w porozumieniu z Radą szkolną krajową projekt budżetu i przedkłada Sejmowi krajowemu corocznie zamknięcia rachunków, udzielając Radzie szkolnej krajowej celem przedłożenia c. k. Ministerstwu wyznań i oświaty.

§. 5. Wydział szkolny miejscowy.

Organem wykonawczym Wydziału krajowego w zarządzie szkoły jest wydział szkolny miejscowy, składający się z burmistrza (prezydenta miasta) jako przewodniczącego delegatów gminy, delegata Wydziału krajowego o delegata Rady szkolnej krajowej, i kierownika szkoły. Wydział szkolny wybiera ze swego grona zastępcę przewodniczącego i skarbnika.

Członkowie wybrani lub mianowani sprawują swój urząd bezpłatnie przez trzy lata; po upływie tego czasu mogą ponownie wejść w skład wydziału.

§. 6.

Posiedzenia zwyczajne wydziału szkolnego mają się odbywać raz na miesiąc; posiedzenia zwyczajne zwołuje przewodniczący na żądanie dwu członków. Do prawomocności uchwał potrzebna jest obecność przynajmniej połowy członków i absolutna większość głosów; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Żaden członek wydziału szkolnego nie może brać udziału w obradach i głosowaniu nad sprawami, tyczącemi się jego osoby.

§. 7.

Wydział szkolny wykonywa nadzór miejscowy nad szkołą, stara się o usunięciu jej braków lub donosi o nich Wydziałowi krajowemu, przedkłada Wydziałowi krajowemu wnioski co do mianowania lub usunięcia kierownika i nauczycieli i przedstawia z inicjatywy własnej wnioski we wszystkich sprawach, tyczących się szkoły.

Każdy członek wydziału szkolnego ma prawo przekonywania się w sposób odpowiedni o pilności i karności w szkole, o stanie lokalności, urządzeń i środków naukowych szkoły. Na spostrzeżone usterki należy po skończonej nauce zwrócić uwagę kierownika szkoły w nieobecności uczniów, a gdyby kierownik nie mógł sam usunąć tych usterek, należy je przedstawić wydziałowi szkolnemu. Członkowie wydziału nie wpływają bezpośrednio ani na sposób udzielania nauki, ani na karność szkolną.

§. 8. *Kierownik.*

Kierownictwem szkoły pod względem pedagogicznym i dydaktycznym zajmuje się kierownik, którego za poprzednim porozumieniem się z Radą szkolną krajową mianuje i oddala Wydział krajowy. Kierownik przyjmuje uczniów, czuwa nad ich pilnością i karnością, utrzymuje w porządku środki naukowe, do czego może używać nauczycieli, przedkłada wydziałowi szkolnemu wnioski względem mianowania i usunięcia nauczycieli, tudzież w porozumieniu z gronem nauczycieli wnioski względem zakupna środków naukowych, załatwia czynności administracyjne połączone z kierownictwem szkoły, przestrzega ścisłego zachowania planu nauki i jest odpowiedzialny za stan szkoły pod względem pedagogicznym i dydaktycznym. Przy końcu roku szkolnego składa wydziałowi szkolnemu sprawozdanie o stanie szkoły, które wydział ze swoją opinią przedkłada Wydziałowi krajowemu.

§. 9. *Nauczyciele.*

Wydział krajowy mianuje i oddala nauczycieli, porozumiewszy się w tym względzie poprzednio z Radą szkolną krajową. Kierownik i nauczyciele pobierają remuneracje, których wysokość ustanawia Wydział krajowy na wniosek wydziału szkolnego.

§. 10.

Nauczyciele odbywają przynajmniej cztery razy w roku szkolnym konferencję pod przewodnictwem kierownika, na której obradują nad pilnością i karnością uczniów, nad ich postępem w naukach, nad zakupnem środków naukowych i t. p. Przewodniczący wydziału szkolnego ma prawo brania udziału w konferencji z głosem doradczym. Protokół konferencji przedkłada kierownik wydziałowi szkolnemu. Sprawy, należące do zakresu działania wydziału szkolnego, załatwia wydział, wszelkie zaś inne sprawy przedkłada Wydziałowi krajowemu.

Wniosek o wykluczenie ucznia wymaga zatwierdzenia przez Wydział

§. 11. *Środki naukowe.*

Wydział krajowy, a z polecenia jego wydział szkolny, zaopatruje szkołę w środki naukowe, według wykazu takich środków, podanego przez Radę szkolną krajową. Szkoła korzysta ze środków tego zakładu naukowego, z którym jest połączona, za poprzednim porozumieniem się z zarządem tego zakładu.

Wszystkie środki naukowe mają być zapisane w inwentarzu szkolnym.

§. 12 *Nadzór pedagogiczno-dydaktyczny.*

Pod względem pedagogicznym i dydaktycznym podlega szkoła Radzie szkolnej krajowej, która o stanie jej przekonywa się przez c. k. krajowego inspektora szkół lub osobnego delegata i przez nich lub w drodze korespondencji urzędowej z kierownictwem wydaje potrzebne zarządzenia i wskazówki. Członkom Wydziału krajowego, tudzież osobom przez Wydział krajowy w tym celu delegowanym, służy prawo hospitowania nauki szkolnej, jednak bez wpływania na tok i sposób udzielania nauki.

§. 13. Przyjmowanie uczniów.

Przyjmowanie uczniów odbywa się w czasie od do
W czasie późniejszym można tylko takich uczniów przyjmować, którzy posiadają wymienione poniżej warunki przyjęcia i udowodnią, że są należycie przygotowani do korzystania z dalszego ciągu nauki.

§. 14. Warunki przyjęcia.

Kto chce być przyjętym do szkoły przemysłowej uzupełniającej ma wykazać się:

a) że uczynił zadość obowiązkowi uczęszczania do szkoły pospolitej.

Kandydaci, którzy przekroczyli wiek szkolny, mają wykazać się:

b) że posiadają dostateczną znajomość czytania, pisania i rachowania, która w razie potrzeby ma być udowodnioną egzaminem wstępnym.

Uczniowie, którzy przekroczyli wiek szkolny a nie posiadają dostatecznych wiadomości, będą przyjęci na kurs przygotowawczy.

§. 15. Obowiązek uczęszczania do szkoły.

Do uczęszczania do szkoły obowiązani są ci wszyscy uczniowie i pomocnicy przemysłowi (handlowi), na których ciąży ten obowiązek w myśl istniejących przepisów, z wyjątkiem tych, którzy ukończyli z dobrym postępem naukę uzupełniającą lub mogą się wykazać wiadomościami, odpowiadającymi celom szkoły przemysłowej uzupełniającej.

Każdy przyjęty uczeń jest obowiązany uczęszczać regularnie na naukę według przepisów planu naukowego, zachowywać się przyzwoicie, szanować urządzenia szkolne i środki naukowe i w ogóle stosować się do zarządzeń szkoły.

Uczniowie, którzy ukończyli naukę, tudzież pomocnicy mogą otrzymać pozwolenie uczęszczania nadal na niektóre przedmioty.

§. 16. Opłaty szkolne.

Nauka w szkole jest bezpłatna, Wydział krajowy może jednak po wysłuchaniu wydziału szkolnego zaprowadzić pewne mierne opłaty od uczniów, które mają być użyte na przybory do pisania i rysowania.

Ubogich a pilnych uczniów może wydział szkolny uwolnić od tej opłaty.

§. 17. Czas nauki.

Rok szkolny rozpoczyna się i trwa do

Dni i godziny nauki szkolnej wyznaczy plan nauki.

W dniach następujących nie odbywa się nauka.

§. 18. Kontrola pilności uczniów.

Kierownik szkoły zawiadamia pracodawców o pilności ich terminatorów za pomocą książeczek do kontroli, wykazów tygodniowych i upomnień. — Terminatorów, zaniedbujących częściej naukę, podaje do wiadomości wydziału szkolnego, który wzywa pracodawców ustnie lub na piśmie, aby zmusili uczniów do pilnego uczęszczania na naukę. Gdyby te wezwania nie skutkowały, donosi kierownik o tem władzy politycznej a względnie Radzie szkolnej okręgowej, aby wdrożyła dalsze postępowanie.

§. 19. *Świadectwa.*

Przy końcu roku szkolnego każdy uczeń otrzymuje wykaz zachowania się i pilności tudzież postępu w każdym przedmiocie nauki, a po ukończeniu nauki otrzymuje świadectwo z całej nauki uzupełniającej.

Prace rysunkowe uczniów, ich wypracowania ze stylistyki, buchhalteryi i t. p. mają być z końcem roku szkolnego wystawiane w lokalach szkoły.

§. 20. *Zmiana statutu lub planu nauki.*

Każda zmiana statutu lub planu nauki wymaga zatwierdzenia Rady szkolnej krajowej.

Alegat III. Do sprawozdania Komisji kraj. dla spraw przem. za rok 1898

W y k a z

kosztów utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających w r. 1897/8.

(Według preliminarzy.)

Liczba porząd.	Siedziba szkoły	Fundusze miejscowe					Subwenyje				Razem	
		Gminy	Fundacye	Kasy oszczęd.	Tow. zaliczkow.	Opłaty szk.	Inne fundusze	Rad powiatowych	Izby przem. handl.	Fundusze krajow.		Skarbu państwa
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.		zł.
1	Biała	590	—	200	—	120	40	200	400	830	830	3.210
2	Bochnia	500	—	—	—	—	—	—	—	510	490	1.500
3	Brody	300	—	—	—	—	—	100	500	455	415	1.770
4	Brzeżany	200	—	—	—	—	—	150	—	549	549	1.448
5	Buczacz	200	—	—	—	—	50	200	—	470	480	1.400
6	Drohobycz	300	—	—	10	—	—	150	—	608	607	1.675
7	Gorlice	200	—	—	200	—	—	200	100	392	490	1.582
8	Jarosław	250	—	—	—	—	—	200	—	560	560	1.570
9	Jaśło	—	—	100	—	—	—	100	—	498	500	1.198
10	Kałuż	100	—	—	—	—	—	100	—	600	500	1.300
11	Kołomyja	450	—	—	—	—	336	150	—	434	490	1.860
12	Kraków na Kleparzu	1.448	8	—	—	—	—	—	—	400	400	2.256
13	„ w Ogr. ang.	1.128	8	—	—	—	—	—	—	400	400	1.936
14	„ na Smolen.	940	8	—	—	—	—	—	—	400	400	1.748
15	„ na Kaźm.	1.238	8	—	—	—	—	—	—	400	400	2.046
16	„ na Dojworz.	832	8	—	—	—	—	—	—	400	400	1.640
17	Krosno	250	—	—	—	—	—	100	—	620	620	1.590
18	Łańcut	120	—	—	—	—	—	150	—	460	450	1.180
19	Lwów im. św. Anny	480	—	—	—	—	—	—	—	480	480	1.440
20	„ „ Anton.	454	—	—	—	—	—	—	—	454	454	1.362
21	„ „ Czackiego	454	—	—	—	—	—	—	—	454	454	1.362
22	„ „ Elżbiety	480	—	—	—	—	—	—	—	480	480	1.440
23	„ „ Konarsk.	480	—	—	—	—	—	—	—	480	480	1.440
24	„ „ św. Mare	454	—	—	—	—	—	—	—	454	454	1.362
25	„ „ Piramow.	480	—	—	—	—	—	—	—	480	480	1.440
26	„ „ Staszica	480	—	—	—	—	—	—	—	480	480	1.440
27	„ „ Mickiew.	660	—	—	—	—	—	—	—	660	660	1.980
28	„ izr. im. Bern.	—	1.345	—	—	—	100	—	—	485	485	2.415
29	Mysłenice	200	—	—	—	—	—	200	—	800	—	1.200
30	Nowy Sącz	200	—	200	—	—	200	300	100	560	520	2.080
31	Nowy Targ	100	—	—	72	—	50	200	—	549	549	1.520
32	Przemyśl I.	409	—	—	—	—	—	300	—	451	480	1.640
33	„ II.	—	—	—	—	—	—	—	—	416	480	896
34	Podgorze	465	—	—	—	—	—	50	—	480	460	1.455
35	Rzeszów	140	150	100	—	—	—	100	—	695	615	1.800
36	Sambor	150	—	—	—	—	—	100	—	629	606	1.485
37	Sanok	368	—	—	—	—	—	—	—	508	516	1.392
38	Stanisławów	300	—	150	—	—	—	100	—	908	650	2.108
39	Stary Sącz	300	—	—	—	—	—	150	100	557	557	1.664
40	Stryj	300	—	—	100	—	—	100	—	534	400	1.634
41	Sądowa Wisznia	50	—	—	—	—	100	50	—	505	495	1.200
42	Tarnopol	448	—	—	—	—	—	50	100	592	610	1.800
43	Tarnów	400	—	150	—	—	—	200	—	660	560	1.970
44	Wadowice	400	—	200	—	—	—	100	—	465	505	1.670
45	Wieliczka	400	—	—	—	—	—	50	—	425	375	1.250
46	Żółkiew	300	—	—	—	—	—	200	—	438	436	1.374
47	Żywiec	200	—	—	—	—	—	100	—	760	650	1.710
	Razem	18.598	1.535	1.100	382	120	1.076	4.150	1.300	24.825	23.352	76.438

Alegat IV. do sprawozdania Komisji kraj. dla spraw przemysł. za r. 1898.

Frekwencya szkół przemysłowych zawodowych w r. 1897/8.

Licz. porz.	Nazwa zakładu	Liczba uczniów (uczennic)					Pracowało razem uczniów (uczennic)	Uwaga	
		zwyczajnych w klasie				nadzwyczajn.			Razem
		I.	II.	III.	IV.				
I. Dla wyrobów koszykarskich.									
1	Czerwona Wola, szk. koszyk.	13	15	—	—	5	33	w koszykarstwie	
2	Dźurów „ „	6	7	—	—	3	16		
3	Rudki „ „	1	4	5	—	1	11		
4	Skołyszyn „ „	4	9	—	—	2	15		
5	Strychańce „ „	23	—	—	—	—	23		
6	Wojśław „ „	4	8	—	—	—	12		
7	Zator „ „	7	4	—	—	—	11		121
II. Dla wyrobów kołodziejskich.									
8	Grybów, szkoła kołodziejska .	5	11	4	3	—	23	w kołodziejstwie	
9	Grzymałów, szk. „ „	13	10	6	5	—	34		
10	Kamionka, str. szk. koł. cieś.	12	16	10	7	—	45	102	
III. Dla wyrobów stolarskich.									
11	Kalwarya, szkoła stolarska .	13	2	—	—	—	15	w stolarstwie	
12	Stanisławów „ „	22	16	3	2	4	47	62	
IV. Dla zabawek z drzewa.									
13	Jaworów	21	—	—	—	13	34	w zabawkarstwie 34	
V. Dla wyrobów garncarskich.									
14	Kołomyja, szkoła garncarska	9	6	3	—	18	36	w garncarstwie	
15	Poremba „ „	7	1	5	—	2	15	63	
16	Touste „ „	—	2	10	—	—	12		
VI. Dla wyrobów szewskich.									
17	Dobczyce, szkoła szewska .	12	—	—	—	14	26	w szewstwie	
18	Drohobycz „ „	—	—	—	—	14	14		
19	Stary Sącz „ „	10	6	6	7	—	29		
20	Uhnów „ „	21	7	8	—	—	36		
21	Witków „ „	7	9	3	8	—	27		132
VII. Dla wyrobów tkackich.									
22	Gliniany, szkoła tkacka . . .	14	4	1	—	5	24	w tkactwie	
23	Gorlice „ „	6	3	1	—	—	10		
24	Korczyn „ „	5	5	5	—	—	15		
25	Kosów „ „	5	8	5	—	—	18		
26	Kresno „ „	17	12	—	—	—	29		
27	Łańcut „ „	12	7	—	—	2	21		
28	Rychwałd „ „	7	2	4	—	—	13		
29	Wilamowice „ „	5	4	4	—	3	16		
30	Rakszawa, szkoła sukiennicza	3	8	9	—	—	20		166
31	Radyńno	5	6	—	—	20	31		31
VIII. Dla wyrobów powroźniczych.									
32	Kańczuga, szkoła koronkarska	18	14	9	—	3	44	w koronkarstwie	
33	Zakopane „ „	23	17	10	23	12	85	129	
X. Dla wyrobów hafciarskich.									
34	Maków	11	16	—	—	4	31	w hafciarstwie 31	
	Razem	341	239	111	55	125	871	871	

W Drohobyczu kurs wieczorny tylko dla majstrów i czeladników

Uczniowie i uczen-nice

Alegat V. do sprawozdania Komisji kraj dla spraw przem. za rok 1898.

Wykaz

kosztów utrzymania szkół zawodowych w roku 1897/8.

(Według preliminarzy).

Liczba porządkowa	Nazwa zakładu	Fundusze miejscowe				Subwencje			Razem
		Gminy	Fundacje i kasy oszczędności	Z innych źródeł miejscowych	Ze sprzedaży wyrobów	Rad powiatowych	Funduszu krajowego	Skarbu państwa	
1	Czerwona Wola, szkoła koszykarska	—	—	—	1500	200	1000	1000	3700
2	Dźnrów	—	—	—	900	150	582	500	2132
3	Rudki	—	—	—	1200	305	595	400	2500
4	Skołyszyn	—	—	—	600	—	1125	500	2225
5	Strychańce	63	—	—	150	100	484	450	1250
6	Wojsław	—	—	50	800	200	470	480	2000
7	Zator	—	—	—	400	100	660	600	1760
8	Grybów, szkoła kołodzijska	—	—	—	1200	100	2300	1350	4950
9	Grzymałów	—	—	—	4200	500	2060	1550	8310
10	Kamionka, szkoła kołodziejska	—	—	—	4130	—	4116	1400	9646
11	Stanisławów, szkoła stolarska	800	200	—	1200	100	3790	1000	7090
12	Kalwarya	—	—	—	400	100	2020	1200	3720
13	Jaworów, szkoła zabawkarstwa	—	—	—	400	100	1450	—	1950
14	Kołomyja, szkoła garncarska	—	—	—	1800	—	4190	2800	8790
15	Poremba	—	—	150	1200	50	1440	1800	4640
16	Touste	—	—	—	1200	—	1560	1300	4060
17	Uhnów, szkoła szewska	100	—	—	60	200	1280	570	3110
18	Witków	—	—	—	1020	—	2148	750	3918
19	Stary Sącz	300	—	—	940	200	1644	600	3684
20	Drohobycz	—	50	50	—	150	800	—	1050
21	Dobczyce	—	—	—	—	—	2240	—	2240
22	Krosno, szkoła tkacka	—	—	—	400*)	200	5314	3500	9414
23	Gliniany	—	—	—	—	50	1586	1100	2736
24	Gorlice	—	—	—	—	200	350	350	900
25	Korczyn	—	—	—	—	—	1120	720	1840
26	Kosów	40	—	—	—	150	1380	700	2270
27	Łańcut	250	—	—	—	300	1230	400	2180
28	Rychwałd	—	—	—	—	200	1030	480	1710
29	Wilanowice, szk.	200	—	—	—	50	700	350	1300
30	Rakszawa, szkoła sukienicza	—	—	—	—	500	3800	2500	6800
31	Radymne, warsztat powróźniczy	100	—	—	—	50	730	500	1380
32	Kańczuga, szkoła koronkarska	24	—	—	1500	100	761	600	2985
33	Zakopane	—	—	—	2633	—	2423	600	5656
34	Maków, szkoła hafciarska	48	—	—	—	25	769	350	1192
	Razem	1928	250	250	28733	4380	57147	30400	123088

*) Tylko ze sprzedaży kartonów. Szkoły tkackie pracują na rachunek związanych z nimi towarzystw tkackich, dlatego dochód ze sprzedaży wyrobów nie jest wprowadzany do preliminarzy.

Wysoki Wydział krajowy!

Komisya krajowa dla spraw przemysłowych ma zaszczyt przedłożyć w załączeniu .| opracowany przez p. St. Anczyca szczegółowy projekt urządzenia oddziału dla tkactwa mechanicznego przy kraj. szkole sukienniczej w Rakszawie i opinię o tymże projekcie, wydaną przez p. J. Bykowskiego, profesora technologii mechanicznej przy lwowskiej szkole politecznej.

Gdy uchwałą Wysokiego Sejmu wstawioną została do tegorocznego budżetu krajowego kwota 7.500 zł. jako częściowy kredyt na urządzenie rzeczowego oddziału tkactwa mechanicznego, a koszta urządzenia tegoż na kwotę 14, najwyżej zaś 15 tysięcy zł. w. a. zostały obliczone — przeto Komisya wnosi:

Wysoki Wydział raczy zarządzić przeprowadzenie robót, tyjących się aktywowania oddziału tkactwa mechanicznego w Rakszawie i zatwierdzić wstawione równocześnie do projektu preliminarza na rok 1899 pozycye, tyjące się pokrycia reszty kosztów urządzenia oraz utrzymania rzeczowego oddziału.

Na poparcie powyższego wniosku pozwala sobie Komisya przytoczyć następujące zasadnicze motywa.

Rozwój przemysłu tkackiego w Galicyi znajduje się obecnie w chwili, w której na oba jego działy winną być zwrócona troskliwa uwaga, tj. zarówno na tkactwo ręczne, jak i na tkactwo fabryczne. Są w obiegu zapatrywania, że tkactwo ręczne nie może się ostać w obec tkactwa fabrycznego i skazanem jest na rychłe zamarcie. Zapatrywanie to jest po części tylko prawdą, gdyż w pewnej mierze sprzeciwia się mu doświadczenie innych krajów. Prawdą jest, jeśli się ma na myśli wyroby gładkie, przeznaczone do masowego użytku, jak n. p. gładkie wyroby bawełniane, płótna, kreasy i t. p. niemniej wyroby jednolite z wełny, jak sukna uniformowe, koce i t. p. Tak ze względu na tańszą i łatwiejszą fabrykację tych tkanin na krosnach mechanicznych, jakoteż na zapotrzebowanie zazwyczaj wielkiej ich ilości naraz, na dostawy w krótkich stosunkowo terminach, jest tu posługiwanie się krosnami mechanicznymi wskazane, a konkurencya ręcznych krosien, choćby przy niskich cenach robocizny, trudna — tak, że w danym razie przemysł tkacki galicyjski musiałby być stale od ubiegania się n. p. o dostawy tych przedmiotów dla wojska, wielkich szpitali, służby kolejowej i t. p. wykluczony, gdyby obok tkactwa ręcznego nie powołał do życia odpowiednich fabryk tkackich.

Mylnem jest jednak mniemanie, że założenie fabryk zadałoby cios śmiertelny tkactwu ręcznemu, z takim mozołem przez Wysoki Wydział i Komisję za pomocą szkół tkackich dźwiganemu. Sprawa nie przedstawia się zupełnie w tem świetle, jakoby dążenie do fabryk tkackich ze strony tych, którzy się tkactwem ręcznym opiekują, miało być niekonsekwencją. Jestto tylko rozdzielenie pracy na działy właściwe, wedle tego, w jakim dziale tkactwo może być z korzyścią dla wyrobu i z większym zarobkiem dla pracownika uprawiane. W krajach, stojących dziś wysoko pod względem przemysłu tkackiego, utrzymują się jeszcze zawsze krosna ręczne obok licznych tkalni mechanicznych. Francya, Belgia, Niemcy, Czechy i Morawa mają jeszcze zawsze wiele krosien ręcznych. Na krosnach tych wszakże nie wyrabiają gładkich tkanin bawełnianych, lnianych lub wełnianych, przeznaczonych do masalnego użytku, gdyż praca ta, zdana na fa-

bryki nie zapewniłaby pracownikowi i najskromniejszego utrzymania. Jeśli jednak idzie o wyrób artykułów wzorzystych, zależnych od mody, produkowanych w skromnych rozmiarach, i opłacających się lepiej właśnie wskutek mody i sezonowego popytu — to we wielokrotnym jeszcze użytku są krosna ręczne, któremi się sam fabrykant posługuje, centralizując dostawę materiałów i zbyt tkanin, sporządzonych na jego zamówienie. Tak samo adamaszki na bieliznę stołową, wzorzyste tkaniny jedwabne, droższe tkaniny wełniane jak kilimy, portyery i t. d. są i pozostaną jeszcze na długo, a może i na zawsze artykułami wchodzącymi w zakres tkactwa ręcznego. Owszem, usiłowania mechaników zwrócone zostały ostatnimi czasy właśnie w tym kierunku, ażeby konstrukcją ręcznych krosien coraz bardziej ulepszać i większą szybkość wyrobu im zabezpieczyć. Same przedsiębiorstwa tkackie wyznaczają nagrody w tym celu — coby niewątpliwie nie miało miejsca, gdyby hołowano ogólnikowemu i jak każdy ogólnik nie zawsze trafnemu zapatrywaniu, że krosno ręczne w obec tkalni fabrycznych skazane zostało na zagładę.

I w tym więc wypadku nie sądzi Komisya, aby się dopuszczała niekonsekwencyi, proponując obok szkół tkactwa ręcznego urządzenie oddziału tkactwa mechanicznego, torującego drogę zakładaniu fabryk tkackich dla artykułów masowego zbytu. Owszem, Komisya mniema, że winna to uczynić już ze względu na zabezpieczenie lepszego zarobku tkaczom ręcznym, którzy, przy niskiej cenie napływających do kraju tkanin fabrycznych, nie są w stanie przy wyrobie gładkich tkanin zarabiać dostatecznie na swe utrzymanie, i niejednokrotnie zawód swój porzucają, goniąc za korzystniejszym zajęciem. Dopiero powstanie fabryk tkackich, które część tkaczy zwróci ku dającej im lepszy zarobek produkcji maszynowej, a ręcznym krosnom pozostawi wyrób tkanin, mogących znosić wyższą robociznę — uregulować może we właściwy sposób stosunki naszego przemysłu tkackiego.

Aby jednak próba z urządzeniem oddziału tkactwa mechanicznego mogła się powieść, należało obmyśleć miejscowość, gdzieby w ślad za nauką dała się rozwinąć produkcya, zapewniająca zajęcie uczniom rzeczonoego oddziału szkolnego. Inaczej kształciłoby się specjalistów, którzyby w kraju wiadomości swych nie mogli zużytkować i musieliby poza krajem szukać pracy na swe utrzymanie. Nadzieję, że produkcya tkacka fabryczna będzie mogła w Rakszawie lub w pobliżu Rakszawy się rozwinąć, wzmacnia ta okoliczność, że „Towarzystwo produkcyjne i handlowe“ w Łańcucie, które dotychczas jako dostawca materiałów i odbiorca wyrobów szkolnych było ze szkołą sukienniczą w Rakszawie związane, przekształciło się na Towarzystwo akcyjne i czyni zabiegi o zebranie znacznie większych kapitałów, które mogłyby być w przemyśle sukienniczym zaangażowane. Świadomi jesteśmy wielkich trudności, jakie na tej drodze stają w Galicyi każdemu, który chce przemysł krajowy popchnąć na szersze tory — może być zatem, że i zamiary Akcyjnego towarzystwa tkackiego w Łańcucie nie wnet się ziszczą — mniemamy wszakże, że jest to obowiązkiem kraju ośmielać tego rodzaju przedsiębiorstwa i iść w pierwszym rzędzie z pomocą, aby im dostarczyć fachowych sił i umożliwić rozwinięcie akcji. I z tych przeto motywów sądzi Komisya, że czyni zadość istotnej potrzebie, gdy w duchu uchwały Wysokiego Sejmu przedstawia niniejszem wnioski, mające na celu rychłe zorganizowanie oddziału tkactwa mechanicznego w Rakszawie.

Lwów, dnia 20. sierpnia 1898.

Szczegółowy przegląd krajowych szkół zawodowych za rok szkolny 1897/8.

Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli (powiat jarosławski). Zakład ten powstał w r. 1879 z inicjatywy księcia Jerzego Czartoryskiego, pierwotnie w Jarosławiu, później przeniesiony do Czerwonej Woli. Program nauki obejmuje dwa całoroczne kursa i skierowany jest głównie ku praktycznemu wykonywaniu koszykarstwa w warsztacie szkolnym. Nadto uczęszczają uczniowie na naukę dopełniającą i ćwiczą się w rysunku zawodowym.

Liczba uczniów 28, z czego 21 z pobliskich wsi powiatu jarosławskiego, 7 z innych powiatów. Przeważnie synowie włościan. Ukończeni uczniowie wracają do zawodu rolniczego, trudniąc się przytem koszykarstwem jako przemysłem domowym. Niektórzy wychowawcy szkoły pełnią obowiązki instruktorów w innych szkołach koszykarskich.

Roczna wartość wyrobów szkolnych wynosi około 1.400 zł. Szkoła jest zresztą w związku z towarzystwem koszykarzy we Wiązownicy, które liczy około 80 członków, produkujących wyroby koszykarskie.

W szkole odbywają się także kursa kształcenia w koszykarstwie nauczycieli, wysłanych w tym celu przez Radę szkolną krajową.

W skład zarządu szkolnego wchodzi: JE. ks. Jerzy Czartoryski, kurator szkoły, August Szczurowski, delegat rządu, Edward Micewski, delegat Rady powiatowej.

Instruktor fachowy: Franciszek Gonddek, administrator Józef Dąbrowski.

Szkoła koszykarska w Dżurowie (powiat śniatyński). Szkoła założona w r. 1892 z inicjatywy właściciela Dżurowa, p. Włodz mierz Załozskiego. Plan nauki dwuletni, połączony z praktyczną nauką hodowli drzew owocowych, udzielaną w porach właściwych w należącej do szkoły wzorowej szkółce owocowej. Budynku na szkołę i ogrodu dostarczył Wydział powiatowy śniatyński.

Liczba uczniów 13, z tego trzech miejscowych, dziesięciu zamiejscowych. Oprócz tego 5 uczniów nadzwyczajnych, ćwiczących się dalej w wyrobie koszyków i pracujących za wynagrodzeniem od sztuki, płaconem im przez szkołę. Uczniowie wyłącznie z pomiędzy włościan.

Wartość wyrobów wynosiła około 650 zł. w. a.

Kurator szkoły: Włodzimierz Zagórski, Instruktor fachowy: Jerzy Dziaduch.

3. Szkoła koszykarska w Rudkach, założona staraniem Wydziału powiatowego w r. 1895. Plan nauki dwuletni z dopuszczeniem trzeciego roku celem dalszej wprawy ucznia w wyrobie, podobnie jak w innych szkołach koszykarskich Budynku dostarcza hr. F. Fredrowa.

Liczba uczniów 10, z tego czterech miejscowych, sześciu zamiejscowych: prócz tego 1 uczeń nadzwyczajny. Jeden z ukończonych uczniów został wysłany na instruktora do subwencyonowanej szkoły koszykarskiej w Żurawnie.

Roczna wartość produkcji szkolnej wynosi od 800 do 1.000 zł. w. a.

W skład zarządu szkolnego wchodzi: Felicya hr. Fredrowa jako kuratorka, Albin Rayski, delegat Wydziału krajowego, Józef Trojan, delegat Wydziału powiatowego.

Instruktor fachowy: Wojciech Kut, administrator: Leon Lachol.

4. Szkoła koszykarska w Skołyszynie (powiat Jasło).

Zakład pierwotnie utrzymywany był w Jasle, a w r. 1896 do Skołyszyna przeniesiony. Plan nauki obejmuje dwa kursa rocznie, i zwrócony jest głównie ku pracy warsztatowej, prócz tego daje uczniom sposobność ćwiczenia się w rysunku zawodowym i podaje im wiadomości z zakresu nauki dopełniającej. Budynku na szkołę dostarcza bezpłatnie właściciel Skołyszyna, p. St. Zrencki-Klobassa.

Liczba uczniów 13, z tego 10 miejscowych, 3 zamiejscowych, synowie włościan. Prócz tego pracowało w warsztacie 2 uczniów nadzwyczajnych.

Roczna wartość produkcji szkolnej wynosi około 1.100 zł. w. a.

Skład Zarządu: Stanisław Zrencki-Klobassa, kurator, ks. Karol Krementowski, zastępca kuratora, Adolf Mitera, kierownik miejscowej szkoły ludowej, jako administrator.

Instruktor fachowy: Andrzej Fudali. Nauki dopełniającej udziela p. A. Mitera.

4. Szkoła koszykarska w Strychańcach (powiat tłumacki). Szkoła założona w r. 1897 istnieje dopiero rok. Umieszczona w budynku, dostarczonym bezpłatnie przez właścicielkę Strychaniec, p. Sydonię z hr. Mysłowskich Pieńczykowską. Statut i plan nauki, taki sam jak innych krajowych szkół koszykarskich, obejmuje dwa całoroczne kursy nauki, z których dopiero jeden był otwarty.

Liczba uczniów 23, z pomiędzy których 7 miejscowych a 16 zamiejscowych — przeważnie synowie włościan.

Wartość wyrobów, wykonanych w tym pierwszym roku przy pomocy początkujących uczniów, wynosiła około 400 zł. w. a.

Skład zarządu: W. Sydonia Pieńczykowska, kuratorka, ks. Sofron Lewicki, zastępca kuratorki, Władysław hr. Dzieduszycki, delegat Wydziału powiatowego stanisławowskiego, Ignacy Tychowicz, delegat Wydziału powiatowego tłumackiego, p. Eugenia Moskalić, administratorka.

Instruktor fachowy: Wojciech Koptowicz.

6. Szkoła koszykarska w Wojsławiu (powiat mielecki). Założona w r. 1896 mieści się w budynku, dostarczonym bezpłatnie przez właściciela Wojsławia, p. Stefana Sękowskiego. Posiada statut i plan nauki o kursie dwuletnim, podobnie jak inne krajowe szkoły koszykarskie.

Liczba uczniów 12, z czego 6 miejscowych i 6 zamiejscowych. Szkoła nie wydała jeszcze dotąd pracowników, zajmujących się koszykarstwem poza pracą w szkole.

Roczna wartość produkcji szkolnej wynosi około 700 zł. w. a.

Skład zarządu: Stefan Sękowski, kurator, hr. Jan Tarnowski, delegat Wydziału powiatowego mieleckiego.

Instruktor fachowy: Jan Kwasiński, administrator p. Lubaska.

7. **Szkoła koszykarska w Zatorze** (powiat Wadowice). Rok założenia 1895. Statut podobny jak w innych szkołach koszykarskich, nauka o dwóch kursach całorocznych. Pomieszczenia na szkołę dostarcza bezpłatnie gmina. Jest ono bardzo niedostateczne.

Liczba uczniów 11, z tego miejscowych 3, zamiejscowych 8 z pomiędzy mieszczaństwa i uboższych włościan.

Roczna wartość produkcji szkolnej wynosiła około 300 zł.

W skład zarządu szkolnego wchodzi: Michał Naimski, kurator, Dr. Józef Tarchalski delegat Wydziału krajowego, Władysław Stanclik i Jan Smiechowski, delegaci gminy.

Instruktor fachowy: Andrzej Janas, administrator: Edward Remer.

8. **Szkoła kołodziejska w Grybowie**, założona w r. 1890, umieszczona w budynku, dostarczonym przez gminę m. Grybowa. Umieszczenie to nie jest całkiem odpowiednie, za szczupłe, a w szczególności kuźnia wymaga rozszerzenia. W szkole rozłożoną jest nauka na trzy do czterech lat, przeważnie zwrócona ku praktycznemu wyrobowi przedmiotów, wchodzących w zakres kołodziejstwa i połączonego z niem kowalstwa. Zakład wyrabia wozy gospodarskie, wózki węgierskie, tarantasy, wózki resorowe i pomniejsze narzędzia wyrobu kołodziejskiego.

Wartość roczna produkcji warsztatowej wynosi około 2.000 zł. w. a.

Uczniów liczono 23, z tego 8 miejscowych a 15 zamiejscowych, z pośród małomieszczan, rzemieślników i włościan. Wychowañcy zakładu pracują w warsztatach kołodziejskich i kuźniach w kraju, także za granicą, a mianowicie w Morawach, na austriackim i na pruskim Szląsku.

W skład zarządu wchodzi: Michał Huzac, k. notaryusz, jako kurator, Dr. Adam Jakubowski, burmistrz, jako zastępca kuratora, Karol bar. Brunicki, delegat Rady powiatowej, Alojzy Muszyński, delegat gminy m. Grybowa, administrator, (zmarł), Jan Czaplinski, delegat stowarzyszenia przemysłowego.

Kierownik prowizoryczny: Seweryn Gzowski, instruktor kowalstwa, Michał Junik, starszy przodownik kołodziejski, Józef Horoszczak młodszy przodownik kołodziejski ks. Józef Hęciniński, katecheta, Józef Tabeau, nauczyciel przedmiotów uzupełniających.

9. **Szkoła kołodziejska w Grzymałowie** (powiat skałacki). Zakład ten, założony w r. 1882 w Toustem, został w r. 1892 przeniesiony do Grzymałowa i tam na szersze rozmiary w dostarczonym przez powiat budynku zorganizowany. Przy dzisiejszym rozwoju zakładu kuźnia jego jest za małą i wymaga rozszerzenia. Nauka, rozłożona na 3 do 4 lat, zwrócona jest głównie do praktycznego wykonywania przedmiotów kołodziejskich i zastosowanego do nich kowalstwa. Przedmiotami wyrobu są wozy gospodarskie, wózki węgierskie rozmaitej konstrukcyi, powoziki i sanki, także niektóre narzędzia lub części narzędzi gospodarskich. Roczna produkcja warsztatowa reprezentuje przeciętnie wartość 5.000 zł. w. a. Odbiorcami są okoliczni włoście, dzierżawcy, księża i właściciele ziemscy.

Liczba uczniów wynosiła 34, z tych 7 miejscowych, 27 zamiejscowych. Abiturycenci pracują przeważnie w większych warsztatach kołodziejskich, nie którzy wróciwszy do roli, wykonują kołodziejstwo jako przemysł domowy.

Skład Zarządu: Kuratora nie ma; p. Edward C w i e ż e w i e z, zastępca kuratora, Jacek K i e s z k o w s k i, delegat Rady powiatowej, Kazimierz K o s s o w s k i, kierownik zakładu; administrator (od października b. r.) p. Karol S ł o t w i ń s k i.

Instruktor kołodziejstwa i kierownik: Kazimierz K o s s o w s k i, wermistrze: Andrzej C i u p i k dla kołodziejstwa, Michał K o l a n o w s k i dla kowalstwa. Nauczyciel przedmiotów dopełniających Stanisław H u l e w i e z.

10. **Szkoła dla kołodziejstwa i ciesielstwa w Kamionce Strumiłowej**, założona w r. 1884, obejmowała do r. 1896 dwa działy zawodowe, a mianowicie dla kołodziejstwa w połączeniu z należącym doń kowalstwem i dla bednarstwa. W r. 1896 zwinęto oddział bednarski, a natomiast wprowadzono oddział dla nauki ciesielstwa.

Szkoła mieści się w budynku, wynajmowanym od gminy; umieszczenie to jednak jest już dziś nieodpowiednie — izby szkolne i warsztatowe za szczupłe.

Program nauki rozłożony jest na 3 do 4 lat. Obejmuje rysunki zawodowe, przedmioty teoretyczne dopełniające i pracę w warsztacie naukowym, która w oddziale kołodziejstwa łączy się z kowalstwem, na oddziale ciesielskim zaś tak jest obmyślana, że w porze zimowej podaje się uczniom wiadomości i przeprowadza prace, mające na oku wprawę w ciesielskiej obróbce drzewa, oraz znajomość połączeń i konstrukcyi ciesielskiej — w lecie zaś daje uczniom sposobność brania udziału przy rzeczewistem stawianiu budynków.

W warsztacie kołodziejsko-kowalskim wyrabia się niektóre narzędzia rolnicze, wozy, wózki, tarantasy, czasem powozy. Wyroby te sprzedaje się albo zupełnie wykończone i okute, albo bez okucia. Ogólna ich wartość roczna wynosi około 3.700 zł. w. a.

Uczniów było 45, między tymi 20 miejscowych, a 25 zamiejscowych. Są oni przeważnie synami rodzin włościańskich lub zarobników. Abiturycenci zakładu albo wracają do roli i trudnią się kołodziejstwem jako przemysłem domowym, albo idą do większych warsztatów. Kilku przerzuciło się na zawód stolarski. Ukończonych uczniów oddziału ciesielskiego nie ma dotychczas.

W skład zarządu szkoły wchodzi: W. Klemens T o r o s i e w i e z, jako przewodniczący, Dr. Władysław S t u p n i e k i i ks. Michał C e g i e l s k i, delegaci Wydziału krajowego, Ks. Błażej Z i e m i a ń s k i i Adam T h u l i e, delegaci Wydziału powiatowego; Wojciech I l i a s i e w i e z i Stanisław J o d ł o w s k i, delegaci gminy.

Kierownik zakładu: Edward P a u d l e r, Stanisław D z i e l s k i, naucz. rysunków, (umarł) ks. Jan C z y r e k i ks. Eustachy C h o m i n katecheci, Jędrzej H y k instruktor kołodziejstwa, (umarł) Karol L a s k o w s k i, majster kowalski. Walenty K r u c z k o w s k i, instruktor ciesielstwa. Bazyli P r o d k o nauczyciel przedmiotów dopełniających.

11. **Szkoła stolarska w Stanisławowie**, założone w r. 1884 a zreorganizowana w r. 1866, z planem nauki czteroletnim, obejmuje zarówno stolarstwo budowlane jak i meblowe, oraz łączące się z niemi tokarstwo i snycerstwo. W nauce teoretycznej, oprócz przedmiotów ogólnych dopełniających, pielęgnuje się w szerszym zakresie rysunek wolnoręczny i zawodowy. Przy nauce warsztatowej biorą uczniowie udział w wykonywaniu wszelkich wyrobów stolarskich, tokarskich snycerskich, kompletnych urządzeń pokojowych w różnych stylach i t. p. Wszy-

stko wykonywa się tylko na zamówienie. Roczna wartość wyrobów wynosi około 2.000 zł. Wartość inwentarza warsztatowego, złożonego z warsztatów stolarskich, snycerskich, tokarń, maszyn pomocniczych i narzędzi dochodzi do 5.000 zł. w. a.

Uczniów było 43 zwyczajnych i 4 nadzwyczajnych t. j. takich, którzy tylko w specjalnych gałęziach stolarstwa się ćwiczyli. Z pomiędzy uczniów zwyczajnych było 37 miejscowych, 6 zamiejscowych, z różnych sfer towarzyskich.

Z dotychczasowych abiturientów zakładu pozostało 4 pomocnikami, w samymże warsztacie zakładowym, 5 pracuje w stolarstwie na własną rękę lub w prywatnych warsztatach, 3 w tokarstwie, jeden jest instruktorem zawodowym w Zakładzie hr. Skarbka w Drohowyżu, jeden rysownikiem przy kolei.

W skład zarządu miejscowego wchodzi: Józef Jaergeman kurator zakładu, Karol Fiedler i Hersz Halpern, delegaci Rady miejskiej, Tadeusz Kudelski, delegat Rady powiatowej, Dr. Jerzy Konkolnia, delegat Kasy oszczędności, Ludwik Maydański, reprezentant miejscowych stolarzy.

Kierownik i instruktor fachowy: Eustachy Merunowicz do nauki rysunków odręcznych i kaligrafii: Roman Linhardt, przodownik do snycerstwa: Robert Terczka; przodownik dla stolarstwa: Józef Łysiuk. Władysław Latoszyński, prof. gimn., Paweł Bryła, prof. gimn. i Karol Trochancowski prof. szkoły realnej jako nauczyciele przedmiotów dopełniających. Ks. Kazimierz Gutwiński, rz. kat., ks. Włodzimierz Dymiński gr. kat. dla nauki religii.

12. Szkoła stolarska w Kalwarii Zebrzydowskiej (powiat wadowicki), założona w r. 1897, ukończyła dopiero jeden rok szkolny. Umieszczona w budynku, umyślnie na ten cel w roku 1896, przez gminę m. Kalwarii przy pomocy funduszu krajowego wybudowym. Plan nauki jest trzyletni z dopuszczeniem czwartego roku dla uczniów tego potrzebujących, a ma na oku przeważnie stolarstwo meblowe z odpowiadającą mu nauką tokarstwa i snycerstwa. W nauce teoretycznej, oprócz ogólnych przedmiotów dopełniających, zwraca się baczna uwagę na rysunek wolnoręczny, ornamentalny i zawodowy.

Jednym z głównych zadań szkoły jest wpłynąć dodatnio na rozwinięty w Kalwarii dość silnie drobny przemysł stolarski w kierunku meblowym, udoskonalenie go pod względem wykonania i przyczynienie się do należytego zorganizowania pod względem produkcyjno-handlowym

Liczba uczniów 15, z tych 8 miejscowych a 7 zamiejscowych, przeważnie z klasy rękodzielniczej i robotniczej.

Skład Zarządu: Grzegorz Lisowski, kurator szkoły, Józef Kossowski, delegat gminy, zastępca kuratora, Jan Henryk Modelski, delegat gminy, Ludwik Seelig de Saulenfels, delegat Rady powiatowej, Maurycy Dattner delegat Izby handl. i przemysł. w Krakowie, Andrzej Jarosiński i Franciszek Szulc delegaci stowarz. przem. stolarskiego.

Kierownik i instruktor fachowy: Władysław Niemczynowski, wermistrz dla stolarstwa Stanisław Halczuk. Nauczyciel dla przedmiotów dopełniających: Jan Hałatek, Antoni Dreścik i ks. Władysław Ryehlik.

13. Szkoła dla zabawkarstwa w Jaworowie, założona w r. 1896, a umieszczona w budynku dostarczonym przez gminę. Umieszczenie to jest już dzisiaj niedostateczne; wymaga rozszerzenia i wogóle lepszych izb dla nauki i pracy warsztatowej.

Zadaniem tej szkoły jest podniesienie miejscowego przemysłu zabawkarckiego, tak pod względem wprowadzenia szlachetniejszych form, jakoteż ulepsze-

nie produkcji dawniejszej i zapewnienie z niej producentom lepszych zarobków.

Program nauki obliczony jest na rok, względnie dwa lata. Uczniowie mogą być zwyczajni i nadzwyczajni, t. j. starsi zabawkarze, którzy chcą w pewnych kierunkach produkcję swą ulepszyć. Uczniowie zwyczajni, oprócz pracy warsztatowej, obejmującej prostą obróbkę drzewa stolarską, toczenie, wyrzynanie piłeczką i snycerstwo do zabawek zastosowane, ówczą się także nieco w rysunkach.

Uczniów było 34, t. j. 21 zwyczajnych i 13 nadzwyczajnych, z wyjątkiem jednego z okolic Żywca, wszyscy miejscowi. Są już uczniowie wyuczeni, którzy się trudnią w domu wyrobem zabawek na rachunek szkoły. Roczna wartość wyrobów szkolnych wynosi około 800 zł. w. a.

Skład Zarządu: Jan hr. Szeptycki, kurator; ks. kan. Piotr Lewicki proboszcz miejscowy, zastępca kuratora; Ferdynand Paar, burmistrz i Mikołaj Masiuk, delegaci gminy, Andrzej Marenin, administrator.

Kierownik Zakładu i instruktor fachowy: Paweł Prydatkiewicz

14. **Szkoła garncarska w Kołomyi** założoną została w r. 1876 pierwotnie jako rządowa, później od r. 1883 do 1886 była bezczynna, od r. 1886 przeszła na kraj i w r. 1896 została zreorganizowana. Program nauki, obliczony na trzy lata, ma głównie dwa działy na oku: garncarski i kaflarski. Nadto są w szkole urządzone czasowe kursa majsterskie dla starszych garncarzy, pragnących swe wiadomości uzupełnić, oraz fachowe kursa dla strycharzy i wyrobu rurek drenowych.

Nauka rozpada się na dział teoretyczny, obejmujący ogólne przedmioty uzupełniające, wiadomości z fizyki i chemii, zastosowane do potrzeb garncarza, rysunki dekoracyjne i modelowanie, i na dział praktyczny, t. j. prace warsztatowe w zakresie toczenia, formowania, barwienia, szklenia, wypalania wyrobów glinianych i t. d.

Szkoła jest umieszczona we własnym budynku, dostarczonym przez gminę m. Kołomyi, który obecnie wymaga pewnych adaptacji. Wyrobami szkoły są naczynia majolikowe, piece kaflowe, przedmioty z terakoty i wyroby strycharskie. Wartość ich roczna dochodzi do 1.700 zł. w. a.

Uczniów liczono 36, t. j. 18 zwyczajnych i 18 nadzwyczajnych; pomiędzy zwyczajnymi 16 miejscowych, 2 zamiejscowych. Są to przeważnie synowie drobnych rękodzielników i rolników.

Skład Zarządu: Edmund hr. Starzeński, kurator. Delegata Rady powiatowej brak. Karol Głuchowski, delegat Rady miejskiej, Jan Budzianowski, delegat stowarzyszenia garncarzy.

Kierownik Zakładu: Aleksander Klimaszewski, Stanisław Daczyński, nauczyciel rysunków i dekoracji zawodowej, Stefan Skrypniyczuk, werkmistrz kaflarstwa, Antoni Kostrubiak, werkmistrz garncarstwa, Karol Łuszczewski, nauczyciel modelowania i odlewania form. Gustaw Finger, Erazm Czechowicz, nauczyciele przedmiotów dopełniających; Ks. Józef Gawczyński rit. lat, Ks. Władysław Dobrzański rit. gr. katecheci.

15. **Szkoła garncarska w Porembie** (powiat wadowicki). Zakład ten, założony w r. 1889, ma na celu wyłącznie garncarstwo kamionkowe. Nauka zwrócona głównie ku praktycznym ćwiczeniom w wypalaniu naczyń i innych przedmiotów kamionkowych, a posiłkowana ogólnymi przedmiotami dopełniającymi.

Szkoła wspiera również produkcją samodzielnych garncarzy, którzy wyrabiają naczynie kamionkowe, tak pod względem wytwórczym jak i handlowym. Wartość roczna wyrobów, produkowanych w szkole, dochodzi do 1.500 zł. w. a.

Uczniów było 15, t. j. 13 zwyczajnych i 2 nadzwyczajnych, wszystko miejscowi synowie rolników i wyrobników. Z pomiędzy tych, którzy szkołę ukończyli, prowadzą niektórzy garncarstwo na własną rękę, inni pracują we fabrykach.

Kurator zakładu: Michał Bóbr.

Kierownik: Karol Rolle, Jan Słowicki, wermistrz, (przeniesiony w b. roku szkolnym do Raty), Antoni Bierczyński, nauczyciel pomocniczy, ks. Ludwik Pogłudek dla nauki religii.

16. Szkoła garncarska w Toustem (pow. skałacki). Założona w roku 1886, zreorganizowana i rozszerzona w r. 1893, a umieszczona w budynku, dostarczonym przez właściciela Toustego W. W. Fedorowicza, przeznaczona jest głównie dla praktycznego kształcenia w garncarstwie, z szczególnem uwzględnieniem miejscowej, t. zw. „rożkowej“ techniki zdobienia naczyń. Program nauki jest trzyletni. Uczniów było 12, z tego zaś 8 miejscowych, 4 zamiejscowych, wyłącznie synowie włościan. Ukończeni uczniowie pracują w garncarstwie w związku ze szkołą.

Wyrabiane naczynie, odznaczające się oryginalnością a taniością, chętnie jest rozkupywane po okolicznych targach i bywa dalej po kraju rozsyłane. Są to talerze, półmiski, garnuszki, dzbanki, wazonki i t. d., w części rożkowym sposobem ozdabiane, w części marmurkowane i fiadrowane, oraz talerze i naczynia terrakotowe do malowania. Roczna wartość wyrobu szkolnego wynosi około 1.200 zł. w. a.

Kuratorem zakładu jest ks. Michał Czaczkowski, prob. gr. kat. w Toustem, zastępcą kuratora ks. Filip Chorzemski, proboszcz rz. kat. w Toustem. Instruktor fachowy: Albin Biłous, przodownik Michał Łukianowicz, nauczyciel przedmiotów pomocniczych Włodzimierz Balej.

17. Szkoła szewska w Uhnowie (powiat rawski), założona w roku 1891, mieści się w budynku najętym, który jest jednak już zrujnowany i nie odpowiada celowi. Program szkoły obejmuje dwa, względnie trzy lata nauki. Trzeci rok przeznaczony jest dla lepszej wprawy uczniów w robocie. Głównem zadaniem szkoły jest wykształcenie praktyczne w warsztacie szkolnym. Nauce tej praktycznej towarzyszy dość szeroko rozwinięty rysunek techniczny i oparta na nim nauka kroju, oprócz tego zaś ogólne przedmioty dopełniające. Oprócz uczniów zwyczajnych, mogą być przyjmowani i uczniowie nadzwyczajni, t. j. starsi szewcy, pragnący w pewnym kierunku wiadomości swe fachowe uzupełnić.

Zakład liczył 36 uczniów zwyczajnych, między tymi 16 miejscowych a 20 zamiejscowych, prawie wyłącznie synów drobnych rzemieślników i włościan. Ukończeni uczniowie są czeladnikami szewskimi po większych miastach lub też pracują na własną rękę; niektórzy są wermistrzami lub przodownikami przy szkołach szewskich.

Roczna wartość wyrobów szkolnych wynosi około 1.000 zł. w. a.

Skład Zarządu: Franciszek Jędrzejowicz, kurator; Bolesław Lityński, zastępca kuratora.

Kierownik szkoły: Teodor Fedyński, wermistrze: Michał Warnicki i Józef Carnelli. Dla nauki religii ks. Roman Zalitacz, rit. gr., ks. Aleksander Moszyński rit. lat.

18. **Szkoła szewska w Witkowie** (powiat kamionecki), założona w r. 1893, umieszczona w budynku, dostarczanym bezpłatnie przez właściciela Witkowa, J. E. hr. Stanisława Badeniego. Program nauki jest podobny jak w szkole uhnowskiej.

Liczba uczniów wynosiła 27, między tymi 22 miejscowych a 5 zamiejscowych, przeważnie synów szewców i włościan. Ośmiu uczniów trzymała szkoła jeszcze przez czwarty rok dla nabycia lepszej wprawy.

Z pomiędzy uczniów ukończonych potwierdiali niektórzy własne warsztaty w Witkowie, inni są czeladnikami w różnych miastach kraju.

Roczna wartość wyrobów szkolnych wynosi około 1.000 zł. w. a.

Kurator zakładu: ks. Teofil Korczyński, proboszcz w Witkowie.

Kierownik warsztatu: Władysław Lewicki, wermistrze: Jan Metzger, Piotr Koller i Stanisław Klimczyk; Karol Błaszkievicz, naucz. szkoły ludowej dla przedmiotów dopełniających; ks. T. Korczyński rit. gr. i ks. Jan Ruciński rit. lat. dla nauki religii.

19. **Szkoła szewska w Starym Sączu** (powiat nowosądecki), założona w r. 1894, umieszczona jest w zupełnie odpowiednich lokalnościach wynajętych. Program nauki podobny jak w szkołach poprzednich, nieco więcej tylko rozwinięty w zakresie przedmiotów teoretycznych. Szkoła uzyskała w r. 1897 od c. k. ministerstwa prawo wydawania swym uczniom świadectw, upoważniających do samodzielnego wykonywania rzemiosła.

Uczniów było 29, z tych 21 miejscowych, 8 zamiejscowych, przeważnie synowie rzemieślników i wyrobników. Siedmiu uczniów przebywało na nauce rok czwarty. Z uczniów ukończonych jeden pozostał w zakładzie jako przodownik, 6 pracuje w prywatnych warsztatach szewskich.

Kurator zakładu: Władysław Głębocki, zastępca kuratora Adolf Przybylski, delegat gminy, Stanisław Majewski, delegat gminy, Tomasz Ciągło, delegat Rady powiatowej.

Kierownik zakładu: Adolf Przybylski, instruktor Adam Gottman, wermistrz: Stanisław Zapalski.

20. **Szkoła szewska w Dobczycach** (powiat wielicki). Szkoła ta została dopiero w r. 1897 założoną i skończyła pierwszy rok swego istnienia. Mieści się w budynku wynajętym przez gminę m. Dobczyc. Organizacja jej i program nauki są takie jak w szkołach powyższych.

Liczba uczniów wynosiła 12, wszyscy synowie miejscowych szewców. Prócz tego było 14 uczniów nadzwyczajnych, t. j. majstrów i czeladników szewskich, którzy w godzinach wieczornych ćwiczyli się w rysunku zawodowym i kroju.

Wartość produkcji szkolnej w tym pierwszym roku wynosiła około 320 zł. w. a.

Zarząd szkoły: Kurator, Henryk Turnau, zastępca kuratora dr. Henryk Dymidowicz.

Kierownik szkoły i katecheta: ks. Teofil Papesch, instruktor: Józef Lisicki, wermistrz: Ignacy Waśkowski. Nauczyciel przedmiotów dopełniających: Walenty Lichoń.

21. **Szkoła szewska w Drohobyczu**. Zakład ten powstał dopiero w roku 1897. Mieści się w lokalu, dostarczonym przez gminę m. Drohobycza. Organizacja tej szkoły różni ją od innych krajowych szkół szewskich. Zadanie jej spoczywa na

dalszem kształceniu praktykujących już szewców i czeladzi szewskiej, a to przez wieczorne wykłady teoretyczne, ćwiczenia w rysunku zawodowym, naukę kroju i pracę przy pomocy szewskich maszyn.

Uczniów było 12, sami miejscowi i starsi, przeciętnie w wieku 35 lat.

Zarząd zakładu: Dr. Wiktor Lechowicki, kurator, Leonard Wiśniewski, delegat Wydziału powiatowego, Maryan Bałanda, delegat Towarzystwa zaliczkowego.

Kierownik zakładu: Władysław Aksentowicz, instruktor fachowy Andrzej Łobos, nauczyciele przedmiotów teoretycznych: Józef Przybylski i Kazimierz Eliasz.

22. Szkoła tkacka w Krośnie, utworzona w r. 1889, a zorganizowana na wyższą skalę niż wszystkie inne szkoły tkackie w kraju, jest głównym zakładem dla nauki tkactwa i stoi pod kierownictwem specjalisty technika, który spełnia obowiązki zawodowego lustratora innych szkół i kursów tkackich.

Szkoła pomieszczona jest w budynku, wystawionym przy pomocy funduszy krajowych, specjalnie na ten cel przez gminę m. Krosna. Odpowiednio zaopatrzona w potrzebne krosna, maszyny i przyrządy tkackie, prowadzi ona uczenia przez rozmaite działy tkactwa przy użyciu wszystkich ważniejszych materiałów tkackich. Program nauki obejmuje dwa, względnie trzy lata, a rozpada się na ćwiczenia praktyczne w warsztacie szkolnym i na naukę teoretyczną, której wymiar jest wyższy, niż w innych szkołach tkackich.

Uczniów było 29, z tych tylko 6 miejscowych, a 23 zamiejscowych, przeważnie synów rolników i zarobników. Z uczniów ukończonych pracują niektórzy w królestwie Polskiem jako przodownicy i instruktorowie, inni zajęci są praktycznie w zawodzie tkackim, kilku wyjechało za granicę celem dalszego kształcenia się.

Zakład prowadził w roku ubiegłym produkcję i sprzedaż wyrobionych w szkole tkanin na własną rękę. Wartość ich około 4000 zł. w. a.

W skład zarządu szkoły wchodzi: August Gorayski, kurator zakładu, Stanisław Janicki dr. Feliks Czajkowski, delegaci gminy, ks. Jan Szalały, delegat Wydziału pow.

Kierownik szkoły: Henryk Gruszecki, Franciszek Daniszewski, nauczyciel rysunków, Józef Lagosz instruktor, prócz tego dwóch pomocników warsztatowych i do nauki rysunków, oraz trzech nauczycieli szkoły ludowej do przedmiotów uzupełniających.

23. Szkoła tkacka w Glinianach (powiat przemysłański), założona w r. 1885 a zreorganizowana w r. 1890, pracuje w związku z miejscowym towarzystwem tkackim, które jej dostarcza potrzebnych materiałów i bierze wyroby szkolne na sprzedaż. Nauka, posiłkowana przedmiotami dopełniającymi i rysunkiem zawodowym, skierowaną jest przeważnie ku praktyce warsztatowej. Wchodzi tu w program nauki różnorodne tkaniny z bawełny, lnu, juty, wełny i jedwabiu. Ukończeni uczniowie szkolni oraz robotnicy i robotnice, przynajmowane przez towarzystwo tkackie do produkcji na krosnach, będących własnością towarzystwa, produkują przeważnie kilimy wełniane i dywany na wzór smyrneńskich. Rozpoczęto także wyrób tkanin jedwabnych na szaty liturgiczne.

Szkoła produkuje z materiałów i na rachunek towarzystwa.

Uczniów było 19, między którymi 14 miejscowych a 5 zamiejscowych. Nadto uczęszczało na naukę 5 uczennic nadzwyczajnych t. j. 2 siostry z zakonu Bazylianek i 3 siostry Służebniczki.

W skład zarządu wchodzi: Franciszek hr. Potulicki, kurator zakładu, ks. Filemon Reszetyłowicz, delegat Wydziału krajowego, zastępca kuratora, Edward Brückner, delegat Rady powiatowej, Szczepan Fernezy, delegat gminy, Rudolf Koerber, delegat Towarz. zaliczkowego, Wojciech Księżopolski, delegat Towarzystwa tkackiego.

Kierownik i instruktor fachowy: Jan Jurajda, Michał Ratuszyński, przodownik warstatowy Michał Prodiewicz, nauczyciel przedmiotów dopełniających.

24. Szkoła tkacka w Gorlicach. Założona w r. 1894 na małe rozmiary, nie zdołała się dotąd rozwinąć i zgromadzić większej liczby uczniów. Program jej o dwuletnim kursie nauki skierowany jest przeważnie ku praktycznej nauce warsztatowej. Produkcya warsztatu szkolnego odbywa się w związku z „Towarzystwem produkcyjnym i handlowym“ w Łańcucie, które dostarcza szkole materiału i sprzedaje jej wyroby.

Liczba uczniów wynosiła 10, wszyscy miejscowi z warstwy rzemieślniczo-rolniczej.

Skład zarządu: Wojciech Biechoński, kurator, Walery Rogalski, delegat Rady powiatowej, Stefan Meus, delegat Rady miejskiej, Bazyli Pyp-tiuk, delegat Towarz. produkc. i handl. w Łańcucie. Instruktor fachowy: Bazyli Gęsiecki.

25. Szkoła tkacka w Korczyniu (powiat Krosno). Założona w r. 1886 a w r. 1891 zreorganizowana, umieszczoną jest szkoła ta w budynku, umyślnie na ten cel przez „Towarzystwo tkaczy“ w Korczyniu wybudowanym. Szkoła idzie na rękę przedewszystkiem rozwiniętemu już dziś znacznie lokalnemu przemysłowi tkackiemu, a produkcya szkolna odbywa się na rachunek Towarzystwa tkackiego, które dostarcza potrzebnych materiałów i odbiera wyroby szkolne na sprzedaż. Kurs nauki dwuletni. Oprócz zwykłych płócien, między innymi na bieliznę dla służby kolejowej, wyrabia szkoła obrusy, serwety, ręczniki, chustki, rozmaite tkaniny bawełniane i kamgarnowe.

Uczniów było 15, z tych 13 miejscowych 2 zamiejscowych, przeważnie synów drobnych rękodzielników i włościan. Ukończeni uczniowie pozostają przy zawodzie tkackim i znajdując zajęcie w miejscu.

W skład zarządu szkoły wchodzi: ks. Jan Szalay, kurator, Jakób Pelczar, i Franciszek Gonet, delegaci gminy, Maciej Jaraś i Franciszek Urbaneck delegaci Towarzystwa tkackiego.

Instruktor fachowy: Jan Standedjski; przodownik warstatowy Jan Kafel

26 Szkoła tkacka w Kosowie, założona w r. 1883 a zreorganizowana w r. 1895, mieści się w budynku dostarczonym przez miejscowe towarzystwo tkackie, które dostarcza materiałów szkole i wyroby jej na sprzedaż zabiera. Wartość produkcji szkolnej rocznie wynosi około 3.000 zł. w. a. Praktyczne zajęcia warsztatowe o kursie dwuletnim są głównem zadaniem szkoły; posiłkuje je nauka rysunku zawodowego i ogólne wiadomości z nauki dopełniającej. Oprócz wszelkich tkanin, wchodzących zasadniczo w program nauki praktycznej, stanowią specjalność szkoły kosowskiej zapaski mohairowe z ozdobnymi szlakami i kapy na stół, zwane „patarafkami“.

Liczba uczniów 18, wszyscy miejscowi synowie tkaczy, rolników i wyrobników dziennych. Ukończeni uczniowie pracują następnie jako czeladnicy w towarzystwie tkackiem albo w domu na własną rękę.

W skład zarządu wchodzi: Włodzimierz Ł u s z p i ń s k i, kurator, Stanisław B u r s a, delegat Rady powiatowej, ks. Markian S z a n k o w s k i, delegat towarzystwa tkackiego.

Instruktor fachowy: Kazimierz J a m r ó z, przodownik Jan H a w r y s z, nauczyciel przedmiotów uzupełniających Zygmunt W o l s k i. Ks. M. S z a n k o w s k i udzielał religii.

27. **Szkoła tkacka w Łańcucie**, założona w r. 1890 i zorganizowana bliżej w r. 1894, mieści się w dwóch budynkach, co jest wielką jej niedogodnością. Jednego z tych budynków dostarcza gmina, drugi donajęty. Szkoła działa w związku z miejscowem „Towarzystwem produkcyjnym i handlowem“, które przekształciło się na Towarzystwo akcyjne o szerszym zakresie działania, a dostawia szkole wszelkich materyałów i zabiera wyroby szkolne na sprzedaż. Praktyczna nauka warsztatowa o kursie dwuletnim jest głównem zadaniem szkoły, przytem udzielane są niezbędne wiadomości teoretyczne i rysunek zawodowy. Produkcya roczna szkoły jest dość znaczną, wartość jej bowiem roczna przenosi 5.000 zł. w. a.

Liczba uczniów wynosiła 19 zwyczajnych a 2 nadzwyczajnych, przeważnie z warstwy włościan i zarobników. Uczniowie ukończeni oddają się tkactwu.

W skład zarządu szkoły wchodzi: Hr. Roman P o t o c k i, kurator zakładu, Bolesław Ż a r d e c k i, zastępca i Jan C e t n a r s k i, delegaci Rady powiatowej, Józef G a w e ł i Marcin S z u l c, delegaci gminy, Jakób K r z a n i Ludwik P u s z, delegaci Towarzystwa produkcyjnego i handlowego.

Instruktor fachowy: Bazyli P y p t i u k, przodownik warsztatowy Józef K o l e k.

28. **Szkoła tkacka w Rychwałdzie** (pow. żywiecki), założona w r. 1891, zamknięta w skromnych rozmiarach warsztatu naukowego, zajmuje się prawie wyłącznie praktyczną nauką warsztatową o planie dwuletnim. Mieści się we własnym budynku drewnianym, wystawionym przez gminę Rychwałd przy pomocy funduszu krajowego.

Wyrabia płótna, płóciénka bawełniane, dymki, ręczniki, chustki, obrusy, serwety i materye na ubrania wartości wocznej około 4.000 zł. w. a.

Materyałów dostarcza miejscowa spółka tkacka i ona zajmuje się rozprzedają wyrobionych w szkole tkanin.

Uczniów było 13, wszyscy miejscowi lub z okolic Rychwałdu, synowie włościan. Ukończeni uczniowie zajmują się dalej tkactwem jako przemysłem domowym.

Skład zarządu: Bronisław S ą d e c k i w Żywcu, ks. Jan K o s, delegat Wydziału krajowego (umarł), Wojciech S z w e d, delegat Wydziału powiatowego, Jan C e b r a t, delegat gminy, Karol R i n g e r, delegat towarzystwa tkackiego.

Instruktor fachowy: Wawrzyniec G u b a ł a, Filiks K ł o s o w i e z, przodownik. Antoni Ż e ł a z n y, nauczyciel przedmiotów dopełniających.

29. **Szkoła tkacka w Wilamowicach** (powiat bialski), założona w r. 1887, mieści się w budynku, oddanym szkole do użytku przez gminę m. Wilamowice, obecnie za szczupłym i nieodpowiadającym potrzebie. Program nauki jest dwuletni i skierowany przeważnie ku praktycznemu wykonaniu tkactwa w warszta-

cie. Do nauki przyjmowani nietylko chłopcy, lecz także dziewczęta. Przedmiotami wyrobu są obrusy, serwety, ręczniki, prześcieradła, szewioty, chodniki, dywany dywaniki, obicia na meble, portyery i t. p. Wartość wyrobów roczna około 1.500 zł. Materiałów dostarcza miejscowe Towarzystwo tkackie i zabiera wyroby na sprzedaż.

Uczniów i uczenie zwyczajnych było 13 i 3 uczniów nadzwyczajnych, wszyscy z warstwy rękodzielników tkackich, wyrobników i rolników. Po ukończeniu nauki dziewczęta pracują na miejscu na rachunek Towarzystwa tkackiego i innych przedsiębiorców, chłopcy wyjeżdżają często za granicę, do fabryk, na dalszą praktykę i lepszy zarobek.

Skład zarządu: dr Herman C z e c z de Lindenwald, kurator, ks. Andrzej K o n d o l e w i c z, zastępca kuratora, Jan K a l e t a, Jan N o w a k delegaci gminy Wilamowice, Michał F o k s, delegat Towarzystwa tkaczy.

Instruktor fachowy: Aleksander Z u g a j, przodownik Józef M i k a.

30. **Szkoła sukiennicza w Rakszawie** (powiat łańcucki), założona w r. 1893 jest zakładem naukowym na szersze rozmiary. Umieszczona we własnym, należycie adaptowanym budynku, który jest własnością funduszu krajowego, korzysta z urządzeń mechanicznych, dostarczonych przez „Towarzystwo produkcyjne i handlowe“ (dziś towarzystwo akcyjne) w Łańcucie, które we własnych budynkach umieściło motor parowy, farbiarnię i maszyny do mechanicznego przerabiania wełny. Obecnie kosztem funduszu krajowego urządza się jeszcze tkalnię mechaniczną dla nauki i rozszerzenia produkcji.

Program szkoły obejmuje dwa do trzech lat nauki i jest pod względem teoretycznym, tak co do działów tkactwa jak i farbierstwa, szerzej rozwinięty i nauką rysunków zawodowych posiłkowany. Dopuszczalni są także uczniowie nadzwyczajni, mający swe wiadomości tylko praktycznie w pewnych działach sukiennictwa uzupełniać. W warsztatach szkolnych uczy szkoła przygotowywać i farbować wełnę, oraz wyrabiać tkaniny wełniane grube i cieńsze. Materiałów dostarcza szkole „Towarzystwo produkcyjne i handlowe“, i ono zajmuje się sprzedażą wyrobów szkolnych. Wartość roczna wyrobów wynosi około 18 tysięcy zł. w. a.

Uczniów liczono 20, z tych 13 miejscowych a 7 zamiejscowych, przeważnie z pomiędzy włościan. Uczniowie ukończeni zatrudnieni są jako tkacze przez Towarzystwo, 4 wyjechało do fabryk w Bielsku, Łodzi i innych miejscowości, jeden jest instruktorem tkactwa w zakładzie karnym we Lwowie, jeden pracuje na własną rękę jako sukiennik, jeden jest przodownikiem w szkole, 2 kształcą się dalej w Bielsku, 1 wyjechał do Ameryki, a 4 służy w wojsku.

W skład zarządu wchodzi: Bolesław Ż a r d e c k i, kurator, ks. S o b o t a, delegat Rady powiatowej łańcuckiej, Jan C e t n a r s k i i Marcin S z u l c, delegaci Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcucie.

Kierownik zakładu: Stanisław A n c z y c, instruktor tkactwa: Jan T r o j n a r, instruktor farbierstwa: Józef W i e c h, nauczyciel przedmiotów dopełniających: Jan M e l l e c h, nauczyciel ludowy, i Adolf P a s t e r z, pomocnik kancelaryjny.

31. **Szkoła powroźnicza w Radymnie** (powiat jarosławski). Zakład ten, założony w r. 1895 i związany ściśle z miejscowym „Towarzystwem, powroźniczem“, umieszczony jest w hali warsztatowej rzeczonoego Towarzystwa, i ma głównie na celu wspieranie i zawodowe podnoszenie miejscowej produkcji powroźniczej. Po osiągnięciu tego celu, dalsze istnienie zakładu w miejsce stanie się zbytecznym. Uczniowie jego są albo zwyczajni, dla których nauka zawodowa na dwa

lata jest rozłożoną, albo nadzwyczajni t. j. miejscowi powroźnicy, którzy przy pomocy fachowego instruktora w technice powroźnictwa dalej się kształcą.

Materyałów dla nauki dostarcza Towarzystwo powroźnicze i ono zajmuje się sprzedażą wyrobionych przedmiotów. Cała produkcya roczna przy pomocy szkoły wynosi około 25.000 zł. w. a.

Uczniów zwyczajnych było 11, uczniów nadzwyczajnych 20; wszyscy miejscowi.

Kurator zakładu: ks. kan. Leon Pastor w Bieczu, zastępca kuratora: Władysław Janicki w Radymnie.

Instruktor fachowy: Albert Wegner, dla nauki religii: ks. Jan Kudła, dla przedmiotów dopełniających: Ignacy Szczęścikiewicz, Jan Stolarski i Władysław Haydukiewicz.

32. **Szkoła koronkarska w Kańczudze** (powiat łańcucki) istnieje od r. 1882 i jest zakładem powiatowym przez kraj i rząd subwencyonowanym. Zadaniem jego jest praktyczne uczenie dziewcząt wyrobu koronek klockowych i szytych, przy czem uczennice przez dwa do trzech lat w zakładzie pozostają. Wartość roczna koronek wyrobionych wynosi około 1.300 zł. w. a.

Uczenie było 41, z tych 36 miejscowych, 5 zamiejscowych, przeważnie córki ubogich rzemieślników, włościan i zarobników.

W skład komitetu zarządzającego wchodzi: ks. Antoni Dymnicki, delegat rządu, jako przewodniczący, Teofil Stankowski, delegat Wydziału kraj., Dr. Stanisław Zaski, delegat Wydziału powiatowego.

Kierowniczką szkoły: Bar. Magdalena Czechowiczowa, nauczycielki pomocnicze: Anna Płachcińska i Emilia Szczepanowicz.

33. **Szkoła koronkarska w Zakopanem** (powiat nowotarski), założona w r. 1883, umieszczona w wynajmowanym przez Wydział krajowy budynku, który wymaga większych restauracji i staje się już nieodpowiednim. Program szkoły, obejmujący oprócz nauki praktycznej także ćwiczenia w rysunku zawodowym, rozłożony jest na dwa do trzech lat nauki. W zakres wyrobu wchodzi wszelkie rodzaje koronek klockowych i szytych, a roczna wartość produkcyi szkolnej wynosi około 2.300 zł. w. a.

Oprócz uczenie zwyczajnych, są także dopuszczane do nauki czasowe hospitantki. Uczenie zwyczajnych wraz z robotnicami, pracującymi już czwarty rok w zakładzie, było 73, hospitantek 12. Hospitantki są przeważnie zamiejscowe, z uczennic zwyczajnych było 49 miejscowych i 24 zamiejscowych, przeważnie z pomiędzy rodzin włościańskich. Ukończone uczennice wykonują koronkarstwo jako przemysł domowy w związku ze szkołą, lub dla przedsiębiorców, albo też wprost na zamówienie gości zakopańskich.

Skład zarządu: Marya hr. Zamoy ska przewodnicząca i dr. Andrzej Chramiec delegat Wydziału krajowego.

Kierowniczką szkoły: Józefa Neuzilowa; ks. Franciszek Kozłowski, katecheta, Józef Laszka dla rysunków, Wincenty Regiec dla przedmiotów dopełniających, Anna Chycowa, Klementyna Schmidt, i Marya Gąsienicowa, pomocnicze nauczycielki dla wyrobu koronek.

34 **Szkoła hafciarska w Makowie** (powiat myślenicki) Nauka hafciarstwa, będącego w Makowie przemysłem domowym, była już od roku 1890 przez Wydział krajowy wspieraną. Właściwa szkoła hafciarska została dopiero w r. 1896 zorganizowaną i od tego czasu szerzej się rozwija. Program nauki jest dwuletni. Praktyczną naukę wykonywania haftów kolorowych i białych na różnych

materyałach, posiłkuje odpowiednio urządzona nauka rysunku zawodowego. Szkoła umieszczona jest w budynku, oddanym bezpłatnie na użytek szkoły przez miejscowe Towarzystwo zaliczkowe „Wzajemna pomoc“. Roczna wartość haftów, wyrobionych w szkole, wynosi około 400 zł. Szkoła jest nadto pomocną miejscowej „Pracowni zjednoczonych hafciarek“, w której zorganizowano wyrób haftów poza szkołą.

Uczenie było 28, z których 2 tylko zamiejscowych, reszta miejscowe córki wyrobników i zagrodników. Nadto liczył zakład 4 uczennice nadzwyczajne.

Wychowawice szkoły pracują na miejscu na własną rękę lub jako zawodowe hafciarki w Pracowni zjednoczonych hafciarek.

Do Zarządu szkoły wchodzi: Ks. Karol H a r s c h e, probosz miejscowy jako kurator; p. Leona Bierkowska z Suchy jako fachowa nadzorczyń.

Nauczycielka kierująca: Ewa A n t o n o w i e z, Jadwiga M a t u s i k pomocnica, nauczyciel religii ks. Józef M i c h n i a k.

Sprawozdanie o szkołach rzemieślniczych w Austrii.

Do rzędu zakładów dla nauki przemysłowej, które powstały w Austrii w ciągu ostatnich dwu dziesiątków lat, należą tak zwane szkoły rzemieślnicze (Handwerkerschulen).

Te szkoły różnią się co do celu i co do swego urządzenia od innych rodzajów szkół przemysłowych. Na najniższym szczeblu szkolnictwa przemysłowego stoją tak zwane szkoły przemysłowe uzupełniające (gewerbliche Fortbildungsschulen), które są przeznaczone dla młodzieży, terminującej u majstra, a których zadaniem jest teoretyczne uzupełnianie tych wiadomości, jakich terminator nabywa w warsztacie. Najwyższy szczebel w tem szkolnictwie zajmują państwowe szkoły przemysłowe (Staatsgewerbeschulen) z nauką całodzienną dla rozmaitych zawodów, mniej lub więcej ze sobą spokrewnionych. Jest ich dwa rodzaje, wyższe i średnie. Wyższe udzielają przeważnie nauk teoretycznych dla zawodów budowlanych, mechaniczno-technicznych i chemiczno-technicznych, a nauka trwa w nich lat cztery. Taką jest państwowa szkoła przemysłowa w Krakowie. Średnie szkoły tej kategorii są przeznaczone dla wielu rozmaitych zawodów przemysłowych i przemysłowo-artystycznych a nauka w nich jest przede wszystkim praktyczna i połączona z warsztatami, w których uczeń wykształca się całkowicie na samoistnego pracownika. Taką jest państwowa szkoła przemysłowa we Lwowie.

Oprócz tych szkół, przeznaczonych dla wielu rozmaitych rodzajów produkcji przemysłowej, istnieją tak zwane szkoły zawodowe (Fachschulen), z których każda uprawia bądź tylko jedno rzemiosło, bądź kilka ściśle ze sobą spowinowaconych rzemiosł, używających tego samego materiału surowego. Takimi są: szkoła ślusarska w Świątnikach, szkoła kowalska w Sułkowicach, szkoły zawodowe przemysłu drzewnego w Kołomyi i Zakopanem, tudzież liczne szkoły zawodowe, utrzymywane kosztem kraju. Wszystkie te szkoły zastępują praktykę u majstra, a uczeń, który je kończy należycie, jest zupełnie przysposobiony do samoistnego wykonywania pewnego rzemiosła.

Szkoły rzemieślnicze mają całkiem odmienne zadanie. One przyjmują młodzież, będącą jeszcze w wieku szkolnym, i udzielają jej takich wiadomości teoretycznych tudzież tyle przygotowania w praktycznych ćwiczeniach warsztatowych, żeby ona, wstąpiwszy do majstra po ukończeniu szkoły, w jak najkrótszym czasie mogła stanąć w rzędzie pracowników samodzielnych. Okazuje się zatem, że podczas, gdy szkoła uzupełniająca (wieczorna i niedzielna) uzupełnia w kierunku teoretycznym nabyte w warsztacie wiadomości praktyczne, a szkoła państwowa wyższa lub średnia tudzież szkoła zawodowa *wykształca całkowicie uczniów swoich w pewnych zawodach przemysłowych, to szkoła rzemieślnicza tylko przygotowuje do zawodu przemysłowego, który następnie dopiero w praktyce warstatowej ma być całkowicie osiągnięty.*

Najważniejszym powodem do zakładania szkół rzemieślniczych był co raz wyraźniej okazujący się wpływ szkół wydziałowych na stosunki społeczne. Ustawa państwowa nakładała na rodziców obowiązek posyłania chłopców do szkoły ludowej, przez pewną liczbę lat, podczas których chłopiec musiał być przez rodziców utrzymywany i żył w obrębie myśli, ściśle przepisany przez plan nauki. Jeżeli rodzice należeli do zawodu rzemieślniczego i pragnęli syna poświęcić temu zawodowi, to spostrzegali często, że syn ich po skończonej ośmioletniej nauce przepisanej, przekroczył już wiek, w którym zwykle rozpoczyna się terminowanie u majstra. Często jednak ojciec przykrzejsze dla siebie zrobił doświadczenie. Oto przekonał się, że syn jego, oddający się przez szereg lat wyłącznie nauce książkowej, uczuwał niechęć a często nawet wstręt do pracy w zawodzie rzemieślniczym i przepadał dla tego zawodu, zamiast użyć swych wiadomości do prowadzenia rzemiosła w duchu postępowym.

Aby zaradzić temu niekorzystnemu wpływowi wyłącznie książkowej nauki na przyszłość średnich warstw mieszczańskich, zaczęto we Francji do szkół ludowych i wydziałowych wprowadzać ćwiczenia systematyczne w pracy ręcznej. Tym sposobem miała szkoła sama wpływać na uszlachetnienie pracy, przyuczać oko i rękę ucznia do dokładnego wykonywania drobnych na pozór lecz użytecznych przedmiotów i stworzyć łącznik między sobą a późniejszym powołaniem syna na małego rzemieślnika. Za tym przykładem poszła Austria i na tej podstawie powstały szkoły rzemieślnicze.

Jeszcze inny wzgląd kierował organizatorami tych szkół. Doświadczenie od dawna stwierdziło, że terminator u majstra rzadko pobiera naukę systematyczną, lecz nauka odbywa się dorywczo, z wielką stratą sił i czasu, że terminatorom zwykle brak tej zręczności w najprostszych czynnościach, bez których wyroby ich rąk nie posiadają ani żądanej dokładności ani nie odpowiadają wymaganiom dobrego smaku. Często nawet niechęć i zazdrość majstra ukrywają przed uczniem rozmaite sposoby postępowania w rzemiośle, uważane za tajemnice stanu. U wielu majstrów bywa nadto inteligencya i znajomość rzemiosła tak mała, że u nich terminator zbyt mało nauczyć się może, aby mógł zarabiać z korzyścią dla siebie.

Tym wielorakim brakiem mają zaradzać szkoły zawodowe, w których uczeń wykształca się całkowicie na samodzielnego rzemieślnika w krótkim stosunkowo czasie. Ponieważ jednak szkół zawodowych może być mało w porównaniu z istotną potrzebą, a koszta ich utrzymania są znaczne, przeto tylko mała część przyszłych majstrów może z nich wychodzić, podczas gdy dla przeważnej większości rzemieślników pozostaje jedyna droga terminowania u majstra. Jeżeli zatem nauka całkowita rzemiosła tylko dla małej części rzemieślników jest dostępna, to przynajmniej nauka przygotowawcza, mająca ułatwić późniejsze wyuczenie się w warstacie, powinna być tak rozpowszechniona, żeby chłopców prowadziła do rzemiosła bez zbyt wielkich wydatków państwa lub gminy, chcących przyczynić się do podniesienia stanu rzemieślniczego. Ta nauka przygotowawcza ma właśnie być udzielana w szkole rzemieślniczej.

Organizacją szkół rzemieślniczych rozpoczęło Ministerstwo Wyznań i Oświecenia około roku 1885 na podstawie programu, uchwalonego przez Komisję centralną dla szkolnictwa przemysłowego w Wiedniu. Ponieważ w tej sprawie nie miano prawie żadnego doświadczenia, lecz trzeba było wszystko stworzyć na podstawie dedukcyi teoretycznych i przypuszczalnej znajomości stosunków rzeczywistych, przeto należało postępować bardzo oględnie i ostrożnie, aby dzieła nie narazić na niepowodzenie. Pierwsze szkoły rzemieślnicze zakładano tam, gdzie były już pewne początki w należytym rozwiniętych i ustalonych kursach

rysunkowych dla rzemieślników lub w innych podobnych organizacjach lokalnych, które już przetrwały próbę czasu. Unikano przytem z umysłu wielkich miast z silnie rozwiniętym przemysłem fabrycznym, w których znajdowały się wielkie szkoły państwowe lub zawodowe, aby nie stwarzać konkurencji tym szkołom i wypróbować żywotność szkół rzemieślniczych, stojących niejako same dla siebie. Ztąd poszło, że szkoły rzemieślnicze są dotąd rozsiane tylko po kilku krajach koronnych a liczba ich jest stosunkowo niewielka.

W chwili obecnej znajduje się w Austrii jedenaście szkół rzemieślniczych, a mianowicie w Lincu (Austria wyższa), w Celowcu (Karyntya), w Imst (Tyrol) i w następujących miastach czeskich: w Jaromierzu, Kladnie, Kutnohorze, Kolinie, w Litomyślu, Młodym Bolesławiu, Wolinie i Dieczynie nad Łabą (Tetschen an der Elbe). W szkołach w Lincu, Celowcu, Imst i Dieczynie językiem wykładowym jest język niemiecki, we wszystkich innych zaś język czeski. Okazuje się z tego, że 8 szkół przypada na same Czechy a 3 na inne prowincye.

Korzystając z możności, danej mi przez Wydział krajowy, poznałem naczynie szkoły rzemieślnicze w Lincu, Celowcu, Kladnie, Kolinie, Młodym Bolesławiu i Dieczynie. Ponieważ jednak organizacya wszystkich 11 szkół jest w zasadzie ta sama, a nadto miałem sposobność poznania robót wszystkich ówczesnych szkół czeskich na wystawie w Pradze w r. 1891, a w końcu zwiedziłem wystawę prac uczniów szkoły kutnohorskiej w Pradze w roku bieżącym, przeto sprawozdanie niniejsze odnosi się z małymi wyjątkami do całego prawie zastępu tych szkół w Austrii.

Główne postanowienia statutu organizacyjnego są wszystkim powyższym szkołom wspólne.

Szkoła rzemieślnicza liczy trzy klasy (z wyjątkiem Celowca i Imst, gdzie są tylko dwuklasowe szkoły), a zadaniem jej jest przez naukę teoretyczną i ćwiczenia praktyczne udzielać młodzieży takie wiadomości i zręczności, które jej są przydatne do wyuczenia się rzemiosła. Do klasy pierwszej przyjmuje się chłopców po ukończeniu 12-go roku życia, którzy udowodnią takich wiadomości, jakich się nabywa po ukończeniu szóstego kursu pospolitej szkoły ludowej. Wiadomości te mają być wykazane świadectwem szkolnem. W przypadkach wątpliwych rozstrzyga egzamin wstępny. Do klas wyższych przyjmuje się uczniów, którzy z dobrym postępem ukończyli klasy poprzedzające, lub takie, którzy mają wiek przepisany, i przy egzaminie wstępnym okażą odpowiednie wiadomości i zręczność nabytą.

Plan nauki jest tak urządzony, że uczeń, występujący z zakładu po ukończeniu dwu klas, posiada pewien zaokrąglony zasób wiadomości, z którym może wstąpić do praktyki w warstacie. Klasa trzecia jest przeznaczona dla uczniów, którzy pragną nabyć większych wiadomości w pewnem rzemiośle. Uczniowi, który ukończył trzy klasy, może pobyt w szkole być zaliczony jako półtoraroczna praktyka w warstacie, tak, że po dalszej półtorarocznej praktyce u majstra lub w zakładzie przemysłowym, może być wyzwolony. Owo zaliczenie pobytu w szkole do czasu praktyki pozostawia się jednak umowie rodziców z majstrem. Uczniom klasy drugiej może dyrekcya wyjątkowo pozwolić, aby w prywatnym warstacie pod należytą kontrolą nabywali zręczności w tem rzemiośle, któremn chcą się poświęcić.

Uczniowie szkoły rzemieślniczej są uwolnieni od obowiązku uczęszczania do szkoły ludowej, uczniowie zaś, którzy ukończyli przynajmniej dwie klasy szkoły rzemieślniczej, są uwolnieni od nauki uzupełniającej.

Z końcem każdego roku szkolnego otrzymuje uczeń świadectwo szkolne. Rok szkolny trwa 10 miesięcy. Każdy uczeń płaci przy wpisie takse 1 zł., opłata szkolna wynosi rocznie 4 zł. w dwu równych ratach na początku każdego półrocza. Ubodzy a pilni uczniowie mogą być uwolnieni od połowy lub od całej opłaty szkolnej. Przy wpisie mają rodzice lub opiekunowie ucznia złożyć oświadczenie, że przeznaczają go do rzemiosła.

Rozkład przedmiotów na klasy jest następujący:

P R Z E D M I O T	Godzin tygodniowo w klasie		
	I	II	III
<i>a) Przedmioty obowiązkowe.</i>			
Religia	1	1	—
Język wykładowy i stylistyka przemysłowa	4	3	—
Geografia	2	1	—
Początki fizyki i mechaniki	2	2	2
Nauka o materiałach i technologia	2	4	3
Rachunki przemysłowe	3	2	2
Buchalterya i ustawy przemysłowe	—	2	2
Rysunki odręczne	6	4	4
Geometrya i rysunki geometryczne	6	3	2
Rysunki zawodowe	—	6	8
Modelowanie	—	(4)	(4)
Nauka zręczności	6	9	14
Kaligrafia	2	—	—
	34	37	37
<i>b) Przedmioty względnie obowiązkowe.</i>			
Drugi język krajowy	4	4	4
Gimnastyka	2	2	2

Nauka modelowania jest obowiązkowa tylko dla tych uczniów, których przyszedł zawód tego wymaga, dlatego odpowiednie godziny ujęto w nawiasy.

Z podanego zestawienia przedmiotów nauki okazuje się, że stan nauki obejmuje to wszystko, co dla przyszłego rzemieślnika jest istotnie potrzebne i że przedmioty uporządkowano bardzo starannie w miarę wrastającej pojętności i dojrzałości ucznia.

W każdej z dwu sal warstatowych można pomieścić co najwyżej 20 uczniów, tak że klasa I. liczy co najwyżej 40 uczniów. Niektóre szkoły mają w klasie I. miejsce tylko na 32 uczniów, jak n. p. w Młodym Bolesławiu, z których po 16 pracuje w każdym warstacie pod osobnym werkmistrzem.

Tok nauki w klasie I. dla obróbki drzewa i metali bywa ściśle przestrzegany, lecz nie jest ten sam we wszystkich szkołach. Różnice między tymi tokami nauki elementarnej nie są oczywiście znaczne, każdej jednak szkole pozostawia się pewną swobodę w porządku prac, według którego na podstawie doświadczenia werkmistrza i dyrektora zakładu uczniowie mają być doprowadzeni do tej zręczności, jaka odpowiada pierwszej fazie przygotowania do rzemiosła. Należy tu dodać, że cała praca w warstatach pozostaje ciągle pod kierownictwem głównym dyrektora zakładu, któremu pomagają nauczyciele zawodu. Ta swoboda w wytwarzaniu do pewnego stopnia własnego toku nauki razem z jednolitością w jej prowadzeniu, przyczyniają się do energii w pracy i nie pozwalają, aby szkoły szły za rutyną, z góry przepisaną. Dobre wyroby uczniów dawniejszych służą jako wzory dla najmłodszych, a każdego ucznia zniewala się do pracy ściślej i opartej na zrozumieniu rzeczy w najdrobniejszych szczegółach. Skończywszy klasę I. uczeń poznał najważniejsze narzędzia i postępowania przy obrabianiu i łączenia drzewa i metali, nie kierując się jednak jeszcze na rzemieślnika pewnego zawodu.

W klasie II. następuje dopiero podział uczniów na pewne grupy rzemiosł, różniące się między sobą. W szkole całkowicie rozwiniętej można ten podział skutecznie na następujące cztery grupy: przemysł budowlany, przemysł mechaniczny, przemysł artystyczny i przemysł chemiczny. Ten ostatni nie ma jednak właściwego dla siebie miejsca w szkołach rzemieślniczych pod względem nauki zręczności, pozostają zatem poprzednio wyliczone trzy grupy przemysłowe. Do grupy przemysłu budowlanego należą: ślusarz budowlany, stolarz budowlany, murarz, blacharz, cieśla, kamieniarz i szklarz. Do grupy przemysłu mechanicznego należą: odlewacz, kotlarz, ślusarz maszynowy, mechanik, elektrotechnik, tokarz, kowal, bednarz, zegarmistrz, stelmach. Do grupy ostatniej należą: rzeźbiarz (snycerz), bronzownik, tokarz w drzewie, malarz dekoracyjny, złotnik, rytownik, stolarz meblowy, ślusarz artystyczny, litograf.

Oczywista jest rzeczą, że w żadnej szkole ani wszystkie powyższe grupy nie będą z równą siłą jednocześnie reprezentowane, ani nie wszystkie rzemiosła tej samej grupy będą mogły być w szkole uprawiane. Lokalne stosunki wpływają głównie na to, że do pewnych rzemiosł garnie się najwięcej uczniów, a nieraz przez kilka lat z rzędu nie ma ani jednego ucznia pewnego rzemiosła, któregoby szkoła miała kształcić. Indywidualne cechy szkoły występują przede wszystkim w klasie II., w której rozumne prowadzenie nauki warstatowej sprawia największe trudności.

W każdej szkole rzemieślniczej, od dłuższego czasu istniejącej, wyrobił się pewien tok nauki dla każdego prawie rzemiosła, uprawianego w klasie II., a ten tok jest widoczny i w nauce warstatowej i w nauce rysunków a wpływ jego okazuje się także w rachunkach i w stylistyce. Sposób ujęcia każdego rzemiosła w karby pewnego systemu okazuje się na zbiorach robót, wykonywanych przez uczniów, a w tym względzie najwyżej stoi szkoła w Lincu, znakomicie kierowana i mogąca służyć za wzór dla innych. Zbiory technologiczne stosują się także ściśle do potrzeb pewnych rzemiosł. Jeżeli przez pewien czas nie ma ani jednego ucznia pewnego rzemiosła, okazy są nieczynne, a w salach rysunkowych nie robią uczniowie ani jednego rysunku z zakresu tego rzemiosła.

Najbardziej charakterystycznym przedmiotem nauki jest tak zwana „nauka zręczności“, której od klasy I. do klasy III. poświęca się stopniowo wzrastającą liczbę godzin. Nad tym przedmiotem wypada bliżej się zastanowić.

O nauce zręczności znajdujemy w programie tych szkół następujące postanowienia zasadnicze.

Nauka zręczności ma uczniów zawczasu przyzwyczajać do poważnej pracy i zaznajamiać ich z pierwszymi rękoczynami obranego rzemiosła zapomocą systematycznie uporządkowanych ćwiczeń. Ta nauka łączy się z nauką fizyki, technologii, rysunków i modelowania, a ze względu na rozmaite rzemiosła dzieli się na oddziały następujące:

1) *Nauka praktyczna obrabiania drzewa i metali.*

W odpowiednio urządzonej warsztacie, pod kierunkiem dzielnych wermistrzów i pod nadzorem nauczycieli zawodowych, ćwiczą się uczniowie systematycznie w używaniu najrozmaitszych narzędzi, używając ich do piłowania, heblowania, wyżłabiania, toczenia i t. d. (w drzewie) lub do pilnikowania, wiercenia, wytaczania i t. d. (w metalu). Aby uczniowie nauczyli się także zastosowania tych rękoczynów; sporządzają z odpowiedniego materiału połączenia drzewa i proste szczegóły konstrukcyjne według rysunków warsztatowych, wykonanych w szkole przy nauce rysunku. Odlewacze (w żelazie, mosiądzu, cynie) i bronzownicy ćwiczą się w formowaniu modeli danych lub przez siebie wykonanych w piasku, glinie, gipsie i t. p. tudzież w odlewaniu z łatwo topliwych stopów.

2) *Inne ćwiczenia praktyczne, polegające na rysunku i modelowaniu.*

Uczniowie klasy I. biorą udział tylko w ćwiczeniach pod 1), a mianowicie połowa uczniów przez jedno półrocze, 6 godzin tygodniowo w obróbce drzewa, a druga połowa w tym samym czasie w obróbce metali. Z początkiem drugiego półrocza następuje zmiana w warsztatach. Ta nauka zdąża tylko do tego, aby się uczniowie wzmocnili fizycznie i przygotowali do dalszej nauki zręczności.

Poczynając od klasy II. dzieli się już uczniów na pewne grupy zawodowe według życzeń ich rodziców lub opiekunów, przyczem dyrekcya szkoły ma być pomocna przy wyborze zawodu. W każdym warsztacie ma jednocześnie tylko tylu uczniów pracować, ile jest miejsc roboczych i ilu jeden wermistrz należycie może nadzorować. Liczba uczniów jednej grupy nie powinna być zwyczajnie większa niż dwudziestu. Co do wyboru i rodzaju pracy należy pamiętać, że wyłącznym celem nauki zręczności jest *dokładne przygotowanie* do rzemiosła, że jednak ta nauka ma przyzwyczajać do sumiennosci i dokładności w każdej pracy, ćwiczyć w miarę w rozmaitych sposobach postępowania w rzemiosle, które kształcą smak i zręczność, a tem samem wpływać na podniesienie i uszlachetnienie rzemiosła. Od nauki zręczności można tylko takich uczniów uwolnić, którzy udowodnią, że pobierają praktyczną naukę rzemiosł w warsztacie prywatnym.

Stosownie do tego programu urządzone są wszystkie szkoły rzemieślnicze, które poznałem. W budynku szkolnym znajdują się dość wielkie sale robocze, należycie wysokie i oświetlone, z których jedna przeznaczona do obrabiania drzewa, druga do obrabiania metali. Szkoła posiada dwu wermistrzów, jednego dla drzewa, drugiego dla metali. Wermistrzami są doskonali majstrowie w sile wieku, których zwykle osobno jeszcze przysposobiono do udzielania nauki systematycznej, wysyłając ich na pewien czas do Muzeum technologicznego w Wiedniu. Rozumie się samo przez się, że każdy wermistrz ma należyte ćwiczenie w rysunku warsztatowym.

Nie mogąc wchodzić w szczegóły nauki warstatawowej w kl. II., muszę tu nadmienić, że podział uczniów na grupy bywa często tylko dla przeglądu stosowany a nie ma wcale znaczenia osobnej nauki dla każdej grupy. Stolarz musi się w szkole ówczyć w stolarstwie budowlanem i meblowem, ślusarz musi wyrabiać naprzód rzeczy prostsze, należące do kierunku budowlanego, zanim przystąpi do wyrobów artystycznych, i musi nabyć pewnej wprawy w robotach kowalskich. Ugrupowanie uczniów przy pracy zależy zatem od potrzeb ich zawodu, wskazanych tokiem nauki, i doznaje wskutek tego zmian. Uczniowie pewnych zawodów, jak malarze ścienni i dekoracyjni, litografowie i rytownicy, nie potrzebują wcale warstatu, lecz pracują ciągle w salach rysunkowych.

Widać z tego, że punkt ciężkości całej pracy szkolnej spoczywa w klasie II-giej i że cała umiejętność i zdolność kierownika zakładu tudzież owoce jego wspólnej pracy z nauczycielami i werkmistrzami okazują się na rezultatach, osiągniętych w tej klasie.

Uprawianie wielu rzemiosł, mniej lub więcej do siebie zbliżonych, stanowi najbardziej wybitną cechę szkoły rzemieślniczej, jest połączone z największymi dla nauczycieli trudnościami, przedstawia jednak zarazem największą korzyść dla uczniów. Ponieważ w klasie II-giej rzemiosła nie są jeszcze od siebie ściśle odgraniczone, przeto uczeń może przejść z jednego rzemiosła do drugiego z najmniejszą stratą czasu i obrać sobie kierunek, który mu najbardziej dogadza. Nadto poznaje bez wielkich trudności rozmaite procedury rzemieślnicze, z którymi w życiu praktycznym będzie miał styczność, co przedstawia także niemałe korzyści.

Ze statystyki szkół rzemieślniczych okazuje się, że wielu uczniów opuszcza szkołę po ukończeniu klasy drugiej, wstępując do praktyki. Uczniowie pewnych zawodów, wymagających dłuższej pracy w szkole, których rodzice mają odpowiednie środki, przechodzą do klasy III., w której nauka zręczności przybiera charakter nauki warstatawowej w obranym przez ucznia zawodzie. Ponieważ kierunek pracy jest dla każdego ucznia wytknięty, przeto zajęcie jego jest ściśle określone i postępuje często indywidualnie. Nauka w klasie III. ma zatem wiele podobieństwa do nauki w szkołach zawodowych. Z tej klasy wychodzi najczęściej wyrobów gotowych, wykonanych przez uczniów oddzielnie lub zbiorowo, które najczęściej zachwycają publiczność podczas wystaw szkolnych. Dla głębiej patrzącego najważniejszą pozostanie zawsze nauka w klasie drugiej.

Nie potrzebuję prawie dodawać, że w dobrze prowadzonej szkole cała nauka teoretyczna wraz z rysunkami obraca się w obrębie potrzeb rzemieślnika. Podręczniki, jakich w szkole używają, są do tego głównego celu przykrojone, a gdzie się to tylko da wykonać, odbywa się nauka teoretyczna tak samo grupami, jak nauka warstatawowa. To ugrupowanie przedmiotów występuje rzeczywiście najdobitniej w rysunkach zawodowych, w rachunkach i stylistyce przemysłowej.

Jakież są wyniki takiej nauki i czy chłopiec średnio 16-letni, po ukończeniu szkoły, wychodzi z niej istotnie tak przygotowany, żeby po półtorarocznej praktyce stał się dobrym czeladnikiem?

Nie mógłbym na to pytanie odpowiedzieć z własnego doświadczenia, bo nie miałem sposobności śledzenia uczniów tych szkół w praktyce po ich wyjściu ze szkoły. Mogę się jednak oprzeć na pracach uczniów klasy II. i III., które widziałem, a nadto na opiniach wytrawnych dyrektorów, z którymi rozmawiałem. Zebrawszy to wszystko, co widziałem i słyszałem, przyszedłem po

dokładnej rozwadze do wniosku, że chłopiec, który należycie pracował w szkole rzemieślniczej, już po dwu latach nauki jest z rzemiosłem znacznie lepiej obeznany i do pracy samoistnej znacznie lepiej przygotowany, niż w jakimkolwiek warstacie u majstra po upływie tego samego czasu.

Uczeń, który skończył dwie klasy szkoły rzemieślniczej, przebył w tym czasie około 660 godzin nauki warstatowej. Jeżeli był stolarzem, to w tym czasie wypadło dla niego około 480 godzin na stolarstwo budowlane i meblowe, reszta na tokarstwo, snycerstwo i początki obrabiania metali (w kl. I.). W tym czasie przerobił systematycznie i dokładnie, powtarzając pracę źle wykonaną, wszystkie połączenia ze stolarstwa budowlanego i meblowego. Ponieważ uczył się nadto początków tokarstwa, snycerstwa i wykonywał, jak to najczęściej bywa, pewną liczbę intarzyi, przeto nabrał tyle wprawy, że w klasie III. może już specjalnie pracować w tej gałęzi stolarstwa, którą sobie na przyszłość obrać zamierza. Że w klasie I-szej nabrał pewnej choćby małej wprawy w obrabianiu metali a głównie żelaza, to mu z pewnością wyjdzie na użytek.

Uczeń ślusarstwa miał w pierwszych dwu klasach razem średnio 413 godzin ślusarstwa, 62 początków kowalstwa i 87 toczenia żelaza oprócz początków obrabiania drzewa. Po ukończeniu tej nauki obeznał się z rozmaitymi rodzajami żelaza, nauczył się sporządzać i naprawiać sam narzędzia najważniejsze, może więc w klasie III-ciej przystąpić do kierunku specjalnego, czy jako ślusarz budowlany, maszynowy czy wreszcie artystyczny.

W podobny sposób mógłbym przechodzić wszystkie inne rodzaje rzemiosł, dochodząc do wniosku poprzednio sformułowanego, Dodać tu należy jako rzecz niemalej wagi, że chłopiec robił wszystko na podstawie wzorowego okazu, w szkole wykonanego, lub rysunku, który sam sporządził ze zrozumieniem każdej kreski, że nauczył się czytać z rysunku warstatowego, co jest dla rzemieślnika wielkiej wagi, że nabrał pojęcia o właściwościach, pochodzeniu i cenie materiału użytego, a w końcu ma podstawę do kalkulacji ceny swego własnego wyrobu. Że tego wszystkiego nie nauczyłoby się u majstra w tym samym czasie, tego dowodzić nie potrzeba.

Wszyscy dyrektorowie szkół rzemieślniczych zgadzają się w tem spostrzeżeniu, że młodzież oddaje się najchętniej pracy warstatowej, potem co do zapału w zajęciach idą rysunki, a na ostatniem miejscu wiadomości i nauki teoretyczne, jak języki, geografia a do pewnego stopnia rachunki. To spostrzeżenie przemawia niewątpliwie na korzyść szkół rzemieślniczych, w których wszelka teoria zajmować powinna stanowisko drugorzędne.

Ilu i jakich nauczycieli mają szkoły rzemieślnicze?

Dla ustalenia etatu, a temsamem kosztów utrzymania szkoły rzemieślniczej, należy nadmienić, że z każdą taką szkołą bez wyjątku jest połączona szkoła przemysłowa uzupełniająca z nauką wieczorną i niedzielną dla terminatorów, którzy zresztą nie są uczniami szkoły. Nadto z wyjątkiem Lincu, gdzie zachodzą odrębne stosunki w szkole rzemieślniczej znajduje się tak samo sala publiczna rysunków, dostępna dla czeladzi i przemysłowców samoistnych. W tych wszystkich oddziałach, pozostających pod jedną dyrekcją, uczą ci sami nauczyciele zawodowi, wskutek czego czynność tych nauczycieli w samej szkole rzemieślniczej stanowi tylko część, wprawdzie największą, ich zajęć obowiązkowych

Każda z trzyklasowych szkół rzemieślniczych w Kolinie, Kladnie, Kutnohorre, Lincu i Młodym Bolestawiu ma osobnego dyrektora, który jest z zawodu architektem, lub inżynierem-mechanikiem, lub rysownikiem przemysłowo artystycznym, czterech nauczycieli zawodowych i dwu wermistrzów. Z pomiedzy 4 nauczycieli zawodowych jeden jest architektem, jeden rysownikiem i modelatorem, jeden inżynierem-mechanikiem, jeden technologiem (chemikiem). Szkoła rzemieślnicza w Dieczynie ma dyrektora architekta, pięciu nauczycieli zawodowych, dwu wermistrzów, i jednego przodownika warstatowego. Nadto uczy w każdej szkole katecheta i kilku przybranych nauczycieli pomocniczych, pochodzących przeważnie z miejscowej szkoły wydziałowej. Ci nauczyciele uczą języków, rachunków elementarnych, geografii, a w szkole uzupełniającej także czytania i pisanie.

Dyrektor i nauczyciele zawodowi są technikami z ukończonemi stydyami akademickimi i kilku- lub kilkunastoletnią praktyką w swoim zawodzie. Nauczyciele rysunków i modelowania kształcili się bądź w Akademii sztuk pięknych, bądź w Muzeum dla sztuki i przemysłu. Z bardzo małymi wyjątkami nauczyciele zajmują się ubocznie praktyką i bywają bardzo poszukiwani. Niektórzy z nich są znani jako autorowie publikacyi, zawierających wzory rysunkowe dla rzemieślników.

Każda z wymienionych szkół ma bądź swój własny, osobno wystawiony budynek, który sama zajmuje, bądź znajduje się w budynku większym razem ze szkołą ludową, mając jednak dla swego wyłącznego użytku osobne sale. Te wszystkie budynki pochodzą z ostatnich lat. I tak np. szkoła rzemieślnicza w Młodym Bolesławiu posiada osobny budynek dwupiętrowy, który bez gruntu kosztował 32.000 złr. Podobnie rzecz się ma w Kolinie, gdzie budynek kosztował 36.000 złr. Szkoła w Lincu zajmuje osobne skrzydło wielkiego gmachu, w którym mieści się obok szkoły wydziałowej. W Dieczynie wybudowano w r. 1893. duży gmach dwupiętrowy kosztem 120.000 złr., w którym znajduje się szkoła rzemieślnicza razem ze szkołą ludową.

Wyposażenie takiej szkoły obejmuje przedewszystkiem całkowity warstat dla obrabiania drzewa i warstat dla obróbki metali, głównie żelaza, każdy dla 16 do 20 uczniów. W tym drugim warstacie znajdują się oprócz tyłu imadeł, ilu jest uczniów, nadto jeszcze kuźnia na dwa ognie z miechem (tak zwanym blowerem) ręcznie poruszany, tokarka mniejsza, tokarka do gwintów, strugarka, nożyce i kamień szlifierski. Wszystkie maszyny warstatowe są urządzone dla ruchu ręcznego. W Kolinie urządzono nadto piec do topienia metali, który służy dla nauki praktycznej odlewaczy. W Kladnie sprawiono i ustawiono w warstacie dwukonny motor benzynowy, który z pomocą transmisji ma być połączony z maszynami warstatowymi, aby uczniowie obeznali się już w szkole z ruchem fabrycznym. Brak funduszków nie pozwolił jednak dotąd na ustawienie transmisji.

Oprócz urządzenia warstatów potrzebuje taka szkoła modeli gipsowych, wzorów rysunkowych dla wielu rozmaitych rzemiosł, zbioru technicznego w kierunku mechanicznym i chemicznym, małego gabinetu fizycznego, który służy także do machaniki, pieca chemicznego dla najprostszych doświadczeń, pewnych wzorowych okazów z budownictwa i ciesiołki, wreszcie map geograficznych.

Ponieważ uczniowie sami wyrabiają w warstatach wiele przedmiotów udatnych, bądź gotowych bądź w części skończonych, przeto szkoła rzemieślnicza z biegiem czasu sporządza sobie sama wzorowe okazy dla dalszej nauki.

To też szkoły dawniejsze, jak n. p. w Lincu lub w Młodym Bolesławiu, posiadają bardzo liczne zbiory systematycznie uporządkowanych okazów dla wielu rzemiosł, które na miejscu wykonano. Nietylko właściwe sale zbiorów, ale także korytarze budynku szkolnego są wypełnione takimi przedmiotami, na które uczniowie ciągle patrzą. Tym sposobem utrwalają się wzorowe okazy w pamięci uczniów.

Okazów pracy ręcznej wyrabia się w szkole tak dużo, że dyrekcyje szkół liczniejszych pozbywają się ich chętnie bez żadnej opłaty. Z tego korzystają głównie sąsiednie szkoły przemysłowe uzupełniające, zaopatrując się tym sposobem w bardzo przydatne przedmioty do rysunków.

Koszta pierwszego urządzenia szkół trzyklasowych, wliczając w nie sprzęty szkolne, warsztaty i zbiory, bywały dość rozmaite i nie dałyby się dokładnie sprawdzić, ponieważ to urządzenie sprawiano często stopniowo w miarę asygnowanych pieniędzy. Na urządzenie szkoły w Lincu wydano w roku 1889 przy jej założeniu przeszło 11.000 zł. Inne szkoły w mniejszych miastach kosztowały mniej, jednak poniżej 8.000 zł. nie wypadają koszta urządzenia, jeżeli nauka ma być należycie rozpoczęta i dalej prowadzona. Na środki naukowe potrzebuje szkoła trzyklasowa rocznie przynajmniej 1.200 zł. dotacyi stałej, aby mogła odpowiedzieć swemu zadaniu. W tej kwocie mieszczą się już wydatki na materiał do pracy.

Koszta roczne utrzymania są dokładnie wiadome tylko dla tych szkół, które są na etacie państwowym i wskutek tego mają tytuł niemiecki „Staats-Handwerkerschulen“. Takich szkół jest obecnie sześć, a mianowicie w Lincu, Celowcu, Imst, Jaromierzu, Kladnie i Dieczynie. Pozostałe pięć szkół są zakładami komunalnymi, budżet ich przeto nie jest mi dokładnie znany. Te szkoły pobierają tylko stałe subwencye roczne ze skarbu państwa.

W preliminarzu państwowym na rok 1898 przedstawiają się wydatki państwa na szkoły rzemieślnicze, jak następuje:

1. Wydatki na szkoły państwowe.

Linc	15.200 zł.
Celowiec (2 klasy)	10.700 „
Imst (2 klasy)	10.400 „
Jaromierz	12.000 „
Kladno	14.400 „
Dieczyn	14.300 „

2. Subwencye państwa na szkoły komunalne.

Młody Bolesław	3.300 zł.
Litomyśl	3.300 „
Kolin	3.300 „
Wolin	2.500 „
Kutnahora	3.300 „
Na szkoły nowe	1.500 „
Razem	94.200 zł.

Szkoły państwowe nie są jednak wyłącznie utrzymywane przez państwo, lecz kraje i tak zwane czynniki miejscowe przyczyniają się stałemi prestacyami do ich utrzymania. Te prestacye wynoszą dla szkół trzyklasowych rocznie:

XXXVIII

w Lincu: kraj	2.000 zł.
gmina	1.000 „
izba handl.	500 „
towarz. przem.	1.250 „
Razem	4.750 zł.
w Jaromierzu kraj (Czechy)	4.000 zł.
w Kladnie: kraj	4.200 zł.
inne czynniki	1.330 „
Razem	5.330 zł.
w Dieczynie: gmina	6.500 „
Dla szkoły dwuklasowej w Celowcu wynoszą prestacje:	
kraj	1.500 zł.
gmina	200 „
izba handl.	400 „
inne czynniki	1.100 „
Razem	3.200 zł.

Z tego zestawienia okazuje się, że prestacje krajowe i lokalne są dość znaczne. Trzeba to zauważyć, że w preliminarzu na rok 1898 wstawiono płace dyrektora i nauczycieli według przepisów dawniejszych, że przeto od roku 1899 według ustawy o regulacji plac znacznie większe wydatki będą musiały być wstawiane na płace personelu nauczycielskiego.

Liczba uczniów w szkole rzemieślniczej nie bywa znaczna, jest bowiem ograniczona liczbą miejsc roboczych w warsztatach. Podaję tu te liczby według klas na rok szkolny 1897/8.

Siedziba szkoły	Liczba uczniów zapisanych			
	kl. I.	kl. II.	kl. III.	Razem
Lino	48	40	22	110
Celowiec	37	26	—	63
Kladno	38	36	9	83
Dieczyn	47	37	15	99
Młody Bolesław	47	39	26	112
Kolin	52	35	17	104
Kutnahora	45	27	19	91

Z tego zestawienia okazuje się przede wszystkim, że stosunkowo niewielu uczniów może się kształcić w takiej szkole, co leży w naturze rzeczy. Nadto widzimy znaczne różnice frekwencji między dwiema ostatnimi klasami, liczba uczniów w klasie III. jest bowiem wszędzie znacznie mniejsza, niż w klasie II., a w niektórych szkołach, jak w Kladnie i Dieczynie, spada poniżej połowy. To dowodzi, że znaczna liczba uczniów opuszcza szkołę po klasie drugiej, aby wstąpić bezpośrednio do praktyki. W Kladnie tłumaczy się to zjawisko tem,

że w tej miejscowości znajdują się dwie wielkie huty żelaza i stali, należące do największych w Austrii (Poldihütte i Prager Eisenindustriengesellschaft), potrzebujące sił do pracy i dające zarobek ludności miejscowej. Dieczyn leży tuż nad granicą saską w okolicy bardzo przemysłowej, więc dobrze przygotowany uczeń klasy drugiej znajduje łatwo umieszczenie.

Dalej widać z tej tablicy, że do klasy I. zapisuje się więcej uczniów, niż warstwy pomieścić mogą. To też dyrekcje w ciągu roku odradzają fizycznie niezdolnym uczniom dalszego uczęszczania do szkoły, przezco zmniejsza się liczba uczniów, którzy biorą rzeczywiście udział w nauce zręczności.

Wydatek pieniężny na jednego ucznia w takiej szkole wynosi od 120 do 150 zł. rocznie, całkowite zatem przygotowanie go do praktyki w warsztacie przez 3 lata kosztuje od 360 do 450 zł. Taki wydatek trzeba nazwać skromnym w stosunku do osiągniętego rezultatu.

Przedstawiwszy stan dzisiejszy nauki w szkołach rzemieślniczych, pozwolę sobie dodać niektóre uwagi co do zamierzonego zakładania takich szkół w Galicyi.

Nikt nie zaprzeczy, że wykształcenie dalsze młodzieży, która ukończyła szkołę ludową, postępuje u nas dotąd zbyt jednostronnie. Ogromna większość młodzieży, pragnącej dalszej nauki, garnęła się u nas do gimnazyj klasycznych a dopiero w czasach ostatnich zwraca się pewien, z każdym rokiem rosnący zastęp młodzieży, do szkół realnych. Nauka, udzielana w szkołach średnich, czy gimnazyjalnych czy realnych, nie może jednak odpowiadać potrzebom wszystkich warstw społecznych, choćby tylko z tego powodu, że trwa długie lata i wymaga talentu i znacznego nakładn. Różniczkujące się coraz bardziej potrzeby cywilizowanego społeczeństwa wymagają różniczkowania szkół dla młodzieży, wychodzącej ze wspólnego pnia szkoły ludowej. Im więcej rozmaitych zakładów naukowych o niezależnych od siebie organizacjach stoi otworem dla dorastającej młodzieży, tem pewniej można zaspokoić różnorodne potrzeby i pragnienia, tem samodzielniej rozwijać się będzie społeczeństwo, tem większa pewność zdrowia społecznego.

Organizacja szkół wydziałowych, wyższych i średnich przemysłowych, wreszcie szkół zawodowych w rozmaitych punktach kraju stanowi dobry zadatek na przyszłość. Obecnie weszliśmy w nowe stadyum zakładania szkół handlowych — i to jest dalszym krokiem na drodze owego różniczkowania w kształceniu się młodzieży. Dążenie do organizacyi szkół rzemieślniczych jest dalszym objawem tego zdrowego prądu, który ze stanowiska potrzeb społecznych z radością powitać należy.

Że rzemiosła w kraju naszym, znękaną konkurencją obcą i pozostające przez długie lata bez żadnej opieki, wymagają świeżego zasiłku zdrowej krwi, aby mogły wyjść na pożytek społeczeństwa, tego dowodzić nie potrzeba. Szkoła rzemieślnicza nie będzie wprawdzie lekarstwem uniwersalnym na niedomaganie pracy rzemieślniczej, może jednak stać się jednym ze środków dla poprawy stosunków dzisiejszych, i ten wzgląd powinien wystarczyć, aby rozpocząć akcyę w kierunku zakładania takich szkół.

Nasuwa się tu przedewszystkiem pytanie: w których miastach należałoby rozpocząć akcyę zakładania szkół rzemieślniczych?

Przykład Francyi i innych krajów koronnych w Austrii jest pod tym względem pouczający, przyczem nadmienić wypada, że te szkoły, które w Prusach nazywają się „Handwerkerschulen“, są zupełnie różne od szkół rzemieślniczych, o których jest mowa w tem sprawozdaniu.

Otóż ani we Francyi ani w Austrii nie zakładano szkół rzemieślniczych w miastach wielkich, lecz zawsze w miejscowościach mniejszych, nie posiadających ludności fabrycznej. Miasta czeskie Kladno, Kolin, Kutnahora i Młody Bosław znajdują się w rozmaitych kierunkach w sąsiedztwie Pragi w odległościach od 30 do 88 klm. od stolicy Czech, a jednak nie założono w Pradze szkoły rzemieślniczej, lecz utworzono kilka szkół odrębnych w tych małych stosunkowo miastach. Linc jest wprawdzie stolicą Austrii wyższej, lecz oprócz wielkich warsztatów kolei państwowej, nie ma w tem mieście znacznych fabryk prywatnych. Wielkie szkoły rzemieślnicze we Francyi znajdują się w takich miejscowościach, jak Vierzon i Armentières, z których żadna nie jest siedzibą wielkiego przemysłu i nie posiada innej szkoły przemysłowej.

Przy zakładaniu pierwszych szkół rzemieślniczych, które zawsze będzie miało charakter próby, należałoby korzystać z tych przykładów i nie rozpocząć akcji od miast stołecznych, Lwowa i Krakowa. Lwów ma obecnie swoją szkołę przemysłową z warsztatami i nrządzeniem mechanicznem, gdzie młodzież w wielorakich kierunkach wyrabiać się może na rzemieślników i korzysta liczenie z tej możności. Krakowska szkoła przemysłowa nie posiada wprawdzie dotąd warsztatów dla nauki praktycznej, lecz akcyja w tym kierunku jest już w toku i przy rozpoczęciu budowy nowego gmachu dla szkoły uwzględni się znaczne rozszerzenie nauki w kierunku praktycznym. Zakładając szkoły rzemieślnicze w innych miastach, nie posiadających dotąd żadnych szkół dla nauki rzemiosła, uniknie się szkodliwej centralizacyi nauki i rozpowszechni się ją w rozmaitych okolicach kraju.

Dwa miasta nadywałyby się szczególnie jako siedziby pierwszych szkół rzemieślniczych, mianowicie Przemyśl i Nowy Sącz. Przemyśl, liczący obecnie 50.000 mieszkańców, nie posiada dotąd ani szkoły realnej ani żadnej szkoły dla nauki praktycznej, jest miastem ruchliwym, w którym pracują rzemieślnicy rozmaitego rodzaju, jest ważnym węzłem kolejowym, posiada warsztaty kolei państwowej, ma więc wszelkie warunki, przemawiające za założeniem szkoły rzemieślniczej. Nowy Sącz liczy wprawdzie mniej mieszkańców, ma jednak położenie bardzo korzystne, jest również węzłem ruchu kolejowego i posiada wielkie warsztaty kolejowe z liczną i ruchliwą ludnością rzemieślniczą.

Pierwszą szkołę rzemieślniczą w Galicyi należałoby założyć w Przemyślu, gdzie warunki są bardzo sprzyjające, także co do liczby i różnorodności szkół ludowych, mających tej szkole dostarczać uczniów.

Szkoła tego rodzaju powinna mieć trzy klasy, aby uczniom swoim dawała jak najdalej sięgające przygotowania do praktyki. Jeżeli bowiem w innych krajach okazały się dobitnie korzyści z gruntownego przygotowania uczniów, to u nas, gdzie stan rzemiosł jest niższy, tem mniej poprzestawaćby można na nauce dwuletniej w szkole, która dopiero u majstra miałyby być w znacznej części dopełniona. Doświadczenia zakładu hr. Skarbka w Drohowyżu dają w tym względzie bardzo cenne wskazówki. Zresztą większość rodziców pragnie u nas tego, aby szkoła przyjęła na siebie o ile możności całkowity trud wykształcenia chłopea, uwalniając rodziców od dalszych starań w tym kierunku.

Ze względów zasadniczych należałoby dążyć do tego, aby nasza szkoła rzemieślnicza była oparta o szkołę wydziałową, bo ona jest niejako dopełnie-

niem tej szkoły w kierunku, w którym prawodawca pragnął przede wszystkim poprowadzić młodzież sfer miejskich, nie szukając nanki w szkołach średnich i wyższych. Czy takie połączenie szkoły rzemieślniczej z wydziałową da się także przeprowadzić pod względem wspólnego umieszczenia w jednym gmachu lub budynku przylegającym, to zależy oczywiście od stosunków lokalnych.

Że szkoła rzemieślnicza musi mieć własnego dyrektora z należytem wykształceniem technicznym i z doświadczeniem w rozmaitych zawodach przemysłowych, tego dowodzić nie potrzeba, wystarczy bowiem wskazać na organizację szkoły, poprzednio skreśloną. Wszelki dyletantyzm w kierownictwie i udzielaniu nauki zniweczyłby od razu przyszłość takiej szkoły.

Stosunki nasze przemawiają za tem, żeby szkoły rzemieślnicze były zakładami państwowymi, jak się tego Sejm w swojej rezolucyi domaga. Przyjmując dla takiej szkoły na razie dyrektora w randze VIII. i 4 nauczycieli zawodowych w randze IX., a to według najnowszej ustawy o płacach z dnia 19. września 1898, i nie przypuszczając zresztą żadnych dodatków, któreby tym nauczycielom w danym razie przyznać należało, można podać początkowy a więc minimalny preliminarz wydatków rocznych na taką szkołę. Przy układaniu tego preliminarza trzeba uwzględnić wydatek na nauczycieli pomocniczych, pochodzących z innych zakładów, wstawiając odpowiednią kwotę jako stałą remuneracyą za naukę.

Taki preliminarz przedstawia się jak następuje :

1. Płace :

1 dyrektor	1.800 zł.	
4 nauczycieli	5.600 „	
		7.400 zł.

2. Dodatki aktywalne :

1 dyrektor	300 zł.	
4 nauczycieli	1.000 „	
		1.300 zł.

3. Dodatki na kierownictwo :

1 dyrektora	600 „
-----------------------	-------

4. Remuneracye i zapomogi :

2. werkm. po 720 zł.	1.440 zł.	
remuneracye za naukę	1.500 „	
zapomogi	100 „	
		3.040 zł.

5. Dotacya naukowa 1.200 „

6. Koszta zarządu 1.000 „

Razem 14.540 zł.

Wysokość dodatków aktywalnych jest tu liczona dla Przemysła, płace werkmistrzów jak dla państwowej szkoły zawodowej w Kołomyi.

Koszta pierwszego urządzenia szkoły należy przyjąć w wysokości 8.000 do 10.000 zł. Szkoła wymaga nadto własnego budynku, którego kosztów konserwacyi nie uwzględniono.

Przy zakładaniu pierwszej szkoły rzemieślniczej w kraju należałoby postępować jak najogłędniej i zapewnić dla niej doskonały personal nauczycielski, aby pierwsza próba dawała rękojmię powodzenia. Gdyby ta próba się udała, należałoby prowadzić dalszą akcyę na podstawie zebranego doświadczenia, którego wyników obecnie przepowiadać nie można.

Lwów 21 listopada 1898.

Jan Franke,

Członek Komisji kraj. dla spraw przem.

Instrukcja dla krajowej Agencji handlowej.

1. Krajowa Agencja handlowa zostaje powierzona krajowemu Związkowi przemysłowemu, tak, iż w Biurze Związku we Lwowie, przy pomocy personelu tegoż Biura, a pod odpowiedzialnością Dyrekcji Związku, spełniane być mają czynności Agencji handlowej.

2. Agencja handlowa pozostawać ma pod bezpośrednim nadzorem Komisji krajowej dla spraw przemysłowych i Wydziału krajowego, który na podstawie §. 43 statutu „Krajowego Związku przemysłowego“ delegata swego na posiedzenie Rady nadzorczej Związku wysyła.

3. Obowiązkiem Agencji handlowej będzie informowanie pod względem handlowym szkół zawodowych i Stowarzyszeń wytwórczych, będących pod opieką Wydziału krajowego. W szczególności będzie Agencja:

a) udzielać informacji co do najlepszych źródeł i firm, mogących szkołom i Stowarzyszeniom produkcyjnym dostarczać surowych materiałów;

b) wskazywać najkorzystniejsze miejsca zbytu i dawać informacje co do ocen, za które wyroby przemysłu krajowego mogą zbywane;

c) udzielać szkołom i Stowarzyszeniom wskazówek, jakie artykuły ze względu na łatwość zbytu przeważnie wyrabiane być powinny;

d) utrzymywać wykaz artykułów, wyrabianych w szkołach i Stowarzyszeniach dla wiadomości Komisji krajowej dla spraw przemysłowych, udzielać w tym kierunku ustnych informacji w Biurze i wedle możliwości wydawać cenniki, objaśniające szeroką publiczność o przemysłowej produkcji kraju;

e) wyszukiwać w kraju i za granicą miejsca zbytu dla wyrobów krajowych i ułatwić ten zbyt przez zawiązywanie stosunków pomiędzy wytwórcami;

f) zbierać wszelkie daty statystyczne, dotyczące się wogóle przemysłu, firm przemysłowych w kraju, tak, iżby mogły służyć za materiał do ułożenia księgi adresowej wytwórców krajowych;

g) udzielać na żądanie wszelkich wyjaśnień Komisji krajowej dla spraw przemysłowych, której zresztą służy prawo przeglądania wszelkich zapisków i wykazów przez Agencję prowadzonych.

4. Agencji handlowej służy prawo:

a) od szkół zawodowych i Stowarzyszeń produkcyjnych, będących pod opieką Wydziału krajowego, zasięgnąć wiadomości, jakie wyroby i w jakich ilościach bywają przez nie wytwarzane i ile jest na składzie;

b) żądać wyjaśnień w biurze Komisji krajowej dla spraw przemysłowych co do zakresu działania poszczególnych szkół zawodowych i Towarzystw wytwórczych, z którymi Komisya jest w związku.

5. Agencja handlowa składać będzie Komisji krajowej dla spraw przemysłowych co pół roku sprawozdania ze swych czynności.

6. Wydział krajowy udzieli Agencji handlowej ryczałtowej subwencji na pierwsze urządzenie, nawiązanie stosunków i założenie ksiąg potrzebnych i wspierać ją będzie w miarę potrzeby zasiłkami rocznymi na prowadzenie czynności.

7. Na razie wchodzi Wydział krajowy, względnie Komisya krajowa dla spraw przemysłowych, na trzy lata w stosunek z krajowym Związkiem przemysłowym co do utrzymywania Agencji na zasadach niniejszej Instrukcji, począwszy od 1. stycznia 1899 r.

Sprawozdanie

z czynności krajowej ceramicznej Stacyi doświadczalnej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie za czas od 15. listopada r. 1897 do 15. listopada r. 1898.

W myśl statutu przedkładam niniejszem sprawozdanie w podwójnym kierunku:

I. Stacya jako zakład naukowy praktyczny.

a) Na skutek rozporządzenia Wysokiego Wydziału krajowego odbyli w grudniu 1897 dwaj dozorecy melioracyjni krajowego Biura melioracyjnego tygodniową praktykę analizy mechanicznej materiałów ziemnych dla celów melioracyjnych. Niemniej otrzymał inżynier fachowy dla kultury torfowisk p. Andrzej Kornella odpowiednie wskazówki i objaśnienia w sprawie analizy mechanicznej materiałów ziemnych ze względu na poruczone mu kierownictwo odnośnego laboratorium w krajowem Biurze melioracyjnem.

b) Przodownik krajowego naukowego Warstata garncarskiego w Toustem p. Michał Łukianowicz przebywał w Stacyi ceramicznej od 1. grudnia 1897. do 15. stycznia 1898. celem dopełniającej nauki praktycznej w sporządzaniu i dekorowaniu wyrobów fajansu emaliowanego t. zw. włoskiego.

c) P. Stanisław Daczyński, nauczyciel rysunków i dekoracyi w krajowej Szkole garncarskiej w Kołomyi, przebywał w Stacyi ceramicznej od 21. marca 1898. przez 3 tygodnie celem poznania właściwości nowych stacyjnych farb fajansowych i podszkliwnych w zastosowaniu ich do wyrobów użytku domowego i wyrobów majolikowych.

d) P. Stefan Skrypniczuk, werkmistrz krajowej Szkoły garncarskiej w Kołomyi, odbywał praktykę w Stacyi ceramicznej, od 3. marca r. 1898 przez 4 tygodnie, dla nabycia odpowiednich wiadomości werkmistrzowskich w sporządzaniu fajansu emaliowanego.

II. Stacya jako zakład do badania materiałów surowych i popierająca technicznymi orzeczeniami przemysł ceramiczny i szkolnictwo garncarskie.

a) Załącznik pod 1) wykazuje gliny i piaski, które Stacya zbadała i stronom orzeczenie fachowe wydała.

b) Załącznik pod 2) zawiera wykaz materiałów ziemnych, które Stacya zbadała co do ilości i wielkości piasku dla celów melioracyjnych, mianowicie dla obliczenia odstępów drenów.

Wykaz pod 2) obejmuje analizy mechaniczne, za czas od 15./11. do 15./12. 1897, gdy po odbytej praktyce dozorców melioracyjnych w Stacji ceramicznej, urządziło krajowe Biuro melioracyjne laboratorium dla analiz u siebie, uwzględniając, że analizy materiałów ziemnych są wyłącznie Biuru melioracyjnemu potrzebne.

c) Aby przyjść z pomocą fachową garncarstwu zwykłemu, sporządziłem na skutek licznych prób emalię białą z drowsotną dla naczynia kuchennego, gospodarstwa mlecznego i innych celów wyrobionego z glin zwykłych czerwonych. Emalia ta jest topliwsza i tańsza od emalii, używanej do fajansu emaliowanego, a gdy na kwasy kuchenne i sól jest wytrzymała, przeto nowe wyroby będą skutecznie współzawodniczyły z naczyniem zdrowotnem gliniano-kamiennem (kamionkowem) i emaliowanym żelaznem i blaszanem, tembardziej, gdy są tańsze i wytrzymalsze na zmiany temperatury jak gliniano-kamienne (kamionkowe).

Nowe naczynie emaliowane kuchenne krajowej ceramicznej Stacji doświadczalnej zaopatruje się ze względu na taniść, łatwość we fabrykacji i przyjemniejszy wygląd, tylko wewnątrz wyrobu emalią białą, zewnątrz zaś naczynia przychodzi polewa kolorowa.

Kształt naczynia może być dowolny. Najkorzystniej ze względów użycia kuchennego i dla taniści fabrykacji zastosować kształty praktykowane dla naczynia gliniano-kamiennego (kamionkowego).

Ponieważ wszędzie może być to nowe, zdrowotne, emaliowane naczynie kuchenne sporządzone, gdzie są zwykłe gliny garncarskie, przeto ma ono dla postępowego przemysłu garncarskiego tak krajowego jak i zagranicznego większe znaczenie.

Ujemną stroną tego zdrowotnego naczynia emaliowanego, sporządzonego z czerwonej zwykłej gliny, jest siatka rysów w emalii wyrobu przed jego użyciem. Gdy się jednak uwzględni, że naczynie kamionkowe brunatne także posiada rysy, tylko dla oka z przyczyny tła ciemniejszego są one niewidoczne: zważywszy dalej, że białe naczynie kamionkowe i fajansu wykwinowego (Steingut) otrzymują również rysy zaraz po pierwszym gotowaniu, przeto ta pozorną ujemną stroną naczynia emaliowanego nowego nie uniejsza dobroci tego wyrobu i nie ma żadnego znaczenia praktycznego w użyciu kuchennem.

d) Celem wprowadzenia we wschodniej Galicyi przez krajowy garncarski Kurs majsterski w Racie (obok Rawy ruskiej) fabrykacji naczynia kamionkowego (gliniano-kamiennego), udzieliłem werkmistrzowi kierującemu Kursem wszystkie przepisy techniczne dla nauki i fabrykacji wyrobów kamionkowych. Również sporządziłem projekt przepisów organizacyjnych dla Kursu majsterskiego w Racie po porozumieniu się z Członkiem Komisji krajowej dla spraw przemysł., profesorem Julianem Zachariewiczem.

Powołując się na sprawozdanie z odbytej lustracji Kursu majsterskiego w Racie, winienem tu zaznaczyć, że Kurs zupełnie się udał tak pod względem frekwencji uczniów jak i dobroci gotowych wyrobów kamionkowych, sporządzonych przez uczniów.

Zamierzony przeto przez Wysoki Wydział krajowy cel zaszczepienia w tamtejszej okolicy garncarstwa wyrobów kamionkowych osiągnię się niezawodnie.

e) W wykonaniu fachowego nadzoru nad szkołami zlustrowałem krajową Szkołę garncarską w Kołomyi i krajowy garncarski kurs majsterski w Racie.

f) Ponieważ rokowania ze skarbem krzeszowickim co do przeniesienia garncarskiego Warstata naukowego z Poremby do Krzeszowic wykazały niemożliwość dokonania zadania poleconego, przeto w myśl rozprządzenia Wysokiego Wydziału krajowego staraniem Członka Komisji krajowej, profesora Juliana Zachariewicza i podpisanego jest wyszukanie innej, korzystniejszej dla funduszu krajowego miejscowości w Galicyi zachodniej na pomieszczenie powyżej wymienionego zakładu naukowego.

g) Krajowej Szkole garncarskiej w Kołomyi i krajowemu Warstатовi garncarskiemu w Toustem udzieliła Stacya ceramiczna dalszych przepisów technicznych dla sporządzania wyrobów ceramicznych.

h) Jak rokrocznie, udzielała Stacya ceramiczna i w roku sprawozdawczym: stronom prywatnym, zakładom przemysłowym, Wysokiej Komisji krajowej dla spraw przemysłowych i Wysokiemu Wydziałowi krajowemu opinii fachowych.

Edmund Krzen

Inż. kierownik Stacyi ceramicznej.

1. Do punktu a) sprawozdanie ceramicznej Stacyi doświadczalnej.

WYKAZ

glin i piasków z oznaczeniem ich przydatności do celów ceramicznych przemysłowych za czas od 15. listopada 1897 do 15. listopada 1898 zbadanych przez kraj. ceramiczną Stację doświadczalną przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie.

Liczba porządkowa	Piasek, glina pochodzi:		Liczba piasku	Piasek do celów keram.		Liczba glin	Czy glina ta przydatna na:								Przydatna do schude- nia glin tustych	Nieprzydatna na wy- roby ceramiczne	Uwaga	
	Gmina	Powiat		przydatny	nieprzydatny		cegły	dachówki zwyk.	dach. falcowane	turki drenowe	piece kaflowe	wyr. garn. zwyk.	fajans emaliow.	cegły naczynie ogniotrwałe				cegły kamionk. inne ognio- trwałe
1	Balice	mościński	1	1	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1			Znak 1, zastępuje słowo „tak“.
2	"	"	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			Z tych tylko jedna przy- datna też jako dodatek chudzący.
3	"	"				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
4	"	"				2	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
5	Basznia	cieszanowski				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
6	Biegonice	nowo-sądecki				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
7	Brzozdowce	bobręcki				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
8	Budy przeworskie	żaneccki				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
9	Butyny	żółkiewski				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
10	Cewków	cieszanowski				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
	Czudec	rzeszowski				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
	Dąbrowa	cieszanowski				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
	Głęboka	jarosławski				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			

W Y K A Z

materyałów ziemnych, zbadanych pod względem ilości i wielkości piasku dla celów melioracyjnych przez krajową ceramiczną Stację doświadczalną przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie, za czas od 15. listopada 1897 do 15. grudnia 1897.

Liczba porządk.	Miejscowość, skąd materiał pochodzi		Liczba materiału
	G m i n a	P o w i a t	
1	Butyny (obszar dworski)	żółkiewski	4
2	Morawsko „ „	jarosławski	4
3	Sichów (własność prywatna)	lwowski	3
4	Żyrawa (obszar dworski)	żydaczowski	3

**Wykaz zasiłków stypendyjnych,
udzielonych uczniom szkół przemysłowych i handlowych
w roku szkolnym 1897/8.**

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			mie- sięcznie	rocznie lub jedno- razowo
			złr.	złr.
1	Ryczałtowy zasiłek	Czerwona Wola szkoła koszykarska	—	300
2	Ryczałtowy zasiłek	Dzurów szkoła koszykarska	—	300
3	Ryczałtowy zasiłek	Strychańce szkoła koszykarska	—	120
4	Ryczałtowy zasiłek	Skołyszyn szkoła koszykarska	—	150
5	Ryczałtowy zasiłek	Wojśław szkoła koszykarska	—	150
6	Ryczałtowy zasiłek	Grybów warsztat kołodziejski	—	300
7	Maksymowicz Eugeniusz	Kamionka strumiłowa szkoła kołodziejstwa i ciesielstwa	5	—
8	Erdt Józef		4	—
9	Reit Antoni		4	—
10	Weretelnik Andrzej		4	—
11	Figiel Franciszek		4	—
12	Kruczkowski Józef		4	—
13	Rękas Jan		3	—
14	Haber Andrzej	3	—	
15	Goliński Jan	Zakopane rządowa szkoła za- wodowa przemysłu drzewnego	4	—
16	Lorfing Filip		4	—
17	Kopytowski Bolesław		4	—
18	Mozdyniewicz Stanisław		4	—
19	Sabara Andrzej		4	—
20	Cieśla Józef		4	—
21	Szal Józef		4	—
22	Buras Wincenty		3	—
23	Borówka Władysław		3	—
24	Gąsienica Józef		3	—
25	Kucharczyk Franciszek		3	—
26	Hujar Franciszek		3	—
27	Czepiel Józef		3	—

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym stypen- dysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			sięcznie mie-	rocznie lub jedno- razowo
			zlr.	zlr.
28	Mądro Teodor		3	—
29	Kozak Jan		3	—
30	Okreglak Karol		3	—
31	Smerecki Antoni		3	—
32	Graca Andrzej		3	—
33	Rykało Jan		3	—
34	Kopytowski Józef		3	—
35	Rzepa Józef		3	—
36	Guła Tomasz		3	—
37	Solak Antoni		3	—
38	Wilk Józef		3	—
39	Kuźniarz Stanisław		3	—
40	Płatko Mieczysław		3	—
41	Bochenek Aleksander		3	—
42	Galica Władysław		2	—
43	Jachimowski Jan		2	—
44	Kuziel Piotr		2	—
45	Kisiel Józef		2	—
46	Kosarczyk Michał		2	—
47	Kaleciński Ludwik		2	—
48	Puchajda Adam		2	—
49	Budacki Marcin		2	—
50	Śmietana Czesław		2	—
51	Studnicki Teofil		2	—
52	Bukowski Władysław		2	—
53	Brzezinek Józef		2	—
54	Wolski Ludwik		2	—
55	Henning Stanisław		4	—
56	Humeniuk Jan		4	—
57	Peczerski Włodzimierz		4	—
58	Czajkowski Mieczysław		3	—
59	Kurdzikowski Władysław		3	—
60	Piskozub Jan		3	—
61	Kraft Karol		3	—
62	Radysz Dmytro		3	—
63	Fedewicz Leon		3	—
64	Ryczałtowy zasiłek	dla uczniów w inter- nacie	—	350
65	Hrankowski Michał		6	—
66	Kuczerak Prokop		6	—
67	Orzechowski Witold		5	—
68	Osak Stanisław		4	—
69	Wałachiewicz Leon		4	—
70	Chudzikowski Karol		4	—
71	Żmurkiewicz Józef		4	—
72	Kunaszowski Roman		4	—
73	Dyrdziński Walenty		4	—
74	Siedziński Julian		4	—
		Zakopane rządowa szkoła za- wodowa, przemysłu drzewnego		
		Kołomyja rządowa szkoła za- wodowa przemysłu drzewnego		
		Stanisławów krajowa szkoła sto- larska		

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			mie- sięcznie	rocznie lub jedno- razowo
			złr.	złr.
75 76	Małcher Stanisław Szemla Józef	Kalwarya krajowa szkoła stolarska	8 8	
77	Ryczałtowy zasiłek	Jaworów krajowy warsztat na- ukowy dla wyrobu zabawek	—	150
78 79 80 81 82 83 84 85 86 87	Dąbrowski Franciszek Sokulski Franciszek Morawski Władysław Rychlak Franciszek Białoskórski Mikołaj Turzański Jan Rudnicki Piotr Białoskórski Józef Klusik Jan Urbański Stanisław	Kołomyja krajowa szkoła garncarska na czas 5 miesięcy	6 6 3 3 3 3 3 3 3 8	
88	Ryczałtowy zasiłek	Stary-Sącz krajowy warsztat szewski	—	300
89	Ryczałtowy zasiłek	Uhnów krajowa szkoła szewska	—	300
90	Ryczałtowy zasiłek	Witków krajowy warsztat szewski	—	300
91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102	Plis Jakób Kluz Wojciech Lampiński Władysław Soja Jan Szpunar Franciszek Trąd Antoni Babian Józef Nędza Józef Plis Józef Plis Antoni Turosz Karol Ryczałtowy zasiłek	Rakszawa krajowa szkoła sukiennicza dla uczniów I. klasy	6 5 5 5 5 5 4 4 4 4 4 —	100

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego		
			mie- sięcznie	rocznie lub jedno- razowo	
			złr.	złr.	
103	Kamiński Aleksander	Gliniany krajowy warsztat tkacki	5	—	
104	Hryniewicz Teodor		4	—	
105	Michajłow Maksym		4	—	
106	Bużar Stefan		2	—	
107	Dyjak Piotr		2	—	
108	Gałań Michał		2	—	
109	Kupiec Stefan		2	—	
110	Łacny Karol		2	—	
111	Mauer Kopel		2	—	
112	Stettner Jan		2	—	
113	Warecki Michał		2	—	
114	Kociołek Gabryel		2	—	
115	Tymniak Piotr		2	—	
116	Kosarczyn Szymon		na jeden rok po	10	—
117	Ryczałtowy zasiłek		Gorlice krajowy warsztat tkacki	—	200
118	Ryczałtowy zasiłek	Łańcut krajowy warsztat tkacki	—	250	
119	Czerwiński Julian	Krosno krajowa szkoła tkacka	6	—	
120	Janicki Stanisław		6	—	
121	Pieracki Aleksander		6	—	
122	Pietryk Ignacy		6	—	
123	Jarema Franciszek		6	—	
124	Sajan Franciszek		6	—	
125	Kędlarski Józef		5	—	
126	Antoniów Stanisław		5	—	
127	Kazalski Antoni		5	—	
128	Ryczałtowy zasiłek		na zapomogi	—	300
129	Ryczałtowy zasiłek	Kosów krajowy warsztat tkacki	—	300	
130	Ryczałtowy zasiłek	Rychwałd krajowy warsztat tkacki	—	230	
131	Ryczałtowy zasiłek	Wilamowice krajowy warsztat tkacki	—	253	

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			mie- sięcznie	rocznie lub jedno- razowo
			złr.	złr.
132	Ryczałtowy zasiłek	Zakopane krajowa szkoła koronkarska	—	231
133	Ryczałtowy zasiłek	Maków krajowa szkoła hafciarska	—	190
134	Komanek Maryan	Lwów c. k. państwowa szkoła przemysłowa	12	
135	Lisecki Jan		12	
136	Bielatowicz Jan		10	
137	Rywucki Michał		10	
138	Berezowski Grzegorz		10	
139	Sagański Józef		10	
140	Somieszek Tadeusz		10	
141	Kowalewski Kazimiezz		10	
142	Rzeczycka Helena		8	
143	Smalska Marya		8	
144	Fiszler Katarzyna		8	
145	Reichardt Leontyna		8	
146	Senisson Wiktorya		6	
147	Stefaniówna Domicela		6	
148	Przeniesławski Stanisław	Kraków c. k. państwowa szkoła przemysłowa	15	
149	Teodorowicz Erazm		15	
150	Ćwirzewicz Teofil		15	
151	Saszowski Julian		15	
152	Bobowski Stefan		15	
153	Bujas Stanisław	Świątniki c. k. zawodowa szkoła ślusarska	4	
154	Dębski Wojciech		4	
155	Struzik Józef		4	
156	Wilkoż Jan		4	
157	Zawada Franciszek		4	
158	Bujas Józef		4	
159	Szewe Jan		4	
160	Bobrowski Karol		4	
161	Bujak Jan		3	
162	Kwintowski Franciszek		3	
163	Proń Leon		3	
164	Proń Piotr		3	
165	Gaudiuk Tadeusz		3	
166	Kisielewski Michał		3	
167	Krawczuk Bronisław		3	
168	Walas Piotr		3	
169	Warchałowski Tadeusz		3	

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym stypen- dysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			mie- sięcznie	rocznie lub jedno- razowo
			złr.	złr.
170	Cholewa Jan	Świątniki c. k. zawodowa szkoła slusarska	3	
171	Drapiel Jan		3	
172	Sawicki Stanisław		3	
173	Piątek Władysław		3	
174	Stopek Stanisław		3	
175	Synowiec Piotr		3	
176	Szlak Jakób		3	
177	Smolnikowski Leon		3	
178	Ryczałtowy zasiłek	Sułkowiec c. k. zawodowa szkoła kowalska	—	300
179	Olszański Franciszek	Radymno krajowy warsztat powroźniczy	na rok	40
180	Tymaczkowski Władysław	Mähr-Schönberg fabryka tkacka Bujatti	—	200
181	Semetkowski Zdzisław	Wiedeń c. k. Muzeum technologiczne	35	
182	Brzeski Henryk	Hanower wyższa szkoła techniczna	45	
183	Kremer Stanisław	Wiedeń c. k. Muzeum technologiczne	25	
184	Nowotarski Sfanisław	Wiedeń c. k. Muzeum technologiczne	—	150

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			mie- sięcznie	rocznie lub jedno- razowo
			złr.	złr.
185	Czajkowski Józef	Monachium akademia sztuk pięknych	—	500
186	Fiderkiewicz Władysław	Wiedeń c. k. Muzeum techno- logiczne, oddział elektro-techn.	35	—
187	Popiel Włodzimierz	Monachium akademia sztuk pięknych	—	300
188	Bogucki Stanisław	Mittweida (Saksonia) wyższa szkoła przemysłowa	35	—
189	Kulesza Feliks	Horzyce (Czechy) szkoła kamieniarsko- rzeźbiarska	20	—

Stypendya handlowe.

190	Marcinkowski Czesław	Grac akademia handlowa	—	400
191	Zarzycki Aleksander	Grac akademia handlowa	—	350
192	Godlewski Ernest	Kraków szkoła handlowa	—	350
193	Motal Edward	Grac akademia handlowa	—	300
194	Wesołowski Tadeusz	Kraków niższa szkoła handlowa	—	300

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym stypen- dvsta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			mie- sięcznie	rocznie lub jedno- razowo
			złr.	złr.
195	Sawczak Julian	Grac kurs abiturjentów	—	300
196	Szafranski Jan	Odbycie praktyki w większym domu handlowym	—	500
197	Skrochowski Józef J.	Antwerpia dalsze studia spe- cjalne	—	700
198	Dr. Dniestrzański Stanisław	Wiedeń dalsze studia spe- cjalne	—	300

PRELIMINARZ

wydatków funduszu krajowego

na cele popierania przemysłu w kraju

na rok 1899.

(Rubryka XVI. budżetu krajowego)

zestawiony przez

Komisję krajową dla spraw przemysłowych.

PRELIMINARY

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES

THE SECOND

BY

J. H. BURTON

ESQ.

LONDON

1734

CZEŚĆ I.

PRELIMINARZE

poszczególnych zakładów.

1850

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

1. Biała. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	1898 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	590	590	—	590	Z subwencji tej gmina przeznacza na kurs handlowy kwotę 290 zł.
b) z kasy oszczęd. w Białej	200	200	—	200	
c) od cechu sukienniczego .	40	40	—	40	
d) z Izby handlowo - prze- mysłowej w Krakowie .	400	400	—	400	
e) z Rady powiatowej . . .	200	200	—	200	
f) od Rządu	830	670	—	670	
g) z funduszu krajowego .	830	738	—	738	
h) wkładki uczniów na przy- bory	120	120	—	120	
Razem	3.210	2.958	—	2.958	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	450	450	—	450	Z tego przypada 150 zł. za kierownictwo kursu handlowego.
b) nauka	2.110	2.208	—	2.208	
2. Środki naukowe	300	180	—	180	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne .	120	120	—	120	
— Na urządzenie kursu handlo- wego	230	—	—	—	Odpada z powodu iż kredyt udzielony był na pierwsze urządzenie kursu handlowego.
Razem	3.210	2.958	—	2.958	

2. Bochnia. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	500	500	—	500	
b) od Rządu	490	506	—	506	
c) z funduszu krajowego .	510	506	—	506	
Razem	1.500	1.512	—	1.512	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	1.050	1.062	—	1.062	
2. Środki naukowe	150	150	—	150	
3. Wydatki administracyjn . .	100	100	—	100	
Razem	1.500	1.512	—	1.512	

3. Brody. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1898 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	300	300	—	300	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Izby handlowo-przem.	500	500	—	500	
d) od Rządu	415	400	—	400	
e) z funduszu krajowego	455	400	—	400	
Razem	1.770	1.700	—	1.700	

Rozchód.

1. Płace.

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.210	1.280	—	1.280	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki nakowe	300	160	—	160	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	60	60	—	60	
Razem	1.770	1.700	—	1.700	

4. Brzeżany. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	200	200	—	200
b) od Rady powiatowej	150	150	—	150
c) od Rządu	549	548	—	548
d) z funduszu krajowego	549	548	—	548
Razem	1.448	1.446	—	1.446

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.000	996	—	996	Wedle wynikłości obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	150	150	—	150	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	98	100	—	100	
Razem	1.448	1.446	—	1.446	

5. Buczacz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1898 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	Na podstawie uchwały Rady miejskiej z dnia 30. listopada 1895.
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200	ad b. Na podstawie uchwały Rady po- wiatowej z dnia 26. lutego 1896.
c) od Stowarzyszenia rze- mieślniczego	50	50	—	50	ad c. Na podstawie aktu fundacyjnego z dnia 3. Grudnia 1895.
d) od Rządu	480	550	—	550	
e) z funduszu krajowego	470	550	—	550	
Razem	1.400	1.550	—	1.550	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.068	1.168	—	1.168	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	50	100	—	100	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	82	82	—	82	
Razem	1.400	1.550	—	1.550	

6. Drohobycz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	300	300	—	300	Gmina daje subwencji 400 zł. lecz z tej kwoty pokryte być muszą wydatki na opał i usługę, wynoszące około 100 zł.
b) od Kasy oszczędności	—	25	—	25	
c) od Rady powiatowej	150	150	—	150	
d) od Tow. zaliczkowego	10	10	—	10	
e) od Rządu	607	657	—	657	
f) z funduszu krajowego	608	686	—	686	
Razem	1.675	1.828	—	1.828	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.260	1.408	—	1.408	Więcej wedle potrzeby obliczonej na pod- stawie ilości godzin tudzież z powodu wydatku na egzorty.
2. Środki naukowe	150	150	—	150	
3. Potrzeby kancelaryjne	65	70	—	70	Wedle potrzeby.
Razem	1.675	1.828	—	1.828	

7. Gorlice. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	Wniosek na rok 1899.				Uzasadnienie:
	W roku 1898 prelimi- nowano	Zwy- czajne	Nadzw- yczajne	Razem	
	zł.	zł.	zł.	zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
c) od Tow. zaliczkowego	200	150	—	150	
d) od Izby handlowo-przem.	100	150	—	150	
e) od Rządu	490	438	—	438	
f) z funduszu krajowego	392	438	—	438	
Razem	1.582	1.576	—	1.576	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.032	1.096	—	1.096	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	160	—	160	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	150	120	—	120	
Razem	1.582	1.576	—	1.576	

8. Jarosław. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	250	250	—	250	
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
c) od Rządu	560	635	—	635	
d) z funduszu krajowego	560	535	—	535	
Razem	1.570	1.620	—	1.620	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.100	1.200	—	1.200	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	160	—	160	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	70	60	—	60	
Razem	1.570	1.620	—	1.620	

9. Jasło. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	1898 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Kasy oszczędności	100	100	—	100	
d) od Rządu	500	455	—	455	
e) z funduszu krajowego	498	454	—	454	
Razem	1.198	1.109	—	1.109	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	893	819	—	819	Wedle potrzeby obliczonej na podsta- wie ilości godzin.
2. Środki naukowe	80	60	—	60	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	25	30	—	30	
Razem	1.198	1.109	—	1.109	

10. Kałusz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	100	100	—	100	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Rządu	500	580	—	580	
d) z funduszu krajowego	600	584	—	584	
Razem	1.300	1.364	—	1.364	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	960	1.024	—	1.024	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	40	40	—	40	
Razem	1.300	1.364	—	1.364	

11. Kołomyja. Szkoła uzupełniająca przemysłowo-handlowa.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	1898	Zwy-	Nadzwyczajne	Razem	
	premi- nowano zł.	czajne zł.	czajne zł.	zł.	
Subwencye.					
a) z fund. rzemieślniczego odsetki od kap. 6.000 zł.	336	336	—	336	W myśl uchwały Rady miasta z dnia 31. stycznia 1888, L. 404 gmina po- krywa niedobór, tudzież dostarcza lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi
b) od gminy	450	520	—	520	
c) od Rady powiatowej	150	150	—	150	
d) od Rządu	490	490	—	490	
e) z funduszu krajowego	434	490	—	490	
Razem	1.860	1.986	—	1.986	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	300	300	—	300	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin tudzież z po- wodu wydatku na egzorty.
b) nauka	1.350	1.446	—	1.446	
2. Środki naukowe	150	180	—	180	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	60	60	—	60	
Razem	1.860	1.986	—	1.986	

12. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Kleparzu.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	1.448	838	—	838	Dotowanie pięciu szkół uzup. przemy- słowych w Krakowie, postawiono na równi z przeważną częścią szkół prze- mysłowych w kraju, t. j. że gmina, rząd i kraj poza drobnymi datkami z funduszu Dietla przyczyniać się mają do kosztów utrzymania 1/3 częścią ogólnych wydatków a gmina ponadto obowiązana będzie dostarczać jeszcze bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) z funduszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	834	—	834	
d) z funduszu krajowego	400	838	—	838	
Razem	2.256	2.518	—	2.518	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	180	240	—	240	Więcej z powodu zrównania płacy z kie- rownikami innych szkół równorzęd- nych.
b) nauka	1.920	2.008	—	2.008	
2. Środki naukowe	100	150	—	150	ad 1b) Więcej wedle potrzeby obliczo- nej na podstawie ilości godzin.
3. Wydatki administracyjne	56	120	—	120	
Razem	2.256	2.518	—	2.518	Więcej wedle potrzeby.

13. Kraków. Szkoła przem. uzupeł. w Ogrodzie angielskim.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	1898 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	1.128	702	—	702	
b) z funduszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	702	—	702	
d) z funduszu krajowego	400	702	—	702	
Razem	1.936	2.114	—	2.114	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	180	240	—	240	Więcej z powodu zrównania płacy z kierownikami innych szkół równorzędnych.
b) nauka	1.600	1.704	—	1.704	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	56	70	—	70	Więcej wedle potrzeby.
Razem	1.936	2.114	—	2.114	

14. Kraków. Szkoła przem. uzupeł. na Smoleńsku.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	940	663	—	663	
b) z funduszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	624	—	624	
d) z funduszu krajowego	400	663	—	663	
Razem	1.748	1.958	—	1.958	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	180	240	—	240	
b) nauka	1.312	1.568	—	1.568	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	56	50	—	50	Wedle potrzeby.
Razem	1.748	1.958	—	1.958	

15. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Kaźmierzu.

Przychód.	W roku 1898 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.		Razem zł.	Uzasadnienie :
		Zwy- czaj.e zł.	Nadzw- yczajne zł.		
Subwencye:					
a) od gminy	1.238	608	—	608	
b) z fundhszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	608	—	608	
d) z funduszu krajowego	400	608	—	608	
Razem	2.046	1.832	—	1.832	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	180	240	—	240	
b) nauka	1.680	1.392	—	1.392	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	130	150	—	150	Wedle potrzeby.
3, Wydatki administracyjne	56	50	—	50	
Razem	2.046	1.832	—	1.832	

16. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Dajworze.

Przychód.					
Przychód.	W roku 1898 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.		Razem zł.	Uzasadnienie :
		Zwy- czaj.e zł.	Nadzw- yczajne zł.		
Subwencye:					
a) od gminy	832	624	—	624	Gmina miasta pokrywa niedobór i do- starcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) z funduszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	624	—	624	
d) z funduszu krajowego	400	624	—	624	
Razem	1.640	1.880	—	1.880	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	180	240	—	240	
b) nauka	1.280	1.488	—	1.488	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	80	52	—	52	Mniej wedle potrzeby.
Razem	1.640	1.880	—	1.880	

17. Krosno. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.		Razem	Uzasadnienie:
	1898	Zwy-	Nadzw- yczajne		
	prelimi- nowano	czajne	yczajne	zł.	
	zł.	zł.	zł.	zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	250	250	—	250	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Rządu	620	624	—	624	
d) z funduszu krajowego	620	622	—	622	
Razem	1.590	1.596	—	1.596	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.210	1.216	—	1.216	Wedle potrzeby obliczonej na podsta- wie ilości godzin.
2. Środki naukowe	120	100	—	100	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	60	80	—	80	
Razem	1.590	1.596	—	1.596	

18. Łańcut. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	120	120	—	120
b) od Rady powiatowej	150	150	—	150
c) od Rządu	450	455	—	455
d) z funduszu krajowego	460	456	—	456
Razem	1.180	1.181	—	1.181

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	120	120	—	120	
b) nauka	890	891	—	891	Wedle potrzeby obliczonej na podsta- wie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	70	70	—	70	
Razem	1.180	1.181	—	1.181	

19. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. św. Anny.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	1898 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	480	654	—	654	Gmina miasta pokrywa 1/3 część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	480	654	—	654	
c) z funduszu krajowego	480	654	—	654	
Razem	1.440	1.962	—	1.962	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	240	240	—	240	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin. } Wedle potrzeby.
b) nauka	880	1.332	—	1.332	
2. Środki naukowe	300	360	—	360	
3. Wydatki administracyjne	20	30	—	30	
Razem	1.440	1.962	—	1.962	

20. Lwów. Szkoła przem. uzupełn. im. św. Antoniego.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	454	641	—	641	Gmina miasta pokrywa 1/3 część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	454	640	—	640	
c) z funduszu krajowego	454	642	—	642	
Razem	1.362	1.923	—	1.923	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	240	240	—	240	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin. } Więcej wedle potrzeby.
b) nauka	800	1.293	—	1.293	
2. Środki naukowe	300	360	—	360	
3. Wydatki administracyjne	22	30	—	30	
Razem	1.362	1.923	—	1.923	

21. Lwów. Szkoła przem. uzupełn im. Czackiego.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.		Razem	Uzasadnienie:
	1898	Zwy-	Nadzwyczajne		
	prelimi- nowano	czajne	czajne		
	zł.	zł.	zł.	zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	454	630	—	630	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wydatków tudzież dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	454	630	—	630	
c) z funduszu krajowego	454	630	—	630	
Razem	1.362	1.890	—	1.890	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	800	1.280	—	1.280	
2. Środki naukowe	300	340	—	340	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	32	30	—	30	
Razem	1.362	1.890	—	1.890	

22. Lwów. Szkoła przem. uzupełn. im. Elżbiety.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	480	484	—	484	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wydatków tudzież dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	480	484	—	484	
c) z funduszu krajowego	480	484	—	484	
Razem	1.440	1.452	—	1.452	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	880	892	—	892	
2. Środki naukowe	300	300	—	300	
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20	
Razem	1.440	1.452	—	1.452	

23. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Konarskiego.

Przychód.	W roku 1898	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
	prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	480	484	—	484	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	480	484	—	484	
c) z funduszu krajowego	480	484	—	484	
Razem	1,440	1,452	—	1,452	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240	Wedle potrzeby obliczonej na podsta- wie ilości godzin.
b) nauka	880	892	—	892	
2. Środki naukowe	300	300	—	300	
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20	
Razem	1,440	1,452	—	1,452	

24. Lwów. Szkoła przem. uzupełniająca im. św. Marcina.

Przychód.

Subwencya:

a) od gminy	454	641	—	641	Gmina miasta pobrywa $\frac{1}{3}$ część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	454	640	—	640	
c) z funduszu krajowego	454	642	—	642	
Razem	1,362	1,923	—	1,923	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	800	1,293	—	1,293	
2. Środki naukowe	300	360	—	360	
3. Wydatki administracyjne	22	30	—	30	Więcej wedle potrzeby.
Razem	1,362	1,923	—	1,923	

25. Lwów. Szkoła przem. uzupełn. im. A. Mickiewicza.

Przychód.	W roku 1898 premi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	660	664	—	664	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wy- datków tudzież dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	660	664	—	664	
c) z funduszu krajowego	660	664	—	664	
Razem	1.980	1.992	—	1.992	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	1.360	1.372	—	1.372	
2. Środki naukowe	350	350	—	350	
3. Wydatki administracyjne	30	30	—	30	
Razem	1.980	1.992	—	1.992	

26. Lwów Szkoła przemysłowa uzup. im Piramowicza.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	480	484	—	484	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wy- datków tudzież dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	480	484	—	484	
c) z funduszu krajowego	480	484	—	484	
Razem	1.440	1.452	—	1.452	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	880	892	—	892	
2. Środki naukowe	300	300	—	300	
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20	
Razem	1.440	1.452	—	1.452	

27. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Staszica.

Przychód.	Wniosek na rok 1899.				Uzasadnienie:
	W roku 1898 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	480	654	—	654	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	480	654	—	654	
c) z funduszu krajowego	480	654	—	654	
Razem	1.440	1.962	—	1.962	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	240	240	—	240	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin
b) nauka	880	1.332	—	1.332	
2. Środki naukowe	300	360	—	360	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	20	30	—	30	
Razem	1.440	1.962	—	1.962	

28 Lwów. Izraelska Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Bernsteina.

Przychód.

Subwencye:					
a) z fund. Marka Bernsteina	1.345	1.350	—	1.350	
b) od zbioru izraelskiego	100	100	—	100	
c) od Rządu	485	500	—	500	
d) z funduszu krajowego	485	500	—	500	
Razem	2.415	2.450	—	2.450	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	1.432	1.438	—	1.438	
2. Lokal, opał i oświetlenie	340	340	—	340	
3. Usługa	68	72	—	72	
4. Środki naukowe	150	200	—	200	
5. Wydatki administracyjne	125	100	—	100	
Razem	2.415	2.450	—	2.450	

29. Myślenice. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1898 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
2. Subwencye:					
a) od gminy	—	200	—	200	
b) od Rady powiatowej	—	200	—	200	
c) od Rządu	—	422	—	422	
d) z funduszu krajowego	800	422	—	422	
Razem	800	1.244	—	1.244	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	800	200	—	200	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka		864	—	864	
2. Środki naukowe		120	—	120	
3. Wydatki administracyjne		60	—	60	
Razem	800	1.244	—	1.244	

30 Nowy Sącz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	200	200	—	200
b) od Rady powiatowej	300	300	—	300
c) od Kasy oszczędności	200	200	—	200
d) od Dyrekcji c. k. kolei państwowej	200	200	—	200
e) od Rządu	520	681	—	681
f) z funduszu krajowego	560	681	—	681
g) od Izby handlowo przemysłowej w Krakowie	100	100	—	100
Razem	2.080	2.362	—	2.362

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	250	250	—	250	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	1.430	1.712	—	1.712	
2. Środki naukowe	250	250	—	250	
3. Wydatki kancelaryjne	150	150	—	150	
Razem	2.080	2.362	—	2.362	

31. Nowy Targ. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	1898	Zwy-	Nadzw- czajne	Razem	
	prelimi- nowano	czajne	czajne		
	zł.	zł.	zł.	zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	100	100	—	100	
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
c) od Stow. przem. i rękodz.	50	50	—	50	
d) od Tow. zaliczkowego	72	72	—	72	
e) od Rządu	549	579	—	579	
f) z funduszu krajowego	549	591	—	591	
Razem	1.520	1.592	—	1.592	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.140	1.212	—	1.212	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	120	120	—	120	
3. Potrzeby kancelaryjne	60	60	—	60	
Razem	1.520	1.592	—	1.592	

32. Podgórze. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
1. Subwencye:					
a) od gminy	465	465	—	465	Gmina zobowiązała się przyczynić subwencję w ogólności $\frac{1}{3}$ ogólnych kosztów utrzymania szkoły tudzież dostarczać lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rady powiat. w Wieliczce	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	460	505	—	505	
d) z funduszu krajowych	480	505	—	505	
Razem	1.455	1.525	—	1.525	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	1.075	1.075	—	1.075	
2. Środki naukowe	130	200	—	200	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	50	50	—	50	
Razem	1.455	1.525	—	1.525	

33. Przemysł Szkoła przem. uzupełniająca w śródmieściu.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	1898	Zwy-	Nadzw-	Razem	
	prelimi-	czaj.e	czajne	zł.	
	nowauo	zł.	zł.	zł.	
	zł.				
1. Subwencye:					
a) od gminy	409	500	—	500	
b) od Rady powiatowej	300	300	—	300	
c) od c. k. Rządu	480	480	—	480	
d) z funduszów krajowych	451	428	—	428	
Razem	1.640	1.658	—	1.658	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.240	1.258	—	1.258	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	160	160	—	160	
3. Wydatki administracyjne	40	40	—	40	
Razem	1.640	1.658	—	1.658	

34. Przemysł. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na przedmieściu lwowskiem.

Subwencye:

a) od gminy	—	200	—	200
b) od Rządu	480	585	—	585
c) z funduszu krajowego	416	507	—	507
Razem	896	1.292	—	1.292

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	100	150	—	150	
b) nauka	736	992	—	992	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	50	120	—	120	Więcej z powodu otwarcia II. klasy kursu przemysłowego.
3. Wydatki administracyjne	10	30	—	30	
Razem	896	1.292	—	1.292	

35. Rzeszów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1898		Wniosek na rok 1899.		Uzasadnienie:
	prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	140	140	—	140	Oprócz tego kosztą usługi, opału oświetlenia wynoszące około 100 zł. ponosi gmina.
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Kasy oszczędności	100	100	—	100	
d) z funduszu Towarnickiego	150	150	—	150	
e) od Rządu	615	635	—	635	
f) z funduszu krajowego	695	635	—	635	
Razem	1.800	1.760	—	1.760	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	250	250	—	250	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin. Wedle potrzeby.
b) nauka	1.190	1.190	—	1.190	
2. Środki naukowe	300	250	—	250	
3. Wydatki administracyjne	60	70	—	70	
Razem	1.800	1.760	—	1.760	

36. Sambor. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od Rady powiatowej	100	100	—	100	Gmina zobowiązana jest do bezpłatnego dostarczenia lokalu, opału, oświetlenia i usługi, a nadto przyczyniać się na subwencya roczna w kwocie 100 zł. (LW. 48.423/1890).
b) od gminy	150	150	—	150	
c) od c. k. Rządu	606	635	—	635	
d) z funduszu krajowego	629	661	—	661	
Razem	1.485	1.546	—	1.546	

Rozchód.

1. Płace.

a) kierownictwo	260	260	—	260	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin. ad 2. Więcej wedle potrzeby.
b) nauka	1.075	1.116	—	1.116	
2. Środki naukowe	110	130	—	130	
3. Wydatki administracyjne	40	40	—	40	
Razem	1.485	1.546	—	1.546	

37. Sanok. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1898		Wniosek na rok 1899.		Uzasadnienie:
	prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	368	368	—	368	
b) od Rządu	516	576	—	576	
c) z funduszu krajowego	508	576	—	576	
Razem	1.392	1.520	—	1.520	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	992	1.120	—	1.120	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	120	120	—	120	
3. Wydatki administracyjne	80	80	—	80	
Razem	1.392	1.520	—	1.520	

38. Stanisławów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	300	300	—	300	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	W myśl uchwały Rady powiatowej z dnia 14. października 1891. l. 1835 (l.W. 45 870/91).
c) od Kasy oszczędności	150	150	—	150	
d) od Rządu	650	948	—	948	
e) z funduszu krajowego	908	898	—	898	
f) od gminy izraelskiej	—	50	—	50	
Razem	2.108	2.446	—	2.446	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	1 628	1.996	—	1.996	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	150	100	—	100	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	30	50	—	50	
Razem	2.108	2.446	—	2.446	

39. Stary Sącz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	300	300	—	300	
b) od Rady powiatowej w Nowym Sączu	150	150	—	150	
c) od Izby handlowo prze- mysłowej w Krakowie	100	100	—	100	
d) od Rządu	557	447	—	447	
e) z funduszu krajowego	557	447	—	447	
Razem	1.664	1.444	—	1.444	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.184	1.024	—	1.024	Mniej wedle potrzeby obliczonej na pod- stawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	180	120	—	120	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	100	100	—	100	
Razem	1.664	1.444	—	1.444	

40. Sądowa Wisznia. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	50	50	—	50	
b) z Rady powiatowej	50	50	—	50	
c) od Rządu	495	510	—	510	
d) z funduszu krajowego	505	510	—	510	
e) od WP. Włodz. Siron- czaka c. k. notaryusza	100	100	—	100	
Razem	1.200	1.220	—	1.220	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	150	150	—	150	
b) nauka	900	900	—	900	Wedle potrzeby obliczonej na podsta- wie ilości godzin.
2. Środki naukowe	80	100	—	100	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne	70	70	—	70	
Razem	1.200	1.220	—	1.220	

41. Stryj. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	1898	Zwy-	Nadzw- yczajne	Razem	
	prelimi- nowano	yczajne	yczajne	Razem	
	zł.	zł.	zł.	zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	300	300	—	300	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Tow. zaliczkowego	100	100	—	100	
d) od Zarz. c. k. kolei państ.	200	200	—	200	
e) od Rządu	400	467	—	467	
f) z funduszu krajowego	534	467	—	467	
Razem	1.634	1.634	—	1.634	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	250	250	—	250	
b) nauka	1.184	1.184	—	1.184	Wedle potrzeby obliczonej na pod-
2. Środki naukowe	150	150	—	150	stawie ilości godzin.
3. Wydatki administracyjne	50	50	—	50	
Razem	1.634	1.634	—	1.634	

42. Tarnopol. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	448	448	—	448	
b) od Rady powiatowej	50	50	—	50	
c) od Rządu	610	561	—	561	
d) z funduszu krajowego	592	555	—	555	
e) od Izby handl. w Brodach	100	100	—	100	
Razem	1.800	1.714	—	1.714	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.320	1.234	—	1.234	Mniej wedle potrzeby obliczonej na
2. Środki naukowe	200	200	—	200	podstawie ilości godzin.
3. Wydatki administracyjne	80	80	—	80	
Razem	1.800	1.714	—	1.714	

43. Tarnów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
	1898 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
c) od Kasy oszczędności	150	150	—	150	
d) od Rządu	560	578	—	578	
e) z funduszu krajowego	660	578	—	578	
Razem	1.970	1.906	—	1.906	

Rozchód.

1. Płace.

a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	1.460	1.396	—	1.396	Mniej wedle potrzeby obliczonej na pod- stawie ilości godzin.
2. Środki nakowe	150	150	—	150	
3. Wydatki administracyjne	60	60	—	60	
Razem	1.970	1.906	—	1.906	

44. Wadowice. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	400	400	—	400
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100
c) od Kasy oszczędności	200	200	—	200
d) od Rządu	505	481	—	481
e) z funduszu krajowego	465	481	—	481
Razem	1.670	1.662	—	1.662

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1280	1.312	—	1.312	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	90	50	—	50	Mniej wedle potrzeby.
Razem	1.670	1.662	—	1.662	

45. Wieliczka. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1898 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej	50	50	—	50	
c) od Rządu	375	416	—	416	
d) z funduszu krajowego	425	416	—	416	
Razem	1.250	1.282	—	1.282	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	900	932	—	932	Wiecej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	50	50	—	50	
Razem	1.250	1.282	—	1.282	

46. Żółkiew. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	300	300	—	300	
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
c) od Rządu	436	436	—	436	
d) z funduszu krajowego	438	438	—	438	
Razem	1.374	1.374	—	1.374	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	150	150	—	150	
b) nauka	1.024	1.024	—	1.024	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	130	130	—	130	
3. Wydatki administracyjne	70	70	—	70	
Razem	1.374	1.374	—	1.374	

47. Żywiec. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1898 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	Rada gminna uchwałą z dnia 29. listo- pada 1895 obowiązała się dostarczyć bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi tudzież przyczyniać się do kosztów utrzymania kwotą 200 zł. rocznie (L. W. 27.040/96). <i>ad b)</i> Na mocy zobowiązania z dnia 28. lutego 1896 L. 239 (L. W. 27.040/96).
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
b) od Rządu	650	740	—	740	
c) z funduszu krajowego	760	740	—	740	
Razem	1.710	1.780	—	1.780	

Rozchód.

1. Pła ce:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	Więcej z powodu otwarcia I. klasy kursu przemysłowego tudzież wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilo- ści godzin.
b) nauka	1.300	1.370	—	1.370	
2. Środki naukowe	150	150	—	150	
3. Wydatki administracyjn	60	60	—	60	
Razem	1.710	1.780	—	1.780	

II. Szkoły fachowe i warsztaty naukowe.

A. Szkoły dla wyrobów z drzewa i łożyny.

48. Czerwona Wola. Szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1896	—	510	—	—	—	
1. Ze sprzedaży:						
a) wyrobów szkolnych	1.500	921	1.500	—	1.500	
— materiału i inne	—	461	—	—	—	
2. Subwencje:						
a) od Rady powiatowej	200	200	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	1.000	700	1.000	—	1.000	
c) z funduszków krajowych	1.000	700	1.000	—	1.000	
Razem	3.700	3.492	3.700	—	3.700	
Rozchód.						
1. Pła ce:						
a) nauczyciela	600	500	600	—	600	
b) kosztu nadzoru	150	127	150	—	150	
2. Lokal	—	—	—	—	—	Lokalu dostarcza bezpłatnie J. O. Książę Jerzy Czartórski.
3. Opał ,	190	159	190	—	190	
4. Oświetlenie	50	31	50	—	50	
5. Farba, trzcina, gwoździe ect.	200	1.015	200	—	200	
6. Materiał surowy	900		900	—	900	
7. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	200	61	200	—	200	
8. Rozmaite inne wydatki	150	157	150	—	150	
9. Wynagrodzenie uczniów	920	635	920	—	920	
10. Wydatki kancelaryjne	40	28	40	—	40	
11. Na zapomogi uczniom i przy- bory dla abiturientów	300	415	300	—	300	
Razem	3.700	3.128	3.700	—	3.700	

49. Dżurów. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikoś w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zaliczka z r. 1896 na ma- teryał	—	100	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	900	664	1.000	—	1.000	Więcej z powodu rozwoju szkoły i wzro- stu produkeyi.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej	150	263	150	—	150	W myśl uchwały liady powiatowej w Sniatynie z dnia 24. marca 1892 (LW. 16.391/92), która oprócz 150 zł. dostarcza pomieszczenia dla szkoły i pomieszkania dla instruktora.
b) od c. k. Rządu	500	452	521	—	521	
c) z funduszów krajowych	582	452	521	—	521	
Razem	2.132	1.931	2.192	—	2.192	

Rozchód.

1. Płace:

Instruktor	540	480	540	—	540	
2. Utrzymanie lokalu	180	—	—	—	—	Lokalu dostarcza bezpłatnie Wydział powiatowy.
3. Opał	50	63	70	—	70	Więcej z powodu obszerniejszego lokalu.
4. Oświetlenie	26	13	26	—	26	
5. Usługa	36	—	36	—	36	
6. Materiał	300	596	500	—	500	Więcej z powodu jak poz.: 1 dochodów.
7. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	50	8	60	—	60	Więcej wedle rzeczywistej potrzeby.
8. Rozmaite wydatki admini- stracyjne i kancelaryjne	100	42	110	—	110	
9. Wynagrodzenie uczniów	850	729	850	—	850	
Razem	2.132	1.931	2.192	—	2.192	

50. Rudki. Szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wyni- kłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Razem zł.	Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem		
Zapas kasowy z r. 1896	—	63	—	—	—		
1. Ze sprzedaży wyrobów	1.200	868	1.200	—	1.200		
2. Subwencje:							
a) od Rady powiatowej	305	200	305	—	305	Wliczono tu dobrowolne zobowiązanie pp. Mieczysława Lewickiego, hr. K. Ł. nekorońskiego, Ludwika bar. Brückmana i Albina Rayskiego.	
b) od c. k. Rządu	400	390	465	—	465		
c) z funduszy krajowych	595	399	465	—	465		
Razem	2.500	1.920	2.435	—	2.435		
Rozchód.							
1. Płace:							
a) instruktor	600	540	600	—	600		
b) admistrador	120	120	120	—	120		
2. Wynajem lokalu	5	17	25	—	25	Więcej z powodu potrzeby bielienia naprawy budynku.	
3. Opał	100	90	100	—	100		
4. Oświetlenie	20	22	20	—	20		
5. Usługa	36	—	36	—	36		
6. Materyał	800	458	800	—	800		
7. Wynagrodzenie uczniów	600	33	600	—	600		
8. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	150	492	50	—	50	Mniej z powodu iż odpada kredyt nad- zwyczajny na maszynę.	
9. Rozmaite inne wydatki i kan- celaryjne	69	21	84	—	84	Więcej wedle potrzeby.	
— Zaliczka Komitetowi na ma- szynę	—	127	—	—	—		
Razem	2.500	1.920	2.435	—	2.435		

51. Skołyszyn. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwylona na rok 1898 zł.	Wy-nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy-czajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1896	—	22	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	571	800	—	800	Więcej z powodu wzrostu produkeji wskutek większej ilości uczniów.
2. Subwencye:						
— od Rady powiatowej	—	120	—	—	—	
a) od c. k. Rządu	500	500	600	—	600	
b) z funduszków krajowych	1.125	1.050	1.000	35	1.035	
Razem	2.225	2.263	2.400	35	2.435	
Rozchód.						
1. Płace:						
a) instruktor	600	420	480	—	480	
b) nauczyciel przedmiotów pomocn.	180	180	180	—	180	
c) administrator	120	120	120	—	120	
2. Wynajem lokalu	—	—	—	—	—	Nie prelininuje się, gdyż szkoła mieści się w odstąpionym na ten cel budynku przez WPana Stanisława Kłobasę.
3. Usługa	35	18	35	—	35	
4. Opał	65	41	65	—	65	
5. Oświetlenie	25	21	25	—	25	
6. Materiał	420	811	600	—	600	} Więcej z powodu jak poz.: 1 doch.
7. Wynagrodzenie uczniów	360	212	600	—	600	
8. Środki naukowe	150	76	50	—	50	Mniej gdyż odpada kredyt nadzwyczajny na urządzenie plantacyi łożyny.
9. Uzupełnienie inwentarza	100	114	80	—	80	
10. Ubezpieczenie budynku i inwentarza	40	21	45	—	45	} Więcej wedle potrzeby.
11. Rozmaite wydatki administracyjne i kancelaryjne	50	229	120	—	120	
12. Na naprawę budynku	80	—	—	35	35	Kredyt na naprawę dachu i sufitu nad magazynem odpada a natomiast wstawa się na naprawę pieca.
Razem	2.225	2.263	2.400	35	2.435	

52. Strychańce. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona w roku 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	150	—	800	—	800	Więcej z powodu wzrostu produkcji wskutek większej ilości uczniów.
2. Subwencje:						
a) od gminy	66	—	66	—	66	Gmina Strychańce i Dołhe dają po 33 zł.
b) od Rady powiatowej	100	—	200	—	200	
c) od c. k. Rządu	450	—	600	—	600	
d) z funduszków krajowych	484	—	852	—	852	
Razem	1.250	—	2.518	—	2.518	

Rozchód.

2. Płace:						
a) instruktor	480	—	588	—	588	Więcej z powodu zwiększonej czynności.
b) administrator	120	—	150	—	150	} Z powodu że spodziewaną jest liczba uczniów około 40-tu.
c) pomocnik instruktora	—	—	300	—	300	
2. Wynajem lokalu	—	—	250	—	250	Lokalu na szkołę dostarcza bezpłatnie JW. Pani Sydonia z hr. Mysłowskich Pięńczykowska, wstawiony zaś kredyt służyć ma na donajęcie lokalu z powodu większej liczby uczniów i konieczności izby na sypialnię dla zamiejscowych.
3. Opał	50	—	100	—	100	
4. Oświetlenie	14	—	24	—	24	
5. Usługa	36	—	36	—	36	ad poz. 3. i 4. Więcej z powodu jak poz. 2.
6. Materiał	200	—	600	—	600	Więcej wskutek zwiększonej produkcji jak poz. 1. doch.
7. Środki naukowe i uzupeł- nienie inwentarza	100	—	50	—	50	Mniej wedle potrzeby.
8. Wynagrodzenie uczniów	200	—	300	—	300	Więcej z powodu jak poz. 6.
9. Rozmaite inne wydatki	50	—	120	—	120	Więcej wedle potrzeby.
Razem	1.250	—	2.518	—	2.518	

53. Wojsław. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1896.	—	50				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	800	195	860	—	860	Więcej z powodu wzrostu produkcji.
2. Subwencye.						
a) od Rady powiatowej	200	—	200	—	200	W myśl uchwały Rady powiatowej w Śniatynie z dnia 17. sierpnia 1896 L. 966. (LW. 54.044/96.)
b) od c. k. Rządu	480	450	500	—	500	
c) od Wgo Pana Stefana Sękowskiego	50	50	50	—	50	Oprócz gotówki w kwocie 50 zł. do- starcza WP. Sękowski lokalu, opa- łu, oświetlenia i usługi.
d) z funduszków krajowych	470	485	470	500	970	
Razem	2.000	1.230	2.080	500	2.580	

Rozchód.

1. Płace:

a) instruktor	540	540	540	—	540	
b) administrator	100	60	100	—	100	
c) nauczyciel pomocniczy	—	—	120	—	120	Z powodu większej ilości uczniów.
2. Usługa	60	—	60	—	60	
3. Materiał	700	297	700	—	700	
4. Wynagrodzenie uczniów	500	78	400	—	460	Mniej wedle potrzeby.
5. Środki naukowe i uzupełnie- nte inwentarza	50	188	50	—	50	
6. Rozmaite inne wydatki	50	67	50	—	50	
7. Budowa szopy i magazynu	—	—	—	500	500	Z powodu koniecznej potrzeby, gdyż niema gdzie umieszczać zapasów materiału i wyrobów.
Razem	2.000	1.230	2.080	500	2.580	

54 Zator. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.		Razem zł.	Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzwyczajne zł.		
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	400	328	500	—	500	Więcej z powodu wzrostu produkcji.
2. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	100	—	100	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi. Lokal ten jednakże jest nieodpowiedni na szkołę, zachodzi więc potrzeba wynajęcia innego lokalu a wówczas szkoła mogłaby odnając obecny, za czynszem wstawionym 100 zł.
b) od Rady powiatowej	100	100	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	600	600	600	—	600	
d) z funduszków krajowych	660	600	680	—	680	
Razem	1.760	1.628	1.980	—	1.980	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	600	600	600	—	600	
b) pomieszkanie dla instru- ktora	100	100	100	—	100	
c) administrator	90	90	100	—	100	Więcej z powodu zwiększonej czynno- ści.
d) nauczyciel rysunków i ra- chunkowości	60	—	120	—	120	
2. Wynajem lokalu	—	—	260	—	260	Z powodu koniecznej potrzeby wynaje- cia innego lokalu jak poz. 2 a) do- chodów.
3. Materiał	450	548	440	—	440	Mniej wedle potrzeby.
4. Wynagrodzenie uczniów	260	177	220	—	220	Mniej z powodu iż odpada zakupno maszyny.
5. Uzupełnienie inwentarza	135	42	75	—	75	
6. Środki naukowe	20	40	30	—	30	} Wedle potrzeby.
7. Rozmaite inne i wydatki kancelaryjne	45	31	35	—	35	
Razem	1.760	1.628	1.980	—	1.980	

55. Grybów. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wnłosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	1.200	1.836	1.800	—	1.800	Więcej z powodu znacznej ilości zamówień i na podstawie wynikłości z r. 1897.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu opału, oświetlenia i usługi.
a) od Rady powiatowej	100	100	100	—	100	
b) od c. k. Rządu	1.350	1.300	1.350	—	1.350	
c) z funduszków krajowych	2.300	1.532	1.940	500	2.440	
Razem	4.950	4.768	5.190	500	5.690	
Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierownik	1.000	560	1.000	—	1.000	
b) administrator	300	300	300	—	300	
c) nauczyciel	250	250	250	—	250	
d) katecheta	50	75	50	—	50	
e) przodownik kołodziejski	540	390	540	—	540	
f) przodownik kowalski	600	600	600	—	600	
2. Materiał kołodziejski	600	1.053	800	—	800	Więcej z powodu, znaczniejszej produkcji jak poz. 1. doch.
3. Dostawa materiałów	50		50	—	50	
4. Środki naukowe	120	119	120	—	120	
5. Narzędzia warsztatowe	100	103	100	—	100	
6. Zakupno żelaza	600	—	600	—	600	
7. " węгля i koksu	160	620	160	—	160	
8. Asekuracja budynków wła- snych, materiałów i wyrobów	100	46	100	—	100	
9. Wynagrodzenie uczniów za za robotę	360	289	400	—	400	Więcej z powodu jak poz. 2.
10. Rozmaite wydatki	120	363	120	—	120	
11. Na rozszerzenie kuźni	—	—	—	500	500	Z powodu koniecznej potrzeby gdyż obecna kuźnia o przestrzeni 36m ² i o jednym ognisku nie jest w stanie pomieścić 15. uczniów i przodownika.
Razem	4.950	4.768	5.190	500	5.690	

56. Grzymałów. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski.

Przychód.	Ewolu- nelwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.		Razem zł.	Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.		
Zapas kasowy z r. 1896	—	47	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	4.200	5.795	5.700	—	5.700	Więcej na podstawie wyników za r. 1897.
2. Su b w e n c y e :						
a) od Rady powiatowej	500	300	500	—	500	
b) od c. k. Rządu	1.550	1.550	1.550	—	1.550	
c) z funduszów krajowych	2.060	1.580	1.610	—	1.610	
Razem	8.310	9.272	9.360	—	9.360	
Rozchód.						
1. P ł a c e :						
a) instruktor kierujący i nau- czyciel rysunków	840	770	840	—	840	
b) dodatek na pomieszka- nie dla kierownika	—	—	160	—	160	Uzupełnienie niezbędne gdyż dla kie- rownika niema pomieszkania w za- kładzie.
c) instruktor kowalski	600	540	600	—	600	
d) przodownik kołodziejski	540	634	540	—	540	
e) pomocnik kowalski	360	650	420	—	420	Więcej z powodu koniecznej potrzeby.
f) administrator i nauczy- ciel nauk. dopełn.	600	433	720	—	720	Więcej z uwagi na konieczność wyszu- kania kandydata, któryby mógł u- dzielać pomocy w nauce rysunków.
2. Utrzymanie lokalu	50	98	100	—	100	Więcej z powodu kosztów konserwacji budynków.
3. Opał	70	82	70	—	70	
4. Oświetlenie	40	—	40	—	40	
5. Usługa	120	120	120	—	120	
6. Materiał kołodziejski	850	327	600	—	600	
7. Zakupno żelaza	1.200	2.135	1.450	—	1.450	
8 " koku	150	198	250	—	250	
9. Środki naukowe i uzupeł- nienie inwentarza	400	517	500	—	500	
10. Ubezpieczenie budynków własnych, materiałów i in- wentarza	40	24	50	—	50	Więcej wedle potrzeby.
11. Uczniom za robotę	1.200	947	1.200	—	1.200	
12. Lakiernik, tapicer i mate- ryał	800	1.571	1.500	—	1.500	Więcej z powodu większej ilości zamó- wień na wyroby zupełnie wykonane.
13. Rozmaite inne wydatki	200	126	200	—	200	
— Na pokrycie dalszych ko- szków budowy	250	100	—	—	—	
Razem	8.310	9.272	9.360	—	9.360	

57. Kamionka strumiłowa. Krajowa szkoła kołdziejska. i ciesielska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych:						
a) kołdziejsko-kowalskich	4.030	3.271	4 600	—	4.600	Dochód ze sprzedaży pokrywać ma przedewszystkiem koszta produkcji i j. materiału i robocizny.
b) ciesielskich	100		200	—	200	
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	1.400	1.400	1.400	—	1 400	
b) z funduszków krajowych	4.116	3.982	4 096	—	4 096	
Razem	9.646	8.653	10.296	—	10.296	
Rozchód.						
1. P ł a c e:						
a) kierownik	1.500	1.200	1.500	—	1.500	
b) nauczyciel fachowy ry- sunków	1.000	667	1.000	—	1.000	
c) katecheta obrz. rz. kat.	50	50	50	—	50	
d) katecheta obrz. gr. kat.	50	50	50	—	50	
e) nauczyciel	180	165	180	—	180	
f) przodownik kołdziejski	600	600	600	—	600	
g) instruktor ciesielstwa .	600	600	600	—	600	
h) majster kowalski	720	600	720	—	720	
i) pomocnik kowalski . . .	—	432	240	—	240	Więcej z powodu większej ilości uczniów.
k) " kołdziejski	450	—	300	—	300	
2. Wynajem budynku i aseku- racya	350	412	600	—	600	Więcej z powodu podwyższenia czynszu przez gminę.
3. Opał	90	55	100	—	100	Więcej wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	80	46	80	—	80	
5. Usługa	96	96	96	—	96	
6. Materiał drzewny z dostawą	800	646	800	—	800	
7. Środki naukowe, przybory do rysowania i pisania i u- zupełnienie inwentarza . .	400	320	400	—	400	
8. Wydatki administracyjne i kancelacyjne	200	382	200	—	200	
9. Zakupno żelaza z dostawą	1.200	922	1.400	—	1.400	
10. " węgla i koksu	300	218	300	—	300	
11. Uczniom IV. roku za wyro- by bednarskie i kołdziejskie	480	209	480	—	480	
12 Za wyplatanie, lakierowanie i tapicerowanie wózków . .	500	932	600	—	600	
— Dostawa materiałów drze- wnych	—	51	—	—	—	Odpada z powodu, iż wydatek ten wli- czono pod poz.:6.
Razem	9.646	8.653	10.296	—	10.296	

58. Stanisławów. Krajowa szkoła stolarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wynikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Zesprzedaży wyrobów szkol- nych	1.200	1.773	1.800	—	1.800	Więcej z powodu rozwoju szkoły i wzro- stu produkcji.
2. Subwencye:						
a) od gminy	800	800	800	—	800	
b) od Rady powiatowej	100	100	100	—	100	
c) z Kasy oszczędności	200	200	200	—	200	
d) od c. k. Rządu	1 000	1.000	1.200	—	1.200	
e) z funduszków krajowych	3.790	2.419	3.390	—	3.390	
Razem	7.090	6.292	7.490	—	7.490	
Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierownik i nauczyciel fachowy	1.200	960	1.300	—	1.300	Więcej z powodu przypadającego I do- datku pięcioletniego od 1. stycz. 1899 w kwocie 100 zł.
b) dodatek na pomieszkanie dla kierownika	240	240	240	—	240	
c) nauczyciel snycerstwa	420	400	420	—	420	
d) wermistrz stolarstwa	—	—	420	—	420	} Z powodu koniecznej potrzeby wskutek wzmagającej się ilości uczniów.
e) nauczyciel rysunków od- ręcznych	—	—	420	—	420	
f) nauczyciel stylistyki, nie- mieckiego i polskiego	240	182½	360	—	360	
g) nauczyciel rachunków	120	81½	360	—	360	} Więcej z powodu niemożności utrzy- mania za niższem wynagrodzeniem.
h) pomocnik stolarstwa	300	300	360	—	360	
i) „ tokarstwa	300	180	360	—	360	
k) katecheta	50	50	50	—	50	
2. Wynajem lokalu	1.200	883	1.200	—	1.200	
3. Opał	150	95	150	—	150	
4. Oświetlenie	75	51	80	—	80	Więcej wedle potrzeby.
5. Usługa	180	170	180	—	180	
6. Materyał	700	652	500	—	500	Mniej z powodu iż odpada kredyt nad- zwyczajny na materyał zapasowy.
7. Środki naukowe dla szkoły i uczniów	250	159	250	—	250	ad 8) Więcej na podstawie wynikłości roku 1897. Z pozycyi tej pokrywane są wydatki na bajcy, farby, oleje, zamki, okucia i inne rzeczy potrzebne do wykończenia robót.
8. Rozmaite innewydatki i środ- ki pomocnicze	265	420	400	—	400	
9. Wynagrodzenie uczniom za roboty	600	791	800	—	800	Wydatek większy znajduje uzasadnie- nie w podwyższonych dchodach ze sprzedaży wyrobów.
— Zaliczka Komitetowi na adaptację budynku	—	200	—	—	—	
— Na uzupełnienie inwentarza i dokupno narzędzi	800	478	—	—	—	
Razem	7.090	6.292	7.490	—	7.490	

59. Kalwarya. Krajowa szkoła stolarska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	400	248	860	—	860	Więcej z powodu zwiększonej pro- dukcji.
2. Subwencje:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu na warstwą, pomieszkąnie dla kierownika, opał, światło i usługę.
— od Izby handlowej w Kra- kowie	—	400	—	—	—	
— od Rady powiatowej	100	—	—	—	—	
a) od c. k. Rządu	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) z funduszy krajowych	2.020	3.019	3.160	450	3.610	
Razem	3.720	4.867	5.220	450	5.670	
Rozchód.						
1. Płace:						
a) instruktor kierujący	960	960	1.200	—	1.200	Więcej z powodu znacznie zwiększo- nych czynności.
b) werkmistrz	600	600	600	—	600	
c) dodatek na pomieszkąnie	—	—	150	—	150	
d) werkmistrz snycerstwa	600	—	600	—	600	
e) pomocnik stolarski	—	—	300	—	300	Z powodu znacznej frekwencji.
f) nauczyciel pomocniczy ry- sunków	—	—	360	—	360	Niezbędna siła pomocnicza do rysunku zawodowego.
g) nauczyciel języka pol- skiego i korespondencyi przem	150	45	150	—	150	
h) nauczyciel języka nie- mieckiego	150	—	150	—	150	
i) nauczyciel rachunków i rachunkowości	200	45	200	—	200	
k) katecheta	60	20	60	—	60	
2. Materiał	200	115	300	—	300	Więcej z powodu wzrostu produkcji jak poz.: 1 doch.
3. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów	200	228	200	—	200	
4. Różne inne wydatki kan- celaryjne	250	877	250	—	250	
5. Środki pomocnicze warszta- towe	100	74	200	—	200	Więcej z powodu jak poz. 2.
5. Wypłaty uczniom za roboty	200	194	400	—	400	
7. Uzupełnienie inwentarza	50	775	100	—	100	Więcej wedle potrzeby.
8. Na wieczorny kurs maj- sterski	—	—	—	450	450	
— Zaliczka na uzupełnienie in- wentarza	—	934	—	—	—	
Razem	3.720	4.867	5.220	450	5.670	

60. Jaworów. Krajowy naukowy warsztat dla wyrobu zabawek.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wynikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.		Razem zł.	Uzasadnienie :
			Zwyczajne zł.	Nadzwyczajnej zł.		
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	400	—	600	—	600	Więcej z powodu zwiększonej ilości uczniów i temsamem wzrostu produkcji.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu na warsztat, pomieszkanie dla instruktora, opał, światło i usługę.
a) od Rady powiatowej	100	—	100	—	100	
— od c. k. Rządu	—	—	—	—	—	
b) z funduszków krajowych	1.450	—	1.390	300	1.690	
Razem	1.950	—	2.090	300	2.390	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	600	—	720	—	720	
b) administrator	200	—	200	—	200	
c) pomocnik warsztatowy	—	—	120	—	120	ad 1 a) i c) Z powodu większej liczby uczniów.
2. Materiał	200	—	170	—	170	
3. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów	70	—	100	—	100	Więcej z powodu potrzeby zakupu wzorów do nauki rysunków i nauki praktycznej.
4. Rozmaite inne wydatki kancelaryjne	70	—	100	—	100	Więcej wedle potrzeby.
5. Środki pomocnicze warsztatowe	80	—	80	—	80	
6. Wypłaty uczniom za roboty	300	—	400	—	400	Więcej z powodu zwiększonej produkcji jak poz : 1 doch.
7. Uzupełnienie inwentarza	130	—	200	—	200	Więcej z powodu potrzeby zakupu narzędzi stolarskich i tokarskich.
8. Zasiłki dla samoistnych producentów	300	—	—	300	300	Dalsza akcja pomocnicza we wprowadzeniu samoistnych producentów na właściwe tory jest niezbędną.
Razem	1.950	—	2.090	300	2.390	

B. Szkoły garncarskie.

61. Kołomyja. Krajowa szkoła garncarska.

Przychód.	Kwota uchwala- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	1.800	1.775	1 800	--	1.800	
2. Subwencje:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszcze- nie dla szkoły wraz z opałem i oświe- tleniem a za usługę dodaje służącemu 48 zł.
— od Rady powiatowej	—	—	—	—	—	
a) od c. k. Rządu	2.800	2.800	3.000	--	3.000	Rada powiatowa przeznacza 50 zł. na stypendia dla uczniów.
b) z funduszy krajowych	4.190	4.534	3.580	800	4.380	
Razem	8.790	9.109	8.380	800	9 180	
Rozchód.						
1. Pła ce:						
a) kierownik	1.500	1.500	1.700	—	1.700	Więcej z powodu przypadającego I. dodatku pięcioletniego w kwocie 200 zł. od dnia 1. stycznia 1899.
b) nauczyciel rysunków	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
c) przodownik do nauki to- czenia i formowania	600	600	720	—	720	
d) przodownik do nauki ka- flarstwa	720	720	720	—	720	
e) pomieszkanie dla przo- downika	—	—	150	—	150	
f) przodownik do nauki mo- delowania	720	600	720	—	720	
g) nadzwyczajny nauczyciel do rysunków geom.	150	143	150	—	150	
h) nadzwyczajny nauczyciel przedmiotów pomocnicz.	150	94	150	—	150	
i) katecheta obrz. rzym. kat.	50	86	50	—	50	
k) katecheta obrz. gr. kat.	50		50	—	50	
2. Adaptacja lokalu	200	—	—	750	750	Z powodu potrzeby postawienia oso- bnego budynku na pomieszczenie stróża i maszyn do dren i dachówek.
3. Rębanie drzewa	40	24	40	—	40	
4. Usługa	380	384	380	—	380	
5. Materiał i opał techniczny	700	602	700	—	700	
6. Środki naukowe	450	382	200	—	200	Mniej gdyż odpada wydatek nadzw- yczajny na zakupno przyrządów do wykładów fizyki.
7. Rozmaite inne wydatki i kan- celaryjne	280	325	280	—	280	
8. Wynagrodzenie uczniów	350	504	300	—	300	Mniej na podstawie wynikłości z r. 1897.
9. „ praktykantów, cze- ladników i majstrów	350		300	—	300	
10. Wynagrodzenie robotników dziennych	200	187	200	—	200	
11. Uzupełnienie inwentarza i zakupno narzędzi	150	254	250	—	250	Więcej na podstawie wynikłości za rok 1897.
12. Koszta odbycia kursu dre- narskiego	50	—	—	50	50	
13. Koszta kursu majsterskiego	500	79	—	—	—	
— Na budowę mufli	—	180	—	—	—	
— Restauracja budynku	—	895	—	—	—	
— Zaliczka na dalszą adapt.	—	350	—	—	—	
14. Ubezpieczenie inwentarza	—	—	120	—	120	Wydatek ten dotychczas pokrywano z kredytu w poz. 7.
Razem	8.790	9.109	8.380	800	9.180	

62. Poremba. krajowy naukowy warsztat garncarski.

Przychód.	Wniosek na rok 1899.					Uzasadnienie :
	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wynikłość w roku 1897 zł.	Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.200	1.146	1.350	—	1.350	Dochód ze sprzedaży pokrywać ma przede wszystkim koszta produkcji t. j. materiał i robociznę.
— Ze sprzedaży materiałów i odpadków	—	—	—	—	—	
2. Subwencje :						
a) od Rady powiatowej	50	50	50	—	50	
b) od c. k. Rządu	1.800	1.800	1.800	—	1.800	
c) z funduszków krajowych	1.440	1.600	1.020	—	1.020	
3. Inne dochody: od WP. hr. Józefa Szembeka	150	150	150	—	150	
Razem	4.640	4.746	4.370	—	4.370	
Rozchód.						
1. Płace :						
a) kierownik	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) pomieszkanie dla kierow.	120	120	120	—	120	
c) wermistrz	720	720	540	—	540	Na czas przeniesienia wermistrza Słowickiego do Rady prelinuje się tylko na pomocniczego wermistrza.
d) pomieszkanie dla wermistrza	60	60				
e) katecheta	50	40	50	—	50	
f) nauczyciel pomocniczy	180	135	180	—	180	
2. Lokal :						
a) wynajem (utrzymanie)	50	60	50	—	50	Na mocy kontraktu lokalności otrzymuje warsztat od 1. lipca 1897 bezpłatnie. Kwota wstawiona służyć ma na utrzymanie budynku.
— reperacja	—	200	—	—	—	
— rozszerzenie lokalu warsztatowego	—	336	—	—	—	
3. Opał	100	6	100	—	100	
4. Oświetlenie	50	22	50	—	50	
5. Usługa	180	178	180	—	180	
6. Materiał	400	180	400	—	400	
7. Środki naukowe	100	95	100	—	100	
8. Rozmaite inne wydatki	150	144	150	—	150	
9. Opał pieców technicznych	400	317	400	—	400	
10. Wynagrodzenie uczniów	400	383	400	—	400	
11. Uzupelnienie inwentarza	100	73	100	—	100	
12. Wynagrodzenie majstrów i czeladników	200	86	100	—	100	Na podstawie wynikłości za rok 1897.
13. Robocizna pomocnicza	180	301	250	—	250	
Razem	4.640	4.746	4.370	—	4.370	

63. Touste. Krajowy naukowy warsztat garncarski.

Przychód.	Kwota uchwalona w roku 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	1.200	1.126	1.200	—	1.200	Dochód ze sprzedaży pokrywać ma przede- wszystkiem koszta produkcji.
2. Subwencye :						
a) od c. k. Rządu	1.300	1.300	1.300	—	1.300	
b) z funduszków krajowych	1.560	930	1.190	—	1.190	
Razem	4.060	3 356	3.690	—	3.690	
 Rozchód. 						
1 Płace :						
— kierownik	—	540	—	—	—	Posada nieobsadzona, warsztat pod kie- rownictwem wermistrza i kuratora.
a) wermistrz	720	660	720	—	720	
— dodatek na pomieszkanie dla wermistrza	60	30	—	—	—	Odpada z powodu podwyższenia płacy.
b) przodownik do nauki mo- delowania	600	—	600	—	600	Przodownik ten jest zarazem nauczy- cielem rysunków i modelerem.
— dodatek na pomieszkanie	60	—	—	—	—	
c) nauczyciel przedmiotów pomocniczych	180	180	180	—	180	
d) administrator	180	180	180	—	180	
2. Lokal	—	—	—	—	—	W. P. Władysław Fedorowicz dostar- cza bezpłatnie pomieszczenia dla war- sztatu.
3. Opał pieców technicznych i sal warsztatowych	350	285	350	—	350	
4. Oświetlenie	50	49	50	—	50	
5. Usługa	110	101	110	—	110	
6. Materiał	450	389	300	—	300	} Mniej z powodu, iż odpada kredyt nad- zwyczajny na wprowadzenie fajansu emaliowanego.
7. Uzupełnienie inwentarza	200	—	100	—	100	
8. Środki naukowe	300	84	300	—	300	
9. Rozmaite inne wydatki	100	124	100	—	100	
10. Wynagrodzenie za robociznę	700	734	700	—	700	
Razem	4.060	3.356	3.690	—	3.690	

64. Rata. Krajowy garncarski kurs majsterski.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	1.000	—	1.000	
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	—	—	—	—	—	
b) z funduszów krajowych	—	—	2.280	—	2.280	
Razem	—	—	3.280	—	3.280	

Rozchód.

1. Płace:						
a) Na koszta dojazdów i nauki kierownika war- sztatu garnc. z Poremby	—	—	200	—	200	
b) instruktor	—	—	720	—	720	
c) administrator	—	—	180	—	180	
2. Wynajem lokalu	—	—	360	—	360	
3. Usługa	—	—	180	—	180	
4. Opał	—	—	60	—	60	
5. Oświetlenie	—	—	30	—	30	
6. Materiał	—	—	400	—	400	
7. Wynagrodzenie uczniów	—	—	600	—	600	
8. Opał pieców technicznych	—	—	400	—	400	
9. Uzupełnienie inwentarza	—	—	100	—	100	
10. Rozmaite wydatki admini- stracyjne i kancelaryjne	—	—	50	—	50	
Razem	—	—	3.280	—	3.280	

C. Szkoły dla wyrobów ze skóry.

65. Uhnów. Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	960	—	960	—	960	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokry- wać ma kwota produkcji tj. mate- ryału i robocizny.
2. Subwencye :						
a) od gminy	100	150	100	—	100	
b) od Rady powiatowej	200	200	200	—	200	
c) od c. k. Rządu	570	562	600	—	600	
d) z funduszów krajowych	1.280	653	1.340	—	1.340	
Razem	3.110	1.565	3.200	—	3.200	

Rozchód.

1. Płace :						
a) kierownik	300	300	300	—	300	
b) instruktor fachowy	540	625	540	—	540	
c) pomocnik instruktora	300	—	300	—	300	
d) katecheta obrz. rz. kat. i gr. kat.	100	100	100	—	100	
2. Wynajem lokalu	280	260	350	—	350	Więcej z powodu wynajęcia obszerniej- szego lokalu.
3. Opał	74	114	90	—	90	Więcej wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	4		10	—	10	
5. Usługa	36		60	—	60	
6. Materiał	700	—	700	—	700	
7. Wynagrodzenie uczniów	400	—	400	—	400	
8. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	340	63	300	—	300	Mniej z powodu iż odpada kredyt na maszynę do szycia i wałkowania skór.
9. Rozmaite wydatki	36	103	50	—	50	Więcej wedle potrzeby.
Razem	3.110	1.565	3.200	—	3.200	

66 Witków. Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Razem zł.	Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.		
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych ,	1.020	—	1.200	—	1.200	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokry- wać ma koszty produkcji t. j. mate- ryału i robocizny.	
2. Subwencje:							
a) od c. k. Rządu	750	700	800	—	800		
b) z funduszków krajowych	2.148	1.724	2.052	50	2.102		
Razem	3.918	2.424	4.052	50	4.102		
Rozchód.							
1. Płace:							
a) kierownik warsztatu	360	300	360	—	360		
b) instruktor fachowy	480	480	480	—	480		
c) pomocnik instruktora	480	300	480	—	480		
d) przodownik	480	376	480	—	480		
e) katecheta obrz. rz. kat. i gr. kat.	100	100	100	—	100		
f) nauczyciel	240	160	240	—	240		
2. Na utrzymanie lokalu	50	47	50	50	100	Pomieszczenia dla warsztatu i opału do- starcza JE. JW. Stanisław hr. Bade- ni. Kredyt nadzwyczajny wstawia się na naprawę podłóg wychodków i przestawienie pieców.	
3. Opał	—	—	—	—	—		
4. Oświetlenie	36	33	36	—	36		
5. Usługa	72	73	96	—	96	Więcej z powodu potrzeby utrzymania stróża na noc i dzień.	
6. Materiał	600	—	800	—	800	Więcej z powodu zwiększonej produk- cji jak poz. 1. doch.	
7. Wynagrodzenie uczniów	500	—	500	—	500		
8. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	450	461	350	—	350	Mniej z powodu iż odpada kredyt na zakupno maszyny do robienia dziu- rek i do wałkowania.	
9. Materiał na robienie kopyt	50	—	—	—	—		
10. Rozmaite drobne wydatki	20	94	80	—	80	Więcej wedle potrzeby.	
Razem	3.918	2.424	4.052	50	4.102		

67. Stary Sącz. Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy-nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy-czajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	940	—	940	—	940	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokrywać ma koszta produkeji t. j. materiału i robocizny.
2. Subwencye :						
a) od gminy	300	300	300	—	300	W myśl uchwały Rady gminnej z dnia 18. września 1893, obowiązującej na trzy lata.
b) od Rady powiatowej	200	200	200	—	200	Uchwała Wydziału Rady powiatowej Nowo Sandeckiej z dnia 6. października 1893 obowiązująca na 3 lata.
c) od c. k. Rządu	600	600	600	—	600	
d) z funduszków krajowych	1.644	1.294	1.394	—	1 394	
Razem	3.684	2.394	3.434	—	3.434	

Rozchód.

1. Płace :						
a) kierownik warsztatu	300	300	300	—	300	
b) instruktor fachowy	700	700	700	—	700	
c) przodownik	480	223	480	—	480	
2. Wynajem i utrzymanie lokalu	350	300	350	—	350	
3. Opał	70	48	70	—	70	
4. Oświetlenie	36	41	36	—	36	
5. Usługa	48	36	48	—	48	
6. Materiał	700	—	700	—	700	
7. Wynagrodzenie uczniów	500	—	500	—	500	
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	450	301	200	—	200	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na maszynę do obszywania dziurek i wałkownicę.
9. Rozmaite inne wydatki	50	45	50	—	50	
— Zaliczka zwrotna na zasilenie kapitału obrotowego	—	400	—	—	—	
Razem	3.684	2.394	3.434	—	3.434	

68. Dobczyce. Krajowa szkoła szewska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wyni- kłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	500	—	500	Szkoła ta otwartą została dopiero z d. 1. października 1897.
2. Subwencye:						
— Od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomie- szczenia dla szkoły, opału, oświe- tlenia i usługi.
a) od c. k. Rządu	—	—	300	—	300	
b) z funduszów krajowych	2.240	—	1.770	130	1.900	
Razem	2.240	—	2.570	130	2.700	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik warsztatu	300	—	300	—	300	
b) instruktor fachowy	480	—	540	—	540	Więcej z powodu większych wymagań od instruktora.
c) pomocnik instruktora	480	—	480	—	480	
d) nauczyciel	240	—	240	—	240	
e) katecheta	60	—	60	—	60	
2. Materiał	400	—	500	—	500	Więcej z powodu zwiększonej produ- kcji jak poz. 1. doch.
3. Wynagrodzenie uczniów za robotę	—	—	200	—	200	Z powodu otwarcia drugiego roku nauki.
4. Uzupełnie inwentarza	200	—	100	130	230	Więcej z powodu potrzeby zakupna ma- szyny do szycia obkładów.
5. Środki naukowe	50	—	50	—	50	
6. Materiał do robienia kopyt	—	—	50	—	50	Z powodu braku kopyt.
7. Rozmaite wydatki kancela- ryjne	30	—	50	—	50	Więcej wedle rzeczywistej potrzeby.
Razem	2.240	—	2.570	130	2.700	

69. Drohobycz. Krajowa szkoła szewska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.		Razem zł.	Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.		
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Szkoła ta otwartą została dopiero z d. 1. października 1897. Nauka odbywa się na materyale do- starczonym przez korporację szew- ców i na rachunek tejże. Gmina dostarcza bezpłatnie pomiesz- czenia dla szkoły, opału, oświetle- nia i usługi.
2. Subwencye.	—	—	—	—	—	
— od gminy	—	—	—	—	—	
a) od Rady powiatowej	—	—	150	—	150	
b) od Tow. zaliczkowego	—	—	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	—	—	200	—	200	
d) z funduszków krajowych	800	—	780	—	780	
Razem	800	—	1.180	—	1.180	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownik warsztatu	—	—	200	—	200
b) instruktor fachowy	—	—	360	—	360
c) pomocnik instruktora	—	—	300	—	300
d) za naukę przedmiotów dodatkowych	800	—	250	—	250
2. Środki naukowe	—	—	50	—	50
3. Rozmaite inne wydatki	—	—	20	—	20
Razem	800	—	1.180	—	1.180

D. Szkoły tkackie.

70. Krosno. Krajowa szkoła tkacka.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wnłosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	8	1.600	—	1.600	Z powodu iż szkoła od r. 1898 produkuje na własny rachunek.
2. Ze sprzedaży kartonów	400	436	400	—	400	
3. Subwencje:						Gmina miasta Krosna daje budynek dla szkoły.
— od gminy	—	—	—	—	—	
a) od Rady powiatowej	200	200	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	3 500	3.500	3.500	—	3.500	
c) z funduszków krajowych	5.314	3.667	4.612	—	4.610	
Razem	9.414	7.811	10.312	—	10.312	

Rozchód.

a) Szkoła.

1. Płace:						
a) kierownik	1.700	1.700	1.900	—	1.900	Więcej z powodu II dodatku pięcioletniego w kwocie 200 zł. przypadającego od dnia 1. stycznia 1899.
b) nauczyciel rysunków	1.200	1.200	1.200	—	1 200	
c) dodatek na pomieszkanie dla nauczyciela rysunków	200	—	200	—	200	
d) pomocnik do nauki rysunków	300	85	300	—	300	
e) instruktor w tkalni mechanicznej	600	—	—	—	—	
f) instruktor w tkalni ręcznej	800	780	800	—	800	Instruktor pobiera płacę 720 zł. i I. dodatek pięcioletni w kwocie 80 zł. od 1. kwietnia 1897.
g) przodownik	420	420	420	—	420	
h) nauczyciele przedmiotów pomocniczych	646	526	646	—	646	
i) pisarz w kancelarii kierownika	360	300	360	—	360	
2. Ubezpieczenie inwentarza	180	35	180	—	180	
3. Opał	650	342	650	—	650	
4. Oświetlenie	130	108	130	—	130	
5. Usługa	308	192	240	—	240	Mniej z powodu iż odpada kredyt na usługę w tkalni mechanicznej. ad 6. Z powodu objęcia produkcji na własny rachunek jak poz. 1 doch.
6. Materiał	100	—	800	—	800	
7. Uzupełnienie inwentarza	200	711	200	—	200	
8. Środki naukowe	350	—	350	—	350	
— Opał motoru	260	—	—	—	—	
9. Rozmaite inne wydatki, przybory rysunkowe i próbki do dekompozycji	400	794	400	—	400	
10. Wynagrodzenie uczniów	—	—	800	—	800	Z powodu objęcia produkcji na własny rachunek jak poz. 1 doch.
11. Wydatki nieprzewidziane	—	—	126	—	126	
Razem	8.804	7.193	9.702	—	9.702	

b) *Pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów.*

Przychód.	Kwota uchwalona w roku 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Razem zł.
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Pła ce :						
a) wynagrodzenie kierown.	120	120	120	—	120	
b) wynagrodzenie nauczycie- ciela rysunków	80	80	80	—	80	
c) wynagrodzenie przodo- wnika	60	60	60	—	60	
2. Materiał i desenie	} 350	358	350	—	350	
3. Wynagrodzenie za robotę						
Razem	610	618	610	—	610	

Uzasadnienie :

Ad 1. Kierownik i nauczyciel rysunków wykonują do tkanin szkice i obliczają jak one do danych maszyn na rysunku tkackim zastosowane być mają, nadto dozorują wykonanie deseni na karta rigata, z których wybija się kartony.

Zestawienie rozchodu.

a) szkoła	8.804	7.193	9.702	—	9.702
b) pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów	610	618	610	—	610
Suma wydatków	9.414	7.811	10.312	—	10.312

71. Gliniany. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy-nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Razem zł.	Uzasadnienie:
			Zwy-czajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.		
— Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	2	—	—	—	—	Nie prelinuje się z powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarz. tkaczy, które w zamian tak na wyrób jakoteż do celów naukowych dostarcza bezpłatnie przędzy i opłaca wynagrodzenie uczniów.
1. Subwencye:							
— od gminy	—	—	—	—	800	800	Gmina daje Towarzystwu zaliczkowemu subwencję 120 zł. na lokal dla warsztatu.
a) od Rady powiatowej w Przemyslanach	50	50	50	—	50	50	
b) od c. k. Rządu	1.100	1.100	1.100	—	1.100	1.100	
c) z funduszków krajowych	1.586	1.055	1.696	—	1.696	1.696	
Razem	2.736	2.207	2.846	—	2.846	2.846	
Rozchód.							
1. Płace:							
a) instruktor fachowy	800	800	800	—	800	800	
b) pomocnik instruktora	—	455	—	—	—	—	
c) przodownik	420	420	420	—	420	420	
d) nauczyciel pomocniczy	150	125	150	—	150	150	
e) na siły pomocnicze przybierane przez Tow. tkackie	500	—	500	—	500	500	
f) katecheta obrz. rzym. kat. i gr. kat.	—	—	100	—	100	100	Z powodu wprowadzenia nauki religii.
2. Wynajem lokalu							
3. Opał	250	100	360	—	360	360	Ad 2., 3., 4. Dostarcza Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach, w myśl ugody zawartej aktem notaryalnym w Glinianach na d. 17. kwietnia 1890 L. R. 12.810 przy pomocy 120 zł. ze strony gminy.
4. Oświetlenie							
5. Usługa	36	36	36	—	36	36	Lokal odstąpiony przez Towarzystwo zaliczkowe jest za szczupły i starczy tylko na warsztaty szkolne, wskutek tego Towarzystwo tkackie musiało donajac dla nauki teoretycznej i praktycznej osobny lokal.
6. Środki naukowe	250		350	—	350	350	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na zakupno trzech nowych warsztatów.
7. Uzupełnienie inwentarza	300	107	100	—	100	100	
8. Rozmaite inne wydatki	30	81	30	—	30	30	
— Materyał	—	83	—	—	—	—	
Razem	2.736	2.207	2.846	—	2.846	2.846	

72. Gorlice. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Wniosek na rok 1899.					Uzasadnienie:
	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
— Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z powodu, że szko- ła sporządza wyroby na rachunek Towarzystwa produkcyjnego i han- dlowego w Łańcucie, które w za- mian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów na- ukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
1. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza na mocy deklaracji z dnia 26, października 1892, bez- płatnie pomieszczenia dla szkoły, pomieszkania dla instruktora tudzież opału, oświetlenia i usługi.
a) od Rady powiatowej	200	400	200	—	200	ad 2. a) Na podstawie zobowiązania z 14. lipca 1892 L. 223,
b) od c. k. Rządu	350	350	350	—	350	
c) z funduszków krajowych	350	249	350	—	350	
Razem	900	999	900	—	900	

Rozchód.

1. Płace:					
instruktor	600	600	600	—	600
2. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	200	100	200	—	200
3. Różne inne wydatki	100	299	100	—	100
Razem	900	999	900	—	900

73. Korczyna. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota	Wy-	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
	uchwa- lona na rok 1898 zł.	nikłość w roku 1897 zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
— Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie preliniuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Tow. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
1. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza w myśl uchwały z d. 22. kwietnia 1896 (L.W. 23.760/86) bezpłatnie opału, oświetlenia i usługi.
a) od c. k. Rządu	720	700	720	—	720	
b) z funduszków krajowych	1.120	781	1.080	—	1.080	
Razem	1.840	1.481	1.800	—	1.800	

Rozchód.

1. Płace:

a) instruktor	800	800	880	—	880	Więcej z powodu II. dodatku pięcioletniego od 1. stycznia 1899 w kwocie 80 zł.
b) przodownik	360	330	420	—	420	
c) pomocniczy nauczyciel rachunków	120	88	100	—	100	} Mniej na podstawie wynikłości za rok 1897.
d) pomocniczy nauczyciel rysunków	180	106	120	—	120	
2. Wynajem lokalu	—	—	—	—	—	Dostarcza bezpłatnie miejscowe Towarzystwo tkaczy.
3. Środki naukowe i uzupeł- nienie inwentarza	300	120	200	—	200	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na zakupno maszyny do wyczesywania barchanów.
4. Rozmaite inne wydatki	80	37	80	—	80	
Razem	1.840	1.481	1.800	—	1.800	

74 Kosów. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Tow. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie ucznióm.
Zaliczka w Komitecie z r. 1896	—	341	—	—	—	
1. Subwencye:						
a) od gminy	40	40	40	—	40	
b) od Rady powiatowej	150	150	150	—	150	
c) od c. k. Rządu	700	700	700	—	700	
d) z funduszków krajowych	<u>1.380</u>	<u>1.467</u>	<u>1.388</u>	—	<u>1.388</u>	
Razem	2.270	2.698	2.278	—	2.278	
Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierownik	720	720	720	—	720	
b) na pomieszkanie dla kie- rownika	108	108	108	—	108	
c) przodownik	360	360	360	—	360	
d) nauczyciel rysunków, ra- chunkowości i korespon- dencji kupieckiej	180	180	180	—	180	
e) katecheta	40	40	40	—	40	
f) pomocnik administrac.	150	150	150	—	150	
— Lokal	—	—	—	—	—	Pomieszczenia dla warsztatu dostarcza Towarzystwo tkackie.
2. Opał	120	103	120	—	120	
3. Oświetlenie	60	19	60	—	60	
4. Usługa	120	102	120	—	120	
5. Środki naukowe i uzupeł- nienie inwentarza	300	483	300	—	300	
6. Rozmaite inne wydatki	<u>112</u>	<u>433</u>	<u>120</u>	—	<u>120</u>	Więcej wedle potrzeby.
Razem	2.270	2.698	2.278	—	2.278	

75. Łańcut. Krajowy naukowy warsztat tkacki im. Franciszka Józefa.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
— Zę sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa produkcyjnego i handlowego, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowe i opłaca wynagrodzenie uczniów.
1. Subwencye:						
a) od gminy	250	250	250	—	250	
b) od Rady powiatowej	300	300	300	—	300	
c) od c. k. Rządu	400	400	400	—	400	
d) z funduszków krajowych	1.230	1.480	1.130	—	1.130	
Razem	2.180	2.430	2.080	—	2.080	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	720	720	720	—	720	
b) dodatek na pomieszkanie instruktora	180	180	180	—	180	
c) przodownik	360	360	360	—	360	
2. Donajem lokalu	240	241	240	—	240	
3. Opał	250	234	250	—	250	
4. Oświetlenie						
5. Usługa	180	180	180	—	180	
6. Środki naukowe	200	201	100	—	100	Mniej wedle potrzeby.
7. Rozmaite inne wydatki	50	314	50	—	50	
Razem	2.180	2.430	2.080	—	2.080	

76. Rychwałd. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.		Razem zł.	Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzwyczajne zł.		
— Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na uchenek miejscowego Towarz. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób jakoteż d celów naukowych i opłaca wynagoodzenie uczniów.
1. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszczenia dla warsztatu, wraz z opałem, oświetleniem i usługą.
a) od Rady powiatowej	200	—	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	480	480	500	—	500	
c) z funduszów krajowych	1.030	1 507	1.055	—	1.055	
Razem	1.710	1.987	1.755	—	1.755	

Rozchód.

1. P ł a c e :						
a) instruktor fachowy	720	720	720	—	720	
b) nauczyciel czytania, pisan- sania i rachunków	300	300	300	—	300	
c) przodownik warsztatowy	360	360	360	—	360	
d) katecheta	—	—	50	—	50	Z powodu wprowadzenia nauki religii
2. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	200	297	200	—	200	
3. Rozmaite inne wydatki	105	296	105	—	105	
5. Na ubezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego	25	14	20	—	20	Mniej wedle potrzeby.
Razem	1.710	1.987	1.755	—	1.755	

77. Wilamowice. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wyniklose w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
— Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie prelininuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób jako też do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów. Oprócz tego dostarcza gmina bezpłatnie pomieszczenia dla warsztatu wraz z opałem, oświetleniem i usługą.
1. Subwencye:						
a) od gminy	200	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej	50	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	350	350	350	—	350	
d) z funduszków krajowych	700	893	700	—	700	
Razem	1.300	1.493	1.300	—	1.300	

Rozchód.

1 Płace:					
a) instruktor	720	720	720	—	720
b) przodownik	300	300	300	—	300
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	200	117	200	—	200
3. Rozmaite inne wydatki	70	352	70	—	70
4. Na zabezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego	10	4	10	—	10
Razem	1.300	1.493	1.300	—	1.300

78. Rakszawa. Krajowa szkoła sukiennicza.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Razem zł.	Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.		
— Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelininuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcucie, które w zamian dostarcza bezpłatnie wszelkich materiałów potrzebnych tak do wyrobów, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.	
1. Subwencye :							
<i>a</i>) od Rady powiatowej	500	500	500	—	500		
<i>b</i>) od c. k. Rządu	2.500	2.500	2.500	—	2.500		
<i>c</i>) z funduszków krajowych	3 800	3.662	4 124	300	4.424		
Razem	6.800	6.662	7.124	300	7.424		
Rozchód.							
1. Płace :							
<i>a</i>) kierownik	1.500	1.500	1.500	—	1.500		
<i>b</i>) instruktor tkactwa	720	600	720	—	720		
<i>c</i>) instruktor farbiarstwa	720	600	720	—	720		
<i>d</i>) nauczyciel pomocniczy	300	300	300	—	300		
<i>e</i>) pomocnik kancelaryjny i nauczyciel buchalteryi i stylistyki	480	328	480	—	480		
<i>f</i>) przodownik w tkalni	300	300	360	—	360	Więcej z powodu koniecznej potrzeby podwyższenia wynagrodzenia.	
<i>g</i>) pomocnik warsztatowy w tkalni	180	356	180	—	180		
<i>h</i>) pomocnik warsztatowy w farbiarni	180		180	—	180		
<i>i</i>) stróż nocny	140	120	144	—	144		
2. Utrzymanie lokalu	—	—	100	300	400	Kredyt zwyczajny na zwykłą konserwację budynków, kredyt nadzwyczajny na obrukowanie studni, niezbędne zdrenowanie piwnic i na nowe piece.	
3. Opał	600	702	700	—	700		
4. Oświetlenie	100	32	100	—	100	Więcej na podstawie wynikłości z rachunków za rok 1897.	
5. Usługa	180	180	180	—	180		
6. Środki naukowe i uzupeł- nienie inwentarza	700	306	350	—	350	Mniej z powodu iż odpada kredyt na rozszerzenie warsztatu.	
7. Rozmaite inne wydatki	350	354	270	—	270		
8. Na ubezpieczenie budynków i inwentarza	100	83	100	—	100	Z kredytu tego pokrywane są także koszty wyjazdów kierownika do Towarzystwa produkcyjno-handlowego w Łańcucie.	
9. Na naprawę i wymianę pieca	250	—	—	—	—		
10. Koszta utrzymania w ruchu tkalni mechanicznej	—	—	740	—	740		
— Na częściowe pokrycie ko- szków rozszerzenia budynku szkolnego	—	901	—	—	—		
Razem	6 800	6.662	7.124	300	7.424		

79. Radymno. Krajowy naukowy warsztat powroźniczy.

Przychód.	Kwota uchwa- lona w roku 1898 zł.	Wy- nikość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
— Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Towarzystwa powroźniczego w Ra- dymnie, które w zamian dostarcza bezpłatnie materiału tak do wyrobów, jakoteż do celów handlowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencje:						
a) od gminy	100	50	100	—	100	
b) od Rady powiatowej	50	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	500	400	500	—	500	
d) z funduszków krajowych	730	779	630	—	630	
Razem	1.380	1.279	1.280	—	1.280	

Rozchód.

1. Płace:

a) instruktor	800	800	800	—	800	
b) nauczyciel czytania i pi- sania	350	350	250	—	250	Mniej z powodu, iż jeden nauczyciel jest zupełnie wystarczający.
c) katecheta	40	—	40	—	40	
d) nauczyciel stylistyki za- wodowej, buchalteryi i ekspedycyi	50	70	50	—	50	
e) pomocnik kancelaryjny	50	50	50	—	50	
2. Środki naukowe	50	—	50	—	50	
3. Rozmaite inne wydatki	30	2	30	—	30	
4. Ubezpieczenie maszyn	10	7	10	—	10	
Razem	1.380	1.279	1.280	—	1.280	

E. Szkoły dla wyrobów koronkarskich i haftów.

80. Zakopane. Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	Wniosek na rok 1899.					Uzasadnienie:
	Kwota uchwalona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- szkolnych	2.633	2.659	2.633	—	2.633	Na podstawie wynikłości za r. 1897.
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	600	600	700	—	700	
b) z funduszków krajowych	2.423	2.160	2.167	—	2.167	
Razem	5.656	5.419	5.500	—	5.500	
Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierowniczką szkoły	1.000	946	1.000	—	1.000	Kierowniczką ma płacę 840 zł. i drugi dodatek pięcioletni od 1-go września 1897 w kwocie 80 zł.
b) nauczycielka pomocn. I.	360	360	360	—	360	
c) " " II.	200	200	200	—	200	
d) " " III.	200	200	200	—	200	
e) nauczyciel rysunków	240	240	240	—	240	
f) katecheta	50	40	50	—	50	
g) nauczyciel czytania, pi- sania i rachunków	120	120	120	—	120	
h) pomocnik kancelaryjny	180	180	180	—	180	
2. Wynajem lokalu	400	400	400	—	400	
3. Opał	100	80	100	—	100	
4. Oświetlenie	60	39	60	—	60	
5. Usługa	100	100	100	—	100	
6. Materiał	389	543	600	—	600	Wiecej na podstawie wynikłości za r. 1897.
7. Uzupełnienie inwentarza	80	—	50	—	50	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na szafy, tablice i stołki.
8. Środki naukowe	100	73	100	—	100	
9. Rozmaite inne wydatki	190	363	140	—	140	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na naprawę pieców.
10. Wynagrodzenie uczennic	1.887	1.535	1.600	—	1.600	Mniej na podstawie wynikłości za rok 1897.
Razem	5.656	5.419	5.500	—	5.500	

81. Maków Szkoła hafciarska.

Przychód.	Kwota uchwala- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Razem zł.
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	150	—	150	
2. Subwencje:						
a) od gminy	48	—	48	—	48	
b) od Rady powiatowej	25	—	25	—	25	
c) od c. k. Rządu	350	350	400	—	400	
d) z funduszy krajowych	769	872	794	—	794	
Razem	1.192	1.222	1.417	—	1.417	

Uzasadnienie:

Rozchód.

1. Płace:

a) nauczycielka kierująca	690	600	600	—	600	
b) nauczycielka pomocnicza	180	60	180	—	180	
c) katecheta	100	100	100	—	100	
d) ryczałtowy zwrot ko- szków podróży za facho- wy nadzór	100	100	100	—	100	
2. Opał	50	50	50	—	50	Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajem- na pomoc“ w Makowie, dostarcza dla szkoły na mocy umowy do LW. 36.118/95 dwa pokoje za zwrotem ko- szków opału i usługi w kwocie 50 zł. rocznie.
3. Usługa	—	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	12	—	12	—	12	
5. Materiał	—	—	50	—	50	Wstawia się na materiał ściśle nau- kowy.
6. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	100	242	100	—	100	
7. Wynagrodzenie uczenie	—	—	150	—	150	Z powodu jak poz. 1. dochodów.
8. Rozmaite inne wydatki	50	70	75	—	75	Więcej wedle potrzeby.
Razem	1.192	1.222	1.417	—	1.417	

82. Lwów. Krajowa ceramiczna Stacja doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1898 zł.	Wy- nikłość w roku 1897 zł.	Wniosek na rok 1899.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Dochody własne:						
a) opłata za badanie ma- teryarów na ich przyda- tność przemysłową, nie- mniej opłaty od prze- mysłowców, fabryk i w ogóle za czynności w ich interesie przez stację wykonane	500	490	500	—	500	
b) dochód ze sprzedaży ty- powych wyrobów stacji, jak wzorów zastosowa- nia szkliv, polew, farb, emalij i nowych technik stacji	100	25	100	—	100	
c) opłaty od praktykantów pobierających naukę w stacji	30	—	30	—	30	
2. Dotacja z funduszu krajow.	4.550	5.015	4.550	—	4.550	
Razem	5.180	5.530	5.180	—	5.180	
Rozchód.						
1. Płaca dyrekt. stacji 2.000 zł. dodatek aktywalny 360 „ I. dodat. pięcioletni 200 „ II. „ „ 200 „	2.760	2.760	2.760	—	2.760	Drugi dodatek pięcioletni rozpoczął się 26. maja 1896.
2. Płaca adjunkta	720	720	720	—	720	
3. Płaca laboranta po 60 zł. miesięcznie	720	700	720	—	720	
4. Usługa po 25 zł miesięcznie	300	300	300	—	300	
5. Uzupełnienie ingrediencyi ke- ramicznych	100	331	100	—	100	
6. Opał lokalu stacji.	150	181	150	—	150	
7. Opał pieców technicznych .	120	170	120	—	120	
8. Gaz do oświetlania i do ce- lów technicznych	100	140	100	—	100	
9. Koszta kancelaryjne, frachty i portorya	80	84	80	—	80	
10. Biblioteka i czasopisma . .	80	31	80	—	80	
11. Wydatki nieprzewidziane .	50	113	50	—	50	
Razem	5.180	5.530	5.180	—	5.180	

CZEŚĆ II.

PRELIMINARZ OGÓLNY

wydatków funduszu krajowego

na cele popierania przemysłu w kraju

na rok 1899.

(Rubryka XVI. budżetu krajowego)

1850

BRITISH MUSEUM

Geological Survey

Geological Survey of Great Britain

Vol. 1850

Liczba		Poszczególnienie	Propono- wana subwen- cya rządowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwal. z fund. kraj. na r. 1898
ru- bryki	pozy- cyi			Zwy- czajna	Nadzw- yczajna	Razem	
Z ł o t e a u s t r y a c k i e							
XVI.		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.					
	1	w Białej	670	738	—	738	830
	2	„ Bochni	506	506	—	506	510
	3	„ Brodach	400	400	—	400	455
	4	„ Brzeżanach	548	548	—	548	549
	5	„ Buczaczu	550	550	—	550	470
	6	„ Drohobyczu	657	686	—	686	608
	7	„ Gorlicach	438	438	—	438	392
	8	„ Jarosławiu	635	535	—	535	560
	9	„ Jasle	455	454	—	454	498
	10	„ Kałuszu	580	584	—	584	600
	11	„ Kołomyi	490	490	—	490	434
	12	„ Krakowie na Kleparzu	834	838	—	838	400
	13	„ „ w Ogrodzie angielsk.	702	702	—	702	400
	14	„ „ na Smoleńsku	624	663	—	663	400
	15	„ „ na Kaźmierzu	608	608	—	608	400
	16	„ „ na Dajworze	624	624	—	624	400
	17	„ Krośnie	624	622	—	622	620
	18	„ Łańcucie	455	456	—	456	460
	19	we Lwowie u św. Anny	654	654	—	654	480
	20	„ „ „ „ Antoniego	640	642	—	642	454
	21	„ „ „ im. Czackiego	630	630	—	630	454
	22	„ „ „ „ Elżbiety	484	484	—	484	480
	23	„ „ „ „ Konarskiego	484	484	—	484	480
	24	„ „ „ u św. Marcina	640	642	—	642	454
	25	„ „ „ im Mickiewicza	664	664	—	664	660
	26	„ „ „ „ Piramowicza	484	484	—	484	480
	27	„ „ „ „ Staszica	654	654	—	654	480
	28	„ „ „ „ Bernsteina	500	500	—	500	485
	29	w Myślenicach	422	422	—	422	800
	30	„ Nowym Sączu	681	681	—	681	560
	31	„ Nowym Targu	579	591	—	591	549
	32	„ Przemysłu	430	428	—	428	451
	33	„ „ na przedm. lwow.	585	507	—	507	416
	34	„ Podgórzu	505	505	—	505	480
	35	„ Rzeszowie	635	661	—	661	695
	36	„ Samborze	635	635	—	635	629
	37	„ Sanoku	576	576	—	576	508
	38	„ Stanisławowie	948	898	—	898	908
	39	„ Starym Sączu	447	447	—	447	557
	40	„ Sądowej Wiszni	510	510	—	510	505
	41	„ Stryju	467	467	—	467	534
	42	„ Tarnopolu	561	555	—	555	592
	43	„ Tarnowie	578	578	—	578	660
	44	„ Wadowicach	481	481	—	481	465
	45	„ Wieliczce	416	416	—	416	425
	46	„ Żółkwi	438	438	—	438	438
	47	„ Żywcu	740	740	—	740	760
	48	Na uzupełnienie przyborów i na druki administracyjne dla szkół	—	—	1.000	1.000	1 000
	49	Na nagrody za najlepsze rysunki zawodowe uczniów II. kl. pr.	—	450	—	450	—
	50	Na nowo założyć się mające szkoły w roku 1898	600	—	1.500	1 500	1 000
		Razem	27.468	27.266	2.500	29.766	26.825

Liczba		Poszczególności	Proponowana subwencya rządowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwal. z fund. kraj. na r. 1898
ru- bryki	pozy- cyi			Zwy- czajna	Nadzw- yczajna	Razem	
Z ł o t e a u s t r y a c k i e							
XVI.		II. Szkoły fachowe i warsztaty instrukcyjne.					
		<i>A) Dla wyrobów z drzewa i łożyny.</i>					
	51	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli	1.000	1.000	—	1.000	1.000
	52	Krajowa szkoła koszykarska w Dzurowie a) utrzymanie szkoły	521	521	—	521	582
	53	b) zasiłek na budowę sali warsztatowej i szopy	—	—	1 200	1.200	3.000
	54	Szkoła koszykarska w Rudkach	465	465	—	465	595
	55	" " w Skołyżynie	600	1.000	35	1.035	1.125
	56	" " w Strychańcach	600	852	—	852	484
	57	" " w Wojsławiu	500	470	500	970	470
	58	" " w Zatorze	600	680	—	680	660
	59	Subwencya dla szkoły koszykarskiej w Żurawnie	—	420	—	420	—
	—	Na zakupno nowych modeli dla szkół koszykarskich	—	—	—	—	200
	60	Krajowy warsztat kołodziejski w Grybowie	1.350	1.940	500	2.440	2.300
	61	Krajowy warszt. kołodziejski w Grzymałowie	1.550	1.610	—	1.610	2.060
	62	Krajowa szkoła kołodziejska i ciepielska w Kamionce strumiłowej a) na utrzymanie	1.400	4.096	—	4.096	4.116
		— na rozszerzenie budynku zasiłek	—	—	—	—	800
	63	Krajowa szkoła stolarska w Stanisławowie	1.200	3.390	—	3.390	3.790
	64	Krajowa szkoła stolarska w Kalwarii a) na utrzymanie	1.200	3.160	450	3 610	2.020
		— pożyczka gminie Kalwarii na budynek szkolny	—	—	—	—	500
	65	Krajowy warsztat naukowy dla wyrobu zabawek w Jaworowie	—	1.390	300	1 690	1.450
		Razem	10.986	20.994	2.985	23.979	25.152
		<i>B) Dla wyrobów garncarskich.</i>					
	66	Krajowa szkoła garncarska w Kołomyi	3.000	3.580	800	4.380	4.190
	67	Krajowy warsztat garncarski w Porębie	1.800	1.020	—	1.020	1.440
	68	Krajowy warsztat garncarski w Toustem	1.300	1.190	—	1.190	1.560
	69	Krajowy garncarski kurs majsterski w Racie	—	2.280	—	2.280	—
		Razem	6.100	8.070	800	8.870	7.190

Liczba		Poszczególnienie	Propo- wana subwen- cya rządowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwal. z fund. kraj. na r. 1898
ru- bryki	pozy- eyi			Zwy- czajna	Nadzw- yczajna	Razem	
Z ł o t e a u s t r y a c k i e							
XVI.							
<i>C) Dla wyrobów ze skóry.</i>							
70		Krajowy warsztat szewski w Uhno- wie	600	1.340	—	1.340	1.280
71		Krajowy warsztat szewski w Wit- kowie	800	2.052	50	2.102	2 148
72		Krajowy warsztat szewski w Sta- rym Sączu	600	1.394	—	1.394	1.644
73		Krajowa szkoła szewska w Droho- byczu	200	780	—	780	800
74		Krajowa szkoła szewska w Dobczy- cach	300	1.770	130	1 900	2.240
75		Majsterskie kursa szewskie we Lwo- wie	—	800	—	800	800
76		Majsterskie kursa szewskie w Kra- kowie	—	800	—	800	800
		Razem	2.500	8.936	180	9.116	9.712
<i>D) Dla wyrobów tkackich.</i>							
77		Krajowa szkoła tkacka w Krośnie	3.500	4.612	—	4 612	5.314
78		Krajowy warsztat tkacki w Glinia- nach a) na utrzymanie	1.100	1.696	—	1.696	1.586
		— zasiłek dla towarzystwa tka- ckiego na budynek szkolny	—	—	—	—	4.000
79		Krajowy warsztat tkacki w Gorli- cach	350	350	—	350	350
80		Krajowy warsztat tkacki w Korczy- nie	720	1.080	—	1.080	1.120
81		Krajowy warsztat tkacki w Koso- wie	700	1.388	—	1.388	1.380
82		Krajowy warsztat tkacki w Łań- cucie	400	1.130	—	1.130	1.230
83		Krajowy warsztat tkacki w Ry- chwałdzie a) na utrzymanie	500	1.055	—	1 055	1.030
		— na budowę budynku szkolnego w Rychwałdzie rata ostatnia	—	—	—	—	500
84		Krajowy warsztat tkacki w Wila- mowicach	350	700	—	700	700
85		Subwencya dla produkcyjnego war- sztatu tkackiego w Budzanowie	—	400	—	400	—
86		Krajowa szkoła sukiennicza w Rak- szawie a) na utrzymanie	2.500	4.124	300	4.424	3.800
		b) na urządzenie dla warsztatów mechanicznych II. rata	—	—	7.500	7.500	7.500
		— zasiłek na budowę drogi do Rakszawy	—	—	—	—	3.300
		Razem	10.120	16.535	7.800	24.335	31.810

Liczba		Poszczególności	Proponowana subwencya rządowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwal. z fund. kraj. na r. 1898
ru- bryki	pozy- eyi			Zwy- czajna	Nadzw- yczajna	Razem	
Z ł o t e a u s t r y a c k i e							
XVI.		<i>E) Dla wyrobów powroźniczych.</i>					
	87	Instrukcyjny warsztat powroźniczy w Radymnie	500	630	—	630	730
		<i>F) Dla wyrobów koronkarskich i haftów.</i>					
	88	Szkoła koronkarska w Kańczudze	60	861	—	861	861
	—	Krajowa szkoła koronkarska w Starym Sączu	—	—	—	—	540
	89	Krajowa szkoła koronkarska w Zakopanem	700	2.167	—	2.167	2.423
	90	Szkoła koronkarska w Jaworowie, subwencya	—	400	—	400	—
	91	Szkoła hafciarska w Makowie	400	794	—	794	769
	92	„ koronkarska u SS. Miłosierdzia w Przeworsku, subw.	—	300	—	300	300
		Razem	1.700	4.522	—	4.522	4.893
		<i>G) Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.</i>					
	93	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie	700	500	—	500	500
	94	Szkoła robót utrzymywana przez Towarzystwo pracy kobiet we Lwowie	600	700	—	700	700
	95	Szkoła specjalna robót kobiecych PP. Benedyktyn w Przemyślu	250	420	—	420	420
	96	Towarzystwo pracy kobiet w Kołomyjach	500	500	—	500	500
	97	Towarzystwo pracy kobiet w Krakowie	600	600	—	600	600
		Razem	2.650	2.720	—	2.720	2.720
		<i>H) C. k. Szkoły fachowe, subwencyonowane ze skarbu krajowego.</i>					
	98	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	—	1.650	—	1.650	1.650
	99	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Kołomyjach	—	1.100	—	1.100	1.100
	100	C. k. szkoła ślusarska w Świątnikach					
		a) subwencya na utrzymanie	—	1.554	—	1.554	1.554
		— na dodatkowe roboty w budynku szkolnym	—	—	—	—	750
	101	Zasiłek na zapomogi dla majstrów kształcących się w szkole ślusarskiej w Świątnikach	—	400	—	400	400
	102	C. k. szkoła kowalska w Sułkowicach					
		a) subw. na utrzymanie	—	512	—	512	512
		b) na kurs majstrów	—	300	—	300	300
		Razem	—	5.516	—	5.516	6.266

Liczba		Poszczególnienie	Propo- nowa subwen- cya rządowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwal. z fund. kraj. na r. 1898
ru- bryki	pozy- cyi			Zwy- czajna	Nadzwyczajna	Razem	
Z ł o t e a u s t r y a c k i e							
XVI.		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.					
	103	Krajowa ceramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie	—	4.550	—	4.550	4.550
	104	Na utrzymanie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie	—	750	1.050	1.800	1.500
	105	Muzeum przemysłowe we Lwowie	—	3.000	—	3.000	2.000
	106	" " w Krakowie	—	2.000	—	2.000	2.000
	107	Na wydawnictwo wzorów rysunkow.	—	1.500	—	1.500	1.500
	108	Na podręczniki szkolne do nauki kaflarstwa i koszykarstwa	—	—	2.500	2.500	—
	109	Na stypendya przemysłowe:					
		a) na zasiłek dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych zupełn.	—	2.000	—	2.000	2.000
		b) na inne stypendya przemysł.	—	12.000	—	12.000	12.000
	110	Na nauczycieli wędrownych dla tkactwa, koszykarstwa i szewstwa	—	3.000	—	3.000	3.000
	111	Na nowe warsztaty instrukcyjne powstać mające w roku 1898	—	2.000	—	2.000	2.000
	112	Koszta inspekcji i nadzoru szkół przemysłowych	—	3.000	—	3.000	3.000
	113	Zaliczki na płace funkcyonaryuszom w krajowych szkołach przemysłowych	—	2.000	—	2.000	—
		Razem	—	35 800	3.550	39.350	33.550
		IV. Wydatki Komisji krajowej dla spraw przemysłowych.					
	114	Prenum. czasop. i zakupno dzieł	—	200	—	200	200
	115	Biurow. Kom. kraj. dla spraw przem.					
		a) koszta podróży, dyety i inne wydatki	—	2.000	—	2.000	2.000
		b) płaca sekretarza	—	1 600	—	1.600	1.200
		c) dodatek osobisty do pł. sekret.	—	600	—	600	600
		d) wynagrodzenie mundanta	—	200	—	200	480
		Razem	—	4.600	—	4.600	4.480
		V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.					
	116	Na zasiłki bezzwrot. na cele przem.	—	10 000	—	10.000	9.000
	117	Na wydawn. „Przewodn. przem.“	—	1.000	—	1 000	1.000
	118	Dotacya kraj. funduszu przemysł.	—	37.500	—	37.500	25.000
		Razem	—	48.500	—	48.500	35.000
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie handlu.					
	119	Szkoła handlowa w Krakowie	—	4.000	—	4.000	4.000
	—	Na akademię handl. we Lwowie	—	—	—	—	3.000
	120	Na stypen. dla młodzieży handl.	—	3.000	—	3.000	3.000
	121	Subw. dla „Kraj. Związku przemysłowego we Lwowie“ za pośrednictwo w sprzedaży wyrobów krajowych	—	1.200	—	1.200	1.200
		Razem	—	8 200	—	8.200	11.200

Z e s t a w i e n i e.

Poszczególne działy	Subwen- cye rządowe w r. 1898	Propo- nowana subwen- cya rządowa	Subwencya krajowa			Kwota subwen- cyi kraj. uchwal. w roku 1898
			zwy- czajna	nadzw- yczajna	Razem	
I. Szkoły przemysłowe uzupełniające	25.000	27.468	27.266	2.500	29.766	26.825
II. Szkoły zawodowe:						
<i>a)</i> dla wyrobów z drzewa	10 430	10.986	20.994	2.985	23.979	25.152
<i>b)</i> dla wyrobów garncarskich	5.900	6.100	8.070	800	8.870	7.190
<i>c)</i> dla wyrobów ze skóry	1.920	2.500	8.936	180	9.116	9 712
<i>d)</i> dla wyrobów tkackich	10.150	10.120	16.535	7.800	24.335	31.810
<i>e)</i> dla wyrobów powoźniczych	500	500	630	—	630	730
<i>f)</i> dla wyrobów koronkarskich i haftów	1.800	1.700	4.522	—	4.522	4.893
<i>g)</i> subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych	1.500	2.650	2.720	—	2.720	2.720
<i>h)</i> subwencye dla szkół rzado- wych	—	—	5.516	—	5.516	6.266
III. Wydatki ogólne na cele szkol- nictwa przemysłowego	—	—	35.800	3.550	39.350	33.550
IV. Wydatki administr. Komisyi	—	—	4.600	—	4.600	4.480
V. Zasiłki i pożyczki na cele przemy- słowe	—	—	48 500	—	48 500	35.000
VI. Szkoły handlowe i zasiłki na po- pieranie handlu	—	—	8.200	—	8.200	11.200
Razem zł	57.200	62.024	192.289	17.815	210.104	199.528
		+ 4.824			+ 10.576	

W y j a ś n i e n i a.

Na rok 1898 uchwalono 199.528 zł.
 Na rok 1899 preliniuje się 210.104 „
 zatem więcej o 10.576 zł.

Z następujących powodów:

W dziale I. poz. 1 - 47 w wydatkach zwyczajnych preliniuje się ogółem więcej o 1.991 zł. z powodu że na utrzymanie 5-ciu szkół uzupełniających w Krakowie wstawiono subwencye w wysokości $\frac{1}{3}$ części rzeczywistych kosztów, nie jak dotychczas ryczałt po 400 zł., tudzież z powodu większych zasiłków dla szkół przemysłowych we Lwowie, które z następnym rokiem szkolnym nowemi klasami mają być uzupełnione i drobnych zwyczajek w innych szkołach z powodu wprowadzenia honoraryów za egzorty, nowych klas równorzędnych, zwiększonych potrzeb na środki naukowe jak to przedstawiono szczegółowo w preliminarzach poszczególnych szkół dołączonych do sprawozdania krajowej komisji przemysłowej.

poz. 49. w wydatkach zwyczajnych wstawia się nowy kredyt 450 zł. na nagrody za najlepsze rysunki zawodowe uczniów II. klasy przemysłowej a to celem obudzenia emulacyi tak między uczniami jak i nauczycielami w zakresie rysunku zawodowego, który jest najważniejszym przedmiotem w szkołach przemysłowych.

poz. 50. w wydatkach nadzwyczajnych preliniuje się więcej o 500 zł., z powodu zamiaru wprowadzenia w życie w przyszłym roku przynajmniej 3 lub 4 nowych szkół uzupełniających.

- W dziale II. grupa A) w wydatkach zwyczajnych* preliniuje się więcej o 2.792 zł. z powodu nowej subwencji dla szkoły koszykarskiej w Żurawnie i innych potrzeb uzasadnionych w dołączonych szczegółowych preliniarzach tych szkół.
- W dziale II. grupa A) w wydatkach nadzwyczajnych* mniej o 3.965 zł. głównie z powodu iż odpadła pożyczka na budynek dla szkoły koszykarskiej w Dżurowie w kwocie 3.000 zł. a na to miejsce przybył tylko zasiłek na budowę sali warsztatowej i szopy dla tej szkoły w kwocie 1.200 zł. tudzież że odpadł zasiłek na rozszerzenie budynku w Kamionce strumiłowej 800 zł. i na budynek szkoły w Kalwaryi 500 zł., wreszcie z powodu zmniejszonych potrzeb w innych szkołach jak to wykazują dołączone szczegółowe preliniarze.
- W dziale II. grupa B) w wydatkach zwyczajnych* więcej o 1.680 zł. z powodu wprowadzenia majsterskiego kursu garncarskiego w Racie. W innych szkołach garncarskich preliniuje się wydatki mniejsze jak wskazują dołączone szczegółowe preliniarze.
- W dziale II. grupa C) w wydatkach zwyczajnych* więcej o 904 zł. z powodu potrzeb uzasadnionych w dołączonych szczególnych preliniarzach.
- W dziale II. grupa C) w wydatkach nadzwyczajnych* mniej o 1.500 zł. z powodu iż odpada kredyt na pierwsze urządzenie warsztatu w Dobczycach i odpadła potrzeba zakupna narzędzi i maszyn dla innych szkół jak wskazują szczegółowe preliniarze.
- W dziale II. grupa D) w wydatkach zwyczajnych* więcej o 275 zł z powodu potrzeb przedstawionych w szczegółowych preliniarzach.
- W dziale II. grupa D) w wydatkach nadzwyczajnych* mniej o 7.750 zł. głównie z powodu iż odpadł zasiłek dla Towarzystwa tkackiego w Glinianach na budynek szkolny 4.000 zł., zasiłek na budowę drogi do Rakszawy 3.300 zł., i ostatnia rata na budynek szkolny w Rychwałdzie 500 zł. Inne zmniejszania lub zwiększania wydatków wskazują szczegółowe preliniarze.
- W dziale II. grupa E) w wydatkach zwyczajnych* mniej o 100 zł. Z powodu zmniejszenia kredytu na nauczyciela pomocniczego a to wedle rzeczywistej potrzeby jak preliniarz szczegółowy,
- W dziale II. grupa F) w wydatkach zwyczajnych* mniej o 241 zł. z powodu, że wskutek zwinienia kraj. szkoły koronkarskiej w Starym Sączu odpadł wydatek 540 zł. a natomiast przybyła subwencya dla szkoły koronkarskiej w Jaworowie 400 zł. tudzież z powodu mniejszej potrzeby na szkołę w Zakopanem jak szczegółowy preliniarz.
- W dziale II grupa F) w wydatkach nadzwyczajnych* mniej o 130 zł. z powodu iż odpada kredyt udzielony na sprawienie szaf i naprawę pieców.
- W dziale II grupa H) w wydatkach nadzwyczajnych* mniej o 750 zł. z powodu iż odpada kredyt na dodatkowe roboty w budynku c. k. szkoły ślusarskiej w Świątnikach.
- W dziale III. poz. 104. wydatki zwyczajne* mniejsze o 750 zł. z powodu że stacya otwartą ma być dopiero w drugiej połowie roku.
- W dziale III. poz. 104. wydatki nadzwyczajne* większe o 1.050 zł. z powodu wprowadzenia rezszy jaka na podstawie umowy zawartej z c. k. Rządem niezbędnie jest potrzebną na urządzenie stacyi.
- W dziale III. poz. 105. wydatki zwyczajne* większe o 1.000 zł. w myśl uchwały wys Sejmu z dnia 17. lutego 1898.
- W dziale III. poz. 108. wydatki nadzwyczajne* większe o 2.500 zł. z powodu koniecznej potrzeby wprowadzenia dalszych podręczników dla uczniów zawodowych, a których opracowanie jest już w toku.
- W dziale III. poz. 113. wydatki zwyczajne* większe o 2.000 zł. z powodu koniecznej potrzeby wprowadzenia kredytu na zaliczki na płace dla funkcyonaryuszów zakładów przemysłowych zawodowych, który to kredyt będzie zwrotny w ratach od odnośnych funkcyonaryuszy.
- W dziale IV. poz. 115 b) wydatki zwyczajne* większe o 400 zł. z powodu zwiększonych czynności sekretarza i ogólnej regulacyi płac urzędników Wydziału krajowego, którą sekretarz komisji przemysłowej nie był objęty.
- W dziale IV. poz. 115. d) wydatki zwyczajne* mniejsze o 280 zł. z powodu potrzebnego kredytu tylko na remuneracyę dla mundanta.

- W dziale V. poz. 116. wydatki zwyczajne* większe o 1.000 zł. z powodu zamiaru udzielania pomocy w kształceniu i wychowywaniu terminatorów rękodzielniczych w warsztatach prywatnych, już to przez przyczynianie się do kosztów utrzymania i kształcenia terminatora już to przez urządzenie wystaw robót terminatorskich dającej możliwość kontrolowania nauki i jej postępów.
- W dziale V. poz. 118 wydatki zwyczajne* większe o 12.500 zł. z powodu że przypadające trzy ostatnie raty roczne po 25.000 zł. z uchwalonych przez wys. Sejm na dniu 13. lutego 1894 na zasilenie funduszu przemysłowego 200.000 zł., rozdziela się na dwie połowy których pierwszą w kwocie 37.500 zł. wstawia się na rok 1899. W obec licznych zgłoszeń o pożyczki uważał Wydział krajowy za potrzebne przyspieszyć o rok uzupełnienie funduszu pożyczkowego, tak że fundusz ten wynosić będzie z końcem roku 1900 500.000 zł.
- W dziale VI. poz. 407. wydatki zwyczajne* mniejsze o 3.000 zł. z powodu że akademia handlowa we Lwowie, dotąd nie weszła w życie. Na wypadek zaś otwarcia jej w roku 1899 Wydział krajowy uprasza Wys. Sejm w osobnym sprawozdaniu o zezwolenie przeniesienia na ten cel kredytu z roku 1898.
-